

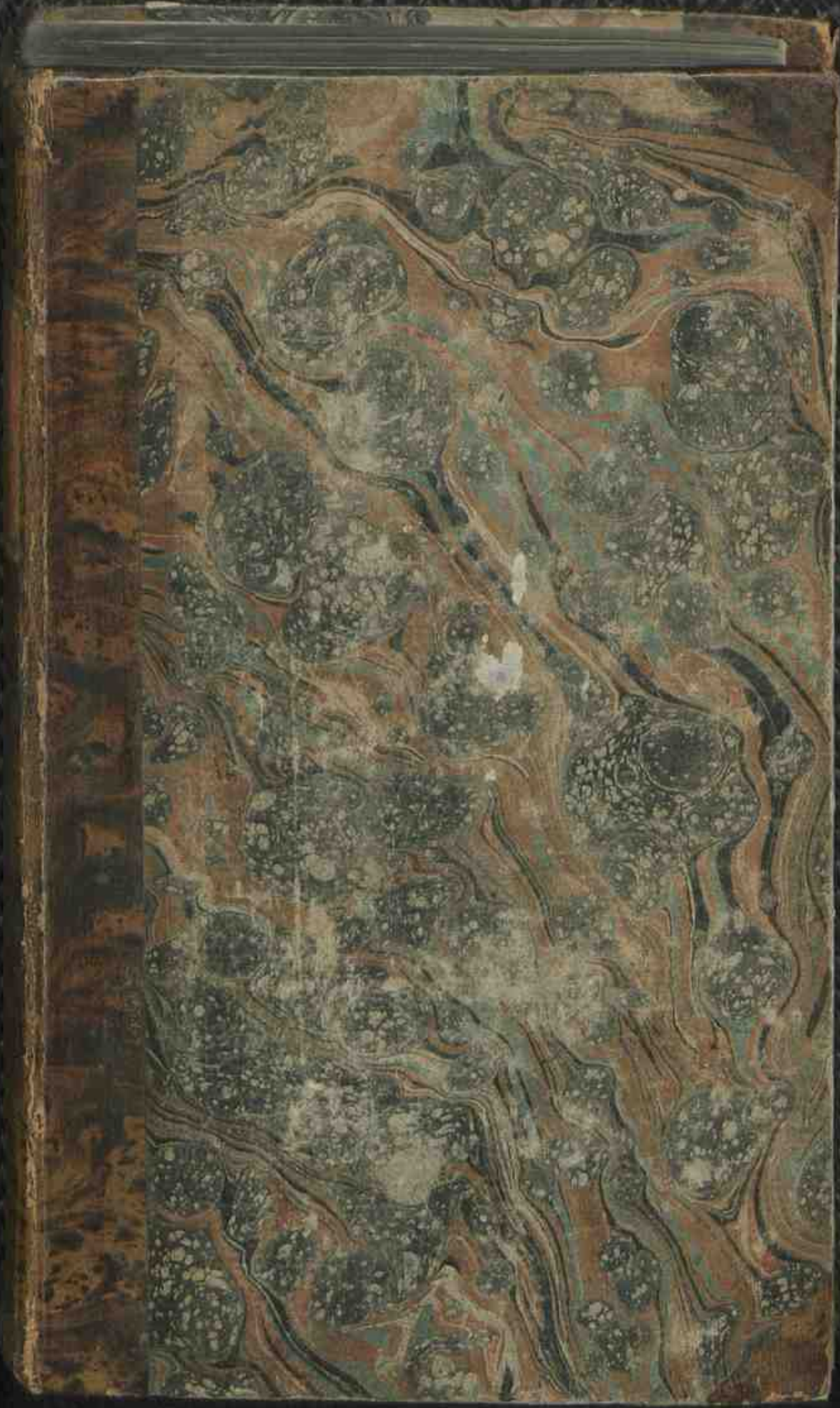
Digitaliseret af / Digitised by

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
THE ROYAL LIBRARY

København / Copenhagen

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk

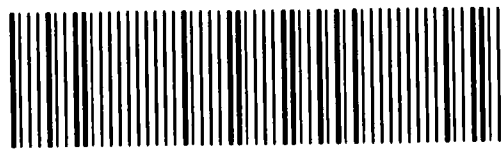

24 III - 53

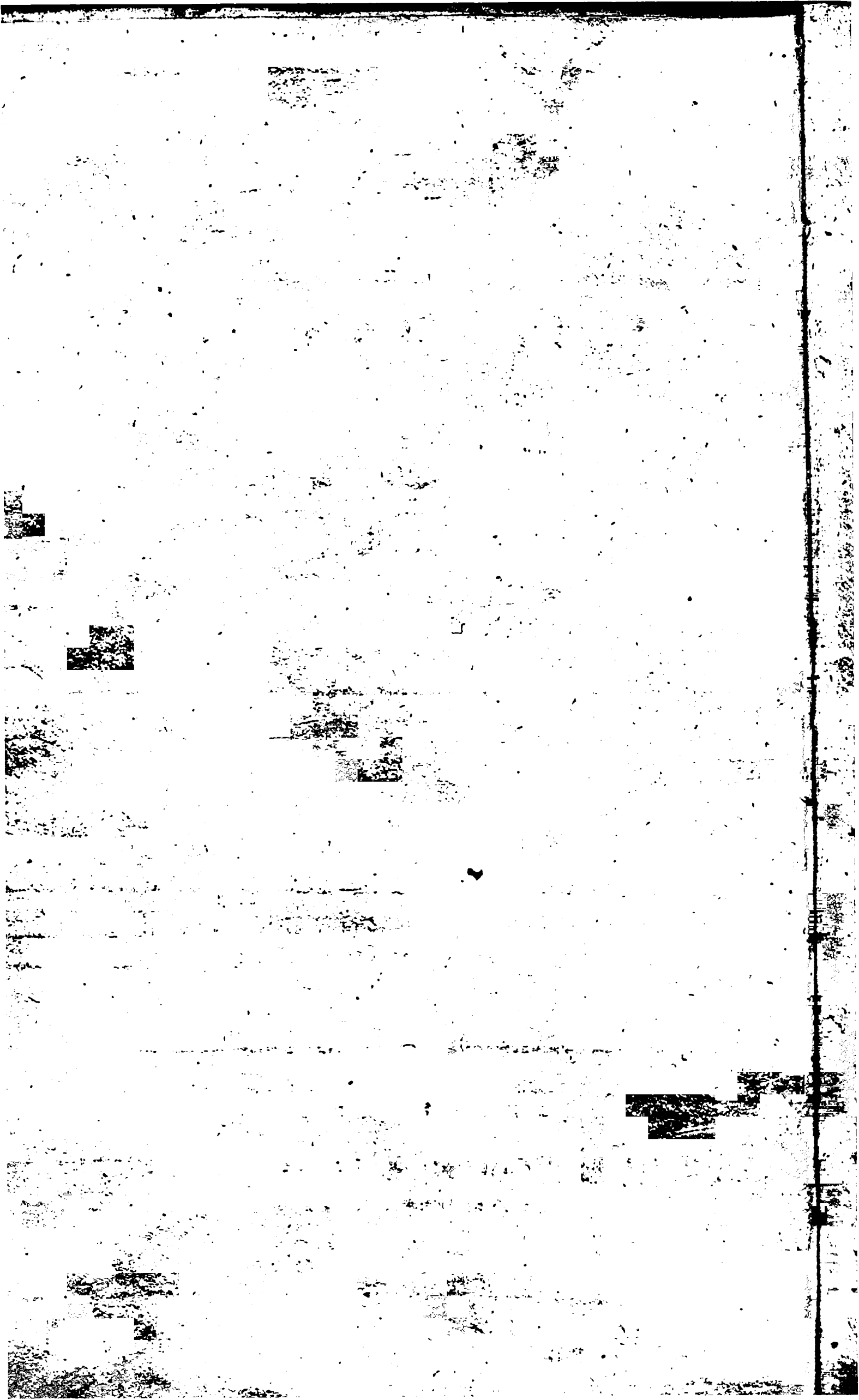
ex. 1

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130021865401

U n i v e r s i t e t s

o g

S k o l e = A n n a l e r

f o r

1 8 1 3.

U d g i v n e

a f

P. E n g e l s t o f t,

Justitsraad, Professor i Historie og Geographie ved Kjøbenhavn's Universitet, Assessor i Directionen for Universitetet og de lærde Skoler.

K i ø b e n h a v n.

Trykt hos og forlagt af Andreas Seidelin

store Skumlestræde No. 46.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

In d h o l d.

Første Hæfte.

A. Afhandlinger.

	Side
I. Bemærkninger om de academiske Høitidelig- heders sande Værd, ved Hr. Professor Dr. V. E. Müller	1
II. Bidrag til Universitetets og Skolernes Hi- storie	21

B. Kiøbenhavns Universitet.

I. Forelæsninger ved Kiøbenhavns Universitet i Sommersemestret 1813	35
II. Academiske Examina	40
III. Uresbeviisninger og Befordringer	60

	Side
IV. Promotioner	61
V. Høitideligheder	62
VI. Kort Efterretning om den med det Kjøbenhavnſke Universitet forbundne botaniſke Haves nuværende Tilſtand, og de Forbedringer, den i ſeenere Tid har erholdt	74
VII. Fortſatte Efterretninger om det Moltkeſke, Universitetet tilhørende, Naturalie cabinet, fra 28 Jan. 1812 til 28 Jan. 1813	83
VIII. Legater	87
IX. Necrolog	88
X. Studentervæbning	89
XI. Leilighedsſkrifter og Diſputſer	92
XII. Blandede Efterretninger	93
XIII. Tillæg til den i forrige Udgang meddeelte Fortegnelſe paa Universitetets Legater	98
XIV. Efterretning om Capitelſtærterne paa Rug, Byg og Havre i Siellands Stift for Aarene fra 1751 til 1812, begge incluſive	100

C. Det norſke Universitet.

I. De første Læreres Udnævnelſe	104
II. Indretning af et interimiftiſt academiſt Collegium	107
III. Foranſtaltninger i Henseende til det norſke Universitetets Bibliothek	—
IV. Førſte Examen Artium i Junii Maaned	117
V. Blandede Efterretninger	122

D. De lærde Skoler.

	Side
I. Væresbeviisninger, Befordringer og Afgang	125
II. Legater	126
III. Udsigt over de fire norske Cathedralsskolars Fonds og Indtægter	129
IV. Afhændelse af Skolegods	138
V. Høitideligheder	140
VI. Veilighedskrifter	141
VII. Nærmere Bestemmelse af Forholdet mellem Hanstedgaards Hospital og Horsens lærde Skole	—
VIII. Blandede Efterretninger	148

E. Udenlandske Universiteter og Skoler.

Efterretninger fra Preussen, Sachsen, Westphalen,
Badeu og Oerrig.

I n d h o l d.

U n d e t H æ f t e.

A. Afhandlinger.

- I. Udtog af Procantaler Pontoppidans Indberetning til Kongen, dat. 3 Aug. 1761, om

	Side
det, som i sidstafvigte academiske Aar (1760-1761) var giort og foresaldet ved Kiøbenhavn's Universitet	161
II. Aetmæssig Beretning om det lærde Skolevæsens Tilstand paa Island fra 1799 til 1811	179

B. Kiøbenhavn's Universitet.

I. Befordringer	248
II. Forelæsninger i Vinter = Semestret 1813 —	
1814	249
III. Academiske Examina	253
IV. Privatinscriberede	278
V. Hørtideligheder	—
VI. Promotioner	279
VII. Legater	282
VIII. Fortegnelse paa de Studiosi, som i Aaret 1813 ere udnævnte til at nyde Communitetsstipendiet	284
IX. Nærmere Bestemmelse angaaende den fremtidige Udbetaling af Enkepensioner fra Professorernes Enkekasse	286
X. Forandret Indretning af Communitetets og Regentens Regnskabsvæsen	290
XI. Tillæg til den i disse Amaal meddeelte Fortegnelse paa Universitetets Legater	293
XII. Udsigt over Legatcapitalernes Tilstand ved Kiøbenhavn's Universitet d. 30 Jun. 1813	294

	Side
XIII. Heilighedsfrister og Disputatser	302
XIV. Blandede Efterretninger	303

C. Det norske Universitet.

I. Fortegnelse paa de academiske Forelæsnin- ger i det Kongelige Frederiks-Universitets første halve Aar fra Begyndelsen af Augusti Maaned 1813	307
II. Første Examen philosophicum i December Maaned	322
III. Forberedende Arbejder, Universitetets Byg- ninger vedkommende	324
IV. Foreløbigt Overslag over det fuldstændigen or- ganiserede norske Universitets aarlige Udgif- ter og Indtægter	328
V. Blandede Efterretninger	332

D. De lærde Skoler i Danmark og Norge.

I. Udsigt over de fire norske Cathedral-skolers Fonds og Indtægter	335
II. Begater	343
III. Høitideligheder	344
IV. Gymnastik ved de lærde Skoler	348
V. Heilighedsfrister	349

	Side
VI. Skolegodses Afhændelse	350
VII. Blandede Efterretninger	353

E. Udenlandske Universiteter og Skoler.

Blandede Efterretninger fra England, Frankrig, Westphalen og Preussen	370 -- 373
--	------------

A.

I. Bemærkninger om de academiske Høitideligheders sande Værd, ved Hr. Professor Dr. P. E. Müller *).

Der have altid været og ere de, som folde, udeeltagende og selvfløge ringeagtede academiske Høitideligheder overhoved, især ogsaa de academiske Vægsbeviisninger, som noget Intetsigende, eller vel endog spottede dermed som med nogle pedantiske, halvbarbariske, til Videnskabernes Alvor og Smag lidet passende Ceremonier. Rigtigere er det at sige, at saavel Indretningen af Universitetsvæse-

*) Disse Bemærkninger ere et Udtoag af den Tale, hvormed Hr. Dr. Prof. Müller d. 7 Maj 1813 creerede sin Collega Hr. Prof. J. Møller til Doctor i Theologien. De tilføiede Noter ere af Udgiveren.

net i Almindelighed, som ogsaa Anordningen af academiske Høitideligheder og Eresbeviisninger bør regnes blandt Middelalderens mangehaande Fortienester af den borgerlige og videnskabelige Culturs Fremme ved offentlige Foranstaltninger.

Ehi da der ere tvende væsentlige Ting, hvor paa Menneskehedens Forædling og al høiere Cultur beroer, nemlig Religion og Videnskaber, finde vi i Middelalderen begges udbortes Form saaledes indrettet, at som oftest det Offentlige paa en vel udtænkt og heldig Maade var foreenet med det Private, det Himmelske med det Jordiske, det Formildende med det Strænge. Vi tilstaae gierne, at Religionsforfatningen paa den Tid havde laant Meget af Overtroen; vi nægte ikke, at baade her og i de øvrige Indretninger jevnlig lod sig tilsyne noget Emagløst og Barst; men — i hvilken Ansæelse stode dengang lærde Mænd hos alle! med hvilken utrolig brændende Iver søgte hele Efarer af alle Classer ei blot at øse af, men saavidt mueligt at udtømme Videnskabernes nyligen opdagede Bække! hvorledes strømmede de ædleste Ynglinge kappeviis fra alle Kanter sammen til Universiteterne for at tage Plads iblandt en berømt Lærers Tilhørere! Og disse Lærere selv, hvilke Opmuntringer node de ikke? hvilke Hædersnavne tillagde man dem ei? hvilken Indflydelse havde de ikke, ei blot paa videnskabelige og academiske Anliggender,

men ogsaa paa borgerlige og Statsfager? Og ei engang til et enkelt Universitets eller til et enkelt Riges Grændser indskrænkede sig saadanne Læreres Anseelse, men, hvad der kunde synes forunderligt, paa en Tid, hvor der var liden Forbindelse og vanskelig Samfærdsel mellem Nationerne, udgjorde dog alle Studerende over hele Europa ligesom eet Folk, een Familie, og den seraphiske, englelige ic. Lærers Roes blev i de fierneste Lande besungen, som var det i hans eget Hiem *). Kan en saadan Tidsalder med Føie kaldes barbarisk? er man berettiget til at nedsætte alle dens Indretninger som unyttige og taabelige? Vel tilstaae vi, at flere Omstændigheder foreenede sig til at indgyde endog de mindre Dannede en saadan Agtelse for Videnskab, en saadan Erbødighed for deres Dyrkere; men vist er det alligevel, at en Hovedgrund dertil laae i selve Universiteternes Organisation og Form. Thi her see vi ikke blot en Samling af lærde Mænd, afhandlende de vigtigste Emner fra Cathedret,

U 2

*) Man læse herom blandt andet Meiners Historische Vergleichung der Sitten ic. des Mittelalters, især det andet Bind S. 312 — 584. Ogsaa kan hermed sammenlignes min Afhandling om fremmedes Studeringer i Paris i det 12 og 13 Aarhundrede i Skandinavisk Museum for 1802 2 B. S. 54 ff.

men en paa egne Love midt i Staten grundet Videnskaberne's Republik, som Kongernes og Fyrsternes Gunst havde forundt mange Rettigheder og Friheder, i hvilken en brændende Kiærlighed til de nysoplevede Videnskaber aarligen forøgede det tilfrømmende Antal af videbegiærlige Ynglinge, men hvis indvortes Forfatning Geistligheden saaledes klogeligen havde lempet, at de Naae og Udannede henviistes til de laveste Bænke, at opvakte Hoveder ansprogedes ved de kraftigste Opmuntringer, og at endelig den videnskabelige Aand og Virksomhed i det Hele understøttedes og oplivedes ved en Mængde af academiske Ceremonier, som, i det de foretoges med Værdighed og Høitidelighed, maatte ikke lidet bidrage til at forhøie baade Videnskaberne's og deres Dyrkeres udvortes Hæder.

Det hele Universitetsvæsen havde nemlig i Middelalderen, uagtet en høi Grad af Frihed, dog et slags hierarchisk Udseende. Samtlige Studerende vare inddeelte i forskjellige Classer. Til den nederste af disse horte Scholares. Derfra kunde de mere Udmærkede bane sig Wei til Baccalaureatet, den første academiske Grad. Baccalaurei vare igjen inddeelte i tre Slags under Navn af simplices, cursores, formati, alt efter deres Fremgang og derpaa aflagte Prøver. Paa dem fulgte Licentiati, og endeligen Magistri og Doctores. Forfremmelse fra den eene Grad til den anden

kunde ikke finde Sted uden i den foreskrevne Orden. Offentlige Disputationer vare paabudne, og disse vare hverken faa eller af samme Art. Der nævnes determinationes, expectatoria, tentatoria, sorbonica, ordinaria, quodlibeta, collationes, disputationes de resumtis og mange andre *), som ved selve Navnene tilkiendegive, hvor vigtige de da ansaaes. Naar Rogen tilbørligen havde overstaaet en lavere Ordens Øvelser, var hans Optagelse i en høiere steds forbunden med en vis høitidelig Indvielse, der hentede ny Værdighed fra Religionen selv eller dermed sammenhængende Gienstande. Thi den hele Maade at conferere især Magister, og Doctorgraden paa var laant fra de Geistlige, og blev betragtet som et Slags geistlig Indvielse **). Heraf Oprindelsen til Doctor-Insignierne, som fra det trettende Aarhundrede af optoges ved alle Universiteter, nemlig Catheder, Bog, Ring, Hat, Ryg ***); alt dette havde Hensyn til den præste-

*) Jus. Conringii Antiquit. Acad. p. 133.

***) Conring. l. c. p. 356. Og dette var just Aarsagen, hvorfor de Lærde overhoved fik Navn af Clerici eller Klerker.

***)) Ryffet er egentlig intet Doctor-Insigne, men, som Pancirollus siger: gratulationis porta, dignitatis demonstratio.

lige Dragt *) og Skikke ved Geistliges Indvielse. Optrædelsen paa Cathedret synes nemlig at have været en Efterligning af Biskoppernes *εὐθροῦσμος*; en Bog pleiede ogsaa fra gammel Tid af at overleveres ved Biskoppers Ordination; ved Ringen trolovedes de med Kirken som deres Brud; det Slags Hat, som den Tid gav Navn af biretum, hørte til den geistlige, især Cannikernes Dragt **); ved Kysset blev endelig, efterat Hatten var paasat, den nye Cannik optaget i det geistlige Broderskab ***). Men alle disse Skikke, hvoraf mange

*) Quidam vestes longæ et sacerdotales bleve af Doctorerne optaane, endog af de juridiske. *Conring. l. c. p. 356 — 358.*

***) Den var i Paris i Begyndelsen rund, siden blev den firkantet. *Conring. l. c. p. 357.* Doctorerne optog den, ut *justitiæ sacerdotium in eos translatum significaretur. ib. 355.*

****) I *Johannis Georgii Regimen academicum in Gies-sena illustri (Giessæ 1610) p. 24* findes en explicatio rituum, hvorved Doctorer i Philosophien dengang creeredes, nemlig Bog, Ring, Hat, Krands og Catheder. Efterat Bogen var Doctoranden leveret, bad Promotor ham at aabne den "ut scias, non e temeritate ingenii tibi philosophandum esse, sed juxta normam probatissimorum auctorum instituas judicium; derefter igien at lukke den "ut memineris, te esse filiarum mnemosy-

fra den fierneste. Oldtid af havde fundet Sted ved adskillige Initiationer hos Græker og Romere,

nes alunnum, cui turpe sit non distare ab Elementariis, qui a solis libris pendent. (Denne Skif med den aabne og lukte Bog finder endnu Sted ved Doctorpromotioner). Ringen forklares som Frihedens og en høiere Værdigheds Symbol, som tillige formedels det rene Metal erindrer om Fornustens rene Brug, og formedels den runde Figur minder om Naturens Under (Circularis circumferentia, in qua multa naturæ miracula latere Aristoteles dixit). Hatten, paa een gang Hovedets Værn og Prydelse, hentyder her paa Videnskab, som lige gavnlig og hædrende. Krandsen forklares om den Seier, som var vundet og fremdeles skulde tilfægtes over Barbarie og Uvidenhed; Cathedrets Bestigelse som et Billede paa, at Doctoranden "ad supremum fastigium euectum esse nec amplius in subselliis discentium hærere. Videre omtales som en af Skiffene: Antændelse af Lys ved klar Dag, for at minde om, at Videnskabsmanden skal lade sin Værdom vorde det Offentlige til Gavn og ikke giemme den under en Skieppe eller unddrage den Lyset. I Meiners's Skrift "Ueber die Verfassung und Verwaltung deutscher Universitäten, 1 Th. S. 358 fortælles om en Promotion, som i Maret 1735 blev i Leiden, efter Bedkommendes Begiering, foretaget ganske efter de forrige Liders Skif. I det Juridiske Facultets

vare hiemlede ved Havens Bifald og syntes derfor
 saa meget mere at bære Præget af en vis hellig
 Indvielse. Saa vel forstod da hiin Tidssalder at
 give det Gamle Nyhed, det Forflidte Glæde, det
 Almindelige Værdighed, ved at meddele høitide-
 ligere Handlinger noget Helligt og Uerfrygtby-
 dende, saa at de ikke fik Udseende af tomme Cere-
 monier, men af Symboler, der aandede noget
 Høiere.

Mueligen turde alligevel mange erklære alt
 dette for Tant, hvilket man vel kunne holde hiin raa
 Tidssalder tilgode, ja som maaskee endog da kunde
 have havt et slags Nytte, men som er aldeles upas-
 sende for og slet ikke længere bør taales i vort for-
 nuftmyndige og høioplyste Old. Have vi altsaa ople-
 vet den Tid, da Sandhedens Billede ufleret har frem-
 stillt sig for de Dødeliges Blik, og saa underfuld
 henrevet det, at alle uden Undtagelse, ringeagtende
 Bølgens Lillokkelser, strømme hen at tilbede og
 dyrke denne hellige Gudsdom? Er nu, hos vor
 Tids Nationer, Agtelsen for Videnskaber saa her-
 skende, at man erkjender deres over alle Jordlivets
 Goder ophøiede Værd? Ere de borgerlige Indret-
 ninger under denne vor Tidssalders lovpriiste Op-

Statuter i Wien specificeres insignia Doctoratus
 saaledes: biretum, annulus, liber clausus et
 apertus, osculum og benedictio magistralis.

lysning saaledes beskafne, at de vakte hos den op-
 voxende Slægt, at de nære hos Unglingen, at de
 befæste hos Manden og Oldingen en vis hellig Ær-
 bødighed for høiere Lærdom? Indtage Musernes
 fortryllende Harmonier, Apollo's Lyre, Minerva's
 alvorlige Taler nu saaledes alle Hjerter, at man
 ei mere horer Thracisk Wildskab, at Cycloperne ei
 længer smedde Baaben i deres mørke Huler, at
 Folkene, formildede og forædledede ved Oplysningens
 velgiørende Virkning, ophøre at forfølge hinanden
 med Bold og Krig? Er saadant nu, desto værre,
 langt fra at være Tilfældet, skulde dette da ikke
 saa meget mere være Grund for alle Videnskaber-
 nes Dyrkere, og allermeest i nærværende Tider, til
 med Flid at holde i Ære og driftigen at fremhiælpe
 alt det, hvorved gavnlige Kundskaber maatte vinde
 i Anseelse, den studerende Ungdoms Flid ydermere
 anspores, vi alle mindes om det Videnskabernes
 Samfund, som, udbredt over alle civiliserede Lande,
 kiærligen foreener de agtværdigste og ædleste Men-
 nesker ved fælles Helligdomme, fælles Pligter og
 fælles Bestræbelser? Og hvad er mere skiftet til at
 understøtte dette Diemed end academiske Høitidelig-
 heder og Æresbeviisninger? Den Sammenkomst
 af Lærde og Videnskabsdyrkere, som derved finder
 Sted, de symboliske Handlinger, som foretages,
 de Ord, som tales, de øvrige dermed forbundne
 Skikke, dem Forsædrene med velberaad Hu ind-

rettede, have ingen anden Hensigt, end at Videnskaberne derved skal forskaffes saa meget større Anseelse og Værdighed, og at enhver deres Dyrker paa en ligesaa kraftig som opmuntrende Maade skal erindres om, at Lærdom og gavnlig Kundskab er Værd i sig selv og er vis paa en Hæder, der ei afhænger af udvortes Stilling eller det borgerlige Livs tilfældige Forholde *).

*) Alt de academiske Værdigheder og dermed forbundne Promotions-Ceremonier efterhaanden have tabt saa meget i Agtelse, at de tilsidst ere bleve næsten til Spot, dertil kan vel Aarsagen tildeels ligge i den Mangel af Sands for det Hoiere og Betydningsfulde, i den Angest for Lærdom og den Misforstaaelse af det Nyttige, som egner en til Nødtørftigheder i mere end een Henseende indskrænket Tidsalder; men at Universiteterne ogsaa selv, og de selv allermeest, have været og ere Skyld i de academiske Graders og didhørende Formers Ringcagt, synes neppe at kunne nægtes, naar man betænker, at efter deres egen Tilstaaelse academiske Værdigheder meddeledes i Flæng til enhver, som betaler, at Disputationen, selv med enhver foregaaende Prøvelse, hvor endnu en saadan beholdtes, ifkun er en tom Form, og at man ved Universiteterne bliver, som Lichtenberg siger, Doctor ligesom man faaer Døbenavn, uden at vide hvorledes. Man see Michaelis Ræ-

II. Bidrag til Universitetets og Sko- lernes Historie.

- I. Udtog af Procantsler E. Pontoppidans Indberetning til Kongen, dat. 12 Aug. 1759, om det, som i sidstafvigte academiske Aar (1758—1759) var gjort og forefaldet ved Kiøbenhavns Universitet *).

I det theologiske Facultet vare Forelæsninger blevne holdte af 4 Docenter, P. Holm, P. Ros-

sonnement über die protestantischen Universiteten in Deutschland 4ter Th. S. 102 ff. Meiners über die Verfassung und Verwaltung deutscher Universitäten I. S. 350 ff., hvor S. 358 følgende: "Da die Facultäten schon lange die Unwissen-
sindsten wie die Gelehrtesten für Geprüfte er-

- *) Udtog af en lignende Indberetning for det academi-
ske Aar 1759 — 60 er meddeelt i disse Annaler
1811 1 B. S. 193 ff. Siden den Tid ere Udgiv-
komne tilhænde samme Procantslers Indberetnin-
ger for Aarene 1758 — 59 og 1760 — 61. Det
er den første af disse til Universitetets Historie i
Aarene 1758 — 1761 vigtige Actstykker, som her
leveres i Udtog. Det sidste skal paa samme Maa-
de blive meddeelt i næste Bind. Samtlige disse
Indberetninger ere skete igiennem daværende Uni-
versitetetspatron, Geheimeraad J. L. Holstein.

senstand Goisse, J. O. Bang, og, som Vicarius for Biskoppen, Mag. J. P. Schiønning; i det juridiske af 1, nemlig B. G. Obelitz, af hvis 7 Forelæsninger de fem vare privatissimæ; i det

klårten, und den Unwürdigsten wie den Würdigsten die höchsten akademischen Ehren ertheilten etc." ; Schleiermachers Gedanken über Universitäten im deutschen Sinn S. 181. Og hvor gammel og indgroet denne Universitets-Misbrug var, skionnes, naar i Begyndelsen af det syttende Aarhundrede den berømte Ludv. Bives troer at kunne tale saaledes: "man nævne mig een eneste, som i de sidste 200 Aar er bleven afviist enten for sin Uvidenheds eller flette Opsørsels Skyld, og derfor seer man ogsaa i hele Frankrig, Italien og England saa mange Skoemagere, Skrædere, Skotte, Skibsfolk og gemene Haandværkere, ja selv saa mange Tyve og Røvere prydede med Titel af Magistre eller Baccalaurei etc. (Meiners's Vergleichung des Mittelalters II. S. 752). Hvorledes academiske Værdigheders Opnaaelse ved det Københavnske Universitet i alle Sag er bunden til Betingelsen af fortrinlig Værdom og Duelighed, viser, foruden Erfaringen, Universit. Fundatsen af 7 Mai 1788 i Forbindelse med den Kongl. Resolution af 1 Nov. 1808, ved hvilken sidste det i bemeldte Fundats for den theologiske og juridiske Værdigheds Uddeling foreskrevne ogsaa blev gjort gjeldende i Henseende til den medicinske Doctorgrad.

medicinske af 3, nemlig B. J. Buchwald, C. Lod-
 berg Friis og C. G. Kratzenstein; i det philoso-
 phiske af 6, nemlig H. P. Ancherfen, J. C. Kall-
 B. Mollmann, C. Horrebow, C. F. Munthe, Mag.
 P. Horrebow som Vicarius for Ramus. De of-
 fentlige og private Forelæsningers Tal havde væ-
 ret: i det theologiske Facultet 13, i det juridiske 7,
 i det medicinske 6, i det philosophiske 13, tilsam-
 men 44. De Discipliner, hvorover Forelæsnin-
 ger havde fundet Sted, vare Theologia dog-
 matica, thetica og typica, den augsburgske Con-
 fession og det N. T. Exegetik — Natur- og Folke-
 ret, Personernes Ret og Ret i Tingen, samt Lov-
 historie; — Anatomie med Demonstrationer paa
 6 Cadavera; Fødselshielp, Materia medica; theo-
 retisk-practisk Medicin — Litterærhistorie, romerske
 Antiquiteter, det hebraiske Sprog, Genesis og
 Propheten Jeremias; et historisk-geographisk Cur-
 sus; Anviisning til jus publicum og historia sta-
 tum Europæorum; Geometrie, Arithmetik og
 Algebra; Astronomie; Logik, Ontologie; Natur-
 historie og Experimentalphysik; Gesners Chresto-
 mathie og Marci Evangelium.

I Anledning af, at i det juridiske Facultet kun
 var læst af een Docent, anmærkes Følgende: "Hr.
 Statsraad Stampe, saasom Qvæstor Universita-
 tis, er ved Fundatsen selv derfra dispenseret, og
 haver nok med adskillige andre Embeder og Com-

missioner at bestille. Justiceraad Peder Kofod Anker har i et Par Aars Tid været hindret fra academiske Læsninger formedelst en besværlig Sygdom, hvilken saaledes fører dette med sig, at Taalen falder ham meget besværlig, saa han endogsaa i privat Omgang ikke formaaer at udholde nogen Discours. Af denne Anledning haver han desto hellere paataget sig et andet endnu betydeligere, men for hans Bryst taaleligere Arbeid, nemlig den af Ederes Kongl. Majest. allernaadigst befalede Emendation af vor danske Lov. Naar Hr. Professor Hybner, som haabes, med det første skulle hjemkomme, da synes det, at saadan hans Hielp høiligen kunde behøves. Kratzenstein havde holdt et offentlig Collegium over Naturhistorien efter Linnée, og et Collegium over Experimentalphysiken for en Snees Standspersoner og Embedsmænd, og et ligesaadant for Studenterne. Ved det philosophiske Facultet vare Forelæseringerne i Philosophien holdte af Professor Ch. Horrebom; men en ny Professor, Hee, var nyligen ansat i dette Fag. "Professor Hee, som nyligen er indtraadt i dette Facultet, og saavel uden som indenlands bekiendt for en Mand, der gjør vor Nation lige Ære og Tieneste, kom (hedder det) ret tilpaa, da vi høiligen trængte til en saadan Philosophum. De saa Prøver, som han hidindtil har havt Leilighed til at aflægge, særdeles in examini-

nibus publicis, bære Vidne om, at hans Skarpsindighed, foreenet med den allerstørste Endeligheds Gave, lader vor academiske Ungdom i Fremtiden haabe usigelig meget God af denne Mand...

Iblandt de Tilhørere, som havde distingveret sig ved Obelitz's Examinatorer, nævnes fortrinlig Jacobi, "som er Kammerfruen's Søn, og fortjener at regnes blandt ingenia exstantiora..."

Al Professorerne havde 8 holdt de befalede aarlige Disputationer. Til Undskyldning for Prof. Munthe, som ei havde holdt sin, anmærkes, at han formedelst Raadsensaaret efter Prof. Ziegenbalg havde maattet continuere sit Skole-Embede som Conrector, at ogsaa Secretariatet (den yngste Assessor i Consistorium var stedse Secretær) havde skaffet ham usædvanlig meget at bestille, samt at han havde paataget sig med udtrykkelig Vilkaar af Dispensation fra dette Aars Disputats det saare vanskelige, men vel udrettede, Arbeide at besørge Correcturen af de verterte 5 Mose-Bogers første Afstryk, hvortil ingen af de andre Revisores kunde formaaes.

Paa Collegierne vare holdte 55 Disputatser, nemlig 17 paa Regentsen, 12 paa Walkendorfs Collegium, 13 paa Borchens og 13 paa Elersens, foruden 18 Declamationer (Taler) deels paa Regentsen og deels paa Borchens Collegium.

I Examen Artium eller Depositis, som fandt Sted to Gange aarlig, vare antagne 202 unge Studerende deels fra Skolerne deels fra privat Information, dog efter offentlig Prøvelse i næste Skole *), nemlig fra Danmark 150, fra Norge 45, fra Island 7. Desuden vare privat indskrevne 5 Adelige. Ligeledes vare uden Examen indskrevne 51 Slesvigske og Holstenske Studentere; altsaa i alt inscriberede 258.

Philosophisk Examen havde underkafst sig 160, hvoraf med Characteren Laudab. 101, Haud illaud. 51, Illum 6, Mediocr. 2.

Theologisk Embedsexamen havde taget 103, nemlig med Characteren Laudab. 12, Haud illaud. 24, Non contemn. 67.

Juridiske Examina vare holdte adskillige privatim **) med Ustuderte, men publice deels i Geheimeconseilets Nærværelse ***), deels paa

*) Ved denne Indretning kunde det, efter Udg. Mening, alene forebygges, at ingen Umødne ved Hielp af Privatdimission kom til Universitetet.

**) Om denne private Examen for Ustuderte jvfr. disse Annaler 1811 i B. G. 199 Num.

***) Dette Slags Examen for Adelige var ved Reser. af 28 Oct. 1746 indført. Mere herom i G. L. Badens Danske og Norske Lovkyndigheds Historie

Auditorio og Consistorio med (saavidt det af Beretningen kan skønnes) 7 Candidater. Blandt disse var ogsaa Colbjørnsen (Jac. Edvard), om hvilken Indberetningen tilføier: "han har saa stort Genie og saa megen Erudition, at han siden Professor Erichsens Befordring med Visshed kan kaldes den værdigste Candidatus juris, vi have paa nærværende Tid..."

Medicinsk Examen var holdet med een Candidat, som var færdig at disputere pro gradu Doctoratus *), men døde i det samme; pharmaceutisk med 5 Apotheker, Svenske.

G. 80 f. Alligevel benyttede ikke alle Adelige sig af dette Privilegium, men enkelte, som vilde distingvere sig, lode sig offentlig examinere paa Consistorio. At det sidste dog var sjældnere, maa sluttes deraf, at eet saadant Tilfælde i Maret 1759 kaldes en usædvanlig actus academicus.

*) Disputation for Doctorgraden i Medicinen fulgte dengang, som længe efter, og lige indtil Maret 1808, næsten altid umiddelbar paa Candidatens medicinske Embedsexamen. Af et Document, som er i Uda. Børge, erklæres, at denne medicinske Embeds-Examen først i Maret 1774 blev offentlig, saaledes at den fra nu af blev holdt i Consistorii Sal for aabne Døre. For den Tid "geschähe (siger Referenten, selv Medlem af det medicinske Facultet) das Examen im Zimmer des Decan von Universit. og Skole-Annaler 1813. B

Doctor: eller Magister, Graden havde Ingen taget; men pro gradu Baccalaureatus disputerede den 23 Julii under Mollmanns Præsidium som Decanus 98 Candidater, hvilke næstfølgende 30 Julii bleve creekede, "som det kaldes."

Den indledende Text, hvormed Beretningen selv angaaende Alt dette er ledsaget, indeholder, efter foreløbig Anmeldelse af Lektionernes, Disputationernes og de nytilkomne Studenteres Antal, Følgende:

"At nu de samtlige Studenter paa nærværende Tid have temmelig god, ja fremfor i min Ungdoms Dage, langt større Anledning til at profitere af Lærerne i alle Slags Videnskaber, det er en unægtelig Sandhed, og lige saa sandt er dette, at mange af dem virkelig bruge denne Anledning, og ved Guds Naades Hjælp torde blive Kirken og Fædernelandet heel duedige Mænd, hvad Wittighed og Kundskaben angaaer. Men derhos nægtes ikke, det synes jo en Muelighed at bringe baade guddommelige og menneskelige Videnskaber blandt os til en høiere Fuldkommenheds Grad, og det i Kraft af selvsamme Midler, som nu havees, eller de Stiftelser, som baade Deres Majestæts høilov

2 bis 3 Professoren bey Wein und Confect, und nur ein einziges mahl habe ich es ausrichten können, daß ein Ignorant rejiciret wurde...

lige Forfædre, og adskillige private Folk have giort, i Fald samme aldeles bleve henrettede til bemeldte Diehmærke.

For at være kort, vil jeg ifkun sige saa meget, at ved et Universitet, som i tvende Kongeriger er det eeneste, og derfor desto rigeligere doteret, baade kunde og burde være nogle flere Lærere, og nogen mere Anledning for Studenterne til et frit Valg, i Overeensstemmelse med de frie Konsters Art, og Natur, da nogle Studerende, efter en forborgent naturlig Drift, helst høre en Mand med disse, andre en med andre Gaver og Forestillelsesmaader. Just deri sætter jeg egentlig de fleste tydske Universiteters Fordeel og Fortrin. Disse have ikke nær saa rige Stiftelser som vi, nemlig en Fond af meer end 7 Tønder Guld's Værdie i godt Jordegods, Eiender og vel conserverte Capitaler, hvilket, naar Deres Kongelige Majestæt befaler, nærmere skal oplyses og forklares. De fleste af hine Universiteter have derimod ikke en tredie Deel: men at de med mindre Midler, skaffe samme og end vel en større Frugt, det tilskriver jeg, næst Landenes adskillige Deconomie og visse andre Aarsager, fornemmelig det større og friere Valg, som Studenterne der kunde have at høre i een og den samme special Videnskab, nu een, nu en anden, ja vel den tredie eller fjerde Lærer, være sig en Professor, en Adjunctus Facultatis, eller en Magister legens,

hvilket ikke lidet stimulerer, skynder og driver alle Bedkommende til at giøre hver sit Bedste, med en ædelmodig Emulation, ligesom det skaffer Studenternes adskillige Smag og Begreb, en adskillig proportionerlig Næring for Sindet, og, som jeg forfagde, stemmer overeens med alle frie Konsters inderste Art og Natur.

Vort danske Universitet derimod haver et mangelt Monopolium locale; naar nu dertil kommer Monopolium personale i visse Videnskaber, som allene maa høres hos een Mand, da bliver man knap vaer, om Studenten er fornøiet eller ikke, og om han frekventerer Collegium for at blive virkelig lærd, eller af nogen anden Hensigt.

I denne heel vigtige Betragtning er jeg og flere bleven glædet ved Deres Kongelige Majestæts allernaadigste Rescript af 4de Mai sidstleden, hvilket torde remedere det meeste af denne Mangel, ved at tillade Decanis Communitatis den samme Frihed, som Magistri ellers have, til at holde academiske Forelæsninger. Hermed er allerede giort en Besyndelse, og tillige givet stor Opmuntring ved det i disse Dage fra Ederes Kongelige Majestæts høie Haand emanerte allernaadigste Rescript *), som af de ved Deconomi Løn sparte 300 Rd. tillægger 4 Decanis legentibus hver 50 Rd., for hvilken

*) Jvf. Prof. Nyerups Univ. Annal. S. 353 f.

Maade jeg paa deres og Publici Begne velsigner og takker Deres Kongelige Majestæt vaa det allerunderdanigste, med Forsikring, at disse Penge knap kunde anvendes paa nogen anden Maade til saa stor Frugt og Nytte; thi det Haab at ascendere til saadan Løn eller egentlig liden Opmuntring, vil drage flere til Imitation og Emulation, følgerig foruden lectiones selv, vil derved dresseres et temmeligt Antal af saadanne Lærde, som tillige have Lære-Gaver, og i adskillige andre Embeder kunde bruges med største Fordeel, allerhelst naar man ved forefaldende Vacancer høiligen behøvede at vælge Professores med mere Visshed efter foregaaende Forsaring. Naar og saadanne Decani eller Magistri legentes saae, at paa deres Befordring, nu til Riobsted Sogne-Kald, nu til gode Rectorater ved Cathedral-Skolerne, blev een og anden Gang allernaadigst reflecteret, da ville Decanatus sikkerlig blive den Canal, som trækkede mange Competitores, følgerigen mange duelige Docentes til sig; thi hvert Menneffe dyrker dog helst den Ager, som vissert lader ham haabe en god Høst, og Emulationen er ved denne Wei allersikkerst at opvække, samt Personerne allervissert at prøve ved nogle saa Mars Forhold i Lærdom og Levnet, under Professorernes daglige Tilsyn.

Ved denne Leilighed maa allerunderdanigst anmeldes et nyt Stipendii Stiftelse, som i Aar er

sket af en Enke, nemlig Mad. Rosborg, hvilken har legeret en Capital af 5000 Rd., af hvis nærlige Rente 8 Studiosi Theologiæ i 3 Aar skulle nyde hver 25 Rd. *). Saa er og Alumnorum Tal paa det Kongelige Communitet i dette Aar atter forøget med 14, følgelig det fulde Tal paa nærværende Tid 160 **). Og i det forestaaende Aar kan, med Guds Hielp, ske en nye Forøgelse, da Rummet vil fattes, efterdi Epise. Sahlens er fuld af Borde, og Bordene allevegne besatte med Studenterne. Kom der endnu flere, da blev Samtalen ved hvert Bord vanskeligere, om ikke til en heel Confusion, med mindre at den store Sahl oven paa blev indrettet til samme Brug, hvorimod Andre holde for, det var bedre, at, naar en nye Forøgelse kunde ske, hver af de nuværende 160 Alumnus da fik en Forøgelse af 1 Mk. helst i en dyrere Tid. Dog herom skal en anden Gang, naar Indkomsternes Tilvæxt findes at kunde taale det, gives nærmere Efterretning til Hans høigrevelige Excellence, Universitetets høie Patron, hvis idelige

*) S. disse Annal. 1812 S. 215.

***) Fra 1757 til 1764 blev det oprindelige Antal af 100 Communitets - Alumner forøget med 60, nemlig 1757 med 36, 1758 med 10, 1760 med 14, 1764 med 10. Nyerups Efterretninger om Regentsen S. 4.

Omhuue allerede har giort saa meget til de academiske Stiftelsers kiendelige Forbedring...

Indberetningen sluttes med en Fortegnelse paa de Disputatser og Declamationer, som i det academiske Aars Løb vare blevne holdte paa Regentsen og de øvrige Collegier. De allerfleeste afhandle theologiske Emner. Af historisk, politisk, oeconomisk og beslægtet Indhold forekomme blandt andre følgende:

Mathias Salling de Reformatione oeconomiae universalis Part. 1. agens de vita Ministrorum ruralium eorumque stipendiis.

Thorstan Nicolai de com meatu veterum Islandorum, præcipue navali, hodie restituendo.

Laurent. Hammond de oeconomia Siellandica.

Pet. Gener. Kruse de militibus rusticis, vulgo Land-Soldater.

Jan. Bing de jure littoris.

Mich. Treschow de solennitat. in genere, et de quibusdam juris danici in specie.

Chr. Elovius Mangor de celeberrimis Danorum medicis.

Elsidst meddeles ogsaa en Fortegnelse paa alle i samme Tidrum ellers i Danmark udfomne Skrifter, i alt i det danske Sprog 90, paa Tydsk 4, paa Fransk 7. Blandt de danske anmærkes en Piece som confiskeret, nemlig: Alvorlig

og fortroelig Bonde, Samtale nærværende Krig
angaaende, holden til P. * * *. Kbhavn 1758.
8. Den findes i den Hielmstierneske Bogsamling
paa det kongelige Bibliothek.

2. Et Brev fra en Student i Kiøben-
havn til hans Fader i Jylland
efter de Svenskes Landgang paa
Sielland i August 1700.

Dette Brev, hvis Original tilhører Selskabet til
det danske Sprog og Histories Fremme, gives Nads
Her, især med Hensyn til, at det indeholder et Bidrag
til Historien af de Kiøbenhavnsske Studerendes Bevæb-
ning i Sommeren 1700, hvorom flere Efterretninger af
Udg. ere meddeelte i en særskilt Afhandling i disse Amaal.
Marg. 1808 2 B. S. 161—176. Brevet er skrevet
Lørdagen den 14 August. Den Mag. G. N. Seerup,
til hvem det er skrevet, var Sognepræst til Domkirken i
Nibe og forekommer i Worms Lexicon.

Høitærede hierte kiære Fader!

Min hierte kiære Faders Skrivelse har jeg
med Posten bekommet, hvilken jeg ogsaa meget
længtes efter. Jeg formoder ogsaa visselig, at min
kiære Fader haver erholdet mit Brev, hvorudi jeg
skrev min kiære Fader til om, hvad jeg til Winter
behøvede. Hvad sig angaaer om Studenternes
Voldgang, da har jeg nu affagt mig med den

Skarv *) og Bestilling; thi min Karbroder syntes, at jeg skulde sige mig af med det igien, eftersom der var nogle paa min Størrelse; som gik fra det, alligevel de havde ladet sig skreven tilligemed de andre Studenter. Alle Studenter har nu faaet Bytter af Loihuset, og jeg fik en med, som jeg spenderede 8 R. til Krud paa og prøvede. Jeg blev ogsaa i en 2 Dage exerceret og var under Premier-Lieutenant Baccerts **) Compagnie som er Decanus paa Kloster. De ere afdeelte i 6 Compagnier ***); de Norske ere for dem selv i et Compagnie. Collegianterne †) har gjort et Compagnie, og har taget nogle til sig, som har deponeret fra Kjøbenhavns Skole, udi hvilket Dag, Bie ogsaa er, hvilket Compagnie kaldes Liv-Compagnie. Der ere udi hver Compagnie 80, men i det norske ere

*) Skal nok betyde: Charge.

**) Maaſkee den Johannes Bache, som forekommer ved Aaret 1698 i Listen paa Communitets Decani hos Beckmann (Communit. Reg. Haun. Historia P. 147).

***) Andre Efterretninger anføre kun 5. Det ſlette var maaſkee det, som havde foreenet ſig til et Observations-Corps uden for Byen. Jvf. diſſe Annal. 1808. 2 B. S. 172 f.

†) Rentelig Alumnerne paa Worchens, Elerſens og Walkendorfs Collegier.

der flere. Hr. Daniels Broder er ogsaa med; de gaaer hverken til Bolds eller giorer *), mens ifkun exerceres. Til Officerer maae de iblandt dem selv udvælge hvem de vil indtil Capitainer. Svensken ligger endnu paa det samme Sted, og giorer sig fastere med Skanser. Vi har faaet en 10 Fanger af Svenskens, som vare ude at recognoscere, af hvilke 2 undløbe. Her siges, at Svensken vil storme til Kiøbenhavn paa Mandag; mens vi haaber, at det med Guds Hielp ikke kommer til den Extremitet. De siger ogsaa, at han har ingen Bomber med sig, saasom han selv skulle have sagt, at han ikke havde formodet at komme i Land **). Reventlow er hjemkommen ***). Kongen sagdes vel ogsaa at skulle komme hjem, som de saa tit har spargeret, men endnu ikke kommen. Mejer's Havn siges at være ruineret, paa det Fienden skulle ikke have nogen Gavn, og Sommeret, som var derude, er ført til Kiøbenhavn. Jørgen Mathison har nu fløttet herfra hjem til sine Forældre.

*) sic. Formodentlig er et Ord glemt, f. Ex.: Vagt.

***) Det vilde ei heller være skeet, dersom der var bleven gjort bedre Modstand. S. min Afhandling om Kiøbenhavns Stilling og Færd i Sommeren 1700 S. 15.

****) nemlig den 12 August. Sammensteds S. 21.

Fredspunkterne, som vi har ifkun med Holsten, har min Fader vel seet. Gud hielpe os her vel med Svensken, nu har Jylland ingen Mod. Her sagdes vel, at Ribe var lagt i Brandskat *), mens nu bliver det med Guds Hielp ophævet. Niels Knudsens Son og Thomas Hor, som reiste tillsammans fra Kiøbenhavn, ere nok hjemkommen, dog alligevel det var noget usikker at reise. Der skal have været en Præst ude hos den svenske Konge i Leiren, hvilken Kongen skal have druffet til med 3 Glasser Wiin og slyet Præsten 3 Bæggere igien, hvormed han skulde svare ham, og sagt, at han skulde bede for ham paa Prædikestolen. Præsten skal have svaret ja, men Kongen sagt igien: Du beder for Jutan og inte for mig. Her er vel meget

*) Det forholdt sig og saaledes, hvorom i et Brev fra Biskop Anderssen i Ribe til Biskop Birchrod i Aalborg af 29 Sept. 1700 forekommer følgende: "hvor treflemt og sarrigfuld Tilstand vi her i Egnen haver lovet udi — — det kan vel eftertænkes, naar vor Tilstand her paa Stedet betragtes, som er, at vi havde her i næste Dør ved vore Fiender, og daglig med Overfald blev truet af dem, saasom de og havde saare irængelig skiftet deres Ordre fra Konningen baade her til Byen og alle omliggende Egne om Brandskat og Contributioner, og havde derudi taxeret Ribe Bye for 20000 Rd... Fredens Mellemkomst afvænde Truselens Execution.

mere nyt, men som Papiret vil ikke længere til-
 stæde, vil jeg slutte og have min kiære Fader under
 Guds trygge Beskiærmelse befalet og forbliver min

Hafniæ Ao. 1700

Faders Iydige Søn

d. 14 August.

B. S. Seerup.

P. S. Ombedes gierne, at alle mine Syskende
 og Venner maae hilses, vores Gartner Conrad
 uforgiet. Jeg ønskede gierne, at jeg maatte faae
 min Fiol og Bog herover, om der faldt Leilighed,
 og at min kiære Fader vilde med det første skrive
 mig til, saasom jeg længe efter at vide, hvorledes
 det bliver med Brandskatten.

Bag paa:

Meget hæderlig og høilærde Mag. Søren N.
 Seerup min høitærede hierte kiære Fader sønligst
 ad Ribe.

3. Extract af Universitetets Fordebø-
 ger angaaende Universitetsgodsets
 Beløb og Tilstand i Begyndelsen af
 Aaret 1661.

Denne Extract af samtlige Universitetets Fordebøger
 er formodentlig affattet i Anledning af de Oplysninger,
 som det under 29 Novb. 1660 var befalet Rector og
 Professorens at indsende til Cancelliet, med Hensyn til
 Indquarteringens Regulering. Naar Godset her er an-
 slaact i Hartkorn, saa maas dette Ord tages i den Be-

tydning, som det havde for den nye Skyldiætning under Christian den Femte, da det næsten var synonymt med Landgilde, saa at ved et Gods af f. Ek. 200 Edr. Hartkorn forskodes det; hvoraf der oppebæres en Landgilde af 200 Edr. Rug eller Byg eller Værdien deraf. Man sees, at det hele Beløb af Landgilde-Indtægten af Universitetets Jordegods da har været beregnet til c. 3461 Edr. Rug eller Byg eller Værdien deraf. Tolv Aar derefter, da et nyt Anslag var skeet ved den almindelige Matrikel, som var kommen istand 1664, findes Universitetets Jordegods ifølge de Data, som findes i Universitetets Archiv, ansat til 3960 Edr., 3 Ekp., 2½ Sdk., saaledes som den nedenfor tilføiede Underretning viser. Efter den under Christian den 5te forankastede nye Skyldiætning, udgjor det c. 3000 Edr. Hartkorn, foruden Communitetets Gods.

Alle Kiøbenhavn's Universitets tilliggende Bøndergaardene beløbe sig henved 394 Hønder som ere hele og halve Gaarde og Gaardsæder tilfammen. Derfra drages de øde Gaarde, som nu vides 43 Gaarde hvilke med 2 Græsmøller, alt anslagen udi Hartkorn, bidrager 3461 Edr. 1½ Ekp. hvoriblandt ogsaa ere beregnede alle de Fattige, Forarmede og Elendige, som ere heel mange, og de som ikkun sidde at tage vare paa Gaardene, nogle intet faaet i jto eller tre Aar efter egen Beretning, og somme, som ikke have et levendes Hoved, men færdige at tage Kieppen i Haanden

og gaae om at tigge med mange smaa Børn; en stor Deel af den Aarsage, at ingen var, som sig dennem udi forgangne Krigstid til nogen Forsvar antog, formedelsi at deres Høsbønder med Fogden var her udi Byen indsluttede.

Dette at være udregnet af alle Universitetets Jordbøger, vidner jeg understreue Universitetets Ridesfogd med min egen Haand. Kjøbenhavn d. 3 Januar 1661.

Samuel Thommessen
imppria.

I Aaret 1673 udgiorde Universitetets Jordegods i Sieland *) ifølge Archiv-Efterretninger:

i Kjøbenhavns Amt	150	—	3	—
i Kjøstilde Amt	1311	—	5	—
i Tryggevelde Amt	563	—	4	—
i Bordingborg Amt	152	—	3	—
i Klugsted Herred	261	—	3	—
i Slagelse og Glaf-				
keberg Herred	557	—	5	—
i Sorø Amt	34	—	3	—
i Abrahamstrup				
Amt	257	—	3	—
i Callundborg Amt	672	—	2	—

i alt 3960 Edr. 3 Skp. 2½ Sdf Hartk.

*) Desuden eiede det i Jylland det saakaldte Prebende Eved, hvorom i disse Annaler 1807 i B. S. 121.

4. Et Rescript af Christian den tredie til Lector Frank, angaaende Betlere, og Hætter til Pæblinge.

Det er bekiendt, at før Reformationen og længe efter havde de fleste Disciple i Latinskolerne deres Ophold af at samle Almisse ved Godtsøls Dørre, eller paa andet Danff, at tigge, hvortil de vare paa en vis Maade privilegerede (s. Worms Forsøg til en Skolehistorie i XI Bind af Vidensk. Selsk. Skrift. og Mærups Udsigt over Fædrelandets Litteratur i Middela deren S. 342 f.), og at det blev taget Christian 2 meget ilde op, at han 1519 forordnede, at Ingen maatte antages i en Skole, med mindre han kunde kiøbe sin Kost. Saa- dant Forbud ansaaes for en Ugudelighed. Nedenstaaende Rescript af Maret 1548 autoriserer formeligen dette Tryglerie, ved at hensætte det i Classen af det tilladte Betlerie og at foreskrive vissæ Mærker, hvorved ogsaa Disciplene i Latinskolerne kunde kiendes fra uberettigede Tiggere. Den Lector Frank, som det er skrevet til, er Franciscus Wormordi, Lector Theolog. i Malmøe og fra 1531 evangelisk Biskop i Lund. Det findes mellem endeel Rescripter, geistlige Sager vedkommende, i en haandskreven Dvart paa det Kongelige Bibliothek.

Christian medt Gudh naade ꝛc. wor Gunst thilsorn; wider, adt wi ere kommen vdi forfaring, hvorledes mange Tryglere løbe om vdi Kiøbstæderne adt thygge theris Brod, och en stoer part aff the- nem ere fore Mennisker, och icke for lede skyld ville andet, end gaa adt trygle och ther medt opholde thennem. Sammeledes mange posepilte, som

icke gaa thil Schole. Thi bede vi Ether och ville,
 adt I strax lader bestille medt Borgemeester och
 Raad vdi alle Kiobstederne ther vdi Sticket, adt
 the giffue the fattige folk Thegn paa Brystet, som
 for Siugdom och Alderdom ere forarsaget och
 nodtorffrige thil adt thygge och bede theris Brod
 ther i theris By, och the som ere fore, och funde
 forthiene theris fode, adt the foruisis aff Byen, och
 thersom nogen aff thennem och foruinde theris
 Siugdom, och therefter formue adt arbeide, och
 forthiene theris Brod, adt thennem icke heller
 thilsfedeß adt throgge, och adt the thage thegn
 fra thennem igien. Sammeledis alle peblinge,
 som gaa thil Schole, adt the gaa medt Hetter,
 saa mand fand wide, huilke som gaa thil Schole
 och mand bor adt giffue Almisse. Och adt I this-
 lige wille thilsige Sognepresterne vdi Kiobstederne,
 adt the forkynde i prædikestolen for Almuen, adt
 the ingen Tryglere eller posepilte giffue theris Al-
 misse, uden the, som Borgemeester och Raad haffue
 giffuit thegn, och peblingerne, som gaa medt Hette,
 eller och husarme folk, paa thet adt the nodtorffrige,
 och the, som gaa thil Schole, maa bekomme Guds
 Almisse. Her wi oss visseligen thilforlade, befa-
 lens dis Ether Gud. Scressuit paa wort Clott Kob-
 dinghusß, Onsdagen nest effther Sondaghen Vocem
 iucunditatis Mar 1548 vnder wort Signet.

Christian.

5. Udtog af en Ansøgning, dat. 24. Apr.
1651.

(Af denne Ansøgning sees, at der i Midten af det Nittende Aarhundrede har været giort Begyndelse til en Latinskole i Bragnes).

Højædels Welbiurdige. oc Strenges Herre
Hr. Steen Bilde *), Günstige oc Mæchtige
Befordrer, Gud dend Allerhøieste oc Mæchtigste
Eders Welbiurdigheds Strenghed med sampt
Eders Welb. tiere Frue oc Welb. elskelige Børn
udj langwardendes wellmagt till Siell oc Liiff
krafteligen opholde, spare oc naadeligen bevare.

Eftersom dend Wædele Herre oc Strenges Rid-
der Hr. Christopher Brne, Danmarckis Riges
Cantzeller, haffuer aff beste willie mig fattig fremmed
Mand fra Otthensoe udj Fyen for 3 Aar siden
hid op till Norge med en Recommendation till
woris Biscop udj Christiania, Hæderlig oc høylærde
Mand M. Henning Stockfleth forskicket, at hand
for dend welb. oc Strenges Herres skyld mig till det
allerbeste, som hand funde, wilde forfremme; der
da welbemelte goede Heris skriffuelse bleff Biscopen

*) Steen Bille var en af de Commissarier, som i
Aaret 1651 bleve opsendte til Norge for at giøre
Undersogelse angaaende adskillige Uordener, som
især under Hannibal Sehesteds Statholderskab der
skulde have fundet Sted.

tillstillet, haffuer hand reist hid til Bragernes oc ladet convocere wdj Kircken meenige Almue her paa stæden, og foreslagen, Kircken till Thieneste oc Skoelen til fortremmelse, en Latinke Skoelemester her høieste at skulle være fornøden, huor Jeg da till Aftensangs-Prædikant oc Latinke Skoelemester aff Biscoppen med Almougens Bejaelse oc Samtycke ehr forordineret, oc derpaa ehr mig strax for samme Thienestes forrettelse en wis Lon forsickred, under nogle aff de beste Mænds Hænder oc Signeter paa meenige Almoues wegne efter derom mit Bestillings Breffs widere indhold. Men efterdj Jeg baade icke kænd saa mit beloffuede Salarium hoest dend største part aff Strandfidderne, tillmed er ded saa gandske ringe, at jeg wmuligens mig deraff till Nødtørffthighed kænd ehrholde, thi der ehr ellers slet intet lagt her till Skoelen; huorfor jeg hermed forårsages wnderdanigsten Eders Welb. Strengbed mine saare ringe conditiones at lade forstandige: Och efterdj Jeg fattig fremmede Mand haffuer her paa stæden slet ingen goede wenner, som mig til nogen anden bedre Leilighed kænd forfremme, tillmed ehr jeg ey heller saa formuendis, at jeg for Kald nogen Skencadk haffuer at frembiude *), da

*) Slig Bestikkelse maa paa den Tid have været temmelig sædvanlig, da den saa ofte og saa utilbageholdende omtales. Saaledes er i Udg. Bærg

indflyer jeg, nest Gud, till Eders Welbinrdigheds
 Fromhed, ydmygeligen begierendis, at E. W. St.
 for Guds oc E. W. St. Skyld vilde gunstligen mage
 det saa, at Jeg till It Skald wed Raffn Frøen udi
 Gulbrandsdallen beliggendis, oc nu fort forleden
 ehr ledig bleffuen, fremfor nogen maatte bliffue
 promoveret.

Saadan E. W. St. gunstige goedhiertighed oc.
 E. schola Bragnesiana 24 April. Anni 1651.

E. W. St.

underdanigste og ydmygeligste

Tjienner og Forbeder

Madz Pedersønn Otthensøe.

m. p.

ét andet Document, hvori en norsk Student ved
 Navn Snud Michelsen Munck under samme Da-
 tum (24 April 1651) anfer over, at han var
 bleven fortrængt fra at succedere sin Fader i
 Grans Præstefald, "fordi han ei havde Middelt
 eller Billie til at forære eller skienke for noget
 Skald... I øvrigt bemærker Udg. i Forbigaaende,
 at en stor Deel af de Klager, som havde foranle-
 diget hiin Commissions Medsættelse og, efter at
 den var sat, end hyppigere indstrømmede, be. and-
 tes ved nærmere Undersøgelse at være ikke nokjort
 grundede.

B.

København's Universitet.

I. Forelæsninger ved København's Universitet i Sommersemestret 1813*).

I. I det theologiske Facultet.

C. F. Horneman, Dr. Theol. og P. P. D. — Christi Taler; Evangelisternes historiske Fortællinger i chronologisk Orden.

P. E. Müller, Theol. og Philos. Dr. P. P. D. — Pauli Breve til Epheserne, Colossenserne og Thessalonicenserne; Dogmatik; christelig Moral.

M. Borg. Thorlacius, P. L. L. D. — Lucae Evangelium; exegetiske Disputere: Qvæster over det G. og N. Testament.

*) For Kortheds Skyld ere blot Gienstandene for Forelæsningerne nævnedes uden Form af fuldstændige Sætninger.

J. Møller, Theol. P. P. C. — Den nyeste Kirkehistorie; Dogmehistorie; Davids Psalmer.

2. I det juridiske Facultet.

J. F. W. Schlegel, J. U. Dr. og P. P. D. — Den dansk-norske Proces; den hypothetiske Naturret; skriftlige Dvælseser.

F. Th. Hurtigkarl, J. U. P. P. D. — Den romerske Ret i Tingen; den dansk-norske Ret i Tingen.

Christ. Brorson, J. U. P. P. C. — Den dansk-norske Criminalret; den overordentlige og Criminal-Processen efter Fædrelandets Love.

M. H. Bornemann, J. U. P. P. C. — Den almindelige Folkeret; den dansk-norske Personernes Ret.

C. J. Møller, Høiesterets Secretær og Adjunct i det juridiske Facultet — Den absolute Naturret; den dansk-norske Ret til Tingen; almindelig Lovgivningsvidenskab; theoretiske og practiske Dvælseser.

3. I det medicinske Facultet.

F. L. Bang, P. P. D. — Den specielle Therapie.

J. L. Saxtorph, P. P. D. Chir. & Art. obstet. — Den Nyfødtes physisk-mediciiske Pleie; Fødselsbielpen og Operationer paa Phantomet.

D. H. Mynster, Med. Dr. P. P. E. —
Practisk Medicin ved de Syges Senge paa Frederiks Hospital; Pharmacologie.

J. D. Herholdt, Med. Dr. og P. P. D. —
Den tinglige Medicin.

Mich. Skielderup, Med. Dr. P. P. E. —
Det menneskelige Legemes Osteologie; den første Deel af Physiologien, som håndler om det vegetative Liv.

4. I det philosophiske Facultet.

M. Abrah. Kall, Hist. P. D. — Det russiske Riges Historie; Middelalderens Historie fra Carl den Store til det femtende Aarhundredes Begyndelse.

Thom. Bugge, Math. & Astron. P. P. D. —
Optik, Catoptrik og Dioptrik; sphaerisk og theoretisk Astronomie; mathematisk Geographie.

M. Jerem. Woldike, Math. P. P. D. —
Begyndelsesgrundene af Algebra; den rene Mathematic efter Kästner.

Jac. Wolf, Math. P. P. D. — Arithmetik og Begyndelsesgrundene af Algebra; den theoretiske Geometrie og Plan, Trigonometrien efter Karstens; den algebraiske Analyse.

Greg. Wad, Nat. P. P. D. — Den anvendte Dryctognosie; Geognosien.

M. Borg. Thorslacius, P. L. L. D. —

Hermeneutikens Begyndelsesgrunde; Horaz's Satirer; latinske Skrive-Øvelser.

M. Nic. Schow, Prof. Archæol. P. E. — Den græske Mythologie; Æschylus's Choephoroi og Eumenider.

M. N. Nyerup, Prof. Hist. Lit. og Univ. Bibliothek. — Literaturens Historie i Danmark under Christian 7.

L. C. Sander — Declamerekonsten; Pædagogik; det tydske Sprogs Grammatik; Poesiens Historie fra Dante til vore Tider.

M. G. Begtrup, Decon. P. E. — Dvægsavl.

Lh. Bruun, Lingv. Angl. P. P. E. — Det engelske Sprogs Grammatik; kristelige Øvelser.

M. Laur. Engelstoft, Hist. & Geogr. P. P. E. — Historisk Encyclopædie; det svenske Riges Historie fra Wasaslægtens Ophøielse paa Thronen; Fædrelandets Statistik.

P. E. Müller, Theol. & Philos. Dr. Theol. P. P. D. — Den philosophiske Moral.

M. N. Puerari, Lingv. & Lit. Gall. P. P. E. — Franske Skrive- og Tale-Øvelser; Després aux Digtekunst.

M. Er. Chr. Berlauff, Hist. & Antiq. Patr. P. P. E. — Fædrelandets Historie fra Christendommens Indførelse til 1523.

23. Ch. N. Brandis, Phil. Dr. — Den ældre
Philosophies Historie; Platos Phædo.

II. Academiske Examina.

I. Philologisk, Philosophisk Examen
i April.

Philologisk Prøve

d. 2 April.

1. Wilh. Aug. Arctander — Laudabilis.
2. Christ. Dorph Cappelen — Laudabilis.
3. Ste. Keit Holm — Laudabilis.
4. Fred. Ferd. Friis — Laudabilis.
5. Laur. Westergaard Kabel — Laudabilis.
6. Thom. Bach — Laudabilis.
7. Jv. Hans. Wadum — Laudabilis.
8. Christoph. Gerh. Boss Thura — Laudabilis.
9. Laur. Pet. Grøner — Laudabilis.
10. Nathan. Angel Colban — Laudabilis.

d. 3 April.

1. Poul Mart. Møller — Laudabilis.
2. Joh. Christ. Crone — Laudabilis.
3. Laur. Ditlev Westergaard — Laudabilis.

4. Joh. Tveksen Hemsen — Laudabilis.
5. Sev. Ant. Wih. Sorensen — Laudabilis.
6. Georg. Jesfen — Laudabilis.
7. Mour. Goth. Krag — Laudabilis.
8. Christian Ehl. Herz — Laudabilis.
9. Georg Sever. Thaning — Laudabilis.
10. Carl Siwers — Laudabilis.
11. Chr. Fr. Thurah — Laudabilis.
12. Laz. Mich. Levy — Laudabilis.

d. 5 April.

1. Jon. Nic. Arz — Laudabilis.
2. P. Carl Hammerich — Haud illaudab.
3. Christ. Dill. Fasting — Laudabilis.
4. Sev. Joh. Leuning — Laudabilis.
5. Conr. Nic. Schwach — Laudabilis.
6. Emanuel Gamburg — Haud illaudab.
7. Jon. Christ. Petersen — Haud illaudabilis.
8. Carl Fred. Wichmann — Laudabilis.
9. Aug. Carl Wilster — Laudabilis.
10. Andr. Christ. Schumacher — Haud illaudabilis.

d. 8 April.

1. Carl G. N. Ponsaing — Laudabilis.
2. Paul Fred. Weidemann — Laudabilis.

3. Jac. Fred. Jacobsen — Haud illaudab.
4. Claus Winholt Stybe — Laudabilis.
5. Er. Georg Merensf — Laudabilis.
6. Hect. Fr. Jans. Fogh — Laudabilis.
7. Pet. Dupont — Haud illaud.
8. Christoph. Arends — Haud illaudab.
9. Carl Fred. Guntelberg — Laudabilis.

d. 10 April.

1. Georg Herm. Mourad — Laudabilis.
2. Nic. Præb. Rosenfranz — Laudabilis.
3. Joh. Christ. Kall — Laudabilis.
4. Thom. Herm. Lange — Laudabilis.
5. Pet. Fielsted Hoppe — Laudabilis.
6. Thyge Nothe Stampe — Laudabilis.
7. Joh. Hen. Tauber — Laudabilis.
8. Nic. Bygom Krarup — Laudabilis.
9. Fred. Friis — Laudabilis.
10. Phil. Jul. Knudsen — Haud illaud.
11. Thom. Christ. Mürer — Laudabilis.
12. Georg. Leth — Laudabilis.

d. 12 April.

1. Er. Stiernholm — Haud illaud.
2. Aug. Ludvig Wilhelm Reisler — Haud illaud.
3. Phil. Christ. Fuglede — Laudabilis.
4. G. Graae Clemmensen — Laudabilis.

5. K. Wilh. Klindt — Laudabilis.
6. Pet. Fr. Kasper — Haud illaud.
7. Pet. Christ. Nørmussen — Haud illaud.
8. Ol. Woxen — Laudabilis.
9. Laur. Pet. Kaalund — Laudabilis.
10. Palle Nielsen — Laudabilis.
11. Jens Blatved — Haud illaud.
12. Ol. Friele — Haud illaud.

d. 14 April.

1. Pet. Brønn. Schavenius — Laudab.
2. Gust. Ad. Dichmann — Laudabilis.
3. Claud. Bang — Haud illaud.
4. John. Finsen — Laudabilis.
5. udholdt ei Examen.
6. Fr. Wilh. Mansa — Laudabilis.
7. Joh. G. Th. Gliemann — Laudabilis.

d. 17 April.

1. Ott. Lindegaard — Haud illaud.
2. Er. Chr. And. Hwass — Haud illaud.
3. Laur. Schibde — Laudabilis.
4. Joh. Er. Colding — Laudabilis.
5. Joh. Georg K. Fong — Laudabilis.
6. J. Did. Koed — Haud illaudabilis.
7. Carl Aschlund — Haud illaudabilis.
8. Magn. Sommer — Laudabilis.

b. Philosophisk Prove

d. 6 April.

1. Jac. Hornemann Bindeballe — Laudabilis.
2. Sam. Leop. Heise — Laudabilis.
3. Pet. Dupont — Haud illaudabilis.
4. Poul. Winsnes — Laudabilis.
5. Casp. Kr. Westergaard — Laudabilis.
6. Joh. Christ. Amdisen — Haud illaud.
7. Alb. Pet. Scharling — Haud illaud.
8. Georg Overg. Thisted — Haud illaud.

d. 9 April.

1. Jo. Christ. Malling — Laudabilis.
2. Carl Edv. Moldenhawer — Laudab.
3. Thye Schow — Laudabilis.
4. Paul. Bendtsen — Laudabilis.
5. Phil. Christ. Fuglede — Laudabilis.
6. Joh. Wilh. Lüttichau — Laudabilis.
7. Pet. Jung. Estrup — Laudabilis.
8. Christ. Alb. Fluhme — Laudabilis.
9. Georg Kierulf — Laudabilis.
10. Holg. Fangel — Laudabilis.
11. Leonh. Abel — Laudabilis.
12. udholdt ei Proven.

d. 13 April.

1. Laur. Schiodte — Laudabilis.

2. udholdt ikke Proven.
3. Helle Laur. Matthiesen — Laudabilis.
4. Mort. Haring — Laudabilis.
5. Joh. Andr. Riis — Laudabilis.
6. Joach. Lund Drejer — Laudabilis.
7. Ernst Henr. Clafen — Laudabilis.
8. Sev. Clem. Langøe — Laudabilis.

Til den philologiske Prøve fremstillede sig saaledes 30, af hvilke 60 erholdt Characteren Laudabilis, de 19 Haud illaudabilis, 1 fuldendte ikke Proven; til den philosophiske Prøve 28, af hvilke 22 tilkiendtes Characteren Laudabilis, 4 Haud illaudabilis og 2 fuldendte ikke Proven. Blandt dem, som nu havde fuldendt begge Prøver, erholdt i Censurum Overværelse af Decan. Facult. offentlig Berømmelse: 1 Christ. Alb. Bluhme, 2 Thyge Schou, 3 Jvar Christ. Malling, 4 Carl Edd. Moldenhawer, 5 Helle Laur. Matthiesen, 6 Poul Winnes, 7 Phil. Christ. Fuglede. Af dem, som havde nu aflagt den forhen forsømte hebraiske Prøve, blev Magn. Fred. Ribers Hovedcharacter nedsat til Haud illaudabilis.

2. Theologisk Embedsexamen

a. i Jan. Kvartal.

d. 12 Jan.

1. Halvor Aschehoug. En Søn af Consistorialraad, Ridder Thork. Aschehoug, Sogne-

præst til Kæhestad i Aggershuus, Stift; født 1786, blev Student 1803 — Laudab.

2. Wilhelm Thaning. En Son af Kammerraad Thaning, Forvalter paa Bemmestøfte; født 1790, blev Student 1807 — Laudab.
3. Frederich Christian Kannevorff. En Son af Sognepræst P. H. Kannevorff i Næbbye i Benschel; født 1789, blev Student 1808 — Haud illaudab.

d. 13 Jan.

4. Matth. Georg. Pet. Kepholtz. En Son af Hofmalcer Kepholtz; født i Kjøbenhavn 1791, blev Student 1808 — Laudab.
5. Peter Worm, født i Wordingborg 1788, blev Student 1807 — Laudab.
6. Wilhelm Arbo. En Son af Kjøbmand Jens Arbo; født i Strømsgøe 1785, blev Student 1802 — Non Contemnendus.

d. 14 Jan.

7. Jens Christ. Fangel. En Son af afd. Sognepræst G. Fangel i Ries paa Erøe; født 1789, blev Student 1806 — Laudab.
8. Pet. Christ. Boye. En Son af Rector E. Boye i Tronhiem; født paa Kongsberg 1790, blev Student 1809 — Laudab.
9. Andr. Erslew. En Son af Borger Erslew

i Nakskov; født 1785, blev Student 1805 —
Laudab.

b. i April Kvartal.

d. 17 April.

1. Herman Dominic. Bechman Kehling. En
Søn af afg. Sognepræst J. Kehling i Egeberg
i Sieland, blev Student 1804 — Laudab.
2. Nic. Linde Hansteen. En Søn af afg.
Kongl. Skovinspektør Hansteen; født 1788,
blev Student 1808 — Laudab.

3. Juridisk Embedsexamen

1. i Januar. Kvartal.

A. Theoretisk Prøve.

a. Latinse

d. 11 Jan.

1. Joh. Lem Smith. En Søn af Justitsraad
Ridder K. C. Smith; født i Risenh. 1789,
blev Student 1809 — Laudab.
2. Matthias Friderichsen. En Søn af Kam-
merraad Amtsforvalter N. Friderichsen; født
paa Moen 1790, blev Student 1809 —
Laudab.

3. Nic. Pet. Urboe. En Søn af Cancellieraad Urboe; født paa Bornholm 1791, blev Student 1809 — Haud illaudab.

d. 13 Jan.

4. Joh. Dan. Wroblewsky. En Søn af Orgelbygger D. Wroblewsky; født 1786, blev Student 1804 — Laudab.
5. Aag. Jon. Stadfeldt. En Søn af Sognepræst Jon. Aageyrsen til Resthing paa Island; født i Hytardal 1787, blev Student 1809 — Laudab.
6. udholdt ikke Examen.

d. 15 Jan.

7. Joh. Fred. Ahnholm. En Søn af Gouverneur paa den Guineiske Kyst, J. D. Ahnholm; født i Kiøbenhavn 1774, blev Student 1805 — Haud illaudab.
8. Freder. Bonaventura Krüger. En Søn af afd. Kammerherre Krüger; født i Kiøbenhavn 1791, blev Student 1808 — Haud illaud.
9. Jacob Hegelund. En Søn af Kammerraad J. Hegelund; født i Bergen 1791, blev Student 1809 — Haud illaudab.

d. 16 Jan.

10. J. Rahbek. Jvf. 10 Jan. 1812 — Laudab.

11. Seb. Aug. Brüel. En Søn af Forstinspec-
teur Ridder B. Brüel; født 1790, blev
Student 1807 — Haud illandab.

b. Dansk

d. 18 Jan.

1. Ole Elisen Gierdrum. En Søn af Lens-
mand Elias Gierdrum; født 1786 i Stange
Præstegield paa Hedemarken i Norge — Be-
qvem.
2. Andr. Pet. Bierg — Beqvem.
3. Mort. Hansen Evede. En Søn af Brygger
og Brændeviinsbrænder H. J. Evede; født
i Kiøbenhavn 1791 — Beqvem.
4. Peder Kirkemann. En Søn af Sold- og
Consumtionsbetient N. Kirkemann i Warde;
født 1792 — Beqvem.

d. 20 Jan.

5. Henr. Benjam. Fæster. En Søn af Tolds-
inspecteur J. J. Fæster; født i Kiøbenhavn
1785 — Beqvem.
6. Christ. Cæsar Holm. En Søn af afg. Birke-
dommer N. Holm til Lerkensfeldts Birk i Jyl-
land; født 1793 — Beqvem.
7. Nicol. Prehn Rohr. En Søn af Forvalter
N. Rohr paa Balløe; født 1794 — Beqvem;
Univerfit. og Skole-Annaler 1813. . D

8. Halvor Thorgrimsen. En Søn af afg. Domkirkepræst Gudmund Thorgrimsen; født paa Lambestad ved Keikiavik paa Island 1789 — Beqvem.

d. 22 Jan.

9. Lars King. En Søn af Borger D. King i Horsens; født 1787 — Beqvem.
10. Hans P. Møller. En Søn af Hattemager Møller i Kiøbenhavn; født 1791 — Beqvem.
11. Peder Larsen. En Søn af Kæmmer Larsen i Odense; født 1792 — Beqvem.
12. Joh. Pet. Lunde. En Søn af Handelsmand K. Lunde; født i Christiania — Beqvem.

d. 23 Jan.

13. Gunner Andr. Lind. En Søn af Sognepræst M. Lind til Forde i Bergens Stift — Beqvem.
14. Arne Jøversen. En Søn af Lensmand Jøer Randklev; født i Ringebøe Præstegield 1788 — Beqvem.
15. Mog. Pet. Groosø. En Søn af Kammerraad P. A. Groosø; født i Ringkjøbing 1795 — Beqvem.

d. 25 Jan.

16. Niels Hansen Gierding. En Søn af Post-

mester H. N. Gierding i Nyested i Lolland;
født 1781 — Ei ubegvem.

17. Abraham Georg Sørensen. En Søn af
Sognepræst Sørensen i Reibye; født 1792
— Ei ubegvem.

18. Espen Andersen Hall. En Søn af afg.
Borger N. N. Hall i Kiøbenhavn; født 1794
— Ei ubegvem.

19. Fred. Christ. Christensen. En Søn af
J. Christensen paa Østeraagaard i Jylland;
født 1795 — Ei ubegvem.

B. Practisk Prove.

a. Candidati juris.

1. Lieuten. Jac. Dan. Wefenberg (Exam.
theor. 15 Jun. 1812, Laud.) — Haud illaudabilis.

2. Lieuten. Cam. Fred. Kindgreen (Exam.
theor. 18 Jun. 1812, Laudab.) — Laudab.
(Jof. disse Annal. 1812 S. 294).

3. Joh. Er. Brandt (Exam. theor. 17 Oct.
1812, Laudab.) — Non Contemend.

4. Joh. Lem Smith — Haud illaud.

5. Abgeyr Jonsen Stadfeldt — Haud illaudab.

6. Joh. Fred. Ahnholm — Non Contem.

7. Jac. Rahbek — Haud illaudab.

b. Examinati juris.

1. Ole Elisen Bierdrum — Vel.
2. Peder Kirkemann — Temmelig vel.
3. Henr. Benjam. Fæster — Vel.
4. Christ. Casar Holm — Temmelig vel.
5. Halvor Thorgrimsen — Temmelig vel.
6. Lars Ring — Vel.
7. Hans Pet. Møller — Temmelig vel.
8. Peder Larsen — Temmelig vel.
9. Joh. Pet. Lunde — Temmelig vel.
10. Arne Jøversen — Vel.
11. ikke antaget.
12. And. Jac. Schytk (Exam. theor. 22 Octb. 1812, Beqvem) — Temmelig vel.
13. ei antaget.

2. i April Kvartal.

A. Theoretisk.

a. Latinisk

d. 10 April.

1. J. Laur. Andr. Kolderup, Rosenvinge. En Søn af Postdirecteur Statsraad Kolderup, Rosenvinge; født i Kiøbenhavn 1792, blev Student 1809 — Laudab.
2. Nicol. Knagenhielm Sunde. En Søn af Soldinspecteur Kammerraad Sunde i Chris

Kiansand; født i Holmestrand 1790, blev Student 1808 — Laudab.

d. 12 April.

3. Joh. Wilh. Bierg. En Søn af Justitsr. Amtsforvalter Bierg; født i Kiøbenh. 1791, blev Student 1808 — Haud illaud.
4. Joh. Henr. Falkenthal. En Søn af Stabschirurg Falkenthal; blev Student 1808 — Haud illaudab.
5. Marc. Ludv. Böhne Hiorth. En Søn af Revisor Hiorth; født i Kiøbenhavn 1791, blev Student 1808 — Haud illaud.

d. 13 April.

6. Joh. Fred. Hoyer. En Søn af Proprietær Hoyer til Fæveile i Jylland; født 1786, blev Student 1806 — Haud illaud.
7. Ernst Joh. von Ditten. En Søn af Capt. v. Ditten; født i Kiøbenhavn 1789, blev Student 1807 — Haud illaudab.

b. Dansk

d. 14 April.

1. Joh. Pet. Madsen. En Søn af Skipper J. Madsen i Nyekjøbing paa Falster; født 1789 — Beqvem.

2. Hans Klüver. En Son af Forvalter L. Klüver — Beqvem.
3. Hans Henr. Lühhöft. En Son af Møller N. Lühhöft; født 1790 — Beqvem.
4. Lars Fred. Hansen. En Son af Høker Hans Jensen; født i Kiøbenhavn 1792 — Beqvem.

d. 20 April.

5. Peder Kierulff. En Son af Degnen Kierulff i Sahl i Jylland; født 1787 — Beqvem.
6. Poul Christ. Westergaard. En Son af afg. Berthuusholder Westergaard; født 1794 — Beqvem.
7. Hans Sørensen. En Son af afg. Høker Mads Sørensen; født i Kiøbenhavn 1794 — Beqvem.
8. Kaem. Pet. Bang. En Son af Urtekræmmer Bang; født i Kiøbenhavn 1795 — Beqvem.

d. 21 April.

9. Christ. Fred. Rønne. En Son af Casserer ved det Kongel. Danske Cancellie, Justitær. Rønne; født 1792 — Ei ubeqvem.
10. Mart. Heide. En Son af Missionær Heide; født paa Grønland 1785 — Ei ubeqvem.

11. Hans Georg Munk. En Søn af Forpagter Søren Munk; født paa Randrup i Nørre-Jylland 1779 — Ei ubevem.
12. Christ. Fog. En Søn af Sognepræst C. Fog paa Bornholm; født 1794 — Bevem.

d. 22 April.

13. Dider. Pet. Svane. En Søn af Fuldmægtig Svane; født i Kiøbenhavn 1790 — Bevem.
14. Henr. Nic. Erichson. En Søn af Sognepræst N. Erichson; født i Slangerup 1793 — Bevem.
15. Pet. Møller. En Søn af afg. Viinhandler Møller; født i Kiøbenh. 1795 — Bevem.
16. H. Jac. Kragh. En Søn af afg. Mægler H. J. Kragh; født i Kiøbenhavn 1795 — Bevem.

d. 23 April.

17. afviist.
18. And. Pet. Leth. Født i Landsbyen Skibbye ved Marhuus 1791 — Bevem.
19. Pet. Kisbye Friesleben. Født paa Herregaarden Bavelse i Sieland — Bevem.
20. Jens Sørensen. En Søn af Gaardmand Søren Christensen i Sønder-Bræe ved Hisingring — Bevem.

d. 24 April.

21. Jens Matth. Verbom. En Son af Birkerdommer J. Verbom paa Lessøe; født i Christianssand 1792 — Beqvem.
22. Pet. Lassen. En Son af P. Lassen paa Meilgaard i Jylland; født paa Benzonsøgede 1793 — Ei ubeqvem.
23. Hans Magn. Fred. Jensen. En Son af afg. Brændeviinsbrænder Jensen; født i Kiersteminde 1793 — Beqvem.
24. Thom. Christ. Verbom. En Broder til No. 21; født 1794 — Ei ubeqvem.

d. 26 April.

25. Jens Christ. Meinich. En Son af Riobmand Meinich i Drammen; født 1788 — Beqvem.
26. Dider. Andr. Hviid — Beqvem.
27. Bertel Christ. Rye. En Son af Riobmand Rye i Svendborg; født 1793 — Beqvem.
28. Lud. Phil. Wassard. En Son af Møller H. J. Wassard i Strøe Mølle paa Frederiksborg Amt; født 1794 — Beqvem.

d. 27 April.

29. Kasim. Blichfeldt. Født 1792 paa Grevskabet Frysenborg i Jylland — Beqvem.

30. Oluf Hvidberg. En Søn af afg. Sognes
præst B. N. Hvidberg; født i Jylland 1787
— Ei ubegvem.
31. Hannibal Storch. En Søn af afg. Sognes
præst H. Storch; født i Sibye ved Middelfart
1788 — Begvem.

B. Practisk.

a. Candidati juris.

1. Anton. Carl Luplau (Exam. theor. 18 Oct.
1808 Hand illaud.) — Hand illaud.
2. Christ. Ludv. Stemann (Exam. theoret.
11 Jan. 1812 Laudab.) — Hand illaud.
3. Joh. Dittl. Fr. Linstow (Exam. theor. 10
April 1812, Laudab.) Hand illaud.
4. Joh. Nyebroer Jessen (Exam. theoret. 10
April 1812, Laudab.) — Laudab.
5. Christ. Wilh. Haagen (Exam. theor. 12
Oct. 1812, Laudab.) — Laudab.
6. Marc. Paul. Car. Holst v. Schmidten
(Exam. theor. 13 Oct. 1812, Laudab.) —
Hand illaudab.)
7. Nic. Dittl. Am. Ræder (Exam. theoret. 14
Oct. 1812, Laudab.) — Laudab.
8. Matth. Friderichsen (Exam. theoret. 11
Jan. 1813, Laudab.) — Laudab.
9. Nic. Knagenh. Sunde — Hand illaud

10. Joh. Fred. Hoyer — Haud illaudab.
11. Ernst Joh. v. Ditten — Haud illaud.

b. Examinati juris.

1. Mort. Hansen Egede (Ex. theor. 18 Jan. 1813, Beqvem) — Vel.
2. Hans Pet. Møller (Ex. theor. 22 Jan. 1813, Beqvem) — Temmelig vel.
3. Mog. Pet. Grooss (Exam. theor. 23 Jan. 1813, Beqvem) — Vel.
4. Hans Henr. Lühöft — Vel.
5. Ped. Kierulff — Temmelig vel.
6. Poul. Christ. Westergaard — Temmelig vel.
7. Hans Sørensen — Vel.
8. Kasim. Pet. Bang — Vel.
9. Christ. Fog — Vel.
10. Henr. Nic. Erichson — Temmelig vel.
11. And. Pet. Leth — Vel.
12. Jens Sørensen — Temmelig vel.
13. Jens Matth. Verbom — Temmelig vel.
14. Hans Magn. Fred. Jensen — Temmelig vel.
15. Jens Christ. Meinich — Vel.
16. Did. And. Hviid — Vel.
17. Bert. Christ. Rye — Vel.
18. Kasim. Blichfeldt — Temmelig vel.
19. Hannib. Storch — Temmelig vel.

3. Medicinsk Embedsexamen.

(i det første Halvaar af 1813 ingen).

4. Pharmaceutisk Examen.

d. 8 Feb.

1. Peder Frederik Friis. En Søn af Cancellieraad og Birkedommer Friis; født i Odense 1793 — Laudab.

d. 27 Feb.

2. Georg Herman Monrad. En Søn af Dr. og Stiftsphysicus K. Monrad; født i Bergen 1793 — Laudab.

d. 13 Marts.

3. Peder Byrgesen Cortnum. En Søn af Consumptionss og Toldinspecteur Cortnum; født i Nykøbing paa Mors 1791 — Laudab.
 4. Christian Ludvig Lange. En Søn af Forpagter M. N. Lange; født paa Juellund i Sieland 1789 — Laudab.
 5. Joh. Sev. Westengaard. En Søn af Provst D. Westengaard; født i Kundbye i Sieland 1792 — Laudab.
-

III. Æresbeviisninger og Befordringer.

a. i Universitets-Directionen.

Den 28 Januar er Kongelig Historiograph og Medlem af Directionen for Universiteterne og de lærde Skoler, Geheime-Conferentsraad Dve-Malling, Storkors af Dannebrogen, benaadet med Dannebrogsmændenes Solkors.

b. ved Universitetet.

Den 28 Jan. ere Statsraad Professor N. C. Kall og Dr. Med. Statsraad Prof. F. L. Bang udnævnte til Riddere af Dannebrogordenens fjerde Klasse.

Den 11 Mart. er Profess. Theolog. extraordinarius, Jens Møller, udnævnt til Professor ordinarius i Theologien ved Kiøbenh. Universitet, samt tillige til ordentligt Medlem af det theologiske Facultet og Communitetets Direction.

Den 14 Mai er Professor i Archæologien, Justitsraad N. Schow, udnævnt til at være tillige Professor i det græske Sprog og Literatur, samt beskikket til Professor ordinarius og Assessor Consistorii.

Samme Dag er Literatus Joh. Reinhardt beskikket til Lector i Naturhistorien, i Særdeleshed Zoologien, samt til Adjunct ved det philosophiske Facultet.

IV. Promotioner.

Den 6 Febr. forsvarede Christian Aug. Brandis offentligen paa Ethersens Collegii Auditorium sin af det philosophiske Facultet antagne Inauguraldissertation: *Commentationum Eleaticarum pars prima* (214 p. 8). De ordentlige Opponentere vare efter Directionens Anmodning Professorerne i Philologien, Professor Thorlacius, Justitsraad Schow og Professor Sverdrup.

Efterat Udfaldet af denne offentlige Actus var igiennem Directionen til Hs. Majestæt indberettet, behagede det Allerhøiøissamme, under 24 Mart. allernaadigst at tillade, at Magistergraden ved Kiøbenhavns Universitet maatte confereres fornævnte C. A. Brandis, og til den Ende Magisterdiplomet for ham udfærdiges.

Den 7 Mai forsvarede Professor Theolog. ved Kiøbenhavns Universitet, Jens Møller, offentligen i Regentsauditoriet for Doctorgraden i Theologien sin Dissertation *De fide Eusebii Cæsareensis in rebus Christianorum enarrandis* (175 p. 8). Efter fuldendt Disputationsact blev den theologiske Doctorværdighed Professor J. Møller umiddelbar, ifølge dertil givne allernaadigst Bevilling *), con-

*) Hvorved i dette Tilfælde, da Doctoranden selv var Medlem af det theologiske Facultet, Undtagelse

fereret af Dr. Professor Theol. P. E. Müller med de ved saadan Handling sædvanlige Ceremonier *). Til denne Høitidelighed var af Professor B. Thorslacius indbudet ved et Program, som indeholdt en Undersøgelse om tvende christelige Gemmer i Hr. Conferenzraad og Deputeret Monrads Museum.

Ved allerhøieste Resolution af 5 Januar. er det theologiske Facultet blevet bemyndiget til at conferere Professor i Theologien ved Universitetet i Kiel, Mag. Georg Samuel Franck, den af ham attraaede Doctorværdighed i Theologien ved Kiøbenhavns Universitet. Den af Hr. Professor Franck indsendte Inauguraldisertations Titel var: De historia dogmatum Arminianorum (115 p. 8).

V. Høitideligheder.

I. I Anledning af Hs. Majest. Kongens Fødselsdag.

Onsdagen den 3 Febr. blev Hs. Majest. Kongens Fødselsdag høitideligholdt paa Universitetet ved en latinſk Tale.

gjordes fra den ved den Kongelige Resolution af 1 Novb. 1808 forfærevne almindelige Regel angaaende allerunderdaniſt Indberetning om Disputationens Udfald, forinden Graden confereres.

*) Af Hr. Prof. P. E. Müllers ved denne Veilighed holdte Tale er det væsentligste Indhold meddeelt i nærværende Hæfte S. 1: 10.

Til Høitideligheden var indbudet ved et Program af Professor B. Thorlacius, hvis Giensstand var: den Skik hos de gamle Romere at indflette velfortiente Mænds Navne i religiøse Sange. Talen, som holdtes i Regentsauditoriet af p. t. Universitetets Rector, Conferenzraad Ridder F. W. Schlegel, handlede om: hvorfor vi endogsaa i disse mindre heldige Tider bør ansee os lykkeligere end de fleste andre Folk i Europa, og til hvilken Taknemmelighed vi herved forpligtes mod den Fyrste, der styrer vore Anliggender med saa megen Klogskab.

Ved Talens Slutning bleve de Studerendes Navne bekjendtgjorte, som vedkommende Censurer havde tilkiendt Præmier for Besvarelser af de i Aaret 1812 udsatte Priisopgaver, hvorhos Censurerne over de indsendte Afhandlinger oplæstes.

Over det i Theologien fremsatte Spørgsmaal:

”Efter at have fremsat Hovedpunkterne i Historien af de gamle Philosophers Strid om det høieste Gode, og sammes Oprindelse, at vise, hvad den christelige Lære om den menneskelige Naturs Værdighed og Ypperlighed kan bidrage til denne Strids Afgjørelse..

var fun eet Forsøg indkommet. Det theologiske
Facultets Dom derover var følgende:

Quæstionem ab ordine Theologorum anno
superiori propositam non nisi unus, cujus com-
mentatio versis Jesu:

Ἔχετε δε πρωτον την βασιλειαν τῆς θεοῦ κ. τ. λ.
inscribitur, solvere aggressus est. Quam vero
solus tentavit rem, eam tanta cum industria ex-
pedivit, ut etiam inter plures honestum locum
sibi vindicasset. Præcipuum, quod rigidiores
judices in dissertatione ejus desiderarent, dialecticam in rebus abstrusioribus rimandis subtilitatem, aliis iisdemque haud parvis virtutibus, multa imprimis et bene digesta lectione, lucido ordine, solido in rebus ponderandis exponendisque judicio, latini denique sermonis puritate abunde compensavit. Quare disputationem ejus, quæ præmio ornatur, dignam censemus.

Havniæ d. 22 Jan. 1813.

Horneman. P. E. Müller. J. Müller.

Med Seddelens Nabning befandtes Forfatteren at være Candidat. Theol. Christ. Jensen *).

*) Tog theologisk Embedsexamen i October 1803.

Til Besvarelse af den juridiske Opgave:

"Af hvilke Grunde er de gamle fædres
landſke Loves Studium især at anbefale
den danſke Lovkyndige, og paa hvad
Maade giendrives bedſt de, ſom paa-
ſtaaer, at Fortolkeren af Chriſtian den
ſtes Lovbog maa afholde ſig fra at be-
nytte dem? og hvorledes bør endelig
dette Studium indrettes, for at det kan
vorde ſaa frugtbart ſom mueligt og i
enhver Henſeende ſvare til Diemedet?"

var indkommet eet Forsøg, affattet paa Latin.
Det juridiske Facultets Dom derover var følgende:

Ad quæſtionem ab Ordine Jurisconsultorum
anno superiore propositam. de usu legum anti-
quarum patriarum in Codice Christianeo inter-
pretando non se accinxit nisi unus, commentatio-
nem majoris magnitudinis exhibens, vernacula
lingva conscriptam, hac tessera insignitam: cæte-
ris forte materiæ gravitate et amplitudine deter-
ritis. Hujus autem commentationis auctor plus
præstitit, quam a juvenili ingenio expectandum
erat; summa enim diligentia argumenta, quæ pro
usu legum antiquarum militant, conquisivit, plu-
ribusque exemplis, quam opus erat, hunc usum
illustravit eoque penitiorem fontium cognitionem
comprobavit, hoc potissimum tempore laudan-
dum, quo plures juris scientiam profitentes inter-

pretationi legum, quæ efficitur argumentis a priori petitis, nimis indulgentes, fontes adire fastidiunt. Si vel maxime severus censor non omnes Codicis Christianei nodos æque feliciter ab auctore solutos existimaret, aliumque in argumentis exponendis ordinem præferret, atque in posteriori parte commentationis, ubi dissentientes refellere studet, modumque, quo studium juris antiqui instituendum sit, demonstrat, quædam desideraret, idem tamen agnosceret materiam hic uberius feliciusque quam ab ullo hucusque esse pertractatam. Hinc nulli dubitamus, quin commentationis auctor præmium, quod Regis Augustissimi munificentia junioribus Themidis alumnis proposuit, reportare quam maxime mereatur.

Schlegel. F. Th. Hurligkarl.
C. Brorson. M. S. Bornemann.

Med Seddelens Nabning befandtes Forfatteren at være Stud. juris J. L. A. Kolderup, Rosenvinge *).

Over den medicinske Opgave:

”At fremsætte den pharmaceutiske og therapeutiske Historie af Qvægsolvet som antivenerisk Lægemiddel.”

*) Dimitteret til Univ. 1809. Jof. dette Hæfte S. 52.

var indkommen een paa Latin skreven Afhandling, om hvilken det medicinske Facultets Dom var følgende:

Medicorum Ordo in Universitate Hafniensi anno proxime elapso sequentem proposuerat quaestionem:

"Historia pharmaceutica et therapeutica hydrargyri tanquam remedii antivenerii explicetur."

Unicus modo auctor in hoc argumento explicando vires suas expertus est, idque sub symbolo: *Mercurius efficit, quicquid medicus optare possit.*

Auctor, qui commentationem hujus thematicis latine scriptam nobis obtulit, veros scientiarum fontes adire scivit. Quae ad argumentum spectant, lucido ordine, diligenter docteqve exponit. Auctorum placita circa mediorum mercurialium praeparationem, usum et effectum caute examinat, proprio judicio modeste interposito. In viribus tamen remediorum dijudicandis, horum aliquot minorem, quam jure merentur, laudem attribuit; minus itidem curate disquisita intelligimus ea, quae vehementiorem mercurii effectum mitigare valent; parum etiam de medela morborum, quos ipse mercurius gignit, auctor sollicitus fuit.

Ceteroquin, cum in tota commentatione ingenii acumen micet, et laudabilis appareat

eruditio, Facultas medica unanimo consensu
auctorem præmio dignatur.

Hafniæ d. XV Januarii MDCCCXIII.

F. L. Bang. Saxtorph. Munster.
Herholdt. Stielderup.
h. a. N.

Med Seddelens Nabning befandtes Forfatte-
ren at være Cand. Med. Franz Gebh. Howig *).
Over den i Mathematiken fremsatte Op-
gave:

”Ved hvilke Midler have Geometrerne
fra ældre Tider af lært at dele enhver
retliniet Vinkel i tre lige store Dele?..
Der indkommen een Afhandling. Vedkommende
Censurers Dom derover lod saaledes:

Elapso nuper anno propositam disserendi
materiam mathematicam ita tractat, quæ sola
nobis fuit oblata commentatio, symbolo insig-
nita: Ποσα των εν γεωμετρια θεωρηματων ουκ ευμε-
τοδα εν αρχη φανευτα, χρονω την εξεργασιαν λαμβανουσι — Archimedes ut nobiliores hujus proble-
matis solutiones diligenter conquirentem, con-
cinnantem etiam eandem præmio haud indignam
censeamus; deficiente quamvis ultima utiqve li-

*) Dimitt. fra Frue Skole i Kiebenh. 1807. Jof.
disse Annal. 1812 S. 44.

mâ, relictas subinde deleturâ maculas, quas humana parum cavit natura, attentionis, calami sermonisve lapsuum facile causa vel occasio.

Bugge. Waldise. J. Wolf.

Ved Seddelens Aabning befandtes Forfatteren at være Secondlieutenant af Artilleriet Johan Kragh.

Sil Besvarelse af den philologiske Opgave:

”Af Apollodorus, Hyginus og andre Kilder, som have, at oplyse den Cyklus af Myther; som behandlede i de Digte, som kaldtes Heracleæ.”

var indkommen een Afhandling, om hvilken vedkommende Censurers Dom var følgende:

In themate philologico anno MDCCCXII ”de exhibendo mythorum cyclo, Heraclearum carminibus tractato, non nisi unus auctor vires suas expertus est.

Is licet nec fontes, unde haurienda rei cognitio, nec præsidia quibus in ea utendum, ignoraverit, neutris tamen rite usus cernitur. Laboribus Herculis justo longius inhæsit; in Heracleis vero, (qui tamen argumenti cardo erat) illustrandis nimis brevis fuit. Partem disquisitionis archæologicam prorsus neglexit. In opinionibus aliorum æstimandis tersum iudicium, in iisdem referendis acumen, in propriis autem sententiis ex-

plicandis accuratio & constantia desideratur. Dicitio, quamvis auctorem latinitatis haud expertem arguit, non tamen eam præ se fert diligentiam, quam tractationis brevitatis admittebat.

Cum itaque hæc commentatio materiæ propositæ justam lucem non affuderit, præmio eam haud oruandam censemus.

B. Thorlacius. N. Schow. Sverdrup.

Over de i Philosophien, Historien og Æsthetiken udsatte Spørgsmaal vare ingen Afhandlinger indløbne.

De for Aaret 1813 ved allerhøieste Resolution af 26 Jan. d. A. approberede Pøisopgaver ere følgende:

1. I Theologien.

Exposita origine mysticismi in ecclesia christiana, ostendatur, an et quatenus hæc sentiendi ratio cum genio religionis christianæ conspiret.

Efter at have forklaret Mysticismens Oprindelse i den christelige Kirke, vise man, om og hvorvidt denne Forestillingsmaade stemmer overeens med den christelige Religions Aand.

2. I Lovkyndigheden.

Quinam est verus finis ususque solennitatum juris, atque qualis modus in iis præscribendis a

legislatore servandus, ut cum singulorum tum civitatis juribus verisque commodis optime consulatur?

Hvilken er Retsfølelseres sande Hensigt og Nytte, og hvilke Grundsætninger bør Lovgiveren følge i at foreskrive saadanne med Hensyn saavel til de Enkelte, som Statens Rettigheder og Lærv.

3. I Medicinen.

Catarrhi explicetur theoria.

At udvikle Catharrens Theorie.

4. I Philosophien.

Cum nonnulli, saltem in rerum naturalium investigatione, argumentis ex inductione et analogia petitis, unice pretium aliquod statuunt, cetera vero ex ipsa rerum natura et indole sumta prorsus vilipendant; quæritur, an id merito fiat, et doceatur adeo, quænam illorum argumentorum sit ratio, exploreturque, num illa per se adeo firma sint, ut his omnino carere possint.

Da nogle, især i Naturvidenskaberne, allene sætte Priis paa Grunde, hentede fra Induction og Analogie, men aldeles ringeagte de øvrige, som laanes fra selve Tingenes Natur og Besskaffenhed, saa spørges, hvorvidt dette skeer med Rette, hvorhos det maatte udvikles, hvorledes hine Grunde ere beskaftne, og undersøges, om samme i sig selv ere saa faste, at de ganske kunne undvære de sidste.

5. § Mathematiken.

Explicetur theoria percussionis fluidi, data celeritate moti versus datum planum tam verticale quam inclinatum; nec non monstretur congruentia aut discrepantia hujus theoriæ atque experimentorum, a celeberrimis Hydraulicæ scriptoribus institutorum.

Man forklare Theorien om flydende Legemers Slag, naar Hurtigheden er given af dets Bevægelse mod en given saavel vertical som skraa Flade, hvorhos vises denne Theories Overensstemmelse eller Uoverensstemmelse med de Forsøg, som de berømteste Skribenter over Hydrauliken have anstillet.

6. § Historien.

Exposita servitutis apud priscos Scandinavos origine et ratione, ostendatur, quomodo in Septentrione sensim cessaverit tandemque omnino abrogata sit?

Man forklare Trældommens Oprindelse og Besskaffenhed hos de gamle skandinaviske Folk, og vise derefter, hvorledes den efterhaanden forsvandt, og tilsidst ganske afskaffedes i Norden.

7. § Philologien.

Exponatur unde et quo tempore fontium Apollini Musisque sacrorum religio orta sit, opi-

nioqve illa veterum Græcorum et Romanorum
satis pervulgata, qva aqvæ illorum fontium hau-
stæ facultatem poeticam inspirare putabantur.

Det forklæres, hvorfra og naar de til Apollo
og Muserne indviede Kilders Hellighed er opkom-
men, saavel som den blandt Grækerne og Rømerne
temmelig udbredte Mening, at Vand, drukkit af
disse Kilder, kunde indgyde poetisk Aand.

8. I Æsthetiken.

At undersøge og med Exempler oplyse, hvilke
Fodmaal og Versarter kunne anses meest over-
eensstemmende med det danske Sprogs Aand og
særegne Indretning.

2. I Anledning af Rectorskifte og Præmiers Uddeling.

Torsdagen den 17 Jun. holdtes i Regents-
auditoriet den sædvanlige aarlige Høitidelighed i
Anledning af Rectoratets Omskiftelse. Conferenz-
raad Dr. Professor Ridder J. J. W. Schlegel
nedlagde det i sidste academiske Aar førte Rectorat
og overleverede samme til Prof. B. Thorslacius.
Talen, som holdtes af den fratrædende Rector,
handlede om den Priis, som bør sættes
paa indenlandske, af Forsædrene efter-
ladte, Love.

Efterat Talen var tilende, uddelees Univer-
sitetets Priismedailler i Guld til de Studerende,

hvilke samme tilforn vare tilkiendte *), nemlig
 Candidat. Theol. C. Jensen, Candidat. juris
 J. V. N. Kolderup-Rosenvinge, Candidat.
 Medicinæ K. S. Howitz. Ligeledes nævnedes
 med Hæder Lieutenant J. Kragh, hvis mathema-
 tiske Afhandling var kiendt Prisen værdig, men
 som den ikke kunde tildeles, da ifølge den aller-
 høieste Resolution af 15 Febr. 1793 blot cives
 academici af Kiøbenhavns Universitet, som ere
 ubefordrede og ei staae i noget offentligt eller andet
 Embede, have Udgang til disse Præmiers Erhol-
 delse.

Til denne Høitidelighed var indbudet ved et
 Program af Prof. B. Thorslacius, som hand-
 lede om: Manuel Philas, en græsk Sam-
 beskriver fra Begyndelsen af det fiore-
 tende Aarhundrede, og tillige meddeelte
 tvende hidtil uudgivne Stykker af
 samme Digter.

VI. Kort Efterretning om den med det
 Kiøbenhavnske Universitet for-
 bundne botaniske Have *) nuvæ-

*) S. ovenfor S. 64 ff.

*) Den første Begyndelse til en botanisk Have ved
 Kiøbenhavns Universitet skete i Aaret 1600, da

rende Tilstand, og de Forbedringer,
den i seener Tid har erholdt.

(Efter Meddeelt af Hr. Prof. J. W. Hornemann).

Den tiltagende Mængde af Planter, som var
en Folge af en udbredt Tuffhandel med de bedste

Studiigaardsbygningen af ny blev opført, saavel-
som den derved beliggende Professor-Residens; og
til en medicinsk Have blev bestemt det derved lig-
gende Stykke Land. Denne Have var imidlertid
i Maret 1621 ei endnu kommen i synderlig Stand,
ligesom den ei heller havde nogen lønnet Gartner,
men den Professor, som beboede den Residents,
Haven laae til, maatte selv holde den vedlige.
Indtil 1696, da Kasmus Bartholin legerede til
dens Dyrkelse en Capital af 1200 Rd., havde
den slet ingen Indtægt. Ved Rescript af 3 Feb.
1769 skænkede Kongen den botaniske Have 2500
Rd., saaledes at Renterne deraf skulde anvendes
til dens Fornødenheder. Imidlertid var 1752 an-
lagt en anden botanisk Have paa den Plads, hvor
Almaliegaden nu ender mod Toldboden, hvilken
Have Frederik 5 havde skænket Universitetet. Til-
lige vedblev dog, den gamle botaniske Have, ind-
til den Charlottenbørgske Have blev allernaadigst
skænket og i Maret 1778 indrettet til en botanisk
Have for Kiøbenhavns Universitet, hvorefter den
gamle, der i alle Henseender var ubequem til sit
Nemmed, blev en Lusthave ved den Studiigaarden
nærmest liggende Professorresidents (hvilken sidst,
indtil Bombardementet, beboedes af Hr. Etatsr.
Bugge).

botaniske Have og dens Communication med flere andre Lande, gjorde det allerede i Aaret 1805 nødvendigt at tænke paa at skaffe mere Plads. Da Grændserne af Haven til den Tid ikke kunde udvides, var man nødt til at udrydde adskillige uønskelige Træer og en Deel Buxbomhækker. Herved og ved at indskrænke de talrige og brede Gange, samt ved at benytte det Qvarteer af Haven, hvor de officinelle Planter særskilt blive dyrkede, vandt man i den øverste Deel af Haven Plads til flere hundrede Buske og Træer, og i de systematiske Qvarterer for mere end 1800 Planter.

Men i Aaret 1811 fik Haven en virkelig Udvidelse, da Hs. Majestæt Kongen allernaadigst skænkede den et ulgrændsende Stykke Jord fra gammel Holm af 1000 □ Alen, og desuden til at indhegne og beqvemgjøre samme lod anvise 5000 Rd. Ved denne allernaadigste Gave blev adskillige Planter's Dyrkning muelig, som formedelst Localet hidtil savnedes.

Til et nyt Vexthuus havde Hs. Majestæt allerede i Aaret 1803 skænket 3000 Rd. Dette Vexthuus blev strax opført efter de nyeste Principer i en Længde af $71\frac{1}{2}$, en Bredde af 14 og en Hoide af $10\frac{1}{2}$ Fod, og rummer i tre Afdelinger henimod 2000 Planter. Men uagtet denne Forøgelse og adskillige Indretninger ved de gamle Vexthuse, hvorved Plads er vundet, vil dog, formedelst Plan-

ternes stedse tiltagende Antal, et nyt Vexthuses Opførelse snart blive en Nødvendighed.

Det Antal af Plantearter, som nu dyrkes i botaniske Haver, kan anslaaes til henved 10000. Den botaniske Have i Kiøbenhavn havde i Maret 1801 over 5000 virkeligen forskjellige Arter; for nærværende Tid omtrent 7500, paa omtrent 3 Tønder Land, det er at sige flere, end der findes vildvoksende i hele Europa. Af denne Mængde ere kun faa indkjøbte, nemlig henved 100 amerikanske Frutices og endeel capiske Frøesorter; Resten er deels skænket deels tilbyttet enten mod Frøesorter og levende Planter, eller mod tørrede Planter. Havens Correspondence udstrækker sig til alle Verdens Dele. Saavel fra de nordiske Alper, som fra Sveiz, Savoyen, Pyrenæerne, de carpathiske Bierge og selv fra Caucasus er Havens Samling af alpiniske Planter saaledes forøget, at ingen anden botanisk Have dermed kan sættes i Ligning. Ogsaa af Sydsee-Planter, disse ved et eget Physionomie faa sande Prydelser, eier Haven nu en ikke ubetydelig Samling. Til Exempler paa Havens Tilvæxt i den senere Tid kan anføres, at af Slægten Erica eiede den 1801 kun 12 Arter, nu 69; af Stapelia forhen 3, nu 46; af Mesembryanthemum forhen 26, nu 78; af Salix forhen 18, nu over 100.

Forbindelsen med de vigtigste botaniske Haver i Europa og endeel Steder uden for Europa, giver

Haven en aarlig Udsæd af mere end 2000 forskjellige Kræsorter foruden Havens egne Trøer, som i Aaret 1812 beløb sig til 2384.

I Henseende til den climatiske Inddeling har Haven omtrent 3800 Planter, som staae i fri Land; omtrent 1000, som kunne staae ude fra Frostens ophører til den igien indfinder sig, og om Vinteren maae bevares i de kolde Vexthuse; 1500, som taale fri Luft, saa længe Temperaturen ikke er under 3° , og som den øvrige Deel af Aaret staae i det saakaldte capiske Huus; 200, der fordre samme Temperatur, som Aloeslægten, og derfor have Plads i Aloehuset, hvilke ikke udføres i fri Luft, førend Temperaturen er 6° ; og endelig over 1000, som høre til de saa kaldte varme Huse, det er at sige saadanne, som fordre i det mindste 8° Varme. Da endog Planter fra de varmeste Climater kunne i den mildeste Tid af Aaret taale den frie Luft, og denne har en mærkelig Indflydelse paa deres Vext og Sundhed, saa er den Anstalt føiet, at disse Planter nyde den frie Lufts Indflydelse paa et dertil indrettet Sted fra Midten af Julii til Midten af September.

Den i seener Tid indtraadte Nødvendighed, istedet for Steenful eller Træ, at anvende Torv til Vexthusenes Opvarmelse, har berøvet Haven

adskillige Planter, fordi Torven frembringer en Dug, der giver en fugtig Varme, hvilken Vexterne ikke kunne fordrage. I Holland bruges vel Torv til at varme Vexthusene; men disse og Canalerne ere da ogsaa bygte derefter.

I en botanisk Have som saadan bør Planternes Inddeling skee efter et Princip, som har til Siemed, ei blot at udbrede Kundskab om de enkelte Arter, ei blot at giøre dem, som derom søge Underretning, bekiendte med de officinelle, oeconomiske eller technische Planter, men tillige at vise det Heles Overeensstemmelse og Arternes Forening til Slægter og disse til Ordener og Classer, med eet Ord, at fremme virkelig botanisk-videnskabelig Kundskab. Heri kan følges enten et naturligt eller et saa kaldet artificielt System. Classification efter naturlige Familier har det Fortrin, at man derved bedre bliver giort opmærksom paa Planternes indbyrdes Forhold og bedre overskuer det Heles Sammenhang; men denne Overskuen forudsætter dog Kundskab til det Enkelte; og kan denne lettere erholdes ved det System, som grunder sig paa vilkaarlige Dele, saa bør dette foretrakkes ved en Indretning, som er bestemt til at fremme botaniske Kundskaber fra de første Grunde af. Et saadant System er det Linneiske Sexualsestem, og da dette fremfor noget andet letter Veien til Kundskab om Art og Slægt,

blev det i Maret 1805 indført i Haven, hvor Planterne forhen vare ordnede efter det Royenske System, der henhører til de saakaldte naturlige. Planternes Inddeling efter det Linneiske System finder dog kun Sted i det saakaldte systematiske Kvarter. I den øvrige Deel af Haven, som deels er anvendt til Arboret og Fruticet, deels til Proverkvarter, dyrkes Planterne ikke i nogen bestemt Orden; thi i hine kan den ikke finde Sted, ved dette behøves den ikke. Ligeledes kan den systematiske Inddeling ikke finde Sted ved Potteplanterne.

Ved alle Bexter i Haven er anbragt et Nummer, som henviser til Planternes Navn i den Reichartske Udgave af det Linneiske System. Denne Henvisning har den Ubequemmelighed, at, da mangfoldige Planter ere blevne bekiendte, siden dette Skrift udkom (1779), maae disse skrives til, og dernæst, at denne Catalog ikke er portativ, og derhos kostbar, da den bestaaer af 4 Dele. Til de Studerendes Nytte er Hr. Prof. J. W. Hornemann derfor betænkt paa at udgive en Catalog i Liighed med den af afdøde Prof. Widenow i Maret 1809 udgivne Enumeratio plantarum horti Berolinensis, men som dog i flere væsentlige Henseender vil blive fuldstændigere. Ifølge allerhøieste Tilladelse trykkes den paa offentlig Bekostning, og det, som ved Salget ind-

kommer, skal anvendes til Bogsamlingens Forøgelse *).

Haven har et betydeligt, især i ældre Bærker fuldstændigt, Bibliothek, men som mangler det fornødne Fond til nye Anskaffelser. En vigtig Tilvæxt har det i senere Tid erholdt ved afg. Prof. Wahls Bogsamling, hvis botaniske Deel Hans Majestæt allernaadigst har skænket til Haven. Det blev derved forøget med omtrent 300 Bøll., hvoriblandt nogle meget kostbare. Siden den Tid har det maattet indskrænke sig til de allernødvendigste Skrifter og saadanne, som kunde erholdes for en nogenlunde taalelig Priis. Et kostbart Værk, Hortus Gramina austriaca, 4 Voll. i Imper. Fol. med 400 Kobberpl., skyldes Hs. Majest. Gavnildhed. En endnu større kongelig Gave var afg. Prof. Wahls Manuskripter og Herbarium. Iblandt de første udgiøre allene hans Species plantarum 64 Voll. Herbariet er et af de største i Europa, og indeholder over 20000 bestemte Species, foruden en betydelig Mængde ubestemte.

Havens ordentlige Indtægter staae ikke i Forhold til dens Fornødenheder, da de kun udgiøre:

*) Af denne Catalog er nu alt udkommen den første Deel under Titel: Hortus Regius Botanicus Hafniensis, Particula I., som indeholder de første 10 Linneiske Classer.

af Erasmus Bartholinus

Legat *)	46 Rbd. 3 Mk. 5 S.
— Christian den Svends des Legat **)	231 — — — —
— Postcassen ***)	1250 — — — —
— Sahlcassen til Repara- tioner og Løn- ninger †)	920 — — — —

i alt 2447 Rbd. 3 Mk. 5 S.

Da Gartnerens, Svendenes og det Halve af
Professorens Løn bestrides af denne Sum, er det
naturligt, at den i Tider, som disse, maa have
betydelig Underbalance ††).

*) Jvfr. disse Annual. 1812 S. 24.

**) Sammesteds S. 387.

***) Efter Kongel. Resol. af 29 Mart. 1805.

†) Næmlig efter som Indtægten stod i Mæret 1812,
forinden det forandrede Pengevæsen blev indført.
Efter dette gaae de to sidste Indtægtsposter over
til Rigsbankpenge S. B. Daler for Daler, og de
to første, som ere Renter af Legatcapitaler ved
Universitetet, lide den samme midlertidige For-
mindkelse som andre Universitetets Legatrenter.

††) Denne Underbalance har længe været trykkende
for det academiske Fond, som nu for den botaniske
Have staaer i et Forflud af over 3000 Rbd. Det er i

VII. Fortsatte Efterretninger om det
Moltkeske, Universitetet tilhørende,
Naturaliecabinet, fra 28 Jan.
1812 til 28 Jan. 1813.

(Jvf. disse Amaal. 1812 S. 65-68).

Efterat de tre betydelige nye Samlinger, som
Hs. Excell. Ordenscanzleren, Grev J. B. Moltke,
havde for at completere især den mineralogiske Af-
deling af Naturaliecabinettet, vare blevne afgivne,
er Arbeidet fortsat med at ordne den Hovedsamling,
som skal udgiøre Grundstammen for Museets mine-
ralogiske Deel, ogsaa ved Udvalg af de trende nye
tilkomne Samlinger. Ved denne Sortering er
bleven og bliver tilsidelagt et betydeligt Antal Dou-
bletter, hvilke af Ordenscanzleren, til hvem Dis-
positionen over samme ved allerhøieste Resolution
af 3 Febr. f. N. er overladt, ere bestemte, deels til
at forsyne andre Læreanstalter i Danmark og
Norge, deels til ved Ombytning at forskaffe Na-
turalietheatret ved Kiøbenhavn's Universitet de
Stykker, samme endnu maatte mangle.

ovrigt at bemærke, at den botaniske Have har sin
egen, fra Universitetsdirectionen forskjellige, Di-
rection, som for nærværende Tid bestaaer af Hr.
Geheime-Conferensraad Mallin, Storkors, Hr.
Justitsr. Ridder Wiborg og Hr. Professor J. W.
Hornemann.

Med Mineraliernes Sortering og Inventering er Arbeidet fortsat af Hr. Prof. Wad, hvorved ogsaa Hr. Bergmester Mynster i en Deel af Sommeren har gaaet tilhaande. Til at giemme endeel af de Fossilier, som vare ordnede og afdeelte, men hvortil ingen Plads gaves i Cabinetts øvrige Skabe, fordi disse allerede vare opfyldte med andre forhen ordnede Fossilier, er blevet anskaffet et nyt Skab for en Sum af 624 Rd., hvilken Udgift Hs. Excellence Ordenscanzleren har behaget at paatage sig.

Den almindelige oryctognostiske Fortegnelse er i Maret 1812 af Hr. Professor Wad fortsat indtil 7620 Nummere. Videre er begyndt med at anlægge den oryctognostiske Samling, som skal tilhøre Universitetet, hvortil Hr. Professor Wad har valgt først de saakaldte Edelstene. Af denne Samling ere beskrevne 440 Nummere, saa at enhver Species eller Art, som beskrives, benævnes med et dansk, et tydsk, et fransk og et latinisk systematisk Navn, som hidtil ikke har været optaget i Mineralogien, hvorforuden forved enhver Art er given en Oversigt over dens særegne Characteristik, samt dens geognostiske og geographiske Forekommende. Ligeledes er begyndt paa en Characteresamling, for at vise Fossiliernes forskellige Farver, og saaledes for flere Characterer. Ogsaa er den videnskabeligen beskrivende specielle Fortegnelse rykket betydeligen

frem. Forelæsninger ere ved Museets mineralogiske Afdeling bleve holdte af Hr. Professor Wad, deels over Dryctognosie, deels over Geognosie.

Den systematisk beskrivende Catalog over Naturaliecabinettets Zoologiske Afdeling har ikke kunnet fortsættes eller fuldendes formedels Hr. Professor Rathkes Fraværelse paa en efter allerhøieste Befaling foretaget Reise til Nordlandene. Af samme Marsag kunde i Aaret 1812 ingen Forelæsninger blive holdte ved Museet over Zoologien. Dog have de Studerende, som ønskede sig Veiledning til Zoologiens Studium, ikke savnet denne, da zoologiske Forelæsninger i samme Tid bleve af Hr. Litteratus (nu Lector) Joh. Reinhardt holdte ved det kongelige Museum for Naturvidensskaberne.

De af Hs. Excell. Ordenscanzleren under 28 Jan. 1811 til Museet indbetalte 11000 Rd., som ved allerhøieste Resolution af 9 Febr. 1812 bleve bestemte til en urokkelig Fond, hvis Renter skulle anvendes til det naturhistoriske Studiums Fremme, ere ved Tillæg af de opsparede Renter for 2 Aar forøgede indtil en Sum af 11,897 Rd. 57 $\frac{3}{4}$ S. Paa samme Maade ere de 500 Rd., som for Aarene 1810 og 1811 af Ordenscanzleren i sin Tid indbetaltes til Naturaliecabinettets Forøgelse (disse Annal. 1812 S. 67) fremdeles til Fordeel for dette gjorte frugtbringende. Til samme Diemed er, i Henhold til Gavebrevets §. 5, ligeledes af Ordens-

canzleren for Aaret 1812 indbetalt 200 Rd., hvor hos Hs. Excell. foreslog, at saavel disse 200 Rd., som de forommeldte 500 Rd. med sammes Renter, og endelig de for de to sidstforløbne Aar, fra 28 Jan. 1811 til 28 Jan. 1813 opsparede Renter og Renter's Renter af Hovedsummen 11000 Rd., nemlig 897 Rd. 57 $\frac{3}{4}$ S., maatte alle henlægges til bemeldte Hovedsum, for at samme Tid efter anden kunde forøges indtil paa saadan Maade var opsamlet en Capital af 15000 Rd., da man derved opnaaede en Rente af 600 Rd. aarlig til Gavn for det naturhistoriske Studium ved Kiøbenhavns Universitet.

Med allernaadigst, under 8 Mart. d. N., at approbere dette, af Directionen allerunderdanigst forelagte Forslag, har Hs. Majestæt tillige behaget at befale, at Directionen, indtil Renterne af bemeldte Capital udgør 600 Rbd. aarlig, blandt de aarlige hvert Aar udsættende Priismedailler tillige skal bestemme en Guldmedaille som Belønning for den bedste Besvarelse af en Priisopgave i den naturhistoriske Videnskab.

Seenere har Directionen foranstaltet, at forberørte Capital, hvoraf 11,600 Rbd. havde i Deposito-Casse-Obligationer, ere i samlet og særskilt Sum udsatte under Universitetets Qvæstur, saaledes at denne Capital, der urørt vedbliver at vore, indtil den udgør en Sum af 15000 Rbd.

stedse beholder sin særegne Conto i Kvæsturen og sine særegne Activer. Ved Slutningen af det academiske Regnskabsaar 1812; 1813 (30 Jun. 1813) udgjorde Capitalen i alt 12,205 Rbd. S. B.

VIII. L e g a t e r.

Christian den Syvendes Gave til den botaniske Have *).

Christian den Syvende, af Guds Naade ic. Vor synderlig Bevaagenhed tilforn. Da Vi af de for Character-Bestallinger udi Vores Danske Cancellie betalte Penge allernaadigst have skænket To Tusinde Fem Hundrede Rigsdaler, hvoraf den aarlige Rente allene skal anvendes til Academiets botaniske Haves Istandsættelse og bestandige Dykkelse ved Studiigaarden i Vores Kongelige Residentsstad Kiøbenhavn; Saa er hermed Vores allernaadigste Villie og Befaling, at I hos Vores Statsraad og Cancellie-Forvalter i bemeldte Vores Danske Cancellie Os Elskelig Andreas Graah lader disse 2500 Rd. imod Qwittering imodtage, og derefter besorger samme tilligemed den berorte Have forhen allerede tilhørende Capital

*) Jof. disse Annal. 1812 S. 387 og nærværende Hefte S. 82.

paa Kente udsatte, og Renten deraf aarligen leveret Os Elskelig Professor Christian Friis Notbøll, samt til hans Efterkommere, Professorens i Botaniken, som have Opsigt over bemeldte Have, hvorfor han og de aarligen til Eder bør aflægge Rede og Regnskab, at samme til Havens Nytte og vedværlige Istandholdelse ere anvendte. Dermed skeer Vor Villie. Befalendes Eder Gud.

Christiansborg d. 3 Febr. 1769.

Christian.

Til

Rector og Professorens ved Kiøbenhavns
Universitet.

IX. N e c r o l o g.

Den 21 Mai døde Professor ordinarius i Mathematiken ved Kiøbenhavns Universitet Jerem. Woldike. Han var født i Kiøbenhavn den 10 Aug. 1736. Hans Fader var Doctor og Professor i Theologien, Marcus Woldike. 1753 blev han academisk Borger, 1757 Alumnus paa Borchens Collegium og Decanus paa Klosteret. 1761 tog han Magistergraden og reiste samme Aar udenlands, understøttet med det Kønigske Stipendium. Paa sin Udenlandsreise blev han Medlem af flere

lærde Selskaber. 1766 blev han ansat som Prof. Matheseos og Philosophiæ ved Gørse Academie og 1786 efter Professor Geus's Død som Professor i Mathematiken ved Kiøbenhavns Universitet. Under Bombardementet 1807, da den af ham i Cannikestræde beboede Professor, Residents opbrændte, blev hans Bog, og Instrumentsamling for største Deel ødelagt. Af hans Skrifter findes de fleeste anførte i Worms Lexicon.

I Anledning af dette Dødsfald inddrages, efter Raadsensaarets Forlob, under det academiske Fond det ottende af de 15 saakaldte Corpora, hvorom er handlet i disse Annal. 1810 2 B. S. 48 ff.

X. Studentervæbning.

Ved allerhøieste Rescript af 19 Jul. 1812 *) er Tiden til Hs. Majestæts Livcorps's Vaabensvæbning saaledes bestemt, at den indskrænktes til otte Samlinger i hvert Aars Julii Maaned. Men i Forudsætning at, at derved ikkun forstodes de ordentlige Vaabensvæbning, der ikkun sigte til at vedligeholde den eengang erhvervede militære Færdighed, men ikke tillige de, hvorved de nye Indtrædende i Corpsset erholde deres første militære Dannelse, blev af Consistorium indgivet Forestil-

*) See disse Annal. 1812 S. 311 f.

ling om disse sidste Svellers Ansættelse til en for de nyindskrevne Studerende saa beqvem Tid, at de unge academiske Borgere ikke herved skulde hindres fra Forelæsnningernes ordentlige Besøg eller strax ved deres Indtrædelse paa deres academiske Løbebane komme i Vane med saadan Forsømmelse. I Anledning af dette Consistorii, til Hs. Majestæt af Directionen allerunderdanigst indstillede, Andragende behagede Allerhøiøstamme under 25 Novb. f. A. allernaadigst at resolvere, at Waabensvellerne for de nyindskrevne Studerende i Hs. Majestæts Livcorps skulde begynde hvert Aars Medio Octob., og vedvare indtil Novemb. Maaned samme Aar.

Følge af denne allerhøieste Bestemmelse i Henseende til Tiden for de nyindskrevne Studerendes første Waabensveller er ved Universitetet føiet den Foranstaltning, at de i October Maaned til Afholdelsen af den philosophiske Examen og af Examen Artium ellers fastsatte Tider ombyttes saaledes, at Examen Artium afholdes i den første, og den philosophiske Examen i den anden Halvdeel af bemeldte Maaned, istedetfor at hidtil det Omvendte fandt Sted. Ligesom paa denne Maade de nye academiske Borgere beholde, efter fuldendt Examen, den sidste halve Deel af October Maaned fri til Waabensveller, saaledes opnaae ogsaa de, der skulde fremstille sig til den philosophiske Examen, ved saadan Forandring den Fordeel, at de, efterat

Forelæsningerne med Septemb. Maaned ere endte, have til deres Naadighed den første halve Deel af October som de kunne anvende til fornøden Recapitulation af hvad de i Semestrets Løb have hørt. I øvrigt bliver en Folge af denne Forandring, at vedkommende Dimittender maae saa meget tidligere affendes til Universitetet, ligesom og at disses foregaaende offentlige Skoleprøvelse maa skee lit betimeligere end ellers, hvorfor ogsaa samtlige lærde Skolers Rectorer i denne Anledning er fra Directionen det Fornødne tilkiendegivet.

Den 28 Julii manoevrerede Hs. Majestæts Kongens Livcorps for Allerhøiisamme. Ved Pa-rolen den 29 lod Hs. Majestæt følgende befale: "Vort Livcorps blev igaar Estermiddags præsentet paa Nørrefællede. Vi fandt samme i bedste Orden og alle Evolutioner udførtes med megen Rolighed og Præcision, og Corpset var i enhver Henseende særdeles vel dresseret, hvorfor Vi herved tilkiendegive Corpsets Chef, Overhofmarstal Hauch, samt Generalmajor v. Korenß i Særdeleshed, ligesom de øvrige Officerer og Medlemmer af Corpset i Almindelighed, Vor allerhøieste Tilfredshed og Tak..." Hovedkvarteret Frederiksberg Slot den 29 Julii 1813.

(Af offentlige Blade).

XI. Heiligheds skrifter og Disputatser.

1. *Mos populi Romani, nomina civium bene merentium carminibus sacris inserendi.* Progr. scripsit B. Thorlacius, Prof. Lingv. Lat. Ord. 4 p. fol.
 2. *De duabus gemmis Christianis ex Musæo Monradiano,* prolusit M. B. Thorlacius, Professor Eloquentiæ Latinæ. Haun. 1813. 20 p. 4.
 3. *De Manuele Phile Jambographo Græco* pro-
lusionem scripsit, et *duo anecdota ejus carmina* subjunxit M. B. Thorlacius, Prof. Lingv. Lat. Ord. Haun. 1813. 19 p. 4.
 4. *De fide Eusebii Cæsarensis in rebus Christianorum enarrandis.* Dissert. inauguralis, quam pro summis in Theologia honoribus rite obtinendis placido eruditorum examini submittit Janus Möller, Theolog. in Univers. Haun. Professor. Hauniæ 1813. 175 p. 8.
 5. *Commentationum Eleaticarum Pars prima,* quam pro summis in Philosophia honoribus rite obtinendis eruditorum examini obtulit Christ. Augustus Brandis. Hauniæ 1813. 214 p. 8.
-

XII. Blandede Efterretninger.

Ved allernaadigst Resolution af 16 April er Amanuensis ved Universitetsbibliotheket, Kasimus Christian Rask, forundt Tilladelse til, paa tvende Aar at foretage en literarisk Reise til Island og til saadant Niemeed tilstaaet, med Vedbehold af hans Gage som Amanuensis, en Understøttelse af 700 Rbd. S. B. aarlig.

Under 5 Mai er allernaadigst bevilget, at Islænderen Siebert Sunlogsen, som har bestemt sig til at studere Chirurgie, maa, uagtet han ei har det ved Rescriptet af 8 April 1768 fastsatte Requisition, at have underkastet sig Examen Artium, i tre Aar nyde som extraordinær Understøttelse til sine Studeringers Fortsættelse en Plads paa Regentens, samt et dobbelt Communitetsstipendium.

Ved allerhøieste Resolution af 17 Mai er det allernaadigst bifaldt, at Universitetsbogtrykker, Directeur Schulz, maa, som nuværende Forpagter af Almanakernes Udgivelse, for Aaret 1814 være berettiget til at udsælge de almindelige danske Almanakker til en Priis af 5½ Rbd. for Stykket af de uheftede, og 6 Rbd. for Stykket af de heftede,

saaledes, at denne Betaling paa hidtil sædvanlig Maade trykkes paa Titelbladet, imod at han til Universitetet for bemeldte Aar 1814 erlægger i Forspagningsafgift 2500 Rbd. S. B. *).

Den 24 Febr. udnævnedes Consistorium Stud. juris F. N. U. Berlin til at nyde en paa Ebersens Collegium ledig Plads.

Den 7 April ligeledes Studiosi Theologiæ H. Raaschou og S. Jørgensen til at nyde hver en Portion af det Fossiske Stipendium.

Den 28 April tilstod Consistorium den til Lector i den anvendte Mathematik ved det Norske Universitet udnævnte Lector C. Hansteen det af ham ansøgte Thottske Reifestipendium, og derhos paa nærmere (siden af Directionen meddeelt) Approbation de i 1½ Aar af Legatets Renter oplagte 300 Rbd. D. C.

Den 19 Mai udnævnedes Consistorium Stud. J. H. Bredsdorff, D. Rosen, C. F. Krüger. H. Raaschou, F. Gamborg og J. N. Westergaard til at nyde 6 ledige Portioner af det Friisfiske Legat.

*) Jvf. disse Annal. 1812 S. 314.

Den 30 Jun. ligesaa Stud. F. C. Rosen
til at nyde den ledige Plads paa Walchendorfs
Collegium.

I den under 19 Jun. 1795 allernaadigst ap-
proberede Plan for Universitetets og Communitetets
Jordegodfers bedre Indretning er det bestemt, at
den aarlige Kornafgift af de Gaarde, som over-
drages i Arvefæste, skal erlægges i Penge efter
Middeltallet af de 10 sidste Aars Capitelstaxter.
Denne Bestemmelse maa under en saadan Ustadighed
i Kornpriserne, som i de sidste Aar har fundet Sted,
medføre den Ulempe, at ved disse Prisers pludselige
og betydelige Stigen den af 10 Aar uddragne Mid-
delpriis bliver, til Skade for Universitetet, langt
under den virkelige, og omvendt at, naar de igien
pludseligen og betydeligen synke, Middelpriisen, til
Byrde for Yderne, bliver høiere end almindelig Land-
og Markedspriis eller det løbende Aars Capitelstaxt.
I første Tilfælde vilde desuden Yderen nyde
en Lettelse, som han ei behøvede paa en Tid, naar
han selv fik alle sine Producter høiere betalte; i
sidste forsøgedes hans Byrde paa en Tid, naar han
selv fik uforholdsmæssig mindre for sit Korn. Ved
disse Omstændigheder foranledigedes Brevveksel om
denne Sag med det Kongelige Rentekammer, paa
hvis allerunderdanigste Forestilling det behagede

H. S. Majestæt, under 16 Jan. d. N. allernaadigst at bifalde:

1. at i de Arvefæsteskioder, som herefter udfædtes paa Universitetets og Communitetets Jordegodser, maa indføres, at Kornafgiften nu skal betales i Penge efter hvert *) Aars Capitelstaxt i Stiftet, hvor Gaarden ligger, istedet for den i §. 12 af den under 19 Jun. 1795 allernaadigst approberede Plan efter Middeltallet af de 10 sidste Aars Capitelstaxter bestemte

2. at Jordegodscommissionen bemyndiges til, forsaavidt de ældre Arvefæstere paa disse Godser eller nogen iblandt dem maatte ønske det, eller dertil kunde formaas, derhen at forandre de allerede udfædte Arvefæsteskioder.

Med Tiendecommissionens Medling er den 21 Julii 1812 tilveiebragt mindelig Forening mellem Gaardbeboerne i Byen Leierstoft i Lyderslov Sogn, Præstø Amt, i alt 4, hvis Gaarde staae hver for 5 Tdr. 7 Skp. 3 Kdf. 2½ Alb. Hartkorn, og hvoraf Kongetienden tilhører Kiøbenhavns Universitet. Ifølge denne Forening skal af hver Td. Hartkorn svares aarligen 9 Skiepper Byg, der betales med Penge efter ethvert Aars Capitelstaxt

*) Om det om en saadan Forandring er allerede yttret i disse Annal. 1811 2 B. S. 242.

i det seeneſte 14 Dage efter at denne er bekiendt' giort, hvorhos Nderne ſelv erlægge alle Skatter af bemeldte Tiender, de ſom nu ere eller herefter maatte worde paabudne, til ſine Forfaldstider og paa Anfordring. Paa ſamme Maade er for 4 Skp. 2 Kdf. 2 Alb. Hartkorn, ſom bruges af en Huusmand i bemeldte Bye, indgaaet Foreening om en aarlig Afgift af 2 Skp. Byg til Communitetet, ſom Kongetiendens Eier, ſamt om 3 Kdf. Byg aarlig af et Bænge, ſom nu bruges af Jørgen Olsen. Diſſe mindelige Foreeninger ere paa Univerſitetets Vegne under 15 Mai 1813 approberede af Directionen for Univerſiteterne og de lærde Skoler *).

Med en under 15 Jan. d. A. af den overordnede Tiendecommiſſion afgiven Kiendelse er tre Selveiere i Kirke. Bærloſe Sogn, nemlig Hr. Barfod i Kollekolle, Andreas Larsen i Lille. Bærloſe og Hr. Herning i Kirke. Bærloſe overdraget den Univerſitetet tilhørende Kirke. Konntiende af dens Gaarde mod en faſt aarlig Afgift i Korn, ſaaledes, at af hver Tønde Hartkorn udredes Bærdien af 2 Skp. Rug, 2 Skp. Byg og 2 Skp. Havre, at betales med Penge efter hvert Aars Capitelſtart.

*) Denne Afgift vil Univerſitetet ei komme til at oppebære, før den Tid er udloben, for hvilken Lyderslev Sogns Kongetiende af nuværende Beneficiarius er bortkøbet til Bemmetofte Kloſter.

Hartkornet af disse 3 Gaarde udgør i alt 27 Edr.
4 Skp. $1\frac{1}{2}$ Alb.

Under 20 April d. N. har Directionen approberet en med 18 Beboere, nemlig 11 Gaardmænd og 7 Huusmand, af Kirkeværløse Eogn indgaaet mindelig Forening om bestandig Afgift af deres Universitetet tilhørende Kirke-Korntiende, saaledes, at af hver Tønde Hartkorn svares 2 Skp. Rug, 2 Skp. Byg og 2 Skp. Havre, at betale med Penge efter hvert Aars Capitelstapt. Disse 18 Jordbrugeres Hartkorn udgør 84 Edr. 6 Skp. 1 Fdk. 2 Alb.

XIII. Tillæg til den i forrige Aargang *) meddeelte Fortegnelse paa Universitetets Legater.

LXIX. Det Steenbuchske Legat
ad Coagienses.

Dette Legat er forskielligt fra det i forrige Aargang S. 224 ommeldte Legatum Steenbuchianum ad pauperes Nidrosienses, skjønt det har samme Stifter, nemlig Professor i Theologien Hans Steenbuch. Capitalen, som blev skænket 1740

*) S. 17-32. 179-235, og 337.

var 500 Croner, og Renten bestemt til en trængende Student fra Kiøge Skole, som in examine theologico havde erholdt Characteren Laudabilis. Siden Kiøge Skoles Nedlæggelse i 1776 er dette Stipendium blevet tildeelt en theologisk Candidat, helst fra Kiøbenhavns Skole, under lige Betiingelse. Capitalen udgjorde den 30 Jun. 1812 531 Rd. 1 Mk. 8 β. *) og Renten oppebæres med 19 Rd. 1 Mk. 8 β. Ephorus er den første Professor i Theologien, for nærværende Tid Hr. Dr. Ridder Hornemann.

*) Med samme Capital. Sum anføres det hos Janson S. 23. Det omtales ikke af Hofman, og Sundatsen er endnu ikke trykt.

XIV. Efterretning om Capitelstaxterne paa Rug, Byg og Havre i Sjellands Stift for Aarene fra 1751 til 1812, begge inclusive *).

Mar.	Rug.	Byg.	Havre.
1751. D. Et. 1 Rdlr. 3 Rf. 4	D. Et. 1 Rdlr. 1 Rf. 3	D. Et. 3 Rf. 8	D. Et. 1 Rdlr. 5 Rf. 8
1752. — 1 — 2 — 4	— 1 — 1 — 8	— 1 — 4	— 1 — 4 — 8
1753. — 1 — 2 — 8	— 1 — 1 — 4	— 1 — 4	— 1 — 4 — 8
1754. — 2 — 1 — 1	— 1 — 1 — 4	— 1 — 4	— 1 — 1 — 8
1755. — 2 — 4 — 1	— 1 — 3 — 8	— 1 — 1 — 8	— 1 — 1 — 4
1756. — 3 — 2 — 1	— 2 — 3 — 4	— 1 — 1 — 8	— 1 — 1 — 8
1757. — 3 — 2 — 1	— 2 — 4 — 5	— 1 — 1 — 8	— 1 — 1 — 4
1758. — 3 — 2 — 1	— 1 — 1 — 8	— 1 — 1 — 8	— 1 — 1 — 4
1759. — 2 — 2 — 3	— 1 — 1 — 8	— 1 — 1 — 8	— 1 — 1 — 4
1760. — 1 — 3 — 3	— 1 — 1 — 8	— 1 — 1 — 8	— 1 — 1 — 4

*). Da Kiøbenhavn's Universitets og Communitets vigtigste Indtægter bestaae i Tiender, og Afgifterne af disse tildeels betales efter Middeltaxten af flere Aars Capitelstaxt, saa har Udg. troet, at nærværende Efterretning, hvissent er udbraget af de i Sjellands Stifts geistl. lige Archiv forefundne Documenter og af Stiftet publiceret, funde fortime en Plads her, som nyttig til Estersyn ved adskillige Leiligheder, især da den ei optager megen Plads.

Mar.	Aug.		Sept.		Oct.		Nov.		Dec.	
1761.	3	1	1	2	2	1	1	1	1	1
1762.	2	5	8	1	4	8	1	1	1	1
1763.	3	1	1	2	1	1	1	1	1	1
1764.	3	4	1	2	4	1	1	1	1	1
1765.	3	3	1	2	4	1	1	1	1	1
1766.	2	4	1	1	4	1	1	1	1	1
1767.	2	3	1	2	4	1	1	1	1	1
1768.	3	2	1	1	4	1	1	1	1	1
1769.	2	2	1	1	4	1	1	1	1	1
1770.	3	2	1	2	4	1	1	1	1	1
1771.	4	1	1	2	4	1	1	1	1	1
1772.	3	5	1	2	4	1	1	1	1	1
1773.	2	2	1	2	4	1	1	1	1	1
1774.	3	1	1	1	4	1	1	1	1	1
1775.	3	5	1	1	4	1	1	1	1	1
1776.	1	2	1	1	4	1	1	1	1	1
1777.	2	3	1	1	4	1	1	1	1	1
1778.	2	1	8	1	4	1	1	1	1	1
1779.	2	4	1	1	4	1	1	1	1	1
1780.	2	4	1	2	4	1	1	1	1	1

Mar.	U g.	B u g.	S a v e.
1801.	D. Et. 5 Rdir. 12 β.	D. Et. 3 Rdir. 2 Mf. 12 β.	D. Et. 1 Rdir. 5 Mf. 12 β.
1802.	— 6 —	— 3 —	— 1 —
1803.	— 5 —	— 3 —	— 2 —
1804.	— 6 —	— 3 —	— 2 —
1805.	— 7 —	— 4 —	— 2 —
1806.	— 6 —	— 3 —	— 2 —
1807.	— 6 —	— 3 —	— 2 —
1808.	— 8 —	— 4 —	— 3 —
1809.	— 9 —	— 7 —	— 5 —
1810.	— 9 —	— 9 —	— 6 —
1811.	— 15 —	— 12 —	— 8 —
1812.	— 61 —	— 34 —	— 23 —

NB. De for 1812 anførte priser, beregnede til Rigsbankpenge, udgiore i mod 6.

[Faded handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

Det norske Universitet.

I. De første Læreres Udnævnelse.

Den 16 Jan. er Professor ordinarius i Philosophien, samt Medlem af Directionen for Universiteterne og de lærde Skoler, Etatsraad Nic. Treschow, Ridder af Dannebrog, allernaadigst udnævnt til første Professor i det philosophiske Facultet ved det norske Universitet.

Den 29 April er allernaadigst bestemt, at Etatsraad Ridder N. Treschow ved sin Afreise fra Kjøbenhavn til den ham ved det norske Universitet forundte Professorpost vedbliver at være Medlem af Directionen i alle de Eger, som angaae det norske Universitet og det lærde Skolevæsen i Norge, at ham i denne Egenkab forbeholdes det Sæde og den Anciennitet, han for nærværende Tid

har i Directionen, samt at han under sit Ophold i Norge deeltager, som brevvejlende Medlem, i Directionens Forhandlinger ved skriftligen at nedsende sine Betænkninger.

Den 16 Jan. er hidtilværende Professor i den græske Philologie ved Kiøbenhavns Universitet, G. Sverdrup, allernaadigst forflyttet til samme Lærerpost ved det norske Universitet; Professor i Zoologien ved Kiøbenhavns Universitet, Jens Rathke, udnævnt til Professor i Naturhistorien; hidtilværende Overlærer ved Christiania Cathedralskole Søren Kasmussen til Professor i den theoretiske Mathematik, med Forpligtelse, indtil videre at holde Forelæsninger over Experimentalphysiken; hidtilværende Overlærer ved samme Skole, Ludvig Stoud Platou, Ridder af Dannebrog, til Professor i Historien; Adjunct ved Cathedralskolen i Kiøbenhavn, Svend Brochmann Herleb, til Lector i Theologien og det hebraiske Sprog; samtlige ved det norske Universitet.

Den 24 Mart. ere Contoirchef i det Slesvig-holsteenske Cancellie, Cancelliesecretair Dr. Phil. Nic. Falck; Overlærer ved Kiøbenhavns Cathedralskole Jacob Krum og Adjunct ved Frederiksborg lærde Skole, Christopher Hansteen fra 1 Mai d. A. i Raade entledigede fra deres nuhavende Embeder for at ansættes i Lærerposter ved

det norske Universitet, den første som Professor i Lovkundigheden, den anden som Professor i Physiken og den tredje for det første som Lector i den anvendte Mathematik, dog at de, før de tiltræde bemeldte Embeder, og Bestallinger derpaa for dem udfærdiges, end mere skulle forberede sig ved en videnskabelig Udenlandsreise paa et Aar, til hvilken dem forundes allernaadigst Understøttelse.

Den 13 April er Undergartner ved den botaniske Have i Kiøbenhavn, Johan Siebke, udnævnt til Gartner ved den botaniske Have ved Universitetet i Norge *), imod at han tiltræder denne Tjeneste til den Tid i forestaaende Sommer, som Directionen efter Omstændighederne nærmere maatte bestemme.

Den 5 Junii er Professor extraordinarius i Medicinen ved Kiøbenhavns Universitet, Mich. Skielderup, allernaadigst forflyttet til Universitetet i Norge som Professor i det medicinske Facultet ved samme, saaledes at han tiltræder dette Embede den 1 Jun. 1814.

*) Plads til botanisk Have ved det norske Universitet haves i den betydelige Jordstrækning, som tilhører den af Hs. Majestæt Universitetet skænkede Gaard Eken.

II. Indretning af et interimistisk akademisk Collegium.

Med Hs. Majestæts allerhøieste Resolution af 24 Mart. 1812 paa den for det norske Universitets Anlæg og Indretning nedsatte Commissions allerunderdanigste Forestilling var det allernaadigst bestemt, at de Professorer, som først ansattes, skulde udgiøre et interimistisk akademisk Collegium, hvori den ældste skulde tage Forsæde, dog uden Navn af Rector, og at dette Collegium ad interim skulde have samme Forretninger, som det akademiske Senat i sin Tid.

I Kraft heraf har Directionen under 5 Jun. d. N. svøiet den Foranstaltning, at de Professorer, som nu ere udnævnte og tilstæde, ere sammentraadte til et interimistisk akademisk Collegium under Forsæde af Etatsraad Ridder Treschow, Directionens brevvexlende Medlem, for, saa lange indtil det akademiske Senat efter den af Hans Majestæt allernaadigst bifaldte Plan i sin Tid bliver organiseret, at forestaae og varetage sammes Forretninger.

III. Foranstaltninger i Henseende til det norske Universitets Bibliothek.

Det Forraad af Boger, som allerede nu udgør det norske Universitets Eiendom og er at ansee

som Grundlægget for dets Bibliothek, bestaaer af følgende Samlinger:

1. Det Kongelige store Bibliotheks Doubletter, skænkede af Hs. Majestæt Kongen.
2. Det Colbjørnsenske Bibliothek, ligeledes skænket af Hs. Majestæt Kongen.
3. En Deel af det Rumohrste Bibliothek.
4. Det Andersenske Bibliothek.
5. Enkelte senere Acquisitioner.

1. Det Kongelige store Bibliotheks Doubletter.

Med allernaadigst Resolution af 2 Sept. 1811 (see disse Annal. 1811 2 B. S. 82) skænkede Hs. Majestæt Kongen til Universitetet i Norge Doubletterne *) af det store Kongelige Bibliothek i Kiøbenhavn, hvilke tildeels befandt sig under Varetægt af Directionen for Fondet ad usus publicos, til hvilket de i sin Tid med systematisk ordnet Fortegnelse vare afleverede, tildeels endnu stode i det Kongelige Bibliotheks Locale. Denne Doubletsamling, som for største Deel var opstaaet ved Erhvervelsen af det betydelige Suhmske Bibliothek i Aaret 1796, indeholder de fleste vigtige Bibliotheksværker af den ældre Literatur, Corpora Scriptorum og andre store Saiter, som det nu er høist vanskeligt at bekomme, og er saaledes ypperligen

*) Deres Antal er efter en foreløbig Beregning opgivet i disse Annaler 1811, 2 Bind, S. 82 til c. 5000 Folianter, 14000 Quarter og 40000 Octaver.

fikket til at danne et Grundlæg for et Universitetsbibliothek.

2. Det Colbiørnsenske Bibliothek.

I Novb. 1810 nedlagde Lieutenant (nu Kammerjunker) Colbiørnsen paa Kristineberg ved Nykøbing paa Falster allerunderdanigst for H. S. Majestæt sin i Aaret 1800 afdøde Faders, Conferenzz. Jac. Edw. Colbiørnsens, efterladte Bogsamling, og henstillede til Allerhøivissamme, hvilken for Staten gavnlig Anvendelse deraf maatte befales. Det behagede H. S. Majestæt, allernaadigst at modtage Lieutenant Colbiørnsens Tilbud, og derefter under 2 Sept. 1811 at skænke denne Bogsamling til det besluttede nye Universitet i Norge. Da den for bemeldte Universitets Anlæg og Indretning allernaadigst anordnede Commission var traadt sammen i Begyndelsen af Aaret 1812, og var bleven underrettet om, at den Colbiørnsenske Bogsamling allerede var foranstaltet henbragt til den lærde Skoles Bygning i Nykøbing, anmodede den Hr. Rector Bloch sammesteds om at besørge Bøgerne indpakkede i Casser, indtil deres videre Forsendelse kunde finde Sted, samt de fornødne Designationer forfattede m. v. Efterat saadant var skeet, blev hele Bogsamlingen i Foraaret 1812 efterhaanden ved Skibsleilighed affendt til Kiøbenhavn. Denne hele Samling bestod i alt af omtrent 800 Boll., meest i Lovkyndighedens og den classiske Litteraturs Fag.

3. Det Rumohrſke Bibliothek.

En holſteeniſk Adelsmand, Hr. D. C. A. von Rumohr, havde til den 11 Novb. 1811 ladet beramme en offentlig Auction i Kiel over en hans tilhørende koſtbar Bogſamling, beſtaaende i alt af noget over 4000 Bind, og indeholdende, foruden et med Smag truffet Udvalg af nyere Skrifter i Eſthetiken, de meelt claſſiſke Værker fra den gamle og nyere Tid. Directionen derom underrettet, og da denne Leilighed ſyntes ſærdeles beqvem til paa eengang at forſkaffe det allerede af Hs. Majeſtæt decreterede Univerſitet i Norge en betydelig Acquiſition iſær i den nyere Literatur, med Forbeholdenhed af hvad Hs. Majeſtæts eget Bibliothek deraf kunde behøve, committerede paa forventet allernaadigſt Approbation under 6 November Hr. Statsraad Cramer i Kiel til paa dens Vegne at indlade ſig i Underhandling med Hr. v. Rumohr, om han maatte være ſindet at overlade ſin Bogſamling udeelt for en ſaſt Kiøbeſum. Reſultatet blev en Contract, hvorved den hele Bogſamling blev under eet overladt Directionen for en Kiøbeſum af 2920 Rd. Sl. S. Cour., og allerede den 18 Jan. 1812 var den hele Transport lykkelig ankommen til Kiøbenhavn. Hvad i ſaa Henſeende var ſkeet og foranſtaltet, behagede det Hs. Majeſt., efter den til Allerhoiſſamme giorte allerunder-

danigste Indberetning om samtlige Omstændigheder, under 27 Novb. s. N. allernaadigst at approbere.

Imellem det Kgl. Bibliothek og det norske Universitet blev derefter Delingen saaledes iværksat, at det første beholdt en Andeel af Bøger til Beløb af 900 Rd. S. H. C., foruden forholdsmæssig Deeltagelse i Omkostningerne, og det norske Universitet overlodes alle de øvrige, mod Udredelsen af den dertil svarende Andeel i Kjøbesummen, nemlig 2000 Rd. S. H. Cour. og det forholdsmæssig Bidrag til Omkostningerne. Sidstnævnte Andeel af det Russiske Bibliothek blev ved Hr. Prof. Sverdrups Omhu indpakket til Afsendelse med de øvrige for det norske Universitet bestemte Bøger.

4. Det Andersenske Bibliothek.

Forrige Revisor i det Danske Cancellie, Cancellieraad Halvor Andersen, som døde i Begyndelsen af Aaret 1810, havde anvendt al den Tid, hans Embedsforretninger levede ham, og alt, hvad han ved indskrænket Huusholdning kunde samlespare, paa at udskrive, samle og anskaffe sig Haandskrifter og Bøger, meest til den nordiske, især Fædrelandets, Historie og Statistik. Han samlede saaledes foruden en betydelig Mængde Diplomer og andre Documenter, deels i Original deels i Afskrift, et Antal af Bøger, som ved hans

Død udgjorde over 15000 No. *), vel ikke alle af lige Bigtighed, men dog for største Delen af Værd for Fædrelandets Historie og Statistik. I Aaret 1786 legerede han den hele Bogsamling med Naturalier, Antiquiteter, og hvad mere dertil maatte henhøre, til sit Fødeland Norge, saaledes at, saafremt dette Rige nogentid opnaaede sit Ønske om at faae Universitet, skulde den dertil henlægges, men imidlertid gives Plads ved det Deichmanske Bibliothek i Christiania, dog adskilt fra samme og optegnet i særskilt Catalog. Imidlertid blev han ved at forøge sin Manuscript, og Bogsamling. Men da han nu formodentlig troede, at Universitet i Norge ikke vilde blive oprettet; da han betænkte, at det Deichmanske Bibliothek, som havde erhholdet adskillig Tilvæxt, allerede maatte eie en Deel af det, som i hans Samling forefandtes, og da han ønskede at sikke en af ham adopteret Datter, som han i Aaret 1798 havde testamenteret sin øvrige Efterladenskab i Penge og Penges Værd, med hendes Moder noget mere Udfomme, tilføiede han endnu i Aaret 1807 en Codicil, hvorved han bestemte, at hans Bøger ikke skulde tilfalde det Deichmanske Bibliothek, uden forsaavidt det ikke

*) Efter den siden stete Optegnelse 391 Folianter, 4722 Quarter, 9922 Octaver, foruden 55 i raae Materie, i alt 15090 No.

allerede eiede de samme Skrifter, eller hans Exem-
 plarer maatte være fuldstændigere, eller have Noget
 tilføjet til Oplysning og Berigtigelse. I det
 næste Aar efter Cancellieraad Andersens Død, og
 medens Boet endnu stod under Skifte, kom det til
 Overveielse angaaende et Universitets Oprettelse i
 Norge, og nu nedlagde den for bemeldte Univer-
 sitets Anlæg og Indretning allernaadigst anordnede
 Commission og derefter Directionen for Univer-
 siteterne og de lærde Skoler Paastand om, at Sam-
 lingen, i alle Henseender udeelt, maatte udlægges
 det norske Universitet. Vel blev herimod gjort
 Indsigelse, saavel fra det Deichmanske Bibliothek,
 som fra Cancellieraad Andersens adopterede Datter
 og hendes Moders Side, hvilke efter hans
 sidste Disposition den Deel af Bogsamlingen, som
 det Deichmanske Bibliothek allerede eiede, med
 foranførte Undtagelser skulde komme tilgode. Men
 paa samme Tid indkom dog Forslag fra Eilshus-
 borgen for den Afdødes adopterede Datter, som
 gik ud paa, at hun og Moder vilde frasælde al
 Paastand, naar den maatte tilstaaes en vis Liv-
 rente. Men da Paastanden vedblev fra det Deich-
 manske Bibliotheks Side, fandt man det rigtigst,
 at lade Spørgsmaalet om, hvem Samlingen skulde
 tilfalde, heel eller for en Deel, afgjøre ved Skifter-
 rettens Fragtning. Denne faldt under 24 Decb.
 1812 derhen, at det nu oprettede norske Universitet

skulde være berettiget til, af afd. Andersens Boe
 at lade sig udlevere hans Bogsamling, Naturalier
 og Antiquiteter med videre dertil hørende, hvori
 blandt de giorte Paastande, saavel fra det Reichs-
 manske Bibliotheks som fra Datterens og hendes
 Moders Side, maatte bortfalde. Denne Eragt-
 ning overstod upaaanket Fatalia Appellationis; der-
 imod indkom Datterens Moder med en Forestil-
 ling angaaende Ubetydeligheden af Andersens Ef-
 terladsenskab, naar hans Samlinger, hvori han
 havde sat sin Formue, ganske gik derfra (Boets
 hele Tilbageblibende var da 609 Rd. 52 β. D. C.),
 og det aldeles Utilstrækkelige i denne Hielpetil-
 hendes og Datters Underholdning, hvilken den
 Afdøde dog havde havt til Hensigt at betrygge dem,
 og ansogte paa Grund af disse Omstændigheder om
 en aarlig Understøttelse for sig og Datter fra det
 Offentlige, saavel som og at Boet maatte godtgøres
 685 Rd. 11 β. D. C., som det havde udgivet for
 Catalogers Affattelse og i andre Omkostninger for
 og i Anledning af Bogsamlingen med videre dertil
 hørende. Directionen, som efter alle Omstændig-
 heder fandt disse Andragender at have megen Bil-
 lighed for sig, forelagde allerunderdanigst bemeldte
 Ansøgning med dens Grunde for Hs. Majestæt og
 indstillede til allerhøieste Resolution:

1. om de 685 Rd. 11 β. D. C., som i afd. Can-
 cellieraad Andersens Boe vare udlagte og bereg-

- nede som Omkostninger paa den Bogsamling med dertil hørende, som var tilkiendt det norske Universitet, maatte udredes af bemeldte Universitet;
2. om til Understøttelse for hans efterladte Datter, Karen Dorothea Andersen, og hendes Moder, maatte bestemmes 150 Rbd. aarlig, eller 75 Rbd. for hver, indtil de ved Giftermaal maatte blive forsørgede eller ved Doden afgang;
 3. om Directionen maatte bemøndiges til at foranledige, at fra det Kongl. Finanzcollegium til Hs. Majestæt allerunderdanigst indstilledes om, hvor stor en Deel af bemeldte Understøttelse maatte som Pension udredes af Pensionsfondet under bemeldte Collegium;
 4. om det øvrige, som maatte udførdres til aarlig at udfylde ovenmeldte 75 Rbd. for hver, maatte udredes af det norske Universitet.

Disse Indstillinger behagede det Hs. Majestæt under 13 April d. N. allernaadigst at approbere. Directionen er derpaa indtraadt i Brevveksling med det Kongl. Finanzcollegium angaaende den under No. 3 ommeldte Punkt, og er under 21 Julii af samme bleven underrettet om, at Hs. Majestæt den 7 s. M. allernaadigst har bifaldt, at den afg. Revisor Andersens Datter tillagte Pension af 75 Rbd. aarlig maa udredes af det norske Universitets Fond, og de hendes Moder ligeledes tillagte 75

Rbd. derimod maac afholdes af det almindelige Pensionsfond.

De Andersenske Samlinger, der nu saaledes udeelte ere det norske Universitets Eiendom, have siden Voets Slutning været hensatte i en privat Bygning, hvor Plads for samme er bleven leiet.

5. Enkelte senere Acquisitioner.

Dertil hore adskillige ved Hr. Professor Sverdrup besorgede Indtøb paa Auctioner i Hovedstaden i Aarene 1812 og 1813, hvilke Anskaffelser i alt have kostet 1144 Rbd. 69 $\frac{1}{2}$ S.

For nu at see det Fornodne besorget i Henseende til Modtagelse, Optegnelse og Indpakning af de Bøger, som af Hs. Majestæt vare skænkede til Norges Universitet, og ellers for det købte eller bestemte, fandt den for bemeldte Universitets Anlag og Indretning anordnede Commission det nødvendigt at overdrage denne Forretning og Omsorg til en enkelt Mand. Da Hr. Prof. Sverdrup havde erklæret sig villig til, efter Commissionens Ønske, at paatage sig saadan Forretning og Omsorg og var bleven bemyndiget til at antage de fornødne Medhielpere m. v., blev ufortøvet lagt Haand paa dette Arbeide, og saavel Doubletterne af det Kongl. Bibliothek som den Colbjørnsenske Bogsamling, den forommeldte Andeel af det Kumohrste Bibliothek og de paa Auctioner for det norske Uni

versitet fiobte Bøger af Hr. Prof. Sverdrup paa bemeldte Universitets Vegne modtagne og under hans Opsyn i Casser indpakkede. Saaledes fyldtes 243 store Casser, hvilke efterhaanden bleve henflyttede paa Kiøbenhavns Toldbod i et dertil med allerhoieste Tilladelse af det Kongl. Generaltoldkammer anvist særskilt Rum, for der at blive staaende, indtil de kunde udfribes til deres Bestemmelse. De til Afleveringen, Modtagelsen, Indpakningen og Henflytningen hørende Forretninger, vare alle tilendebragte i April 1812. Iffun det Undersenske Bibliothek havde ei endnu kunnet afleveres, fordi det ovenomtalte Retsspørgsmaal i Henseende til samme dengang endnu ikke var afgjort.

Under de nuværende politiske Conjunctioner har det endnu ei været mueligt at see de indpakkede Bøger med fornøden Sikkerhed assendte til deres Bestemmelse, og samtlige Casser, hvori de ere indpakkede, beroe derfor endnu i det Rum paa Toldboden, hvor de i Foraaret bleve henflyttede.

IV. Første Examen Artium i Junii Maaned.

Ifolge Hs. Majestæts aabne Brev af 10 April 1812 skulde Examen Artium for de unge Stude

rende, som i Aaret 1813 dimittteredes til det norske Universitet, holdes i Slutningen af samme Mars Junii Maaned *). Med Hensyn hertil, og til fornøden Underretning ogsaa for dem, som, uden at være egentlig Studerende, maatte ønske at benytte academisk Underviisning efter den Udgang, som dem ved den allerhøieste Resolution af 2. Sept. 1811 angaaende et Universitets Oprettelse i Kongeriget Norge er forundt, havde Directionen for Universiteterne og de lærde Skoler betimeligen ladet indrykke i Norges Stiftssteders Intelligenzblade følgende Bekiendtgørelse:

”Da de første academiske Lærere ved det norske Universitet i Christiania, hvilke det har behaget Hans Majestæt Kongen at udnævne, tiltræde deres Værembeder sammesteds til indelværende Mars 1ste Junii, saa vil i Folge deraf, og i Overeensstemmelse med Hans Majestæts aabne Brev af 10 April f. A., den første Examen Artium ved bemeldte Universitet blive at afholde i Slutningen af Junii Maaned næstkommende.

I Henseende til den Modenhed, som udfordres for Dimittenderne, de Prøver, som de ved denne Examen have at aflægge for at vinde academisk Borger-Ret, Examen's Indretning, Characterernes Bestemmelse m. v., vil for det

*) See disse Annal. 1812 S. 89.

første og indtil Fundatsen for Universitetet udkommer, i det Væsentlige blive at forholde efter de i Forordningen af 22 Mart. 1805 angaaende Examen Artium ved Universitetet i Kiøbenhavn, derom fastsatte Bestemmelser.

Naar Examen Artium er holdt, begynde derefter fra 1 Aug. d. A. de academiske Forelæsninger, til hvilke gives Udgang ikke allene for de egentlige Studerende, som ville danne sig til Lærde og til videnskabelige Embedsmænd, men ogsaa for hvem der ellers maatte have Lyst og fornødne Forkundskaber til at benytte academiske Forelæsninger i Modersmaalet over almeennyttige Kundskaber for det borgerlige Liv. Til Underretning for Saadanne bekiendtgøres herved, at naar de i en Alder af ikke under 17 Aar anmelde sig med paalidelige Vidnesbyrd om deres Sædelighed, Flid og Fremgang inden Udgangen af næste Junii Maaned, eller i det seeneeste inden Midten af Julii Maaned, for undertegnede Etatsraad og Professor Treschow, som formodes inden Mai Maaned's Udgang at være i Christiania, saa ville de, som ustuderte, ved Universitetet kunne blive antegnede, efterat de først have hørt vedkommende Professor aflagt Prover paa deres Fremgang i de Kundskaber, hvortil de hidtil have været anførte, og fornemmelig i at skrive Modersmaalet rigtigt, og deri

at udtrykke deres Tanker med Orden og Tydelighed. Den, som ved saadan Prøve befindes at mangle den Nødvendige, som udfordres for at kunne benytte academisk Underviisning, kan ikke dertil antages.

Ligesaa havde Directionen ved Circulære underrettet Rectorerne ved samtlige lærde Skoler i Norge om, at en saadan Examen til ovenanførte Tid vilde blive afholdt ved det norske Universitet, for at vedkommende Disciple, som maatte attraae at underkaste sig Examen Artium ved det norske Universitet og til academisk Underviisning vare modne, inden vedborlig Tid kunde vorde dimitterede.

Til denne Examen fremstillede sig derefter i alt 17 Candidater, nemlig 7 fra Christiania Cathedral-skole (en ottende, som var anmeldt, hindredes ved Sygdom fra at møde), 5 fra Trondhiems og 5 fra Christiansands Skoler. Fra Bergens Skole var Ingen anmeldt; ei heller Noget fra privat Underviisning. De skriftlige Prøver holdtes dervaa den 25, 26 og 28 Jun. paa Cathedral-skolens store Auditorium, under Universitetslærernes afvejlende Opsigt. Da disse skriftlige Op-gaver *), der af Collegium academicum vare af-talte og bestemte, nu af alle saaledes vare besvarede, at Universitetslærerne ved Censuren, den

*) De ere trykte i Budstikken af 9 Jul. 1813.

29; ikke fandt sig besejrede til at udelukke Nogen fra Udgang til den mundtlige Examen, holdtes denne Onsdagen den 29 Jul. og Torsdagen den 1 Jul. offentligen i Cathedralskolens Locale. I Henseende til disse Prober blev fulgt den Fremgangsmaade, som er bestemt ved Forordningen af 22 Mart. 1805, i Forbindelse med hvad i forrige Aar ved Kiøbenhavns Universitet var vedtaget *). Til at benævne Hovedcharactererne Meget godt, Godt og Temmelig godt, troede man det meest passende at benytte sig af de gamle bekiendte og ellers brugelige Characterer: Laudabilis, Haud illaudabilis og Non Contemnendus, eftersom disse kunde formodes at have meest Vægt og Indflydelse; forsaavidt efter Examen Artium's Indretning endnu en ringere Hovedcharacter kan finde Sted; nemlig Maadelig, var derfor ingen latinsk Benævnelse vedtaget, i det Haab, at Candidaterne vilde befrie Universitetslærerne for Anledning til at opfinde nogen saadan. Den 2 Jul. afholdtes den almindelige Censur, hvorved enhver tilkiendtes de specielle og den Hovedcharacter, som erfares af højsøiede Label. Den 3 Jul. skete Inscriptionen i Etatsr. Treschow's Huus. Derefter blev den 5 Jul. samtlige Candidaters Hovedcharacterer ved Slutningen af en latinsk Tale offentligen paa Cathedralskolens

*) See disse Annal. 1812, S. 254 ff.

store Auditorium, proclamerede af Etatsr. Treschow, der, ved forteligen at giøre disse Universitetets første Borgere bekiendte *) med dets Love og Fordringer, modtog, i det han overrafte dem deres academiske Borgerbreve, det høitidelige Løfte af dem, ubrødeligen at overholde og iagttage de dem herved paa lagte Pligter, hvorpaa Taleren sluttede med Ønsker for Universitetets, Kongens, og Fædrelandets Held.

Til som Ikkestuderet at benytte den academiske Underviisning havde Ingen dertil qualificeret meldt sig.

Den Dimittend, som ved Sygdom var bleven forhindret fra at indstille sig til Examen, nemlig Christian Bull fra Christiania Cathedralskole, blev siden stædet til en overordentlig Examen og erholdt de Characterer, som paa vedsoiede Liste ere anførte.

V. Blandede Efterretninger.

Under 17 Mai har Hs. Majestæt allernaadigst tilladt Kammerherre M. G. Rosenkrantz Storforst af Dannebrog og Dannebrogsmænd, der ifølge allerhøieste Commissorium af 10 April 1812 **)

*) Ernjte Love etc. Leges havde ikke endnu.

**) See disse Annal. 1812, S. 322 f.

Examen Artium

ved det norske Universitet 1813.

Examinander.	Fra hvad Skole.	Dansk Stil.	Latin.	Latin Stil.	Græsk.	Hebraisk.	Endsk.	Fransk.	Religion.	Geographie.	Historie.	Arithmetik.	Geometrie.	Hoved-Characteer.
1. John Aas	Trondhiems Cathedralsskole	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	udm. godt.	Meget godt. (Laudab.)
2. Jørgen Bernhoff	Trondhiems Cathedralsskole	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	Meget godt. (Laudab.)
3. Jens Lyster Frølich	Trondhiems Cathedralsskole	godt.	udm. godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	Meget godt. (Laudab.)
4. Hans Riddervold	Christianias Cathedralsskole	godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	udm. godt.	godt.	tem. godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	meg. godt.	Meget godt. (Laudab.)
5. Claus Michael Sanne	Christianssands Cathedralsskole	godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	— —	meg. godt.	godt.	udm. godt.	godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	Meget godt. (Laudab.)
6. Peter Munch Wang	Christianias Cathedralsskole	meg. godt.	meg. godt.	godt.	godt.	— —	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Meget godt. (Laudab.)
7. Frederik Wilhelm Poppe	Christianias Cathedralsskole	meg. godt.	udm. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	godt.	tem. godt.	Meget godt. (Laudab.)
8. Johannes Bedege	Trondhiems Cathedralsskole	godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	godt.	tem. godt.	godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	Meget godt. (Laudab.)
9. Sigward Emil Petersen	Christianssands Cathedralsskole	meg. godt.	godt.	tem. godt.	godt.	— —	meg. godt.	godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	Godt. (Haud illaud.)
10. Christian Frederik Urbo	Christianias Cathedralsskole	meg. godt.	godt.	godt.	maadelig.	— —	meg. godt.	godt.	godt.	udm. godt.	udm. godt.	godt.	meg. godt.	Godt. (Haud illaud.)
11. Johannes Keyser	Christianssands Cathedralsskole	meg. godt.	godt.	meg. godt.	maadelig.	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	godt.	tem. godt.	meg. godt.	godt.	Godt. (Haud illaud.)
12. Jens Esfendrop Knoph	Trondhiems Cathedralsskole	godt.	godt.	godt.	godt.	godt.	tem. godt.	tem. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	godt.	godt.	Godt. (Haud illaud.)
13. Ulrich Frederik Chr. Arneberg	Christianias Cathedralsskole	godt.	godt.	godt.	meg. godt.	— —	meg. godt.	godt.	godt.	tem. godt.	godt.	tem. godt.	tem. godt.	Godt. (Haud illaud.)
14. Johannes Sandberg	Christianias Cathedralsskole	godt.	meg. godt.	tem. godt.	tem. godt.	meg. godt.	godt.	godt.	godt.	godt.	godt.	godt.	godt.	Godt. (Haud illaud.)
15. Jens Frederik Schrøeter	Christianias Cathedralsskole	godt.	godt.	tem. godt.	meg. godt.	meg. godt.	tem. godt.	tem. godt.	godt.	godt.	godt.	tem. godt.	tem. godt.	Godt. (Haud illaud.)
16. Johannes Smith	Christianssands Cathedralsskole	meg. godt.	godt.	maadelig.	maadelig.	— —	godt.	godt.	godt.	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	Godt. (Haud illaud.)
17. Clemens Ebbel	Christianssands Cathedralsskole	tem. godt.	godt.	tem. godt.	meg. godt.	— —	tem. godt.	godt.	tem. godt.	tem. godt.	godt.	tem. godt.	tem. godt.	Tem. godt. (Non Cont.)
18. Christian Bull	Christianias Cathedralsskole	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	Meget godt. (Laudab.)

Ifølge Indberetning fra Skoleraadet i Christianias Cathedralsskole have de derfra dimitterede Candidater ved den i Skolen afholdte Examen erholdt følgende Characterer i høstegnede Videnskaber:

Peter M. Wang	Physik: meg. godt.	Anthropologie: udm. godt.	Naturhistorie: meg. godt.	Engelsk: godt.
Chr. Fred. Urbo	— — udm. godt.	— — — —	— — — —	— — tem. godt.
Fred. W. Poppe	— — godt.	— — — —	— — — —	— — — —
Hans Riddervold	— — godt.	— — — —	— — — —	— — — —
U. F. Chr. Arneberg	— — tem. godt.	— — — —	— — — —	— — godt.
J. S. Schrøeter	— — tem. godt.	— — — —	— — — —	— — — —
Joh. Sandberg	— — tem. godt.	— — — —	— — — —	— — — —

THE [illegible]

[illegible]

[illegible text block]

[illegible text block]

[illegible text block]

[illegible text block]

[illegible text block]

[illegible text block]

[illegible text block]

[illegible text block]

[illegible text block]

[illegible text block]

har som Stiftamtmand høvt Sæde i den for det norske Universitets Bygningsvæsen nedsatte Commission, nu, da han i Naade er efter Ansøgning entlediget fra h. ns Embede som Stiftamtmand, ogsaa at udtræde af bemeldte Bygningscommission, og derhos tillagt nuværende Stiftamtmand over Aggershuus Stift, Nicol Emm. de Thnges-
son, Commandeur af Dannebrog og Dannebrogsmænd, allernaadigst Befaling at indtræde, som Stiftamtmand, i bemeldte Bygningscommission.

Med allernaadigst Resolution af 10 April har Hs. Majestæt behaget at fritage det norske Universitet for $\frac{1}{2}$ pCt. Afgiften, som ved Tinglæsningen af det paa Gaarden Tøyen udfærdigede Skiode skulde erlægges til den kongelige Casse.

Med Hs. Majestæts allerhøieste Resolution af 24 Mart. 1812, paa den for det norske Universitets Anlæg og Indretning nedsatte Commissions aller-
underdanigste Forslag, blev bemeldte Universitet blandt andet allernaadigst tillagt som Indtægts-
kilde $\frac{2}{5}$ af den Capital, Korn- og Pengerente, som maatte udfomme af det beneficerede Gods i Norge, forsaavidt saadant ikke er henlagt til offentlige

Stiftelser, pia Corpora, Embedsboliger eller Enkesæder, naar samme efterhaanden afhændes til Eiendom *). Efter en foreløbig Beregning har man antaget det beneficerede Gods i Norge, med sidstnævnte Fradrag, for nærværende Tid at udgiøre i Skuld omtrent 1815 Skpd. Tunge, 1992 Løb Smør, 965 Spand Korn og 1218 Bog Fisk, og ved Realisationen deraf at kunne for det norske Universitet, naar samme erholder foransførte $\frac{2}{3}$, efterhaanden vindes en Korn-Indtægt af mellem 6000 og 7000 Ldr. Byg, foruden en betydelig Indtægt i Penge. Siden 24 Mart. 1812 ere indtil 18. Mai 1813 fire saadanne Eiendomme afhændede, tilsammen mod Kjøbesum 2314 Rdlr. 40 β . og aarlig Kornafgift 10 Ldr. $\frac{7}{18}$ Skp. Havre, hvoraf Universitetet saaledes tilkommer i Capital 514 Rdlr. 30 β . og i aarlig Korn-Indtægt 2 $\frac{2}{3}$ Ldr. Havre.

*) Ifølge de i disse Amaal. 1811 1 B. S. 279 ff. omtalte Rescripter og Rentekammer-Resolutioner, hportil nu maa føies denne nye Foranstaltning, at det Kongel. Rentekammer har ved Circulære af 5 Decb. 1812 til samtlige norske Stiftsøvrigheder befæmt, at Kornafgiftens Størrelse skal fastsættes efter det sidste Aars Capitelstart, som havees paa den Tid, Taxationen af Gaarden foretages, og iagien betales med Penge efter hvert Aars Capitelstart.

C.

D e l æ r d e S k o l e r.

I. V e s t b e v i i s n i n g e r , B e f o r d r i n g e r
o g A f g a n g .

Den 28 Jan. er Rector ved Frederiksborg lærde Skole, Professor Berdt Bendtsen, udnævnt til Ridder af Dannebrogordenens fjerde Klasse.

Den 5 Jan. er hidtilværende Adjunct ved Aarhus Cathedralsskole, Jacob Haasum, efter Ansøgning i Raade entlediget fra denne Tjeneste, og i hans Sted Cand. Theol. Peder Munch beskikket til Adjunct ved samme Skole; Studiosus Johannes Grønlund beskikket til Adjunct ved Bordingberg Middelskole og Studiosus Niels Frederik Bernhard Schiern til Adjunct ved Kiøbenhavns Cathedralsskole.

Den 14 s. M. er Vicarius Rectoris ved Slagelse lærde Skole, Thomas Christian Wihusen, udnævnt til Rector, og forrige Overlærer ved Christiania Cathedralskole, Poul Arnesen, beskikket i lige Embedsegenkab, begge ved Slagelse lærde Skole.

II. L e g a t e r.

Christen Thues Bavebrev til Christiansands Cathedralskole af 21. Mart. 1813.

Jeg undertegnede Christen Thue, forhen Soldbetient i Christiansand, erkiender herved, at da jeg nu i min høie Alder af 86 Aar ikke troer at opleve nogen Tildragelse, som kan have Indflydelse paa min sidste Villie, og Forsynet ikke har forundt mig nogen Livsarving, saa haver jeg besluttet og bestemt, ligesom jeg ved dette mit Testamente, paa min Konges allernaadigste Confirmation, herved bestemmer og fastsætter, at, naar jeg ved Døden afgaer, skal

1) af mit Bøe udbetales til Toldinspecteur i Eshandeborg Uchens Børn (der ere Brodre, Barns, Børn af min afdøde Hustru) 500 Rbd., skriver fem Hundrede Rigsbankdaler Navneværdie, til

lige Deling imellem dem, og i Tilfælde nogen af dem er død, tilfalder bemeldte Sum den eller de gienlevende; men ere de alle døde, falder meerbemeldte Sum tilbage til efterstaaende Hovedbestemmelse.

2) Den øvrige Deel af mit Bøe skal saa snart muligt indleveres i Christiansands Overformynderie og derfra gøres frugtbringende, og skal Renterne deraf, hvert Aars 1ste Januarii og 1ste Julii, udbetales til Pigen Mase Christensdatter Drebech, til hendes frie Brug og Naadighed, saalænge hun er i Live, til Understøttelse for hende og som et Beviis paa min Erkiendtlighed for den Troeskab og Omhue, hun har viist saavel imod min salig Kone, som imod mig i min Alderdom; saa skal og bemeldte Mase Christensdatter have en god opred Eeng med Tilbehør.

3) Naar bemeldte Mase Christensdatter Drebech ved Døden er afgaaet, skal den i Overformynderiet staaende Capital tilfalde Christiansands lærde Skole, saaledes:

a) at Renterne anvendes til Understøttelse for een af Skolens Disciple, som dertil maatte været meget trængende, og som for øvrigt besidder de naturlige Egenskaber og den Glid, at det med Grund kan ventes, at han kan og vil blive en duelig Videnskabsmand, hvorom

Rector og de øvrige Læreres Bidnebyrd maae
være samstemmige;

b) at Renten, naar ikke den under a) ommeldte
Anvendelse finder Sted, benyttes til Opmun-
tring ved Præmier, som efter Skolens Fore-
fattes nærmere Bestemmelse udsættes enten
for videnskabelige Udarbejdelser eller for meget
udmærket Flid og Fremgang i Skoleviden-
skaber;

c) i det eller de Aar, som Renten ikke anvendes
paa de anførte Maader, foretager den Capi-
talen, som stedse skal være særskilt fra Skolens
øvrige Midler, til Anvendelse, som ovenmeldt,
dog at den underkastes den samme Bestyrelse
som Skolefondet.

4) Til Executores Testamenti overdrages det at
udtage af mine efterladte Couranter 100 Rbd.,
skriver et Hundrede Rigsbankdaler R. B., og
samme at uddele, efter deres bedste Skionnende,
til virkelige Huusarme.

Denne min sidste Villie bekræftes herved under
min Haand og Segl i Overværelse af dHr. Over-
krigscommissair Sørensen og Niels Wahl,
som jeg tillige har formaaet til at udføre dette mit
Testamente som Executores Testamenti, det de
har paataget sig aldeles gratis.

Christiansand den 21 Martii 1813.

Christen Thue.

Alt foranstaaende Testamente af Hr. Christen Thue med fuld Sands er oprettet og af ham underskrevet, testerer

Christianssand d. 24 Mart. 1813.

Sørensen.

N. Wahl.

III. Udsigt over de fire norske Cathedral-skolers Fonds og Indtægter *).

Kongeriget Norge besidder kun fire offentlige lærde Skoler, nemlig Cathedral-skolerne i Christiania, Christianssand, Bergen og Trondhjem. En femte, skjønt ei fuldstændig, lærd Skole, nemlig Middelskolen i Kongsberg, blev i Aaret 1812 nedlagt **). Pigesom Norge baade i Forhold til sit literære Liv og i Sammenligning med Danmark ifkun har faa Instituter af dette Slags, saaledes ere disse i det Hele tarveligen doterede, og kunne ei alle af egne Fonds besejrede deres Udgifter, hvorfor de, under eet betragtede, have behovet ei ubetydeligt aarligt Tilskud, hvormed man fra de danske Skoler er kommet dem til Hielp. Dette Tilskud til de norske Skoler fra de danske har i Aaret 1811

*) Det anmærkes, at hvad Capitalfonds og Indtægter anaaer, ere begge her anførte saaledes, som de sands Sted i Aaret 1811.

***) See disse Annal. 1812, S. 338 ff.

Univerfit. og Skole-Annaler 1813.

Beløbet 1280 Rd., i Aaret 1812 7272 Rd. efter Fradrag af den Andeel, som tilkom de norske Skoler af den under 20 Decb. 1805 allernaadigst bevilgede Godtgjørelse for tabte Sangopvarningsindtægter, hvilken Andeel udgjorde 1428 Rd. Forsaavidt de norske Skolers Indtægter bestaae i Landskyld og anden Afgift af Bøxelgaarde, vil en ikke ubetydelig Forøgelse i Indtægt kunne ventes, naar disse Bøxelgaarde efterhaanden, som Bøxelledighed indtræffer, afhændes paa den i Rescriptet af 19 Mai 1809 og ved Rentekammerets Circulære af 7 Mai 1811 *) fastsatte Maade, da det, som nu oppebæres af saadanne Gaarde i aarlig Afgift, er meget Lidet. Til Uheld var allerede af Christiania Cathedralskoles betydelige Jordegods over $\frac{2}{3}$ solgt mod Riøbesum i dansk Courant uden Stipulation af nogen aarlig Kornafgift, forinden andre Negler for beneficeret Godes Afhændelse bleve foreskrevne **). Dog var siden Oprettelsen af Directionen for Universiteterne og de lærde Skoler (1805) ingen

*) See disse Annal. 1811, 1 B. S. 282 ff. Jvfr. ovenfor S. 124.

***) Om dette Salg af den største Deel af det Christiania Cathedralskole tilkøbt Jordegods findes udførlig Efterretning i disse Annal. 1807, 1 B. S. 274 ff.

Gaard eller Gaardspart bleven afhændet paa første nævnte Maade undtagen saadanne, hvis Besiddere endnu i Aaret 1806 vare berettigede til at benytte sig af det dem tidligere gjorde Tilbud, at erholde deres Gaarde til Eiendom for den i Aaret 1800 ansatte Taxationssum. Hvad saavel Christiania som enhver af de andre norske Cathedralsskoler endnu eier i Jordegods, vil sees af det Efterfølgende.

I. Christiania Cathedralsskoles Fonds og Indtægter (1811).

A. Indtægtskilder.

1. Rentebringende Capitaler, deels endnu indestaaende som ubetalte Kiøbesummer i det afhændede Gods, deels ellers udlaanede mod Pantobligationer 214,131 Rd. 22 S.
2. Jordegods.
 - a) Bøxelgaarde, endnu usolgte 64 *) med 94 Opsidd.

*) Antallet af Skolens samtlige Bøxelgaarde beløb sig, foruden Officeerboliger, til 179, hvis Skuld udgjorde 232 Skpd. 8½ Lpd. Lunge. Deraf vare indtil Midten af August 1806 solgte til Eiendom 127½ Gaarde, og tilbage 51½ Gaarde, af Skuld 63 Skpd. 4½ Lpd. Lunge. See disse Annal. 1807 1 B. S. 279 f.

- b) Til Compagniechef's Boliger
udnævnte Gaarde . . . 15 med 18 Opsidd.
- c) Gaarde, hvoraf løs Landskyld
oppebæres 46 med 48 Opsidd.
9. Kongetiender 1, nemlig Biri.
4. Adskillige faste Afgifter og Er-
læggelser (see neden for).

B. Indtægter (ordentlige).

1. Renter af Capitaler 8,293 Rd. 50 s.
2. Af det beneficerede Gods:
- a) Landskyld, Holding, Skydss-
færd ic. af Skolens Bøxel-
gaarde efter Fradrag af
Godtgjørelsen 2207 — 88 s.
- b) Landskyld ic. af de til Com-
pagniechef's Boliger udlagte
Bøxelgaarde 587 — 9 s.
- c) Løs Landskyld 643 — 23 s.
3. Biri Kongetiende, fast aarlig
Afgift, 211 — 76 s.
4. Af Domcapitlet:
- a) Rectoratets Andeel efter
Fradrag af Skatter 317 — 70 s.
- b) Rectoratets aarlige Afgift af
Bekkelauget, som er Domca-
pitlet beneficeret 6 — . s.
-
- 12,267 Rd. 28 s.

Transport 12,267 Rd. 28 f.

c) Enebach Kongetiendes Halvpart, altid efter Tiendeforæening 139 Rd. 95 f.; efter Fradrag af Skatter og Omkostninger	119 — 93 .
d) Folloug Leding	68 — . .
<p>Anm. Enebach Kongetiende og Folloug Leding hæves af enhver af de 4 Capitulares sit Aar, og af Cathedralskolen paa Rectors Vegne hvert fjerde Aar. Skolen tilfaldt disse Indtægter i Aaret 1811.</p>	
5. Degnepenge af 18 Fogderier	375 — 75 .
6. Mortensafstenspenge af Byen	130 — . .
7. Deputat af den kongel. Casse til Communitetet	200 — . .
8. Afgift af Aggershuus Stifts Kirker til Communitetet	105 — . .
9. Afgift til Communitetet af enkelte Kirker for Slagfæe og Gaar	60 — 48 .
10. Skolepenge, Indtrædelsespenge, Disciplenes Bidrag til Brænde og Lys, for Testimonier &c. (1811)	1236 — 48 .
i alt løbende Indtægt (1811)	14,563 Rd. 4 f.

I bemeldte Aar 1811 beløb Skolens Udgifter til Lønninger, Lønbetalinger, Pensioner, Stipendier, Bibliotheket og Præmiebøger, Sangopvartning *), Renter af Laan i Speciesbanken ic. sig til i alt 12685 Rd. 30 β., og den havde altsaa i bemeldte Aar et Overikud af 1877 Rd., hvilket dog ei engang i dette Aar kunde dække de øvrige norske Skolers Deficit.

2. Christiansands Cathedralskoles Fonds og Indtægter.

Denne Skole er blandt de lærde Skoler i Norge den mindst formuende, hvorfor den aarligent har behovet betydeligt Tilskud fra det almindelige Skolefond; men dens Indtægt vil mærkeligen forøges, naar det Guds, hvormed den er beneficeret, efterhaanden afhændes mod aarlig Kornafgift. I Aaret 1811 vare dens Fonds og Indtægter, som følger.

A. Indtægtskilder.

1. Rentebærende Capitaler:

*) Da Cathedralskolen blev reformeret, paatog den sig den Forpligtelse, aarlig at yde et Bidrag af 68 Rd. til Besørgelsen af den Sangopvartning, hvorfra Skolens Disciple nu befriedes. See disse Annal. 1808, 2 B. S. 278.

a) saadanne, som tilhøre Skolen alene 25,388 Rd. 37 $\text{\textit{S}}$

b) saadanne, hvori det residerende Capellaniet tilkommer $\frac{1}{3}$ (fordi de ere opstaaede af solgt fælles Gods), og hvoraf Skolens $\frac{2}{3}$ beløber 1,012 — 64 .

2. (Endnu usolgt) Jordegods:

a) Skolen alene tilhørende, nemlig:

α) det forrige Rectoratgods i og omfring Stavanger

8 Gaarde eller Gaardsparter.

β) Rectoratets saakaldte Strøegods, hvoraf Skolen kun oppebærer halv Landskyld

4 Gaarde.

b) Skolen og Capellaniet i Fælledskab tilhørende, saa at Skolen deri har $\frac{2}{3}$, Capellaniet $\frac{1}{3}$ *)

62 Gaarde.

Desuden adskilligt Fiskerie og nogle Grunde, hvoraf svares Leie, deels Skolen alene, deels den og Capellaniet i Fælledskab tilhørende.

3. Tiender:

*) Rescr. af 20 Novb. 1686 og 23 April 1701,

- a) Skolen alene tilhørende, 1, nemlig: Tysvær Sogns.
- b) Skolen i Fælledskab med Capellaniet tilhørende, 1, nemlig: Kennesøe Sogns.

B. Indtægter.

I. Renter af Capitaler:

- a) af Skolens egne 1003 Rd. 34 s.
- b) $\frac{2}{3}$ af Skolens og Capellaniets fælles 37 — 88 s

2. Landskyld og andre jorddrotlige samt Tiendeafgifter:

- a) af Lectoratgodset med Tilhørende, item Afgift af Skolens Tiende Tysvær *) 116 — 17 s
- b) $\frac{2}{3}$ af det fælles Gods, Fiske-rie, Grundleie ic. samt af den fælles Tiende Kennesøe **) 330 — 28 s

3. Godtgjørelse for Førsteboxel og

1487 Rd. 71 s.

*) Den egentlige Tiendeafgift er 18 Pd. 15 Spd. Korn, som betales i alt med 70 Rd. 20 s.

**) Afgiften egentlig 14 Pd. 19 $\frac{1}{2}$ Spd., som betales i i alt med 74 Rd. 6 s.

Transport 1487 Rd. 71 β.

Tredieaarstage af Augdesidens	
Kirkens beneficerede Gods *)	30 — 18 .
4. Degnepenge af Stiftets 7 Fogderier **)	136 — 22 .
5. Tavlepenge af Christiansands Stift ***)	284 — 22 .
6. Domkirkens Afgift til Sko- len †)	104 — . .
7. Disciples Indskrivning, Sko- lepenge, Contingenter til Lys og Brænde, Skoletestimonier &c.	672 — 48 .

 2714 Rd. 85 β.

Derimod beløb Skolens ordentlige Udgifter til Lønninger, Pensioner, Stipendier, Lys og Brænde, Skatter o. s. v. i samme Aar sig til omtrent 4400 Rd., foruden c. 1000 Rd. overordentlig Udgift, især til Skolebygningens Reparation, saa at dens Underbalance i Aaret 1811 var omtrent 2700 Rd.,

*) Rescr. 14 Sept. 1670 og 22 Mart. 1672.

**) Rescr. 1 Aug. 1622.

***) Bevill. 20 Jun. 1671.

†) Oprindelig en aarlig Afgift af 24 Rd. til Conrectors Huusleie og 80 Rd. til Hielp til tvende Hø-
reres Venning, saa at den ene fik 50, den anden
30 Rd.

hvilke bleve den som Tilskud anviste fra det almindelige Skolefond. I Aaret 1812 var Skolens Underbalance 892 Rd.

(Fortsattes i næste Hefte).

IV. Afhændelse af Skolegods.

Til Ribe Cathedralskoles Eiendomme hørte nogle Jorder paa Lemvig Kiøbstæds Mark, af Areal 123,257 □ Alen eller $8\frac{1}{4}$ Tdr. Land. Da disse vare bleve frsteledige, sattes de ifølge Rescriptet af 19 Mai 1809 i Martii Maaned 1812 til Auction mod høieste Kiøbesum, og desuden en aarlig Afgift af 6 Tdr. Byg, Kiøbesummen at udbetales til Skolecassen i 11 Decb. Termin 1812 og den aarlige Kornafgift at erlægges med Penge efter hvert Aars Capitelstart og saasnart denne er sat, hvilken Afgift bestandig skulde hæfte paa Jorderne med første Prioritet, hvorhos Kiøberen fra Aarets Begyndelse havde at tilsvare alle Skatter og Afgifter paa Jorderne. Paa disse Vilkaar blev Kiøbmand Aggersborg i Lemvig hvistbydende mod en Kiøbesum af 1200 Rd. D. C., og efterat Auctionens Udfald var til Directionen indberettet, og denne angaaende samme havde brevvevlet med det kongelige Rentekammer, er paa sidstnævnte Collegii Foreskilling det stete høieste Bud under 2 Julii.

1812 allernaadigst approberet, og fornævnte Jor-
der saaledes Kjøbmand Aggersborg til Eiendom
overdragne. Skolens Indtægt af samme var efter
den sidste Forpagtning 15 Rd. aarlig.

En Wordingborg Middelskole tilhørende
Jord paa denne Kjøbstæds Kuletiærs Mark var
bleven fæsteledig, og skulde saaledes ifølge Rescriptet
af 19 Mai 1809 afhændes til Eiendom. Bemeldte
Jord udgjør 2 Edr. 6953 □ Allen geometrisk Maal.
Ved en af det Kongel. Rentekammer foranstaltet
Auction er den paa nærmere Approbation bleven
opraabt til Eiendom mod høieste Kjøbesum paa
følgende Vilkaar: at Kjøberen og efterkommende
Eiere tilsvare i aarlig Afgift $2\frac{1}{2}$ Ed. Byg, som er-
lægges med Penge inden 14 Dage efter at Capi-
telstaxten er sat, til den Priis, som denne Taxt
fastsætter, og betales til Skoleforstanderne eller
den, som til Skolens Indtægters Oppebørsel er be-
rettiget; at Kjøberen udreder og tilsvares alle
Skatter og offentlige Byrder, som enten ere eller
herafter maatte blive paabudne af Jordens Areal
eller Hartkorn, af hvad Navn samme end maatte
være; at der ved hver Forandring af Eier, hvad
enten det skeer ved Arv eller Salg, betales i Re-
cognition $2\frac{1}{2}$ Ed. Byg med Penge efter den da sidst
satte Capitelstaxt; at den lærde Skole har Prio-

ritet for den aarlige Afgift i Jorden frem for alle private Creditorer eller Panthavere; at endelig ingen Overdragelse eller Skøde til andre paa Jorden kan antages til Tinglæsning eller ansees gieldende uden Beviis for, at den aarlige Afgift saaveisom den fastsatte Recognition er erlagt. Den Høiibydende blev ved Auctionen, den 3 Martii 1813, Kiebmand Christ. Bastland med den Summa 357 Rbd. Da dette Bud saavel af det Kongl. Renteskammer, som af Directionen for Universiteterne og de lærde Skoler var befundet antageligt, blev det indstillet til allerhøieste Approbation, hvilken under 26 Mai d. A. allernaadigst er bleven meddeelt.

V. Høitideligheder

I. i Aarhus Skole.

Den 15 Febr. indsatte Rector Mag. Stougaard den til Adjunct ved Aarhus Cathedralsskole beskikkede Adjunct Peder Munch ved en dansk Tale, hvori han udviklede det Spørgsmaal: bør Menneskene tabe Modet eller ængstes i for høi en Grad, naar deres Levetid indtræffer under en Revolution? For og efter Talen blev af Disciplens affungen en der til passende Choral.

2. i Slagelse Skole.

Den 26 Mai blev af Hs. Høiærværdighed Biskop Mûnter, Commandeur af Dannebrog, hidtillværende Vicerector T. E. C. Withusen ved en latinsk Tale indsat til Rector ved den lærde Skole i Slagelse, og da tillige af Rector Withusen P. Arnesen indsat som Overlærer og Mag. J. J. Damppe som Adjunct. Biskoppens Tale handlede de egregiis fructibus, quos religionis doctores ex humaniorum literarum et veterum imprimis lingvarum studio strenuo percipient. Æmnet for Rectors Tale var disciplina, quam dicunt, scholastica ejusque severe retentæ et accurate servatæ dos et utilitas.

VI. Leilighedsskrifter.

De Gnomis Pindaricis; nec non Specimen danicæ omnium Juvenalis Satyrarum versionis. Program. Scripsit P. G. Fibiger, Adjunctus Scholæ Roeskild. Havnæ 1812. 44 P. 8.

VII. Nærmere Bestemmelse af Forholdet mellem Hanstedgaard's Hospital og Horsens lærde Skole.

I Fundatsen for Hanstedgaard's Hospital (dat. 12 Mai 1705 og allernaadigst confimeret

3 August f. A.), indført i Hofmans Fundatser Tom. II. p. 302 f., udtrykker Stifterinden, Dorothea Hansdatter, sal. Anders Thonboes Enke, sig i §. 16 saaledes: "Det øvrige af samme Hospitals Gaard, Gods og Tienders Indkomster, visse og uvisse, som kan aarligen overskyde forhen meldte Udgifter *), skal henvendes til Hospitalets og underliggende Kirkers og Godses Conservation og Forbedring, alt efter Inspections Herrens Anstalt og Velbefindende, dog naar Nødvendigheden er behøves, da samme i Behold overblevne Penge af bemeldte Inspections Herre at vorde aarlig uddeelt til fattige, nødlidende, fader- og moderløse Skolebørn, som gaaer udi Horsens Skole.."

I en senere Codicil (dat. 10 Mai 1710), som ligeledes findes hos Hofman, ibid. p. 309 sqq., har Testatrix i §. 2 udtrykt sig saaledes: " — — samme 20 Rd. (Renten af en Capital, stor 400 Rd.) skal fattige fader- og moderløse Børn, og de som kan være fader- eller moderløse, og er kommen af fattige Folk, og andre Nødtrængende, der gaaer i Horsens latinske Skole, aarlig til hver Michaeli nyde til

*) Nemlig til Opbold for 24 Hospitalslemmer, til fornøden Opvartning for disse og til Præsten.

"Badmæl og Lærred til Klæder, og en
 "Deel deraf at gives fattige Personer,
 "som til Sct. Hans Dags Tider skal til
 "Kiøbenhavn at deponere, og til deres
 "Reises Fortsættelse dertil ere træn-
 "gende...

Da Directionen for Universitetet og de lærde
 Skoler i Maret 1806 paa Grund af disse testamen-
 tariske Dispositioner yttrede sin Formening, at
 den uformuende lærde Skole i Horsens; der indtil
 Maret 1805 kun havde oppebaaret 40 Rd., og fra
 den Tid 100 Rd. aarlig fra bemeldte Hospital,
 herefter derfra kunde forvente en klæffeligere Hielp
 af Hospitalets Overskud, saa foranledigedes derved
 et Spørgsmaal angaaende Fortolkningen af og
 Forbindelsen mellem §. 16 i Testamentet af 12 Mai
 1705 og §. 2 i Codicillen af 10 Mai 1710, da
 der nemlig paa Hospitalets Begne blev gjort den
 Paastand, at Kandatrig ved i secnere Tid at legere
 denne Skole en Capital af 400 Rd., hvis Renter
 skulde anvendes til Understøttelse for dens fattige Di-
 sciple, havde indskrænket sin Belgiorenhed mod
 Skolen blot til denne Sum, og saaledes forandret
 og hævet den i Testamentets §. 16 angivne Be-
 stemmelse: at Overskuddet i det Hele skulde tilfalde
 Horsens Latinscole; ligesom der yttredes Tvivl, om
 Kandatrig overhoved i hendes første Testament
 havde meent den lærde Skole, siden hun der ikke

nævner Latin-Skolen, men alene Horsens Skole. Hvorimod Directionen paa Skolens Vegne paastod: at Fundatrix ved den senere Codicils §. 2 aldeles ikke havde villet have sin første Bestemmelse i nogen Henseende rokket, men tværtimod villet gjøre et saadant Tillæg til samme, at hendes Velgiørenhed imod Skolen, som ei kunde være nogen anden end Latin-Skolen, derved udvidedes. Denne Mening tiltraadde ogsaa det juridiske Facultet ved et over denne Sag under 11 August 1807 efter Directionens Begjering afgivet Responsum.

Da imidlertid Hanstedgaard's Hospitals og Horsens almindelige Skolevæsen's Bestyrelse ei troede deri at kunne acquiescere, saa besluttede Directionen for Universitetet og de lærde Skoler at lade Horsens lærde Skoles formeentlige Ret indtale ved Domstolene.

Begge Stiftelser blev under 20 Mai 1809 giennem det Kongelige Danske Cancellie forundt beneficium processus gratuiti. Imidlertid foreslog Stiftesvrigheden over Aarhus Stift, som beage Stiftelsers umiddelbare Direction, at Sagen, med Hensyn til at de ordinære Dommere i første Instanz paa en vis Maade kunde anses som Part i Sagen, hellere maatte i første Instanz werde paatiendt af en Commission. Da saavel det Kongelige Danske Cancellie som Directionen for Universitetet og de lærde Skoler, efter at være

underrettede om, hvilke Mænd Stiftet ønskede beordrede til Commissairer, dertil gave deres Samtykke, saa blev Sagens Paakiendelse i første Instanz overdraget til en Commission, bestaaende af Herredsfogden for Bierre og Hatting Herreder, Hr. Justitsraad Brorson, og Sognepræsten for Bahr og Webel, Hr. H. C. Smith.

Disse tvende Commissairer affagde under 15 Aug. 1811 følgende Kiendelse til Fordeel for Horsens lærde Skole:

”Horsens latinske eller lærde Skole bør være berettiget, fremdeles som hidtil udelukkende at oppebære det i Dorothea Hansdatters, afg. Anders Thonboes, efterladte Testamente af 12 Mai 1705 §. 16 omtalte Overskud af Hanstedgaardens Stiftelse, hvorimod Hanstedgaardens Stiftelse og Horsens almindelige Skolevæsen, bør begge tillige udrede som tabende det af Procurator Herschind for Udgifter og som Salarium Paastaaede med 22 Rd. 2 Mk. Sagens Omkostninger ophæves..”

Denne Commissionensdom blev derefter fra Hospitalets og Horsens almindelige Skolevæsens Side indstævnet for Høiesteret.

Til Sagfører for den lærde Skole, som atter var forundt beneficium processus gratuiti, var af det Kongelige Danske Cancellie udnævnt Høiesterets

Advocat Hr. Justitsraad Klingberg, og under 23
Junii 1813 affagedes følgende Høiesterets Dom:

Horsens almindelige Skolevæsen og
Hanstedgaard's Hospital,

contra:

Horsens lærde Skole.

"Commissairernes Dom bør ved Magt at
stande."

Hanstedgaard's Hospitals Fond bestaaer i:

1. Capital	6495 Rd. D. C.
hvorimod Stiftelsen er bortskyldig 4000 Rd.	
2. Hanstedgaard's frie Hovedgaardstaxt 27 Tdr. 4 Skp. 2 Fdf. 1 Alb.	
3. Jordegods:	
a) Ager og Engs Hart- forn	264 — 2 — 1 — 1 —
b) Skovskyld	1 — 3 — 3 — $\frac{3}{4}$ —
c) Møllekyld	6 — 6 — , — 2 —

300 Tdr. , Skp. 3 Fdf. 1 $\frac{3}{4}$ Alb.

hvilket i Maret 1812
afgav i Landgilde,
efter Fradrag af de

300 Tdr. , Skp. 3 Fdf. 1 $\frac{3}{4}$ Alb.

Godsets Bønder og
Fæstere tilkommen-
de Godtgjærelser,
1687 Rd. 1 Mk. 10 S.
D. C.; uden saadant
Fradrag 1738 Rd.
4 Mk. 9 S.

4. Tiender:

1. Kongetiender:

a) Hind Sogns Konge- Rug-Tiende, hvis Hartforn er .	61 Edr. 4 Skp. 1 Fdf 2 Alb.
b) Lee Sogns Ditto, Hartforn .	79 — 3 — , — $\frac{1}{2}$ —
c) Winkel Sogns Ditto, Hartforn .	106 — 1 — 2 — , —
d) Bigum Ditto Rug- og Byg-Tiende	46 — 5 — 3 — $1\frac{1}{4}$ —
e) Nørvinge Ditto Rug- og Byg-Tiende .	48 — 3 — , — , —

2. Kirke, Korn, og
Dvægtiender:

a) af Lundum Sogns	20 — 5 — , — , —
b) af Hansfied Sogns	40 — 2 — , — , —

403 Edr. , Skp. 3 Fdf. $\frac{3}{4}$ Alb.

De tvende sidste Sognes
Hartforn udgier ellers
c. 359 Edr.

Disse 403 Edr. tiendeydende Hartkorn indbragte i Aaret 1812 i alt 2615 Rd. 11 β . Lee Sogn er bortfæstet paa en Mand's Livstid for 39 Rd. aarlig. De øvrige ere bortfæstede til Yderne saaledes, at deraf for Aaret 1812 havde

Rug 52 Edr. , Skp. $2\frac{1}{8}$ Fdk.

Byg 14 — 3 — $3\frac{1}{4}$ —

I Aaret 1813 er:

1. Kind Sogns Konge-Rugtiende ved offentlig Auction bortforpagtet for 1813 og 1814 mod 1 Skp. 3 Fdk. Rug pr. Ed. Hartkorn, at betale efter Aarhus Stifts Capitelstaxt.
2. Ved Tiendecommissionens Megling tilskæiebragt Forening paa Approbation om Winkel, Bigum og Nørvinge Sogns Tiender, nemlig:
 - a) Winkel Sogn à 1 Skp. 2 Fdk., eller 1 Skp. $3\frac{1}{2}$ Fdk. eller 2 Skp. Rug pr. Ed. Hartkorn.
 - b) Bigum à 1 Skp. 2 Fdk. til 2 Skp. $\frac{1}{2}$ Fdk. pr. Ed. Hartkorn.
 - c) Nørvinge, det hele Sogn 8 Edr. 1 Skp. Rug, 9 Edr. 5 Skp. Byg, for alle tre Sogne at erlægges i Penge efter hvert Aars Capitelstaxt for Viborg Stift.

VIII. Blandede Efterretninger.

Ratten til den 11 Jun. d. A. Kl. mellem 1 og 2 udbrod pludselig i Sorøe Academies Byg

ning en heftig Ild, saa at inden faa Minuter den hele Hovedbygningens trende Floie stode paa reengang i Iys Lue, og Brandvæsenet, hvis Hielp ilede til ei blot fra Sorø men og fra Slagelse og Ringsted, blot kunde arbeide paa at redde de nærgrændsende Bygninger. Med Nøie blev Kirken frelst. Det herlige Bibliothek, grundet og forøget ved offentlig og privat Gavnildhed *), Archivet med flere kostbare Haandskrifter **), Instrument-salen med alle Instrumenterne, fort alt hvad der endnu gjorde denne Fortidens Høiskole i Danmark mærkbar, vare inden 1½ Time fortærede af Flammerne. Da Amtmanden over Sorø Amt for Tiden havde sin Bolig i Academiebygningen, blev ogsaa den største Deel af Amtsarchivet og af Amtmand og Kammerherre Stemanns Boehave et Kov for Luerne. Eene de nøgne Mure bleve tilbage og det sorgelige Minde om de uvurderlige,

*) Jfr. Melbechs Ungdomsvandringes S. 266 ff.

***) Hvoriblandt den saakaldte Sorøiske Tavle og Sorø Klosters Gavebog, som dog til Lykke er trekket hos Langebek. Efter Sigende blev efter Ildbranden ved Ruinernes Nedrivelse i en Aabning i en Væg fundet et forbrændt hvidt Pulver, formodentlig Levning af Pergaments-Diplomer, som af Muuskene ved deres Bortgang fra Klosteret i Reformationstiden sammesteds vare gjemte og siden der havde ligget skjulte.

tildeels aldrig mere tilveiebringelige, Skatte, som
 Glden tilintetgjorde. Med dyb Rørelse seer enhver
 Fædrenelandets Ven ogsaa dette Tab lagt til de
 mange andre; selv Fremmede ville ikke uden Bees-
 mod erfare en saa sorgelig Begivenhed.

De afbrændte trende Kloie vare i alt taxerede
 for 80,000 Rbd., og derefter i Brandcassen assu-
 rerede.

Med Hensyn til, at den hidtil brugelige For-
 mular for Rectorernes Embedsseed ikke ganske pas-
 sede til de senere Forandringer i de lærde Skolers
 Organisation og Bestyrelse, har Directionen, efter
 dertil givet Anledning, bifaldt de Modificationer
 deri, som hine Forandringer gjorde fornødne. Med
 disse Modificationer lyder Formularen for en Rec-
 tors Embedsseed nu saaledes:

Ego N. N. juro, et in conspectu Dei sancte
 promitto:

Primo, me officium Rectoris mihi deman-
 datum diligenter et pro virili acturum in Dei
 gloriam et scholæ hujus honorem atque ædi-
 ficationem, ita ut lingvarum et artium neces-
 sariarum principia, imprimis præcipua pietatis
 et christiauæ Religionis elementa, juxta præscrip-
 tas scholæ metas discipulis fideliter tradantur,

et, quantum fieri potest, apud eos in succum et sanguinem convertantur.

Secundo voveo, me vitam hoc officio dignam instituturum seduloque allaboraturum, ut laudabili pietatis, probitatis, industriæ ac sanctitatis exemplo docentibus aliis juxta et discentibus in hac schola præluceam.

Tertio loco religione recipio, me, quicquid vi muneris in me collati fidei meæ concreditum est et concredetur, deinceps ea, qua par est, cura ac integritate administraturum, seduloque provisurum, ne quid detrimenti mea culpa seu incuria capiat hæc schola, cui me hæc solenni jurejurando obstringo.

Quarto et ultimo promitto, me omnia ac singula, ad rem scholasticam pertinentia ac regia auctoritate sancita, præcepta atque statuta religiose observaturum, ac nominatim Collegio Regio, cui scholarum moderamen injunctum est, constitutisque hujus scholæ Ephoris debitam reverentiam et obsequium præstiturum, cumque omnibus ac singulis, præsertim meis in docendi munere collegis, in quacunque re, ad Scholæ N. salutem pertinente, ita versaturum, ut nemo de me legitime queri possit aut debeat.

Quæ omnia ac singula tam vere promitto, me servaturum, quam vere et ex animo cupio, ut me Deus sancto suo Evangelio juvet.

De Kingsted Kiøbsted overdragne, forhen den latinske Skole sammesteds tilhørende, Jorder *) ere nu af Landinspecteur Voigt udskiftede og befundne at udgiøre i alt $1,146\frac{1}{4}$ Edr. Land, Beiene iberegne; men efter den i Aastedsmøde afgivne Beregning, hvori ifkun er anført enhver Fierdings, virkelige Jord, udgior bemeldte Jorders Areal ifkun $1,119\frac{1}{4}$ Edr. Land, som er boniteret til $797\frac{6}{14}$ Edr.

*) Jvf. disse Annal. 1811 1 B. S. 93 ff. og 1812 2 S. S. 364.

D.

Udenlandske Universiteter og
Skoler.

I. Preussen.

Berlin.

Universitetet her vedbliver at tiltage i Flor. Under 28 Mai ere tvende Seminarier stiftede, et theologisk og et philologisk. Begge ere fortrinligen beregnede paa at befordre grundig Lærdom og at vejlede de Studerende til selvstændig Forskning og Indtrængen i Videnskaberne. Det høieste Antal af Medlemmer i det theologiske Seminarium er bestemt til 20; det philologiske bestaaer foreløbigen af otte ordentlige Medlemmer, foruden et ubestemt Antal af overordentlige. For ethvert Seminarium er aarligen anvist den Sum 500 Rd. De Unders

støtninger, som de Studerende derfra erholde, ere dog ikke umiddelbar forbundne med Indtrædelsen i Anstalten, men tildeles de værdigste som Udmærkelse for Flid og Talenter.

(Af Hall. Lit. Zeit. August 1812 No. 191.)

Breslau.

Med Organisationen af de herværende lærde Anstalter blev i afvigte Aar ivrig fortsæret, og samme kan nu ansees for tilendebragt. Det physiologiske Seminarium er i bedste Gang. — Inscriptionen i Vintersemesirets Begyndelse har været anseeligere, end man kunde vente. Fra October til December bleve 103 academiske Borgere immatriculerede, nemlig 26 catholske og 18 protestantiske Theologer, 22 Jurister, 17 Medicinere, 20 Philologer og Cameralister. Deriblandt ere 12 Udlændinge. De Studerendes hele Antal var ved Micheldagstid omtrent 400. Siden Begyndelsen af Februar d. N. er Antallet sunket indtil under den Fierdedeel, i det de fleste ogsaa af de Breslaviske Studerende med glad Enthusiasmus have fulgt Kongens Opraab til Vaaben. Dog ere Forelæsningerne uafbrudt bleve fortsatte, og ville ligesledes i næste Sommer blive fortsatte for de her sig befindende Udlændinge og de tilbageblevne, tildeels til Krigstienesten uduelige, Indfødte. Nogle Lærere have selv udvirket sig Tilladelse til at turde tage

Deel i Feldttoget, Hr. Prof. Steffens i virkelig Krigstjeneste, Mid:eldorph som Feldtpræst og Dr. Förster som Medhielper i et Krigsbureau. Det kongelige Departement for den offentlige Cultus har ved et Rescript erklæret, at Universitetet skal, som hidtil, uafbrudt fortsætte sine Forretninger, og at det venter af enhver Professor, at han ogsaa vil med lige Iver læse for et mindre Antal Tilhørere. — For at forebygge Unglinges alt for tidlige Gien til Universitetet uden behørig Forberedelse, eller i det mindste for at lære deres større eller mindre Grad af Dueslighed at kiende, er udfæstet en ny Instruction angaaende Maturitæts- og Abiturient-Examina for Indfødte og ved et kongeligt Edict af 11 October 1812 givet Lovskraft. De Forordringer, som ifølge heraf gøres til en for Universitetet fuldkommen moden Gymnast, ere ikke ringe. Alle lærde Skoler i de preussiske Stater føre nu efter høiere Befaling Navn af Gymnastier.

(Af Hall. Lit. Zeit. Mai 1813 No. 110.)

Grændserne af Franken 23 Febr. 1813.

Universitetet i Königsberg er opløst. Nogle af de fremmede Professorer, som havde været kaldede did, ere bleve Offere for for den smitsomme Sygdom, som har hersket der. Vi have blandt andre at begræde den berømte Hellenists Erfurds Død. Prof. Loder var allerede iforveien død af Nervesfeber.

2. Kongeriget Sachsen.

Wittenberg.

Ved et allerhøieste Rescript af 3 Mai er angaaende Immatriculationsgebyret forordnet, at det i Henseende til Adelige, Friherre og Grever skal have sit Forblivende ved det, som hidtil er svaret, men at samme ved Borgerliges Indskrivning skal forhøies fra 3 Rd. 16 Gr. til 5 Rd. for dem, som hidtil ikke endnu have frequenteret noget Universitet, og fra 1 Rd. 12 Gr. til 2 Rd. for dem, som allerede have opholdt sig paa et andet Universitet.

Ved et andet Rescript af 5 Jul. er det befalet, at der skal forfærdiges en Realcatalog over Universitetets Bibliothek.

(Af Hall. allg. Lit. Zeit. 1812 No. 13.)

Uf den Stiftelse, som Hs. Majestæt har oprettet til Bedste for Universiteterne i Leipzig og Wittenberg af de forrige tydske Ordensgodser, skulle følgende Stipendier, paa to Aar, forundes fattige Studerende ved disse Universiteter: 1) for romersk-catholske Troesbefiendere tvende Stipendier, hvert paa 40 Rd., 19 hvert paa 30 Rd. og 1 paa 20 Rd. aarlig; 2) for reformerte Troesbefiendere 1 paa 40 Rd., 19 paa 30 Rd. hvert, og 1 paa

20 Rd. Indfødte af Kongeriget Sachsen have
 Fortrinsret for Udlændinge.

(Af Hall. allg. Lit. Zeit. 1812 No. 179.)

Warschau.

Den 7 Jan. 1812 blev det siden 1806 be-
 staaende Overskolecollegium formeligen opløst af
 Ministeren for det Indre, og i dets Sted Direc-
 toren for den offentlige Oplysning installeret.
 Denne Post er betroet den ogsaa i den litterære
 Verden berømmelige befjendte Grev Stanislas
 Potocki, Woivod og Præsident i Statsraadet Hr.
 Lipihski, hidtilværende Generalsecretar i Overskole-
 collegiet, aflagde en Beretning om dets femaarige
 Embedsforvaltning, som indeholder talende Be-
 viser paa dette Collegiums Indsigt og Virksomhed.
 Beretningen kan ventes i Trykken udgivet.

(Af Hall. Lit. Zeit. 1812 No. 184.)

3. Kongeriget Westphalen.

Göttingen.

Den 4 April behagede Hs. Majestæt Kongen
 ved sin gientagne Nærværelse at modtage det samt-
 lige Professor-Corps paa Bibliotheket og at bære

det med en lang paa kongelig Hyldest og Naade mod Universitetet riig Samtale. Samme Dag forærede Hs. Majestæt Bibliotheket Grev Rechbergs prægtige Værk: Les Peuples de la Russie.

(Uf Gøtt. gel. Anz. 1813 66 St.)

4. Storhertugdømmet Baden.

Heidelberg.

Antallet af de Studerende i Vintersemestret 1811, 1812 beløb 337, hvoraf 100 vare Indfødte, 237 Udlændinge. Theologie studerte 40, Lovkyndighed 179, Medicin 54, Cameralvidenskaber 46, Philologie 18.

(Uf Leipz. Lit. Zeit. 1812 Intell. Bl. No. 95.)

Universitetets Fond blev ved Restaurationen bestemt til 40,000 Gylden, men er nu af Regjeringen forhøjet til 56,000. Storhertugen er selv Rector; Overcuratellet er hos Ministeren for det Indre. Senatet er inddelt i et snevrere og i det store Senat. Et Ephorat fører Opsyn over Studenternes Sædelighed. Faculteterne ere fire; det statsøconomiske og almindelige udgiere det filosofiske Facultet. Syndicus er tillige Universitetets Hovedcasserer. Jurisdictionen over de Studer-

rende udøves af Universitetsamtmanden og en Actuar. Pedellernes Antal er 15, to Over- og tretten Underpedeller. De Studerendes Antal i Jul. 1812 var 342, hvoriblandt 242 Udlændinge. Bibliotheket har for nærværende Tid 45,000 Bind. Blandt de Færdigheder, hvortil ved antagne Lærere gives Anviisning, er ogsaa Svømmen.

(Af J. Lampadius's Almanach der Universität Heidelberg auf das Jahr 1813, efter Hall. allg. Lit. Zeit. März 1813.)

Freyberg.

Frequenzen ved Universitetet her beleb i sidste Sommersemester i det Hele 266, hvoraf 195 vare Indfødte, 71 Udlændinge. Til samme Tid var de Studerendes Antal ved Universitetet i Heidelberg i alt 342, hvoraf Udlændinge 242, Indfødte 100.

(Af Hall. allg. Lit. Zeit. 1812 No. 272.)

5. Det Østerrigiske Monarchie.

I et af Rectoren ved Gymnasiet i Neusohl, Professor Magda, i Jun. 1812 udstædt Program de schola, quæ genio seculi obsequitur, splendidissima, quæ eum emendat, optima, læser man med Beemod detaillerede Klager over Gymnasiallærernes flætte Kaar. Iffun de Skolelærere kunne

endnu subsistere, som ved Siden af deres Embede drive en anden Næringsvei, men derfor ogsaa gierne forsømme det første over den sidste.

(Af Hall. allg. Lit. Zeit. Jun. 1813 No. 130.)

Domprosten i Lemberg J. v. Hoffmann, har stiftet et Legat af 6000 Gylden til en uformuende Embedsmands Søns Opdragelse i en offentlig Opdragelsesanstalt. Enken efter afgangne Byfogd Szombathi i Debrehin har til trængende Studerendes Understøttelse ved det reformerte Collegium i samme Bye testamenteret en Capital af 12000 Gylden og til en ny theologisk Lærestols Oprettelse 20000 Gylden.

(Af Hall. allg. Lit. Zeit. 1810 No. 333.)

A.

Bidrag til Universitetets og de
lærde Skolars Historie.

- I. Udtog af Procantsler Pontoppids
dansk Indberetning til Kongen, dat.
3 Aug. 1761, om det som i sidstaf-
vigte academiske Aar (1760—1761)
var gjort og forefaldet ved Kjøben-
havns Universitet.

Procantslerens Rapport for det academiske Aar
1760—1761 indledes ligesom de tvende, hvoraf
Udtog allerede i disse Annaler *) er leveret, ved nogle
almindelige Betragtninger og derved foranledigede
Forflage. Efterat have bemærket, hvorlunde hans

*) 1811 1 B. S. 193 ff. og 1813 1 H. S. 11 ff.
Universit. og Skole-Annaler 1813. 2

Bestræbelser for at overholde Fundatsen og udrette Noget til sand Forbedring, i det Hele ikke havde havt den heldige Fremgang, han havde ønsket og Aar efter Aar haabet, vedbliver han saaledes:

”Da nu dette mit Haab i adskillige Ting slaaer feil, saa understaaer jeg mig ikke heller længere at lægge Skiul paa Sandheden for Deres Kongelige Majestæts Dine, men maa reent ud, efter Samvittighed, bekiende, at ikke alle Professores efterleve Fundaten, og at Universitetets Forretninger derover ikke i alle Hensigter findes endnu at være i den Vigour, Kraft og Drift, som baade mueligt og høit fornødent kunde være, ja hos os Danske saa meget mere fornødent, som Kiøbenhavns Universitet er i begge Rigerne det eeneste, og at hvad som ikke skeer der, det bliver ganske tilbage..

”Just dette mageløse Monopolium litterarium er uden Tvivl een af de Hovedaarsager, som hindre vort Universitets Flor, da det ikke veed af nogen Emulation eller Stimulation, som andensteds opvækkes ved Competens af lige Berettigede. De Kiøbenhavnske Professorer derimod vide sig frie for al Indgreb. Af dem skulle alle Studerende examineres i det, de have lært, enten paa egen Haand af Bøger, eller ogsaa i deres Forelæsninger..

”Disse Lectiones, som egentlig er et Universitets Dienært, vare fordum meget saa og rare

ja næsten allene et Par Collegia Theologica *),
 følgelig her intet studium universale, indtil Aaret
 1732, da den for Guds og sit Folkes Sag saa
 omhyggelige høisalige Kong Christian VI ved det
 forfaldne Universitets nye Fundat **) hensigtede
 til en dobbelt Forandring. Den første var at for-
 skaffe Lærerne nogen mere Løn og nødtørftig Under-
 holdning, som de visseligen behøvede, og det ved
 at paalægge en aarlig nye Studiiskat, som udredes
 af Kirkerne og Præsteskabet over begge Riger. Alle
 de Artikler i Fundaten, som handle derom, efter-
 leves ogsaa uden Tvivl tilbørligen. Den anden
 Hovedhensigt var, at forpligte Lærerne i alle Fac-
 culteter til at læse og disputere med tilbørlig Flid,
 saa at ingen af de lærde Videnskaber blev forsøm-
 met, men her ligesom andensteds dreven paa det
 allerflittigste. At nu dette sidste Hovedsiemærk
 skulle være opnaaet, tør jeg ikke forsikre; thi
 mange Artikler i den Kongelige Fundat efterleves
 ikke. De forhindrede Aarsager hertil ere adskil-
 lige, nemlig paa Ungdommens Side, dels den
 kostbare Levemaade, som ikke tillader at blive ret
 længe i Kiøbenhavn, dels denne vidtloftige Stads

*) Jof. Nøerups Kiøbenhavns Universit. Annaler
 S. 221 f.

**) Her og overalt i Indberetningaen om den nye Univer-
 sitetsfundaten af 31 Mart. 1732.

mange Distractioner. Paa Lærernes Side er det Indstættelser i fremmede Ting, eller dog i saadanne Ting, som angaae deres Bøndergods og Kirkers Administration, hvilke for den største Deel occuper Consistorium og fylder Protocolterne. Deels maa jeg ogsaa sige dette, at den nyere allernaadigste Fundag selv hindrer Flittigheden, ved at fastsætte saa mange aarlige ferias, at, naar en Professor end efterlevede den paa det allernøieste, da kunde hans offentlige Læsetimer i det ganske Aar ikke beløbe sig høiere end som til 80 Timer. Nu er det sandt, at nogle af Professorer, som sandeligen fortjene Flittighedsroes, lade det ikke blive derved, men læse saavel i som uden for Ferierne collegia privata; men om det største Tal kan saadant ikke siges, ja nogle læse ikke engang i de ovenbemeldte saa aarlige Timer i deres Sciens, vare sig af Mangel paa Tid eller paa Tilhørere, af hvilke dog nogle undertiden have klaget: de ville gierne høre det og det Collegium, men kunde ikke faae det at høre. Andre klage, at, da her ikke saasom i Tydskland, holdes i alle Faculteter saa korte cursoriske Collegia, at de i eet Aars Tid eller kortere kunde bringe dem til Ende, saa fik de ikkuns Begyndelsen eller en liden Deel at høre, og dermed var dem ikke tient. Dette Unde skulle rememderes ved Fundagens adskillige Artifler, om den blev efterlevet, og om Rector Magnificus ikke be-

standig forseumede det, ham befales, nemlig strax efter Jule-Ferierne at anmeldte for Patronen, hvor vidt enhver Professor i det Aar var avanceret. Vilde jeg urgere den Sag paa egen Haand, da maatte jeg vente haarde Gienfvar. Den af mig forsøgte Remedeur er Decanorum legentium Forpligtelse til fortere cursoriske Collegia..

”Af næstfølgende Tabelle maatte Deres Kongelige Majestæt allernaadigst fornemme, hvor mange Forelæsninger og Collegier i dette Aar ere holdte, nemlig af Professoribus ordinariis et Consistorialibus 41, af Extraordinariis 9, og af Decanis legentibus 8. Imidlertid ere de egentligen gagerte Professore, som have corpora academica, 14, og med Notario, som er den yngste Consistorialis, 15 *). Paa disse corpora academica skulle det egentligen ankomme, og det-allermeeste ventes af dem, saasom de, der af Publico lønnes med 3000 Lønder Hartkorn, en halv Snees Kirker og 6000 Rd. Studiiskat og cathedratico. Men naar man seer sig om, befindes dog de tvende Facultates, nemlig Juridica og Medica, at have corpora quiescentia; thi den eene Jurist er Quæstor **), og den anden occuperes ved at concipere Lovens Forbedring, saa at en Extraordinarius, nemlig Prof.

*) Jvf. disse Annal. 1810 2 B. S. 48 ff.

**) Dengang Etatsraad Stampe.

Obelig, en flittig Mand, læser allene. De tvende Medici hindres gemeenlig ved praxin medicam og ved egen flet Helbred, hvorimod Professor Krahenstein, som Extraordinarius, forretter det meeste. Af 4 corporibus theologicis haver Biskoppen det eene, og lader ved Mag: Leth Schønning læse de 80 Timer. In Facultate Philosophica quiescere tvende corpora, formedelt tvende emeritos, som lade læse deres offentlige Timer per vicarios. Følgelig sees, at at saa mange corporibus academicis ikke flere end som halv Parten paa nærværende Tid kunde siges at være i deres fulde Activitet. Resten skeer per vicarios Ordinariorum et per Extraordinarios, som nyde intet af Universitetet. Dernæst skeer ogsaa noget ved Decanos legentes, af hvilke enhver nyder 50 Rd. Communispænde, og gjør alt, hvad af dem kan ventes.

"Angaaende hernæst den Sag, som saa længe haver været spurgt om, og klaget over, samt ved adskillige gientagne Rescripter fra Deres Kongelige Majestæt selv og fra Hans Høigrevelige Excellences Universitetets Patron, injungeret baade Quæstor og mig at bringe til Execution, nemlig Professorernes aarlige Disputationer *), hver i sin Maaned: da maa jeg for min Deel bekiende, at alle hidindtil forsøgte Midler have været frugtesløse

*) Herom s. disse Annal. 1811 i B. G. 39 ff.

hos det største Tal, og i dette Aar frem for nogen Tid, da indtil Dato ikke flere end 5 i Steden for 15 have heri opfyldt deres partes. Spørges her: om da ogsaa de i Fundagen dicterte og ved seener allernaadigste Rescripter skærpede Mulcter til Bibliotheket og anden Brug betales af de Forsømmelige? da svares: Nei, aldrig, saa at Bibliotheket eller den Mulct-Casse kunde have nogle Tusinde Rigsdaler tilgode; thi ved den aarlige Distribuz holdes Pengene ikke tilbage, skiondt baade Quæstor og jeg skulle, som Selvskyldener, være ansvarlige derfor; men jeg haver intet Middel til Inddrivelse, og begierer det ei heller: men Quæstor, som en from og søielig Mand, vil ikke være den Unde, som man kalder det, naar en Embedsmand gjør sin Pligt uden Persons Anseelse. Ikke desto mindre nyder Univerſitetets Bogtrykker sit tillagte Salarium i 90 Tønder Hartkorn, lige saa fuldt, som han trykkede Disputakerne. Kort sagt: Fundagen holdes, hvad Lønnen angaaer, men af det, som derfor skulle præsteres, bliver hos en Deel Bedkommende meget tilbage...

"Efterat jeg saaledes haver giort min allerunderdanigste Pligt med at forestille Sagens sande Beskaffenhed, var det og ønskeligt, om jeg med lige Visshed kunde allerunderdanigst foreslaae nogle paalidelige Midler til den Kongelige Fundages Guldbyrkelse i de manglende Poster. Men da For-

farenhed allerede viser, at ingen Befaling virker noget, med mindre den understøttes ved Anstalt til Execution, saa mener jeg alleruforgribeligst, at:

”Allerførst maatte for Universitetets Qvæstor eller Rentemester fastsættes en aarlig vis Dag, maaskee beqvemmeligst in Decembri eller Januario, paa hvilken han for Universitetets Patron burde fremlægge nøiagtig Regnskab over det forrige Aars Mulcter, og da først faae skriftlig Resolution om den saa kaldet Distribuz til de Professores, paa hvis Flid intet var at udsætte. For at kunde skionne derom, maatte samme Tid af Qvæstore fremlægges for Patrono et Exemplar af hver Professoris eller hans Vicarii Disputation: og, efterdi hidindtil ofte skeer Confusion med at regne bemeldte Disputation snart til det foregaaende, snart til det efterfølgende Aar, saa maatte paa Titelbladet altid staae de Ord: Pro Anno N. N. Tillige maatte det academiske Aars Grændser ganske nøie determineres og fastsættes til en vis Dag, være sig enten Rectoratets Omstiftelse eller den første September, da de længste Ferier have Ende, og Lectiones paa nye tage deres Begyndelse..

”For det andet mener jeg alleruforgribeligst, det var maaskee meget godt og gavnligt, samt i Henseende til visse Professorers Omstændighed billigt, om man indrømmede dem den Frihed, at

i Fald de aarligen ikke disputerede publice, da kunde de i det Sted, paa Regnskabsdagen, lade fremlægge en anden trykt Afhandling, angaaende enten deres egentlige Videnskab selv, eller og noget saadant, som havde Hensigt dertil. Erfarenhed viser, at nogle af disse ellers gode Mænd kiendeligen styer cathedram disputatorium, være sig af en naturlig melancholisk Frygtagtighed, eller af Mangel paa Udtale eller nøie Hørelse, eller hvad anden Raison det være kan. Dersom disse fik allernaadigst Dispensation og Frihed til at kunde redimere actum disputatorium med en desto udførligere og vigtigere aarlig Tractat, trykt af Universitetets Typographo, da fik dog Publicum nogen Erstatning, ja maa skee nogen langt bedre Nytte af det Slags Arbeid, og al Undskyldning maatte ophøre. Hvis nogen Professor kom frem med Løfte om en snart forventende Tractat eller Disputation, da maatte det ikke gielde, men den virkelig trykte Afhandling useilbarligen fremlægges af Qvæstore, eller og Mulcten paafølge..

"For det tredie, naar det Tal af aarligen trykte Ark, om hvilke man haver contraheret med Universitetets tvende Bogtrykkere, nemlig hos den ene 70, hos den anden 14 Ark, ikke blev opfyldt formedelsft bemeldte Disputaker og Tractater, da maatte det øvrige Tal komme de

i Collegiis disputerende Studentere tilgode, som ofte ikke formaae at trykke det, som var Lyset værd. Efterhaanden have vi visseligen blandt vore Studentere nogle saadanne Ingénia excitata, som i adskillige Videnskaber kunde aflægge skriftlige Prøver, men Bogtrykkerlønnen hindrer dem, og dog er hidindtil mange hundrede og tusinde Ark af Publico betalte og aldrig fremkomne. Herhos erindres ogsaa allerunderdanigst det, som i forrige Aars Relation blev meldet, om aarligen at opgive nogle Problemata for disputerende Studentere, og at belønne de bedste Besvarelser med Præmiis af 20 Rd. Communitetspenge eller Mulcter *).

”For det fjerde, efterdi den i meget favorable terminis for Professorerne opsatte nye Fundas allene tillader, og ikke med et Ord befaler Lærerne at holde collegia privata, hvilke ellers gjøre det bedste ved Universiteterne, men Lectiones publicæ derimod hos os er det eeneste visse, som en Professor forpligtes til; saa behøves ret høiligen dette, at bemeldte offentlige Forelæsninger bleve bragte i bedre Gang og Svang, end som nu skeer; thi de besøges saare lidet, og efter Reglen: Excitat auditor studium, maa en Professor tabe Mod og Lyst til at præ-

*) S. disse Annal. 1811 1 B. S. 198.

parere sig, eller lade Munden til, naar saa eller ingen vil laane Dret. Sandt nok, at Fundatzen udtrykkelig og med Trudsel tilholder studios, særdeles Theologiæ, at indfinde sig til bemeldte Lectiones. Men det skeer ikke, og Forhindringerne ere adskillige saa vel paa Lærernes som paa Tilhørernes Side. Særdeles er det en Mangel paa beqvemme Auditoria, forsynede om Vinteren med nogen Varme. Paa det øverste store Auditorio, hvor Theologien læses, er meget koldt og vindigt, samt umueligt at faae Varme. Det nederste Auditorium, som tilhører Philosophis, er ikke meget bedre. Auditorium juridicum er aldrig brugt eller kommet i brugelig Stand af Mangel paa Formue i Bygningssagen. Consistorii Salen, som har en Kaffelovn, bruges af nogle, men forslaaer ikke til alle Faculteter, og naar examina der holdes, da falde Læsetimerne derover bort. Hvis der fandtes endnu eet eller 2 Auditoria publica, forsynte med Vintervarme, da mener jeg, at endog saa dette sidste commodum ville drage mangen forfrossen Student derhen, og skaffe ham et dobbelt Gavn. Nu er mit allerunderdanigste Forslag dette, at, da Communitetets store Spise Sal Vinteren igiennem bliver varmer mod Middagstid, skiondt der ikke spises, men allene holdes exercitia commensalium fra Kl. 10 til 11, saa

kunde med desto mindre Beføstning, maaskee med Tillæg af 4 à 5 Favne Communitetens. Brænde, denne Sal fra Morgen Kl. 8 til om Aftenen Kl. 4 ved Pedellen holdes tilstrækkelig varm, og da Salen er stor nok, samt forsynet med mange Borde og Bænke, saa kunde i alle daglige Læsetimer, undtagen allene den fra 10 til 11, her meget maageligen holdes offentlige Lectier om Vinteren, og det af 2 Professorer; thi Salen er saa stor, at 12 Decani der kunde tale tillige, hver ved sit Bord, folgeligen langt lettere 2 Professores tillige. Dette varme Auditorium ville, som sagt er, mere lokke Studenterne og mindre skyes af Professorerne, hvis Slittighed ogsaa blev mere fundbar og upaatvibelig; thi nu holde nogle deres offentlige Læsetimer hjemme i Huset, og andre sige, at de gjøre det samme, men visse Studenter tvivle derpaa, og sige, at de gaae forgieves. De occultis non judicat Ecclesia: og jeg har tilforn underdanigst erindret, Lectiones publicæ er det eeneste, som Søndagen stricte kræver, hvorfor de maatte være desto useilbarere her frem for nogensteds. Af selv samme Årsag mener jeg alleruforgribeligst :..

”For det femte, at, efterdi vore Ferier ere saa mange og de egentlige Læsedage extra ferias ikkun 4, nemlig Mandag, Tirsdag, Torsdag

og Loverdag, saa maatte disse samme Læsedage, som Naret igiennem giøre for hver Professor pp. 80 Timer, aldrig affortes eller formindskes ved nogen anden academisk Forretning. Dette befaler Fundagen allerede, hvad offentlige Disputater angaaer, og det samme maatte befales i Henseende til Examina publica, som burde holdes allene om Onsdagen og Fredagen, da der ikke læses, dog kunde herfra undtages Examen Artium, som holdes in Junio for de da ankomende Studentere, hvis Antal er saa stort, at den Examen kan borttage et Par Uger. For Resten maatte slet ingen af de saa Læsetimer forsamles...

"For det fiette maatte enhver Rector Magnificus tilholdes, i sin Tid at efterleve det, som Fundagen udtrykkelig befaler, men ikke skeer, nemlig at han ved Nytaarstid indberetter til Patronum, hvorvidt enhver Professor er avanceret i sine Lektioner eller Collegier, og naar han agter at bringe sin Cursum til Ende, paa det deraf kunde sees enhver's Flid, og om den i Fundatsen foreskrevne korte og cursoriske Maade blev brugt saaledes, at Studenterne ikke bleve opholdte ved ufornoden Bidtlostighed. Af denne Efterretning maatte Pro-Cancellario gives Gienspart...

"For det syvende, eftersom scientia oeco-

nomiæ, tam generalis quam specialis, og fornemmelig denne sidste, i vore Tider hos alle Folk drives høiere end tilforn, ligesom den ogsaa blandt verdslige Videnskaber uden Modsigelse er den, som allersnarest og visselt befordrer Fædrelandets Flor og Velstand, og, eftersom vore fleste Studentere destineres til at blive en Gang Præster paa Landet, hvor deres grundigere Indsigt i Naturlæren meest kunde udbrede sig blandt Bønderne i Anledning af vore Præstegaardes temmelig vidtløftige Agerbrug og Fæddrift; saa ønskede jeg med flere Andre, at bemeldte Naturlære, allene i Application paa den private Oeconomie, og altsaa uden Vidtløftighed, blev offentlig og flittig lært paa vort Universitet af en Mand, som dertil fandtes ret skikket, samt havde Lyst og Keilighed dertil: saa og at for først Alumni Communitatis Regiæ, som over 2 Aar havde nydt dette Beneficium, bleve forpligtede til at høre ham ugentligen 4 Timer, om de ikke ville tabe deres Beneficium, hvilket maatte beroe paa bemeldte Professoris Attest om deres Flittighed. Af de Mand, som jeg kiender og som habes her paa nærværende Tid, var Professor Alcanius maaskee den beqvemste. For Studenternes Skyld maatte hans Auditorium være paa Communitetet, og lectiones allene practiske.

Herpaa følger den ovenmeldte tabellariske Ud-
sigt over de afholdte Forelæsninger.

I det theologiske Facultet vare saadanne holdte af 4 Docenter, Dr. P. Holm, der og som Rector Magnificus havde holdt trende Taler, Dr. P. Rosenstand Goiske, Dr. J. D. Bang og Mag. G. Leth Schionning som Biskop Harboes Vicarius; i det juridiske af 1, nemlig Dr. B. G. Obelisk som Vicarius for Universitetets Dødstor; i det medicinske af 3, nemlig Dr. B. J. v. Buchwald, Dr. Christ. Rodberg Friis og Dr. Christ. Gottl. Kragenstein; i det philosophiske af 10, nemlig Dr. J. P. Ancherfen, J. E. Kall, B. Møllman, C. Horrebom, C. F. Munthe (som ogsaa havde skrevet 7 Programmer), Mag. Christ. Horrebom, som Vicarius for Justitsraad Ramus, C. F. Wadsliær, H. v. Aphelen, Christ. Hee, J. H. Schlegel. Desforuden Decani legentes cum stipendio *), B. Riisbrigh, som havde holdt deels et theologisk, deels et philosophisk Collegium, Chr. Goth. Seydelisk, Laur. Sahl og Jac. Sivers. Om Riisbrigh tilføies: "han er nu med et Stipendio reist udenlands, og, hvis Guds Raade bevarer ham, bliver frem for mange beqvem til et academisk Embede, hvorpaa jeg haver seet vilje Prøver." Om Mag.

*) Efter Refcr. af 4 Mai 1759. G. Myerups
Unvers. Annal. S. 353 f. Jof. disse Annal. 1813
2 H. S. 20.

Sahl anmærkes: "hans største Lyst er til det græske Sprogs Dyrlæse, og deri haver han bragt det videre end sædvanligt..."

Gienstandene for de offentlige, private og privatistiske Forelæsninger, som havde fundet Sted, vare: dogmatisk og moralsk Theologie; det N. T. Exegetik; Apologie for den augsburgske Confession; Homiletik; Reformationshistorie — Tydsk og dansk Criminalret; Processen; Personernes Ret og Ret i Tingene — Anatomie med Demonstration paa 7 Cadavera; Materia medica og Brugen af simplicia; Naturhistorie; Experimentalphysik og Chemie — Litterærhistorie; Horatius, Hesiodus og Euclides; romerske Antiquiteter; hebraisk Sprog med Forklaring af flere Bøger i det G. T.; arabisk Grammatik; Geographie, Historie og jus publicum; Arithmetik, Geometrie, Trigonometrie, Algebra; spherisk og practisk Astronomie; militær og civil Bygningskunst; Logik, Metaphysik, Naturret, practisk Philosophie, Heuristik; skionne Videnskaber; fransk Sprog og Litteratur.

Til Examen Artium vare antagne 223 Candidater, nemlig Danske 168, Norske 49, Islændere 6.

I Examen philosophicum vare antagne 172, hvoraf 90 med Characteren Laudab., 56 Haud illaud., 23 Illum, 3 Mediocr.; 2 vare blevne rejicerede.

Den theologiske Embedsexamen havde 130 underkastet sig, 15 med Characteren Laudabilis, 26 med Haud illaud., 89 med Non Contemn.; 3 vare blevne rejicerede.

Til juridisk Embedsexamen vare antagne, efter offentlig Prøvelse 12, efter privat *) 35, i alt 47. Som fortrinlig anbefalelsesværdige Candidater nævnes: Colbjørnsen, Bang, Jacobi, Sporon, Munthe.

Medicinsk og pharmaceutisk Examen havde nogle underkastet sig; men hvor mange og hvilke, meldes ikke.

Doctorgraden i Theologien var af P. Rosenstand Goiske, som dette Aars Decanus Facult. theol., confereret (i Anledning af Souverænitets Jubelfest) 10 indenlandske Lærde, hvoriblandt 5 Biskopper; dog havde kun een af Doctoranderne været nærværende.

I Lovkyndigheden havde tvende promoveret som Doctores; i Medicinen tre.

Til gradum magisterii vare antagne 16 Candidater; til gradum Baccalaureatus 72.

Paa Regentens vare holdte 56 Disputatser og 50 Declamationer; paa Valkendorfs Collegium 13 Disputatser, paa Borchens 13, paa Elersens

*) Jfr. disse Annal. 1811 i B. S. 199 Anm. og 1813 i S. S. 16 f.

13. Disse Declamationers og Disputaters Emne og deres Forfattere anføres nøiagtigen. De fleste handlede om theologiske, endeel om philologiske Materier. Af historisk, politisk og oekonomisk Indhold forekomme følgende:

Frid. Jessen de Historia Michaelis Serveti.
Part. I.

Joh. Grön Descriptio topographico-physica
Sinus dicti Wiig. Part. II.

Christoph. Müller de quærendo in et ex insulis færoensibus meliori proventu.

Pet. Falk de prærogativis Ecclesiæ D. Mariæ Hafniens. ante et post Reformationem.

Nic. Henr. Ursin Introductio in agriculturam.

Olaus Stockfleth Pihl Descriptio Nomarchiæ Gulbrandsdaliæ. P. I.

Michael Treschow de obstagio.

I alt vare 40 Disputationes Studiosorum bleve trykte.

Indberetningen slutter med en Fortegnelse paa de i Aarets Løb i Danmark udfomne Skrifter, i alt i det latinske Sprog 66 (deri de academiske Programmer og Disputationer indbegrebne); i det danske 62, i det franske 7.

II. Actmæssig Beretning om det lærde Skolevæsens Tilstand paa Island fra 1799 til 1811.

Det lærde Skolevæsen paa Island har i nyere som i ældre Tider havt og maa vedblive at have sine særegne til Landets Lær- og locale Omstændigheder afpassede Indretninger. Udg. har derfor anseet det rigtigst, at giemme til en samlet Fremstilling, hvad han efterhaanden havde kunnet berette derom i disse Annaler, og var det hans Hensigt at oppebie den Tidspunkt, da den paa- begyndte Reform af det lærde Skolevæsens indvortes og udvortes Indretning paa Island kunde siges at være bleven fuldbyrdet. Da dette imidlertid formedelst ufor- udseete Tidsumstændigheder ei er skeet, har Udg. ei villet længere opsætte, i denne Henseende at afbetale sin Gæld til Annalernes Læsere. For at forskaffe disse et almindeligt Oversyn, har han troet at burde gaae tilbage i Tiden og som Indledning til den senere Skolehistorie i Kortbed forudsikke en almindelig Udsigt over det hele foregaaende Tidslob *).

Allerede i Aaret 1058 aabnede den første is- landiske Biskop Isleifer en Skole paa Skalholt paa sin egen Bekostning og under sin Opsigt.

*) Hovedkilden til Kundskab om det islandke Skole- væsens ældre Historie er *Finni Johannæi Historia Ecclesiastica Islandiæ*, og med Hensyn til Re- formationstiden Biskop Harboes Afhandling om Reformationen paa Island i Vidensk. Selsk. Skrifter T. V og VII.

Andre fulgte hans Exempel; i Haukadal og Odde anlagdes lignende Instituter.

Jon Dgmundsen, en Discipel fra Skalholt Skole, blev Bisp paa Holum, og anlagde der en Skole omtrent 1108, hvor især Grammatik, Poesie, Musik og Kirkeret dyrkedes. Ogsaa ved de fleste Kloostere blev nogen Skoleunderviisning indført. Alligevel var ved det 16 Seculums Begyndelse Skolevæsenet saa forfaldet, at der, ifølge Christian 3dies Instrux til Povel Hvitfeld, dat. Drotningborg Søndag. Reminiscere 1550*), "ingen almindelige Skoler holdtes paa Landet, hvorfor saa duelige Præstemænd vare der at finde, og paa det at saadan Forblindelse og Vanvittighed kunde affilles, Guds hellige Ord maatte læres, prædikes og forkyndes., befalede Kongen, at det Guds, som Biskopperne havde forbrudt ved gien- tagen Trodsighed og Opstand, skulde deles i to Dele; den ene Deel lægges til Kirkerne, den anden til Skolerne. I Begyndelsen vilde Kongen, at en latinsk Skole skulde holdes ved ethvert af Klo- sterne i Island, til Religionens Behov; men da disse fattedes de fornødne Midler, saa forordnede han i Instructionen for ovennævnte Povel Hvitfeld: "at der skulde stiftes to almindelige Skoler, en hos Skalholt's Domkirke, for 60 Personer, under 1

*) Finn. Johann. II. 312.

Rector og 2 Hørere; og den anden hos Holm
 Domkirke for 24 Personer, ligeledes under 1 Skole-
 mester og 2 Hørere, -som skulde anholde Disciplene
 til bibelsk Sang og Læsning, "at, naarsomhelst nogen
 af Landets Præster afdøde, da skulde Sognefolkene
 vide, at have deres Tilflugt til samme Skoler og
 Domkirker, paa det at den Person, som længst og
 bedst havde lært, og skikkeligst var, til det Præste-
 embede kunde vorde antagen,; derfor skulde for-
 nævnte P. Hvitfeld med begge Superintendenterne,
 saa og Fogden og Befalingsmanden, overveie og
 udlægge saa meget af Stiftets Gods, som kunde
 være tilstrækkelig til Lærernes og Disciplenes Un-
 derhold, "hvilket Gods ingen giærrig og uskikkelig
 Biskop skulde kunne hindre, og derved foraarsage,
 at samme Skole og Religion maatte komme til at
 nedlægges, *). — Paa denne Ordre byggede P.
 Hvitfeld det første Anlæg for Skolerne i Island,
 men han afveeg ikke lidet fra Kongens Plan.
 Dog forbandt han hver Biskop til at holde en god
 Skole, og deri 24 Disciple for Guds Skyld, eller
 paa Almisse, hvilke Superintendenten og Skole-
 mesteren syntes bedst dertil skikkede, og skulde blandt
 disse 24 Disciple ingen indtages udi samme Skoler,
 uden de, som vilde love, derved at blive, vel at
 leve, og siden tiene Gud og Kongen, hvor de bleve

*) a. St.

tilkaldede. Ved hver Skole skulde Biskoppen holde en Skolemester og en Hører, denne med 20 og hiin med 60 Rd. aarlig Løn, foruden Vareiser og Kost. Disciplene burde Biskoppen holde med god Mad, Drik og Klæder, efter Landets Skik, tilligemed Boger og Papir samt Lys. Af et Brev til Siøllands Biskop, dat: Dronningborg Oct. Georgs Aften 1552 *), seer man, at Kongen har stadfæstet ovenmeldte Fundation; men han lod det endnu ikke blive derved.

Ved aabne Breve, dat: Nyborg Fredagen efter Søndagen Oculi 1553, bestemte og udlagde Kongen de Gaarde, af hvis Landgilde og Leier Lærerne ved begge Skoler skulde have deres Løn; uden i den Henseende at være i mindste Maade afhængige af Biskopperne **). At Biskopperne net ikke altid have sørget for Skolerne, som de burde, sees af et Brev fra Skoldinghuus, dat. Mandagen efter Søndagen Judica 1554; hvorved befalede, at de skulde holde Skolemesterne og Hørerne med tilbørlig Mad og Drikke, paa det de ikke skulde blive nødte til at forlade deres Embeder, og Skolerne derved komme til at ødelægges, hvilket Kongen paa ingen Maade vilde tilstæde ***). End

*) Sammeft. p. 310.

***) Sammeft. p. 321 sq.

***) Sammeft. p. 326 sq.

videre blev Onsdagen efter Søndagen Deuti 1555 befalet *), at Biskopperne skulde fremdeles holde Skolerne ved Magt, og forskaffe Skolemesterne og Pøblingene tilbørlig Ophold til Klæder, Føde og Varme. Hvad Pøblingene angik, da skulde Superintendenten og Skolemesteren, begge tilsammen, tage de fattige, som nødtorstig vare, ikke de, som rigere vare, eller de som havde Forældre, der formaede selv at holde dem i Skole; og paa det at slige Skolernes Omkostninger ikke skulde unyttelig fortæres, vilde Kongen, at Skolerne skulde blive holdte ved Magt, Pøblingene fange Mad, Ol, Klæder og Varme til Skikkelighed, og blive oplygte og holdte til god Lærdom og Sæder. For at Skolen kunde vorde forsynet med duelige Lærere, blev Superintendenten befuldmægtiget at tage den Person til Skolemester, som han maatte eragte at være den bedste og dueligste til at forestaae et saa vigtigt Embede; og dersom i Island ingen beqvem Person dertil kunde findes, da burde han forskaffe en fra Høiskolen i Kiøbenhavn. Allerede 1550 havde Kongen befalet, i et Brev til Biskop Gisser Einarsen, dat. Gottorp Mandagen efter Judica, at den i Aaret 1539 til Odense givne almindelige Kirkeordinants skulde indføres i Island **); denne

*) Samment. p. 329 sq.

***) Harboe i Vidensk. Selsk. Skrifter V. S. 240.

bles altsaa nu Grundlov for Islands Skolevæsen. Frederik den Anden hævdede eller forøgede ved adskillige Anordninger *) Skolernes Indtægter, og tillod, at islandske Studenter maatte strax ved deres Ankomst til Universitetet have Adgang til Klosteret **). Mere gjorde Christian 4. Ved den af ham udgivne norske Kirkeordinanz af 2 Jul. 1607 reformeredes ogsaa Skolevæsenet paa Island, hvor uden Tvivl de Aarsager, som denne store Konge med Misshag opregner, ikke mindre havde yttret deres skadelige Virkninger. Christian 4 holdt ogsaa Biskopperne til, 'rigtigheden at lade Skolerne komme tilgode, hvad til dem var henlagt, istedet for selv at giøre sig disse Indkomster nyttige ***), og lod sig overhoved, som flere Rescripter vise, være magtpaaliggende at holde Hævd over Skolernes Eiendomme og skaffe dem tilbage, hvad dem ulovligen var fratommen. Han befalede endvidere ved et Brev, dat. Kiøbenhavn 1 April 1618, "at fra hver af de tvende latinske Skoler skulde aarlig hid til Universitetet fremsendes en

*) *Finn. Joh. III. p. 12. 16.*

***) *S. disse Annal. 1810 1 B. S. 183. Det der anførte Rescr. af 23 Decb. 1579 har Sin Jonsen ikke kiendt.*

***) *Finn. Joh. III. p. 58.*

dygtig Person, som sig udi boglige Konster kunde
 ope, og udi Fremtiden paa Landet blive brugt, *).
 Frederik den Tredie fulgte Faderens Exempel; især
 gjorde han Mathematiken til Formaal for sin Om-
 hu. Han stiftede ved Skolen paa Skalholt en
 mathematisk Lærestol, og gav dertil nogle Gaarde
 ved et Brev, dat. Kiøbenhavn 7 April 1649 **).
 Dog syntes det, som denne nyttige Indretning
 uddøde med dens første Lærer; thi den latinske
 Grammatik, Dialectik, Rhetorik og Theologie for-
 trængte enhver anden Kundskab.

Dette var i det mindste Tilfældet, da Chri-
 stian 6 henvendte sin Opmærksomhed til Skoles-
 væsenet. Han lagde ved Råd. af 3 Mai 1743 den
 første Grund til en fornuftigere Indretning af de
 latinske Skoler i Island. I denne Forordning,
 ifølge hvilken Island skulde have to latinske Skoler,
 den eene paa Skalholt, den anden paa Holum,
 hver forsynet med tvende Lærere, nemlig en Rector
 og en Corrector, skulde Underviisningsgjenstandene
 være Latin, Græsk, Hebraisk, Dansk og Islandsk,
 Philosophie, Theologie, Historie, saavel alminde-
 lig som fædrenelandsk, foreenet med Politisk og al-
 mindelig Statsret, hvor jura Majestatis bleve at
 afhandle, Mathematisk, i det Ringeste noget af

*) Sammeft. III. p. 60.

***) Sammeft. III. p. 557 sq.

Arithmetiken, og Vocalmusik. Alt dette burde Lærerne ved flittigt og tydeligt Foredrag saaledes indprente Disciplene, at de ikke saa meget skulde lære udenrad Præcepta, som grundigen forstaae og selv gjøre Røde for det, de læste. De samme Lærebøger, som Tid efter anden maatte vorde indførte i Skolerne i Danmark og Norge, burde ligeledes sjæft bruges i Skolerne paa Island. I det latinske, danske og islandske Sprog skulde flittig Skrive og Tale. Dvæler finde Sted. Hug og Slag i Hovedet og med Ferler forbødes ganske. Af de øvrige Bestemmelser i denne Anordning hidsettes følgende som de meest mærkelige: Rector maatte have taget theologisk Embedsexamen ved Universitetet; begge, Rector og Conrector, skulde afskye al Grovhed og Ureenlighed i alt deres Væsen, at de ei skulde ansees for Pedantere,,; de maatte ikke drive Handel med Brændevin, Tobak og andre Riismandsvare. Rector skulde, foruden Bærelse, Seng, Lys, Tøet og Spise, nyde 60 Rd. aarlig Løn, Conrector 30. Fri Underviisning og fri Underholdning skulde have i Skalholt Skole 24, i Holum 16 Disciple, dog at ogsaa to kunde sættes paa een Kost, saaledes, at enhver nød halvt Beneficium og for den anden halve Drel gav Betaling. Af bemidlede og følgelig betalende Disciple maatte i hver Skole ei indtages over 8. Samtlige benificerede Disciple saavel som Skolebetiente skulde

nyde Huus, Kost og Klæde paa Bispegaardene, til hvilket at bekoste Bispestolenes Indkomster og Formue, for saa vidt behøvedes, skulde indtil videre anvendes og bruges, saaledes som fra Reformationens Tid sket var. Ingen maatte i de latinske Skoler antages med mindre han kunde færdigen læse og nogenledes skrive, ei heller nogen, som ei endnu havde begyndt at studere, naar han var 15 Aar. Den ordinære Skoletid skulde være fra Mikkelsdag til Mariæ Besøgelsesdag (2. Jul.), da Disciplene skulde gives Lov af Skolen for at være Forældre og Naarbørende behjælpelige i deres Avling og anden fornøden, dog reenlig og ærlig, Sierning; siden de nødvendig, efter Landets Beskaffenhed, maatte vænne sig dertil nogen Tid af Aaret, for i Fremtiden at kunne skaffe sig deri. Foruden andre smaa Ferier, maatte ogsaa ugentlig gives Lov een Dag eller to halve Dage, for at de kunde tage sig en sonnelig Motion. Ved den offentlige Gudstieneste og alle kirkelige Forretninger, s: Ex. Barnedaab, Bryllupsfærd og Liigbegiængelse i Domkirken, skulde Disciplene forestaae Sargen. Enhver, som vilde være ret dimitteret fra Skolen, maatte forinden sin Dimission holde en Prøvepræken paa Prædikestolen i Biskoppens Overværelse. For allerede i forveien deri at skaffe sig nogen Ovelse, skulde Disciplene om Søn- og Helligedage afgive sig med Recitationer og Repetitioner af Prædiken. Dimis-

sion skulde kun skee eengang om Aaret, nemlig imod den Tid, naar Sommerferienne nærmede sig. Af enhver Præst, som ordineredes til et middelmaadigt Kald, skulde til Skolebibliotheket betales 1 Rd. og af den, som kom til et bedre, 2 Rd.

Hvad Deconomien angaaer, da udkom tre Aar efter, under 10 Jun. 1746, et særskilt Reglement for begge Latinskolerne, hvori det Nærmere bestemtes i Henseende til Spiisning samt fri Lys i Skolen for de Beneficerede og for Lærerne, Gang- og Sengenklæder, Skolehuset og Værelser, som af Biskoppen skulde holdes vedlige &c.; og under 25 April 1749 udkom et nyt Rescript, som befalede, at de formuende Forældre eller Formyndere, som havde Børn i Skolen, skulde paa egen Bekostning forstaafe dem nødvendige Klæder, Lys og Skoelæder, da det ellers blev for byrdefuldt for Biskopperne, af hvilke den Skalholtiske anslog sine Udgifter ved den daværende Skoleindretning til i det mindste 1086 Rd. Croner aarlig, ligesom ogsaa til Lettelse for ham ved samme Rescript Skoletiden indskrænkedes til det Mellemrum fra Michelsdag til Gardag.

Imidlertid vedblev Deconomien at forvolde evige Bryderier, og ved Holum fandt man det endelig bedst, ved en saa kaldet Separationsact, der kom istand 1767, at affondre Bispestolens og Skolens hidtil fælles Fond i særskilte Fonds, og saaledes at tillægge enhver sine særegne Indtægts-

filber, hvorefter en offentlig Skoleoeconomie indrettedes, med hvis Forvaltning Biskoppen ikke skulde have umiddelbart at gøre. Men da Godset forringedes og ikke kunde afgive de beregnede og forudsatte Indkomster; da det forestilledes, at Ingen vilde eller kunde paatage sig efter Forordningens Anlæg og Plan at forvalte Skolens Oeconomia, hvilken Indretning desuden ansaaes for den bekosteligste og mindst hensigtsmæssige, saa blev ved Rescript af 9 Septb. 1791 den offentlige Skoleoeconomie paa Holum ophævet, Disciplene tillagte Kostpenge og for endeel de to nødvendigste Levnetsartikler, Fisk og Smør, og Biskoppen overdroges det, at see Disciplene forsynede med hvad de kunde trænge til at faae overladt for deres Maanedspenge m. v. Iøvrigt blev Separationsacten af 1767 i fuldkommen Kraft. Saaledes forblev det, indtil Holum Bispestol i A. 1807 aldeles blev nedlagt, og da Skolen der foreenet med den paa Keikevig værende, fra Skalholt did forflyttede.

Thi imidlertid var i Aaret 1785 Skalholt Latinskole tilligemed Bispestolen der forflyttet til Keikevig Kiststed i Anledning af Skaptaa Jakels ødelæggende Jldsprudning 1783 og de paafulgte heftige Jordstielve 1784. Ved Rescr. af 29 April 1785 approberedes efter en i Kistbenhavn anordnet Commissions Forslag, at Bispegaarden paa Skalholt med Skolen og tilhørende Bygninger, som nu

formodest Jordkiøbe vare nedstyrkede, maatte forflyttes til Keitevig i Guldbringe, Syssel og der igjen opføres; at efter denne nye Indretning Skoleoeconomien maatte ophæves og saavel Lærerne som Disciplene gives deres Underholdning i Penge, der kvartaliter skulde udbetales dem; at Skolens nye Bygninger skulde opføres under Stiftamtmandens og Biskoppens fælleds Opsigt; at af den kongelige Cassé aarlig maatte fra 1 Mai 1785 udredes til Bispestolens og Skolens Underholdning 2500 Rd. aarlig med Fritagelse af Procentoskatten, imod at det til disse Stiftelser henlagte Gods solgtes for kongelig Regning og Renterne heraf ligesom og den saakaldte Bispetiende i Skalholt Stift inddroges i den kongelige Cassé. Indtægten af dette Gods bestod dengang af 34621 Landskjuldalen à $4\frac{1}{2}$ ß ., 1223 $\frac{1}{2}$ Qvilder à 90 ß . og noget Qvader; Hoverie, og beløb sig i Penge til i alt 3047 Rd. 45 ß ., hvoraf Skolen nød 1224 Rd. 58 $\frac{1}{2}$ ß ., Rector 169 Rd. 3 ß ., Conrector 107 Rd. 55 $\frac{1}{2}$ ß ., Præsten 130 Rd. 52 $\frac{1}{2}$ ß ., Domkirken 54 Rd. 58 $\frac{1}{2}$ ß ., Biskoppen 1170 Rd. 52 $\frac{1}{2}$ ß ., hans Enke 190 Rd. 52 $\frac{1}{2}$ ß . *). Ved Salg formodedes det at kunne udbringes til c. 62500 Rd. eller til en Capital, hvis Rente kunde beløbe 2500 Rd., hvorpå de 1000 Rd. skulde anvendes til Lønning for Biskoppen, de øvrige

*) Fogtman VI D. 3 B. G. 189 ff.

1500 Rd. til Skolens Behov *). Rectoren og Conrectoren forundtes nu ogsaa hver 350 Rd. til derfor at opføre deres Huse i Keikevig i Nærheden af Skolen paa den Plads, som maatte blive dem anvist. Skolehuset derimod skulde paa kongelig Beføining opføres efter de Hs. Majestæt forelagte Tegninger og Overslag, og Udgiften, anslaaet til 1600 Rd., udredes af den kongelige Casse. Rector og Conrector fik ogsaa Tilladelse til at udsøge sig hver en Aulsgaard af de Kongen tilhørende, beleilig liggende, Gaarde. Af det første Aars Overstud, saavidt samme kunde tilstrække, maatte det fornødne udredes for at anskaffe til Disciplenes Brug de Bøger, de for det første behøvede, saarsaavidt samme ikke maatte forefindes, saavel som til at erstatte det Manglende i Skolens Inventarium, hvorimod det, som endnu befandtes paa Skalholt, skulde, saavidt det var brugeligt, transporteret til Keikevig, men det Øvrige sælges paa Stedet. Ifølge heraf blev nu Skalholt Bispestol og Skole forflyttet til Keikevia. Om Detaillen af de pildørende Foranstaltninger savner Udg. Efterret-

*) Dog blev siden ved Reser. af 12 Febr. 1791 befalet, at den til Bispestolens og Skolens Underholdning paa Keikevia bevilgede, paa Civilreglementet anførte, Summa af 2500 skulde lide en Afkortning af 6 pCt.

ninger. Men saavel Stephensens Bemærkning *),
 "at Muserne i dette nye Hiem dog ikke befandt sig
 vel,, som og hvad neden for vil blive anført an-
 gaaende den Keiserligste Skoles Tilstand, da samme
 i Aaret 1805 forflyttedes til Bessestad, lader for-
 mode, at disse Foranstaltninger dengang endnu
 hverken vare aldeles fuldbyrdede, ei heller i deres
 Følger noksom havde svaret til Bedkommendes
 Haab.

Forordn. af 3 Mai 1743 havde imidlertid
 vedblevet at være den giældende i Henseende til det
 lærde Underviisningsvæsens Indretning i Island;
 men denne, i Hensigt til Tiden, priselige Anord-
 ning var ikke bleven overholdt, og Latinfor-
 lerne vare komne i en mere og mere slet Forfat-
 ning, hvortil følgende maatte ansees som Aarsag:
 1. At gamle udelevede Lærere, som ikke selv havde
 Kræfter til at forestaae deres Embeder, fik Til-
 ladelse til at overlade deres Partes til unge,
 uerfarne Mennesker, som vare blottede for de
 fornødne Kundskaber, uagtet Kds. §. 6 befale-
 de: at den dueligste Præstemand i Stiftet i
 slige Tilfælde skulde beordres dertil, indtil en
 anden enten i Landet selv eller fra Kiøbenhavns
 Universitet kunde vorde udseet.
 2. At unge Mennesker, som søgte om Almisseplads,

*) Island i det attende Aarhundrede S. 148.

meget ofte bleve indtagne uden foregaaende Prøve af deres Værdighed og Beqvæmhed, uagtet §. 14 befalede, at fri Skole skulde alene gives dem, som havde fjendelig Memme og Sindsbæielighed, foreenet med en god og dydig Opførsel, hvilket Superintendenterne og Docentes skulde undersøge ved en upartisk Delectum Ingeniorum, saa at ingen blev indtaget i Klæng af Bild eller Venfkab, ikke heller udelukt fra denne Begierning af Had eller Fiendskab; dog at Fattigdom alene ikke blev en Aarsag til, at nogen nød fri Skole, naar de andre forberørte Reqvista ei vare derhos.

3. At de Videnskaber og Bøger, som §. 37 foreskrev, ikke bleve indførte og lærte, og at Skolernes Opsynsmænd endnu mindre havde den i §. 40 paalagte Omfarg for, at forsyne Skolerne med de Præcepta, hvilke Tid efter anden bleve befalede at bruges i Skolerne i Danmark og Norge; at Biskopperne i Almindelighed ligesaaalidet i de sidste 30 til 40 Aar havde efterlevet Kds. §. 50, som paalagde dem, for des nøiere at lære Skolens sande Tilstand at kiende, selv at besøge Skolen hver 14de Dag, og examinere, hvad Fremgang der af Disciplene var bleven giort.

Ved alt dette blev da forarsaget, at Skolerne fra den videnskabelige Side vare i en beflagelig

Tilstand og Underviisningen indskrænket næsten allene til Latin, noget Græsk (det N. T. uden al Critik og Exegetik), Theologie efter Woldike og Guldberg, høifinodtorstige Historie og Geographie og en Smule Regning, hvorimod de ved Fdn. §§: 37—39 foreskrevne Lærefag og Dvølser, altsaa Philosophie, fædrelandsk Historie, Politik og Statsret, Ansørelse til ziirligen at skrive og tale det danske og islandsk Sprog, Mathematik, Musik o. s. v. ganske tilsidefattes. Ogsaa synes man snart at have følt, at den Underviisning, som gaves i de islandsk Latin-skoler, ei var tilstrækkelig til at forskaffe de bedre Hoveder den fornødne og ønskelige Uddannelse, hvorfor det ved Reser. af 4 Mai 1759 blev forordnet, at en ung Studerende, udvalgt af de bedste og duedigste Hoveder, ei under 13 og ei over 16 Aar, skulde aarlig fra hvert Stift nedsendes for at studere ved en af følgende latinsk Skoler i Sieland: Kiøbenhavn, Kjøbstilde, Helsingør og Slagelse, og der strax nyde et Beneficium af 30 Rd. aarlig.

*

*

*

Da man saae, hvor meget det lærde Skolevæsen paa Island, som Underviisningshøvesenet overhoved der i Landet, trængte til Forbedring, blev under 12 Decb. 1799 Amtmændene i Hov

arensen og Bibe samt Geheime-Archivarius Justitsraad (nu Statsraad) Thorkelin og Laugmand (nu Statsraad og Justitiarius) Stephensen allernaadigst befalede at sammentræde i en Commission, for at afgive omstændelig Beretning om det islandste Skolevæsens Tilstand, og tillige at indkomme med Forslag angaaende de Hielpemidler, ved hvilke samme kunde bringes til saamegen Kuldkommenhed, som Landets Keilighed og locale Bestaaffenhed maatte tillade.

Denne Commissionens Medlemmer vare eenige i at dele Gienstanden i de tvende Hoveddele: a) det lærde Skolevæsen, b) Almue-Underviisningen. Vi indskrænke os her til det, som angaaer det første. I Henseende til dette vare Commissionens Tanker deelte. Amtmand Thorarensen og Justitsr. Thorkelin foresloge tvende lærde Skoler, een i Reikevig for Vestre- og Søndre-Amtet og een i Drefjord for Nord- og Østre-Amtet, hvortil den paa Holum værende Latinskole, saavel som Holum Bispestol, maatte henflyttes; at samme Bispestols og Skoles Jordegods maatte sælges (saaledes som Exemplet allerede var givet med Skalholt), og derefter opføres de fornødne Bygninger til Skole og Bispeføde i Drefjord. Amtmand Bibes og Laugmand Stephensens Plan gif derimod ud paa, at begge Stifter i Island maatte foreenes under een Biskop; at Holum Bispestols og Latinskoles Jordegods

maatte bortfælges og begge Latinskoler i Jylland sammensmeltes til en Realskole og Gymnasium i Keikewig, hvorhen allerede Latinskolen i Skalholt var forflyttet.

Efterat disse Forslage vare til Cancelliet afgivne, besluttede dette Collegium i Novb. 1800, forinden noget videre foretoges, at indhente Renteskammerets og den angaaende Universitetet og de lærde Skoler anordnede Commissions Betænkninger, hvorhos det dog yttrede den Formening, at Amtmand Vibes og Laugmand Stephensens Plan syntes at fortiene Fortrinet, deels fordi det andet Forslag kunde befrygtes at ville udkræve en saa betydelig Capital, at dertil ikke vidstes Udveie uden at enten Landets Beboere skulde betynges med nye Paalæg eller den kongelige Casse bebyrdes med Tilskud, hvorved dog ikke vilde vindes betydeligen mere, end at et ringe Antal af Disciple kunde nyde fri Underviisning i en Skole paa Drefjord; deels fordi man endog vilde have Vanskelighed nok med at tilveiebringe de fornødne Hielpeskilder til at give een lærd Skole dens tilbørlige Fuldstændighed, og det syntes mere tilraadeligt at oprette een lærd Skole, som med de foreenede Hielpeskilder kunde gives en temmelig Grad af Fuldkommenhed, end at have tvende lærde Skoler, der ved de Indtægter, som kunde tilveiebringes, neppe vilde have sig over det Middelmådige; deels endelig, fordi een

Iærd Skole syntes tilstrækkelig for hele Island, der, efter et Middeltal, ikke talte mere end omtrent 60 studerende Disciple aarlig.

Rentekammeret erklærede sig i sin Betænkning eenig med Cancelliet i den af samme yttrede Mening og foreslog derhos som det første Skridt i Sagen, at allerhøieste Resolution maatte bevirkes til Holum Bispestols og Latinskoles Nedlæggelse og til Jordegodsets Salg, med Hensyn til, at man ikke forinden dette Salg kunde giøre ykket Beregning over Hielpeskilderne til Skolevæsenets Forbedring. Derefter indgik Cancelliet strax med allerunderdanigst Forestilling om:

1. at Holum Bispestol maatte til Fordeel for Skolevæsenet, paa Island ophæves og Biskop Vidarlin' beskikkes til Biskop over hele Island med et Tillæg i Løn af 200 Rd. aarlig;
2. at Holum Latinskole maatte nedlægges og de derværende Disciple forflyttes til Reikevig Skole;
3. at Holum Bispestols, Latinskoles og de saakaldte Enkernes Lehnsjorder maatte bortselges paa den Maade, som af Rentekammeret i denne Anledning var foreslaet.

Disse Forslage bleve ved Kongelig Resolution af 25 Septb. 1801 allernaadigst bifaldte.

Sagen blev derpaa udsat, indtil de ommeldte Godser vare bortsolgte og man kunde komme til Kundskab om det islandske Skolevæsenes Fonds og

Hiølpesilder, for derefter at grundlægge den nye Plan.

Derefter indkom under 27 Mai 1803 til Cancelliet den af Commissionen for Universitetet og de lærde Skoler begiærte Betænkning, hvori blandt andet yttredes Ønske om, at Amtmand Vibes og Laugmand Stephensens Plan, forsaavidt den tillige angik det lærde Skolevæsen, maatte underkastes en nærmere Revision. Ligesaa indkom en fra Stiftsmyndigheden over Jöland i samme Anledning indhentet Betænkning. Imidlertid modtoges fra Rentekammeret den Underretning, at den største Deel af Holum Bispestols og Skoles Godser samt Enkettes Lehnjorder ved dets Foranstaltning vare bleve solgte. Hvad der ved saadan Afhændelse indtil Udgangen af Aaret 1803 var udbragt, beløb omtrent:

Købsum for Qvilder 3666 Rd.
— — for Jorder 51952 —

55,618 Rd.

Da Sagen herved atter var bragt i Bevægelse, indlod Cancelliet sig paa ny i Brevvevling med Commissionen for Universitetet og de lærde Skoler, samt med Professor Davsen paa Kongeberg, som en sagkyndig og med Jölands locale Omstændigheder høie bekiendt Videnskabsmand. Men da Holum Skole var nedlagt, da Underviisningen i

den eneste Skole, i Keikøvig, efter en fra Bis-
 koppen indkommen Beretning formedelst Skole-
 bygningens aldeles forfaldne Tilstand og den Kulde
 og Elendighed, Disciplene desaaarsag havde maattet
 udstaae *), ganske var ophørt ved Slutningen af
 Mart. Maaned 1804, saa ansaae Cancelliet det
 nødvendigt, at nogle hurtige Foranstaltninger maatte,
 uden at den nye Indretning blev tabt af Sigte,
 føies for at opretholde det lærde Skolevæsen paa
 Jøland, indtil ommeldte nye Indretning kunde
 bringes i Udførelse saamesteds. Efter at Cancelliet

*) "Keikøvigs Skole er, hvad Skolebygningen an-
 gaaer, over al Beskrivelse slet. Man skal ikke
 kunne opholde der Livet i en Hest, langt mindre
 Mennesker., skrev en Mand i Aaret 1804. Man
 seer altsaa, at den nye Bygning, hvortil Tegning
 og Overlag allerede i Aaret 1785 af Hs. Majest.
 var approberet (see ovenfor S. 191), ei maa være
 bleven opført. Uelt Skolelocale hørte ellers til
 det islandske lærde Skolevæsens Urvepnder. En
 gammel Skolemand har fortalt mig, at Skole-
 stuen i Holum var saa lav, at Disciplene ei kunde
 staae ret op derinde, uren maatte sætte sig paa
 Knæerne ved et Glags Skoleborde, samt at der
 ikke deri var Duv eller anden Anstalt til Værel-
 sets Opvarmelse, saa Disciplene, der endog om
 Vinteren stode op kl. 4 om Morgenen, ingen
 anden Varme havde end den, der tikvædebragtes
 ved deres Gathvære i et indkæbet Rum.

havde over de Forslage, som det i saa Henseende agtede at forelægge til allerhøieste Bedømmelse, hørt Commissionen for Universitetet og de lærde Skoler, blev Resultatet, at det under 31 August 1804 indstillede til Hs. Majestæts Bifald:

1. at Stiftamtmanden og Biskoppen i Jylland aller-
naadigst maatte bemyndiges til, da Skolebyg-
ningen i Keikevig var ubeboelig, at leie et be-
gvent Locale til at holde Skole i, samt at til-
lægge de trængende Disciple ved Keikevig Skole
saa meget mere i Stipendium eller Almisse, samt
Savnet af Bolig og Ophold i Skolebygningen
kunde beregnes til; samt at de i Tilfælde, at
intet andet Locale var at faae, maatte bemyn-
diges til at foranstalte Skolebygningens meest
fornødne Reparationer, saafremt disse, uden at
foranledige alt for betydelige Omkostninger,
kunde foretages;
2. at de constituerede Lærere ved Keikevig Skole
maatte tilstaaes en saadan Forbedring i deres
Kaar, at den første erholdt i alt 250 Rd., den
anden 200 Rd. og den tredie 150 Rd. i aarlig
Løn, saalænge deres Tjenestetid ved Skolen
maatte vare;
3. at de Bekostninger, som samtlige disse Foran-
staltninger vilde fordre, maatte udredes af Ho-
lum Bispestols og Skoles Jordegodsens Indkom-
ster og af Kenterne af de derfor indkomne Kiøbe-

summer, forsaavidt Keikevigs Skoles Indkomster dertil ikke skulde være tilstrækkelige.

Disse Indstillinger, saavel som en fjerde angaaende at hidtilværende Rector og Conrector ved Keikevig Skole Sigle Thorlacius og Poul Jacobsen maatte formedelst Alderdom og Skrøbelighed i Naade entlediges, bleve af Hs. Majestæt Kongen under 14 Septbr. 1804 allernaadigst bifaldte.

Med Communicationen af denne allerhøieste Resolution blev Stiftsøvrigheden i Island fra Cancelliet anmodet om, at meddele sine Tanker angaaende paa hvilket Sted en lærd Skole for Island beqvemmeligst kunde anlægges. Imidlertid yttrede saavel Professor Davsen som Commissionen for Universitetet og de lærde Skoler den bestemte Formening, at Keikevig var det meest upassende Sted for en lærd Skole i Island baade formedelst dets Dyrhed og den der herskende Luxus og Smag for fremmede Fornødenheder, og at Skolen derfor nødvendig maatte forflyttes andensteds hen, hvor de for Islændere uundværlige Levnetsmidler vare i tilstrækkelig Mængde og til mueligst billige Priser paa Stedet at faae; hvor saa meget Land, som Skoleoeconomien udkrævede, kunde erholdes i Nærheden; hvor ogsaa den i Island uundværlige See-transport kunde finde Sted, dog at det maatte ligge i samme Unit, i hvilket Skolens Directeurer, Stiftamtmanden og Biskoppen, boede. Ved under

18 April 1805 at meddele Cancelliet saadan Bes-
tænkning, forelagde Commissionen tillige samme
Collegium nogle Grundlinier til en forbedret Sko-
leplan.

Imidlertid ankom den islandiske Skoledirec-
tions Indberetning og Forslage i Anledning af H. S.
Majestæts Resolution af 14 Septb. 1804. Direc-
tionen meldte, at Skolebygningen i Keikevig var
i saa forfalden en Tilstand, at den ikke uden en
Bekostning af 700 til 800 Rd. kunde sættes i
nogenledes brugelig Stand, og endda ei bruges
længere end to til tre Aar, og at i og i Nærheden af
Keikevig fandtes intet Sted tilleie, hvor Skolen
kunde henflyttes. Den foreslog paa Grund heraf,
at, indtil det nye Skoleinstitut kunde organiseres,
en Interimsskole maatte oprettes i Kongsgaarden
Bessestad, som ligger paa Alptenæs, en Miils Wei-
sydlig fra Keikevig paa den anden Side af Skerie-
fiord, og Amtmanden Grev Trampe, til hvis Bolig
sidsmeldte Gaard havde været bestemt *), tilbød
at afstaae den til saadan Anvendelse uden nogen
Leie eller Erstatning. Men ogsaa Bygningen paa
Bessestad vilde behøve betydelig Reparation, førend

*) Den havde ogsaa forhen været anvendt til Amt-
mandsbolig. Den er i øvrigt mærkkelig derved,
at den var en af den berømte Snorre Sturle-
sens Eiendomme.

den kunde ansees brugelig til forommeldte Niemeed. Videre vilde det være en uomgiængelig Nødvendighed, at der antoges en Episcoparius, som for billig Betaling kunde forskaffe Disciplene fornøden Mad og Pleie i Skoletiden, eftersom ingen Gaarde ere i Nærheden af Bessestad, hvor de kunde accordere sig fornøden Opvarning; daværende Beboer af Gaarden Bessestad, forrige Handelsbetient N. Johnsen havde forlangt 50 Rd. for hver Discipel for 32 Uger eller den sædvanlige Skoletid af 8 Maaneder, foruden en passende Godtgjørelse for Umage og Befostning, og med Betingelse af, at visse Inventarier maatte anskaffes for Skolecassens Regning, hvilken Fordring ei fandtes ubillig. For at udrede denne Betaling foresloges, at forhøie de saakaldte Almisseportioner for Disciplene, der hidtil havde udgiort 25 Rd., til 40, saaledes at det manglende (i 60 Rd.) da maatte tilskydes af Bedkommendes Forældre eller Bærger.

Efterat Cancelliet om disse og andre dermed sammenhængende Punkter havde brevvevlet med Commissionen for Universitetet og de lærde Skoler, saae det sig istand til, i Foraaret 1805 at giøre allerunderdanigst Forestilling til Hs. Majestæt, angående den i Keiserbug værende lærde Skoles Forretning for det første til Bessestad og midlertidige Indretning sammesteds. Resultatet heraf var en

kongelig Resolution af 17 Mai 1805, ved hvilken allernaadigst bifaldtes:

1. at, indtil det paatænkte nye Skoleinstitut paa Island kunde organiseres, en Interimsskole maatte oprettes paa Veststad;
2. at Bygningen sammesteds maatte gives den fornødne Reparation (hvortil efter Overflag vilde medgaae 2000 Stykker Muursteen, 8 Tdr. Kalk, 100 Stykker Tagsteen og en Kiste norsk Vindveglas samt 200 Rd. i Penge);
3. a) at Stipendiernes Antal (hvilket siden de tvende Latinskolers Forening i Aaret 1801 havde udgiort i alt 38, nemlig 30 hele og 16 halve) indtil videre maatte bestemmes til 24 hele Almissepladser;
- b) at en heel Almisseportion indtil videre maatte forsyes til 40 Rd.;
- c) at Skolecassen maatte svare et Tillæg af 20 Rd. for enhver Discipel, som nød enten heel eller halv Almisseportion, mod Regres til vedkommende Forældre eller Børgere, hvilken dog i Tilfælde af beviislig Uformuenhed maatte bortfalde;
- d) at disse Stipendier ligesom forhen maatte enten hele eller halve bevilges af Skoledirectionen efter Omstændighederne og Subjecternes Duelighed;
4. at Stiftsøvrigheden maatte bemyndiges til, efter

Overlæg med den Lector Theologiæ, som blev ansat, at antage til Episevært en dertil vel skikket Mand med Vilkaar af en Betaling af 60 Rd. for hver Discipel og en Douceur af 150 Rd. aarlig, og paalægges at drage Omsorg for Skoleindretningens Tarv samt at have nøie Indseende med, at Skoleoeconomien førtes paa ordentlig Maade;

5. at Lector Theologiæ ved Skolen maatte paalægges, til Commissionen for Universitetet og de lærde Skoler hvert Aar at indgive Beretning om Skolens Tilstand og Fremgang, og deri tillige anmelde, hvorledes Deconomien i det forløbne Aar havde været ført;
6. at 300 Rd. maatte anvendes til Transport af Senge, Stole, Borde c. s. v. fra Reikevig til Bessestad og til disse Inventariesagers Reparation;
7. at (da Jølands Tarv herefter som hidtil vilde gjøre det uundværkligt, at de, som fra Skolen dimitteredes til geistlige Embeder, maatte under en duelig Lærers Veiledning have erhholdet den fornødne Forberedelse) Cand. Theol. Steingrim Johnsen maatte beskikkes til Lector Theologiæ ved den lærde Skole i Jøland med en aarlig Løn af 400 Rd.;
8. at de tvende andre Lærere maatte erhholde for

høiede Gager, den første af 250, den anden af 200 Rd. aarlig;

9. at til Indkøb af fornødne Bøger og Læsebøger maatte strax anvendes 400 Rd.

De ved disse Forandringer foranledigede Omkostninger kunde omtrent anslaaes til 1960 Rd. til hvis Beskridelse Holums og Keikewigs foreenede Skoler tilbode tilstrækkelige Indtægtskilder. Thi efter den fra Rentekammeret meddeelte Underretning var nu af Holum Bispestols og Skoles Godser allerede bortsolgt for 60,186 Rd. 14 S., og endda var tilbage at sælge endeel Jorder i Nordresyssel; og foruden Renterne af denne Capital havde man endnu de 1500 Rd. aarlig, som ved kongelig Resolution af 28 April 1785 vere bevilgede Keikewig Skole fra den kongelige Casse, samt Degnepenge aarlig 171 Rd.

Umiddelbar derpaa bleve de fornødne Foranstaltninger søiede til Jærksættelsen af hiin kongelige Resolution. Rentekammeret anviste 500 Rd. af den islandiske Jordebogscasse (i hvilken Indtægterne af det solgte Jordegods vare indflydte), og besørgede Indkøbet og Afsendelsen af de, opgivne Bygningsmaterialier og Inventarie. Porter. I Julii Maaned s. A. (1805) toges Gaarden Bessersfad i Besiddelse for Skolen, Bygningerne efterfaaes af Stiftesvrigheden i Forbindelse med den nye Lector, og det bestemtes, hvorledes de beqvem

mest kunde indrettes og, saavidt Omstændighederne tillode, repareres til Brug og Beboelse for Discipulene, Lærerne og en Spisevært. Efterat man havde udseet de nødvendige Bærelser til Spisevært og Familie, tvende Læsestuer og Sengeloft til Disciplene og et Kammer til hver af de tvende Lærere, var der ingen Huseilelighed tilovers for Lectoren, hvilken Mangel dog blev afhjulpen derved, at Assessor Einarsen affod til ham mod 16 Rd. aarlig Leie den Holig, han havde tilacorderet sig af den bortreiste Observator Lievog paa Lambhuus tæt ved Bessetad.

Den 8 October s. A. (1805) blev Skolen i Stiftamtmandens, Biskoppens og flere Øvrigheds- personers Overværelse aabnet ved en latinisk Tale af Lector Steingrim Johnsen. Disciplenes Antal var 27. Til Spisevært havde Stiftsøvrigheden antaget en Mand, som dertil ansaaes skikket og var villig, og som for de 24 Stipendiaters Bespiisning i 32 Uger tilstodes de bevilgede 60 Rd. for hver, i alt 1440 Rd. For at lette ham Indkjøbet, bleve Disciplenes Forældre eller Bærger anmodede om, for billig Betaling at anskaffe et vist Quantum Smør eller Fisk.

Imidlertid var under 19 Jul. s. A. (1805) Directionen for Universitetet og de lærde Skoler bleven oprettet, og det islandske lærde Skolevæsen saaledes med det øvrige kommet under dens Over-

Bestyrelse. Bestemt paa, saasnart mueligt at bringe til Udførelse den indledede nye Organisation af det lærde Skolevæsen paa Island, og at give denne den mueligste Fuldkommenhed, besluttede den, forinden noget videre foretoges, at anmode Professor Davsen i Kongsberg om at meddele den sin Betænkning over den allerede af Commissionen for Universitetet og de lærde Skoler i Grundlinier udfæstede Plan for Skolens indvortes Indretning. De væsentligste Punkter i denne Plan vare, forsaavidt Underviisningen angik, følgende:

1. de egentlige Skoleclasser skulde være tre; men foruden disse endnu indrettes en Selecta, bestemt til at meddele de geistlige og verdslige Embedsmænd, af hvilke en academisk Examen ikke fordræs, eller de saakaldte Islandske Dimisser, en uundværlig Forberedelse til deres tilkommende Embedsførelse;
2. de for alle tre Skoleclasser fælles Underviisningsgjenstande skulde være det latinske, danske og islandske Sprog, Religion, Historie, Geographie, Arithmetik; i anden og tredie Classe det græske Sprog og Elementargeometrie, i tredie allene det hebraiske Sprogs Begyndelsesgrunde for dem, der ved Universitetet agtede at fortsætte det theologiske Studium; hver Lærer skulde undervise i samtlige ham tillagte Fag giennem alle Classer;

3. i Selecta skulde holdes practiske Øvelser i det danske og islandske Sprog; gives udførlig Underviisning i den danske, norske og islandske Historie og Statistisk og foredrages en Encyclopædie af de almeennyttigste Kundskaber; desforuden for dem, som bestemte sig til Præstestanden, foredrages populær Dogmatik og Moral, det N. T. Exegese, og det Væsentligste af Religionshistorien, i Forbindelse med practisk Underviisning til at prædike og catechisere; de øvrige Disciple skulde gives Underviisning i Naturretten, Landets Love og Rettergang, og, saavidt mueligt, Underviisning til Forretningspraxis;
4. Lære- og Læsebøger skulde foreskrives; men indtil de fornødne kunde udkomme i en god islandsk Oversættelse, skulde man hielpe sig med de danske Haandbøger. De daglige Læretimer skulde være 7;
5. i de sidste Dage i Jun. Maaned skulde holdes offentlig Skole-Examen, til Slutning ogsaa for dem, der vilde afgaae til Universitetet;
6. den aarlige Skoletid skulde være fra 24 Septb. til 1 Jul. I Jul., Aug. og indtil 24 Septb. skulde Disciplene have Tilladelse at være fraværende; men ellers ingen Ferie, Eon, og Helligdagene undtagne, finde Sted;
7. Lærerne skulde være fire, blandt hvilke for Selecta en Lector i Theologie og en i Lovfyndighed; en af disse Lærere skulde føre Rectoratet;

8. til at optages som Stipendiat skulde udkræves Vidnesbyrd om afgjorte Anlæg til videnskabelige Studier; fra det 14de Aar skulde ingen Discipel antages;

9. efter i det mindste to Aar tilbragte i Skolen skulde de haabefuldere Disciple kunne sendes til Cathedralsskolen i Christiania, Kiøbenhavn eller Odense for at fuldende deres Skolestudier, og der have Udgang til Stipendier.

De øvrige Punkter angik Deconomien ved Skolen, tildeels saaledes foreslaede, som allerede af Cancelliet var indstillet og under 17 Mai 1805 af Hs. Majestæt approberet.

Endnu i samme Aar indsendte Prof. Olafsen til Directionen den begierte Betænkning, hvoraf Udg. alene udhæver Følgende:

”I Forudsætning af blot een lærd Skole i Island, ansaaes Gaarden Bedøe paa Sønderslandet, 1 Mil fra Reikevig, for at foreene de fleste Fordele, som kunde ønskes ved det Sted, hvor Skolens Sæde skulde være, i Særdeleshed med Hensyn til Deconomien formedelst gode Græs-gange, rigeligt Fiskerie, betydelig Mængde af Æg og Fugle, beleilig Torvestkær &c.

Foruden de i Planen ommeldte Læregienstande ønskede Professorens ogsaa i Selecta Anviisning til de første Grunde i Medicinen, især forsaavidt angik de almindeligste Sygdommes Cur.

Med Erkiendelse af det Nyttige i, at der i Selecta foredroges Lovkyndighed, ansaaes det dog for vigtigt, at der til Ansættelse i Dommer-Embederne baade ved Over- og Underretterne, i alt omtrent 24, udfordredes som hidtil academisk Examen. Derimod formeentes denne mindre vigtig for dem, som bestemte sig til at blive Geistlige, og det kunde alene blive Spørgsmaalet, hvorvidt fremdeles, som hidtil, de 4 bedste Præstefalde i Landet, Breidabolsstad, Greniaderstad, Stadersstad og Odda, skulde alene være forbeholdte Attestati Theologiæ fra Universitetet.

Da Disciple fra Dens fierneste Egne, som for at reise hjem vilde have en Vej af 150 til 200 Mile at gjøre frem og tilbage i et Land, hvor der hverken habes Giestgivere eller Skyds, hvor Veiene gaae over øde Fielde, Elve og Moradser, og hvor alt med September Maanedes Begyndelse indfinder sig Sne og Uveir, ei vilde kunne benytte sig af den Tilladelse at være borte i Sommerferien, saa maatte der drages Omhu for disse unge Menneskers Underholdning i Ferien, samt habes Tilsyn med dem, hvilket burde skee af Lærerne. Det syntes derfor passende, at de imidlertid bleve brugte til Haandarbeide saavel ved Høstet som Fiskerierne og hvad andet den islandiske Huusholdning kræver, naar der kun havde sigt paa, at de ikke vare iblandt saadanne Mennesker, ved hvis

Samqvem deres Sæder kunde fordærves; de kunde derved hårde deres Legeme, lære Haandgierning og erhverve noget til Underholdning.

Det syntes rigtigst, at Lærerpersonalet altid bestod af indfødte Islændere, som vante til Landets Clima og Levemaade.

Med den foreslaaede Udgang til nogle Skoler i Norge og Danmark for haabefulde Disciple i den islandiske lærde Skole og dermed forbundne Begunstigelse syntes den Betænkelighed at opstaae, at naar Islændere i en saa ung Alder kom bort fra deres Fodeland, forinden Kiærligheden til samme endnu var ret rodfæstet hos dem, vilde de fleeste af dem foretrække at blive i et mildere Clima, i Forbindelser, som vare blevne dem behageligere, og i de fordeelagtigere Stillinger, hvortil de sit Udgang eller Udsigt, og deres Fodeland saaledes tabe den af dem forventede umiddelbare Tieneste og Nytte; hvilken Betænkelighed Erfaring noksom bestrkede. En klæffeligere Understøtning ved Universitetet fandtes mere ønskelig, især da de fleeste ere saa usormuende, at de af Mangel paa Udveie, endog til Reiseomkostningernes Bestridelse maae opgive deres Attraa efter at besøge Høiskolen, hvoraf Følgen har været, at Landet har savnet de nødvendige Embedsmænd f. Ex. i det medicinske Fag. Landets Fornødenhed i Henseende til Subjecter for Embedsclassen vilde kunne bedømmes ved

at agte paa, at de Embedsposter i Island, hvortil videnskabelig Dannelse udfordres, ere een Stiftsamtmands, tvende Amtmands, trende Assessorers og en Notarii i Landsøverretten, een Landfogeds, 19 Underdommeres (Sysselmænds), een Landphysici, 4 Chirurgers, een Biskops, 5 Skolelæreres, altsaa 38 Embeder, og desuden omtrent 190 Præstefalde.

Stipendiepladsernes Antal ønskedes forhoiet til 40, nemlig 20 hele og 20 halve, eller 25 hele og 10 halve; thi Disciplenes Antal syntes ikke at kunne for Landets Behov være mindre end 60, naar der ved Embedernes Besættelse skulde blive noget Valg tilbage at gjøre mellem mere og mindre duelige; men det maatte befrygtes, at der neppe gaves 10 af det hele Land, som af egne Midler kunde betale deres fulde Underholdning og Pleie i Skolen samt Bøger og andre Underviisningsforødenheder.

Skolens Deconomus formeente Professoren at maatte være en kongelig Embedsmand med en bestemt og til hans Udkomme tilstrækkelig Gage, da det ellers maatte befrygtes, at han vilde leve paa Bekostning af Disciplenes Stipendier, eller og, at ingen vilde paatage sig at være Deconomus. Til Skolens Deconomie turde behøves i det mindste 20 Koer og 80 — 100 Malkesaar, især fordi den islandste Levemaade kræver saa megen Mælk og Smør. Den sædvanligste Føde er nemlig tør banket

Rist med usmeltet Smør til, oplagt Mælk, som gienmes fra Sommer til Vinter i saa store Qvantiteter, som hver Huusholdning tillader, og spises da med sød Mælk til som en Hovedret, Rugmeels Brød dyppet i Mælk (hvilket dog næsten ansees som Søndagskost), fersk Fisk (ved Søefanten) dyppet i Smør. Kødmat spises vel i mindre Qvantitet, og færre Gange om Ugen, men ogsaa denne Artikel maatte giøre en betydelig Besætning fornøden. Paa de Haveurter, som det islandste Clima taaler, maatte lægges Bind, og Disciplene vænnes til at dyrke og spise dem, for siden at udbrede deres Cultur og Brug i Landet.

I Henseende til Skolebygning formeentes den norske saakaldte lavtede Bygningemaade at burde tillægges Fortrin baade for Grundmuur og Bindingsværk, fordi den baade er mindre kostbar, og hastigere at faae færdig, og giver varme Huse uden Fugtighed og er mindst udsat for Skade af Jordrystelser; at det derhos ikke skulde være een eeneste Bygning, men sammensat af flere, og alle kun af een Etage, da de hoiere Bygninger vilde lide langt mere af de stærke Storme, ligesom i paakommende Jldsbaade Faren vilde være mindre, naar Bygningerne vare flere og lave. Bedst kunde de forfærdiges i Norge efter meddeelte Tegninger og siden føres over til Island.

De fornødne Penge til Bygningers Opførelse

samt til et Bibliotheks Anskaffelse meente Professorens ikke at burde tages af Skolens Fond, fra hvilken en saadan Summa ikke vilde kunne undværes, da ellers det aarlige Rentebeløb alt for meget vilde formindskes. Han henviste derimod til den Capital, som maatte være udfkommet ved Salget af Skalholt Bispeskoles Godser, og som, da det var meget betydeligere end det til over 60,000 Rd. udbragte Holum Bispes gods, maatte have indbragt en større Capital end den, hvoraf de Keisevig Skole og Bispeskolen bevilgede 2500 Rd. kunde være Rente. Til sidst, under almindelige Betragtninger angaaende Oprykkelsen af ældgamle gude- lige Stiftelser og Nistring af den Overbeviisning, at hvad af Forfædrene har været henlagt og skænket til saadanne, bør, uden at komme i Forbindelse med Statens Casse, aldeles forbeholdes sin oprindelige eller en dermed analog Anvendelse, henstillede Professorens det Ønske, at i Holum eller i det ved Reformationen sæculariserede Kloster Munketveraae maatte oprettes i det mindste en underordnet Lærestalt til nogen Erstatning for det Tab, Holum Stift og Nordlandet havde lidt ved Holum Latinskoles Nedlæggelse...

Imidlertid oppebiedes og indkom i følgende Sommer (1806) Indberetning om, hvorledes det fra Keisevig forflyttede Skoleinstitut paa Bessetad allerede var sat i Gang. Disciplenes Antal havde

i Skoleaaret 1805—1806 været 27, hvoraf den ældste var 28, den yngste 17 Aar gammel. At de vare saa gamle, dertil maatte Aarsagen søges i flere Omstændigheder, deels nemlig, at mange ei havde haft de fornødne Forkundskaber, for deattes i Skolen, deels at de meget sildig vare komne i Skolen, opdragne efter Landets Skik og Tare til Bondearbejde, saa at blandt de 27 Disciple ikke var een, som jo kunde forrette Bondegierning lige saa godt som nogen til Bondestanden bestemt Yngling, hvortil endnu kom, at Forældre og Børgere i de sidste 20 Aar havde været utilboelige til at skikke deres Børn til Skolen i Reiseveg, førend de vare noget til Alders, da de af Mangel paa Spisevert ved Skolen maatte paa et fremmed Sted, hist og her deromkring, besørge deres egen Deconomie og desuden vare underkastede adskillige for den uhardede Ungdoms Sundhed betænkelige Anstrængelser og Uleiligheder. Bedligeholdt blev endnu den Skik, at Disciplene havde Lov af Skolen om Mandagen, efter den gamle Sædvane, stadfæstet ved Forordningen af 3 Mai 1743 §. 58, som tilføier den Grund: "for at tage sig en sammelig Motion og desto bedre at lave sig til de i Ugen forestaaende exercitia;,, ligeledes, i Medhold af samme Fdngs. §. 44 og 47, den Sædvane, at Disciplene hver Morgen, strax efter at være paaflædte, og hver Aften, før de gik til Sengs, samlede i Skolen

i en af Lærernes Nærværelse aflang en passende Psalme og skiftedes til at læse høit en Morgens eller Aftenbøn, sluttet med Fadervor; samt at i Spisestuen Disciplene afvejlende, i Overværelse af en af Lærerne, læste høit til og fra Bords. Endvidere, for at vedligeholde god Orden og Sædelighed, vare der i Skolen, i Spisestuen, paa Cengeløftet, i Kirken eller uden for Huset valgte nogle af de ældste og skikkeligste blandt selve Disciplene, som, naar og hvor Lærerne ei vare tilstede, skulde have Opsyn med de andre, samt, til Underretning for den øverste Lærer, antegne, hvad uanstændigt eller straffskyldigt maatte foresælde.

Den offentlige Skole-Examen var bleven afholdt i Mai Maaned, og een Discipel, Bisdwar Thorvaldsen, var bleven dimitteret og havde derefter holdt Dimissionsprædiken. Da efter Examens Slutning kun faa Dage vare tilbage indtil Skolens sædvanlige Ophævelse i Sommermaanederne, var den nu bleven opsagt ved en latinsk Tale af den øverste Lærer *).

*) Før, da Skolen holdtes paa Skalholt, og siden i Reikevig, blev den ligeledes opsagt om Foraaret, til forskjellige Tider, ordentligviis i Mai, i en Forsamling af Biskoppen, Skolens Lærere, Domkirkepræsten og andre Præster, som kunde være tilstede. Høitideligheden begyndtes med at ringe en liden Klokke oven og udenfor Skoledøren, og

Skolebibliotheket havde ei endnu kunnet bringes i tilbørlig Orden. Det var kommet i endeel Con-

strax iſtemmedes af Skolens Præcentor eller en anden nærværende god Sanger Veni sancte Spiritus &c., hvilket blev aſſunget af alle. Derefter mæſſede Præcentor: Emitte Spiritum tuum, Domine et creabuntur, og Choret ſvarede: et renovabis faciem terræ; derpaa mæſſede Præcentor igien: Oremus, Deus, qui corda fidelium &c., hvortil Choret ſvarede Amen. Nu fremtraadte til det paa Skolegulvet i Skalholt opſtillede Bord, men i Reikevig op paa et ordentligt Catheder, Saleren, ofteſt en af Lærerne, undertiden og ved vigtigere Tilfælde, ſ. Ex. en Rectors eller Conrectors Indſættelse, tillige forſt Biſkopen. Enhver ſaadan Tale holdtes paa Latin. Derefter blev af alle iſtemmet Te Deum, og tilſidſt oplæſtes af Supremus i Skolen en kort Bøn paa Latin og oratio Dominica. Derimod holdt man op med diſſe latiniſke Præludier og Epiloger i den paa Beſteſtad oprettede Skole, og led ſtedet for og efter den holdte Tale aſſynge tvende dertil valgte No. af den iſlandſke nye Psalmebog; kunſ til Slutning oplæſtes ligesom for af Skolens overſte Diſcipel forbeholdte Bønner paa Latin. (Skiondt hiin Indretning kunde taale nogen Modification efter Tidernes forandrede Smag, har dog den ſidſte Forandring neppe bidraget til at forøge den offentlige Handlingſ Høitidelighed, i hvilken Henseende — i Henseende til alt; hvad der angaaer udvortes

fusion saavel ved Bøgernes Transport fra Keikevig som ved endeel andres Afhentelse fra Holum, og da ingen beqvem Plads fandtes til dem paa Bessersstad, maatte de hensættes paa Kirke loftet, hvor Skulden siden ei havde tilladt at eftersee dem. Da Kirke loftet ei var frit for Sneefog og Fugtighed og det ogsaa der manglede Lysning, vilde dette i alt Fald ei være noget passende Bibliothek locale, hvorfor ei heller de ved Lector Johnsen seeneft hidbragte Bøger vare der hensatte. Imidlertid vilde i selve Skolebygningen kunne anbringes en Afdeling paa Loftet, hvor Bibliotheket kunde faae en beqvem Plads, og hvorhen man agtede at flytte det, saas snart Indretningen var færdig. I øvrigt havde til Bibliotheket aarligen, fra 1 Mai 1802, været reglementerede 30 Rd. 84 ß., hvoraf for Tiden havde tilgode 64 Rd. 7 ß.

Til Stipendiater vare, i Henhold til den kongel. Resolution af 17 Mai 1805, 24 Disciple strax bleve antagne; men paa Grund af Uformuenhed kunde kun for 4 af dem det Tillæg af 20 Rd., hvorfor skulde have Regres til vedkommende Forældre og Bærger, ventes tilbagebetalt.

Høitidelighed — de moderne Indretninger overhoved have været lidet heldige i Sammenligning med Forfædrenes Vedtægter og Foranstaltninger).

Foruden de 24 Stipendiater eller Admissedisciple vare endnu 3 Disciple i Skolen, som betalte for Kost og Underviisning. Ved Fdn. af 3 Mai 1743 §. 17 var Honorarium til Lærerne eller Didactrum fastsat til 4 Kroner, men pleiede nu at betales af Privatister med 10 Rd. Enhver af Stipendiaterne skulde desuden ifølge nysnævnte Fdn. §. 15, 40 og 41 for Skolecassens Regning forsynes med Papir, Bøger og Klæder, hvilke sidste endog specificeres i Reglementet af 10 Jun. 1746, nemlig: 1 Ersie, 1 Par Underbuks, 2 Par Strømper, 1 Skjorte og Læder til Skoe, saalænge de ere i Skolen. Denne Bestemmelse gientages i Separationens acten af 29 Mai 1767, hvor ogsaa Lys og Skoe udtrykkelig nævnes, og i det sidste kongel. Reglement for Keiserlig Skole af 29 April 1785 saaledes, at for hver Stipendiat bestemtes:

a) til Bøger og Papir	1 Rd. 36 s.
b) til Lys	64 "
c) til Skoe	32 "
d) til Klæder, eller om de dermed forsynes hjemme fra, til Bøgers Anskaffelse	2 — 32 "

Med Lys og Skoe vedblev Episeverten at forsyne Disciplene, men ansaae sig med Rette ei forpligtet til at drage videre Omsorg for deres Klæder, end hvad Vask og Vedligeholdelse angik.

Ved Disciplenes Bespiisning havde den an-

fagne Episevert i dette første Skoleaar havt en Underbalance af 108 Rd. 45 $\frac{1}{2}$ β , ihvorvel Disciplenes Forældre og Bærger vare blevne anmodede om, for billig Betaling at anskaffe og transportere til Skolen enten 5 Lpd. Smør eller 1 Skpd. Fisk for hver, hvortil de fleeste havde ladet sig finde villige. Mangel af et Episereglement (de under 10 Jun. 1746 og 29 April 1785 indførte passede ei til nuværende Skoleindretning) føltes især ved de undertiden imellem Episeverten og Disciplene opkomne Misforstaaelser. Det i Febr. og Mart. feilslagne Fiskerie i Forening med Mangel paa fornøden Provision af Kød havde sat Episemesteren ud af Stand til at forskaffe Disciplene den sædvanlige Afvexling af Mad.

Hvad angaaer Disciplenes medicinske Pleie, da skulde Landphysicus, hvis Embede var oprettet 1760 og som kort efter tillagdes en Discipels Almisse fra hver af de to Skoler til Underholdning for de fire unge unge Mænd, som skulde dannes til Chirurger *), ifølge sin Instruction af 19 Mai 1760 §. 9 ff., frit forsyne Disciplene med Medicamenter og Cur. Med Hensyn dertil, og især i Betragtning af Reikevig Skoles lange Afstand fra Landphysici Opholdssted og fra Apotheket, havde Lectoren foranlediget, at Skolen var af Landphy-

*) Stephensen a. St. S. 144 og 339.

ficus bleven sendt et Quantum af de i de sædvanligste Sygdomme brugeligste Medicamenter.

I samme Aar (1806) blev af Directionen bestemt, at Skolen herefter skulde have 3 Classer og foruden disse en Selecta for de saakaldte Dismisses, d. e. for dem, som i Skolen forberedes til geistlige Embeder og dertil kunne beforders, uden at have taget academiske Examina. Lillige meddelees Forskrifter i Henseende til Underviisningsgjenstandene og disses Fordeling og Behandling, skriftlige og Declamationsøvelser i det islandske, danske og latinske Sprog, Dagbøger, Censurprotocoller ic., og Mandagen tilføiedes de ordentlige Skoledage. Det foreskrevs, at Skoleexamen skulde holdes i de sidste 8—10 Dage af Jun. Maaned og den aarlige Skoletid vare fra 24 Sept. til 1 Jul. I Maanederne Julii, August og indtil 24 Sept. kunde Disciplene være fraværende. Skolebibliotheket skulde bringes i Orden og opstilles paa et passende Sted. I Henseende til Stipendievæsenet begiærte Directionen Stiftsøvrighedens og Lectors Betænkning angaaende visse didhørende Forslagspunkter, hvoriblandt, om Stipendiaternes Antal ikke kunde ansættes til 30, som gaves Bolig i Skolebygningen, for hvilke der holdtes Deconomie og som stode under nærmere Opsyn af Lærerne. Fremdeles bestemtes, at ugifte Lærere skulde have fri Bolig og Kost, spise med Disciplene, sove paa

deres Værelse og paasee Orden, Reenlighed og Sædelighed; de gifte Lærere derimod selv sørge for deres huuslige og øvrige Fornødenhed r. I øvrigt forlangtes ogsaa Stiftsøvrighedens og Lectorens Betænkning angaaende, hvorledes Disciplenes Kost, Klæder og øvrige Fornødenheder bedst kunde reglementeres, paa hvilke Vilkaar Deconomus helst skulde antages, hvilke Foranstaltninger kunde være at træffe for at raade Bod paa Mangel af Victualier &c. Af det Kongel. Rentekammer bleve opsendte videre fornødne Materialier til Skolebygningens Istandsættelse.

I Aaret 1807 bleve 7 Disciple dimitterede fra Bessestad Skole. Ved det nye Skoleaars Begyndelse (1 October) indtraadde 6 Disciple, hvoraf 5 Præstesønner og 1 af Bondestanden. Af disse døde fort efter den eene, navnlig Bergsvend Johansen, som den 15 Decb. 1807 fik Tilladelse at gaae fra Skolen i et ham vigtigt Errende over til Skildinganes, men vansmægtede paa Tilbageveien i et paakommende slet Veir og fandtes død sønden for Selvkard. Han var indkommen i Skolen den 1 Octb. s. A.

Adskillige Forslage indstilledes til Directionen, Disciplene og Underviisningen angaaende, hvoriblandt:

- a) at de Stipendiater, som ikke strax efter at være dimitterede fra Skolen (uden at have giennem-

gaaet Selecta) begave sig til Universitetet, maatte forpligtes til, forinden dem kunde meddeles Skole-Testimonium, at gjøre Rede for de Kundskaber og Færdigheder, der fordres af de Elever, som udgaae fra Selecta eller som ansees lovlig dimitterede fra Skolen, da det ellers var at befrygte, at mange af de saaledes dimitterede, som ei fandt Leilighed til at gaae til Universitetet for at fortsætte deres Studeringer, vilde bestemme sig til Bondestanden eller anden privat Stilling, hvorved Mangel maatte forarsages paa Candidater til verdslige og geistlige Embeders Besættelse, og de af det Offentlige paa disse unge Menneskers Forberedelse til Statens Tjeneste giorte Bekostninger saaledes være spildte;

- b) at Disciplene maatte gives nogen Undviisning i den practiske Geometrie og til den Ende, nogle Instrumenter anskaffes, samt Underviisning i Naturhistorie og Havedyrkning; fremdeles at det maatte tillades Dimittenderne, under Sognepræstens og Lectorens Opsyn offentligen i Kirken at øve sig i at prædike og catechisere;
- c) at istedet for den bortsaldne Mandagsferie Disciplene maatte have Frihed Onsdag og Loverdag Eftermiddag fra Kl. 3 af;
- d) at Skoletiden maatte gaae fra 1 October til 20 Jun. istedet for som hidtil fra 24 Sept. til 1 Jul.

Ligeledes i Henseende til Deconomien og Bespiisningen:

- a) at Skolens Deconomie maatte for det første til en Prøve paa to Aar sættes under Administration for Stiftelsens Regning af en Deconomus, der maatte tilstaaes en vis Løn, f. Ex. af 300 Rd., foruden fri Brug af Gaarden Bessestad med tilliggende Herligheder;
- b) at efter disse to Aars Forløb Stiftsbøvrigheden i Forening med Lectoren maatte i Begyndelsen af hvert Aars Jun. Maaned udfaste et Spise-reglement for det næstkommende Skoleaar med Hensyn til daværende Priser paa Nødvendighedsbare og efter følgende almindelige Grundsatninger:
 1. at Udgifterne til enhver Kostgængers Bespiisning maatte saavidt mueligt beregnes til 80 à 90 Rd.;
 2. at foruden to Stykker Smørrebrød til Frokost og om Eendagen en Portion Theevand, maatte fastsættes tvende Maaltider daglig, nemlig om Middagen Kl. 12 to Ketter Mad, hvoraf i det mindste den eene varm, og om Aftenen Kl. 8 een til to Ketter vekselsviis;
 3. at istedet for Rugmeel, hvis Brug maatte faa meget mueligt indskrænkes, maatte bruges Mellemad og Havevexter, hvis flittige Dyrt.

ning, i Særdeleshed og Forsøg med Kartoffer, maatte anbefales Deconomus;

4. at Episereglementet maatte i paakommende Tilfælde underkastes Forandring; at i ørigt Episevæerten ved hver September Maanedes Ende maatte have forsynet sig med de fornødne Quantiteter til Jun. Maanedes Udgang næste Aar, men i manglende Fald strax underrette Stiftsovrigheden om det Manglende, for at denne kunde foie Anstalt til dettes Anskaffelse;

c) at Lys og Brænde maatte anskaffes paa Stiftstelsens Regning efter Fornødenhed.

Stipendiaternes (24) Underholdning havde i Skoleaaret 1806 — 1807 kostet i alt 1928 Rd. 46 β ., eller 488 Rd. 46 β . over den bestemte Sum (1440 Rd.) og 320 Rd. mere end i forrige Skoleaar, foruden at Deconomus efter Opgivende kom 71 Rd. tilfort med de ham til Forvebrændsel tilstaaede 47 Rd. Det Tab, han saaledes deels i Skoleaaret 1805 — 1806, deels i 1806 — 1807 havde lidt, blev ham godtgiort.

Imidlertid blev i Efteraaret 1807 af Stiftsovrigheden udfærdiget et Interims, Episereglement for Skoleaaret 1807 — 1808, saaledes:

"Til hvert Maaltid gives Disciplene to Retter Mad daglig, hvoraf den eene Ret skal bestaae i suffisant Fode af Torsfisk eller Klipfisk, samt røget

eller saltet Kisd, omtrent $\frac{1}{2}$ Pd. pro persona, men af Blodfisk 2 Pd. med 6 Lod Smør til hver Maaltid; den anden Ret i god varm Mad af Brød, Kaal og andre Supper. Til Brød gives $\frac{1}{4}$ Pot nymalket Mælk eller i dets Sted, naar samme umueligen kan havees, 2 Lod Smør pro persona.

Den daglige Kost reglementeres, som følger:

Om-Søndagen, Formiddag til Frokost 8 til 9 Lod Brød, naar prækes paa Bessestad; Eftermiddag Kaal eller Erter med Kisd af $\frac{1}{2}$ Pds. Vægt; om Aftenen Fisk og Brød.

Mandagen, Formiddag Torsfisk og Brød; Eftermiddag fersk Fisk eller Klipfisk og Brød.

Tirsdagen, Formiddag Torsfisk og Brød; Eftermiddag varm Kisdmad til Juul, siden Brød, 15 Lod, og Brød.

Onsdagen, Formiddag Klipfisk og Brød; Eftermiddag Torsfisk eller Kisd og Brød eller Suppe.

Torsdagen, Formiddag Kisd med Kaal eller Erter; Eftermiddag Brød, 15 Lod, og Brød.

Fredagen, Formiddag Torsfisk og Brød; Eftermiddag fersk Fisk eller Klipfisk og Brød.

Lørdagen, Formiddag Fisk og Syre, Ol, eller Brodsuppe; Eftermiddag Brød, 15 Lod, og Brød.

Det kan staae Deconomus frit for, i Fisketiden at beværte Disciplene eengang ugentlig med

Fiskesuppe eller Plukkesik med tørt Brød til istedet for det reglementerede smørte Brød og Grød..

Hvad Disciplenes Klædning angik, da tiltraadte Stiftsborgheden Lectorsens Forslag, at istedet for de ved sidste Reglement af 29 April, 1785 til Klæder bevilgede 2 Rd. 48 S. for hver Stipendiat, og da Dragts og Sæders Forandring i Island gjorde, at man ei længere kunde eller burde tilholde Disciplene, efter den gamle Skik at gaae med den sorte Badmelstrøie og korte dito Badmelsbeenklæder, maatte af Deconomus for hver Stipendiat paa Skolens Regning aarligen anskaffes en kort blaa Trøie af Klæde til 2 Rd. Allen med blanke Knapper, tvende hvidagtige korte Væster, et Par blaa Pantalons af islandsk Strik til 2 Rd. Allen, og hver tredie Maaned et Par islandske Skoe. Lignende Dragt skulde Ikke Stipendiaterne anskaffe sig, og isørigt samtlige Disciple af deres Forældre eller Børgere forsynes med de fornødne Klæde- og Linnedstykker, i det ringeste med 4 Skjorter, 2 Par Underbuks og 6 Par Strømper.

Med Hensyn til Disciplenes Sundhedstilstand og medicinske Pleie foresloges nogen aarlig Godtgørelse for Landphysicus, som havde ansøgt saadan, med Hensyn til at Disciplenes Stillesiddende ofte paadrog dem forbutisk Udset og dermed be-

flægtede Sygdomme, hvorover han ofte nødsagedes til at gisre Reiser til Stedet.

Formedelt de stigende Priser paa alle For-
nødenheder, og for at tilveiebringe en nødvendig
Forbedring i Stipendiaternes Kost og Pleie, fore-
sloges en Forhoielse af Stipendiernes Beløb, s. Ex.
at hver Stipendieportion maatte forhoies til 70
Rd. Ligeledes ønskedes en Forøgelse af Stipen-
diepladsernes Antal, med den Bemærkning, at det
var nødvendigt at see hen til, at Embedernes For-
nødenhed der — i Tallet c. 200 geistlige (foruden
32 personelle Capellanier) og 36 verdslige — kræ-
vede en aarlig Suppleren af 6—8 Subjecter, samt
at der var Grund til at befrygte, at foruden Sti-
pendiaterne ikkun faa vilde opofre sig til viden-
skabelige Studia. Tillige foresloges, at Stipen-
diatens første Skoleaar maatte ansees som Probe-
aar, saaledes at, hvis han ei svarede til Forvent-
ningen, Stipendiet da fratoges ham for at gives
til en anden.

Lectoren vedblev at boe paa Lambhuus.

I dette Aar blev under 18 Jun. Stud. John
Johnsen constitueret til Adjunct i den paa anden
Maade befordrede Guttorm Poulsens Sted. I
samme Aar leed den ordentlige Communication
med Island en uventet Standning ved det engelske
Oversfald paa Sieland. Et Skib afgik dog i
October. De indruffne Begivenheder foranledigede

Directionen til at forsyne Stiftsøvrigheden i Jysk-land med en almindelig Bemyndigelse til, efter bedste Skjønnende at føie saadanne interimistiske Foranstaltninger, som den maatte ansee fornødne til at holde den lærde Skole paa Bessestad i bedst muelig Drift.

I Foraaret 1808 bleve 6 Disciple dimitterede fra Skolen. Derimod indtraadde efter Censurregistrerne kun 1 i October s. A.

Spiseverten havde, uagtet den Behjelpelighed, der var viist ham, og uagtet at Stiftsøvrigheden havde bevilget ham et Tillæg af 10 Rd. for hver Stipendiat, dog i dette Skoleaar (1807—1808) ikke kunnet forsyne Skolen med Levnetsmidler længere end til April Maanedes Udgang 1808, da Disciplene maatte reise hjem, i hvilken Anledning 30 af dem fik hver en Gratification af 30 Rd. Da Spiseverten hverken i denne eller andre Henseender havde opfyldt sine Forpligtelser, blev han afskediget og en anden antaget. Til Papir var hver af de 24 Stipendiater givet et Extrabidrag af 16 s. I samme Aar indgav Etatsraad Justitiarius Stephensen under sit Ophold i Kiøbenhavn et Forslag til at hæve Deconomien ved Bessestad Skole og derimod at give Disciplene Kostpenge. Skolebygningens Istandsættelse var bleven fortsat og saavidt mueligt fuldendt.

I Mai 1809 dimitteredes 11 Disciple for

uden 1, som forlod Skolen med Vidnesbyrd, og i October s. A. indtraadde 20 nye Disciple, hvoraf 14 Præstesønner, 3 Bondesønner og 3 af anden borgerlig Herkomst.

I dette Skoleaar (1808—1809) foranledigede fiendeligt Ansald nye Vanskeligheder i Henseende til Deconomien. Efter at de offentlige Casser i Aaret 1808 vare borttagne af Capercapitainen Gilpin, fandtes der ingen Udvei til at holde flere end 16 Stipendiater ved Bessestad Skole, og den nye, paa 1 Aar antagne, Deconomus, Niarne Haldorsen, havde man formedelst de høie Priser paa alle Fornodenheder maattet tilstaae et Tillæg til de for hver Stipendiat regulerede 60 Rd., efter hvad han ved Bilage og rigtig Regning kunde bevise at have udlagt mere. Derefter havde de 16 Stipendiateres Bespiisning og Pleie i Skoleaaret 1808—1809 kostet 1174 Rd. 61½ ø. mere end den fastsatte Sum 960 Rd. I Sommeren 1809 (25 Jun. til 22 Aug.) udtømte J. Jørgensen og Riobmand Phelps atter Casserne *), og da efter 22 Aug. Orden igien var bragt tilveie, var Skoletiden snart forhaanden, henved 24 Stipendiepladse vare bortgivne, Provisioner vare næsten ei at faae, da

*) See herem Collegialtidenden 1809 No. 63—65. Hooker Journal of a Tour in Iceland. Yarmouth 1811 p. 305 sqq.

den rette Tid til deres Indføb var forløben og
 Stiftsøvrigheden maatte, for at Underviisningens
 Ordre ei skulde blive uundgaaelig, ved ny-
 Accordt med den sidstantagne Deconomus atter indgaae det
 forrige Mars Wilkaar med endnu et Tillæg til
 Lønnen.

I Foraaret 1810 findes kun 1 at være dimitte-
 teret; ved det nye Skoleaars Begyndelse med Oct.
 s. A. indtraadde 7 Disciple, nemlig 2 geistlige og
 5 verdslige Embedsmænds Sønner.

I dette Aar tilskrev Baronet Sir George
 Mackenzie fra Skotland, som om Sommeren
 1810 havde bereist Island for at undersøge dets
 Naturmærkværdigheder, under 1 October Biskop
 Vidalin om, hvorlunde han vilde stifte fem Præ-
 mier for de Disciple ved Bessestad Skole, som
 meest udmærkede sig i Theologie, Latin, Græsk,
 Engelsk og Mathematik, ligesom han og lod med-
 følge 5 til dette Niemeed prægede Medailler. Fol-
 gende er et Udtog af Hr. Baronettens latinske Brev
 til Biskoppen.

Quinqve numismata nunc tibi remitto, quæ
 in præmia iis tribui volo, qui studio rerum divina-
 rum, matheseos & lingvæ græcæ, latinæ, anglicæ-
 que felicissime incubuerint. Gratum mihi feceris,
 si ipse, Bessestadum profectus, coram provinciæ
 legatis, præceptoribus et discipulis meum in hac
 re consilium patefacias, quod si ab omnibus pro-

tatum sit, in præmiorum distributione usurpari potest:

1. Qvi in sacris literis Episcopo et præceptoribus optime meruisse videbitur, inquisitione annua mense Mayo habita, de ejus collo suspendet Episcopus numisma Theologicum. Ita ornatus, condiscipulis suis in pompis ad ædem sacram antecedit, et per studiorum vacationem singulis diebus dominicis et festo quoque die numisma ei gestare licebit. Ludo iterum aperto, discipulus numisma Episcopo tradet, qvi usque ad inquisitionem proximam servabit, ubi ut antea tribuetur, non autem eidem, qvi anno præcedente obtinuerat. Nomina discipulorum, qvi præmia reportaverint, in albo inscribentur et parietibus etiam scholæ vel ædis sacræ affigentur. Quum numisma discipulus reddat, dabit quoque literas ad me ipsum, dum vivo, et post mortem ad principem meæ familiæ, latine de re quadam Theologica scriptas. Hæ literæ, exemplari in album transcripto, in Britanniam primo quoque tempore mittendæ. Quacunque de re agitur, expectabitur ampla et accurata investigatio.
2. Qvod ad quatuor alia numismata attinet, eadem regulæ adjectæ, quæ sequuntur, sunt observandæ:
 1. Qvi græcum numisma obtinebit, una cum

brevi ad me vel successorem meum epistola latina scribere oportet tractatum græca oratione sive soluta sive numeris adstricta de lingvæ græcæ præstantia.

2. Qui numisma latinum obtinebit, idem illi latine faciendum est.

3. Cui anglicum numisma continget, quoddam poema islandicum bene redditum ad me transmittet.

4. Numisma mathematicum hoc consilio donatur, ut juvenus studiosa ad prima scientiæ elementa accipienda excitetur. Siquis ostendat, se ingenium et cupiditatem altius progrediendi et trigonometriæ vacantia habere, verosimile est, occasionem ab imperio vel Britannico vel Danico oblatum iri, se arte ab ea pendente exercendi.

Hæ regulæ in tabulas referendæ et quotannis cum ludus aperitur, Calendis Octobris recitandæ.

Si hac ratione doctrinam et scientiam in insula tua vel minime promovere potero, valde lætabor.

De fem Medaillers Form, Præg og Vægt var følgende:

Den første rund med vedheftet blaat Silkebaand, Vægt 1 Lod 1 Qv.; paa Reversen Lingva

latina; paa Uversen præmium Mackenzianum institutum 1810.

Den anden ligesaa rund med vedheftet guult Silkebaand, B. 1 Lod 2 Qv.; paa Reversen Homers Hoved med Omskrift: Lingva græca; paa Uversen: præmium Mackenzianum institutum 1810.

Den tredje et Kors med vedheftet hvidt Silkebaand, B. 1 Lod; paa Reversen: Theologia; paa Uversen det samme.

Den fjerde et Trapezium at bære i grønt Silkebaand, B. 3 Qvintin; paa Reversen: Britannia med en Oliegreen i Haanden med Omskrift: Lingva anglica; paa Uversen det samme.

Den femte en Cirkel, hvorinden i en ligesidet Treangel, der omslutter en Globus terrestris med Omskrift: Mathesis; paa Uversen det samme. B. 1 Lod $1\frac{1}{2}$ Qv.

Alle af fint Sølv og mæssig forgyldte.

Da imidlertid Biskoppen fandt nogle Betænkkeligheder ved at opfylde Baronettens Ønske, deels formedelst Fædrelandets daværende Forhold til Engelland, deels fordi Disciplene paalagdes Forpligtelser, som de ei kunde opfylde, da Engellæ og Mathematik ei lærtes i Skolen, og den interimistiske Stiftsbestyrelsescommission ei heller derom vilde afgjøre, saa blev denne Sag forbeholdt høiere Bestemmelse.

Den nye Spisevert havde i Skoleaaret 1809 til 1810 ført Spiseoekonomien og bespiist Disciple-
lene til alle Bedkommendes Tilfredshed og uden
at forlange mere end de for hver Stipendiat fast-
satte 60 Rd. (i alt for 16 Stipendiater 960).

I Løbet af bemeldte Aar (1810) blev i Anled-
ning af Lector Steingrim Johnsens Befordring til
Coaneprest i Odde Adjunct John Johnsen den
ældre constitueret til Lector, den constituerede John
Johnsen den yngre til første Adjunct og Alumn.
Semin. pædagog. Helgrim Hansen Scheving, som
opsendtes fra Kiøbenhavn, til anden Adjunct. Ved
den sidste besørgede ogsaa Directionen en ny Trans-
port af Bøger for Skolens Bibliothek.

I Mai 1811 dimitteredes 5, og ved det nye
Skoleaars Begyndelse optoges 7 Disciple, tre
Sønner af Geistlige, tvende af Bønder og tvende
af anden borgerlig Stand. Til de fem ledigblevne
Stipendiepladser havde meldt sig 30 Competenter.
Ved Udgangen af Mai 1811 var Antallet af Di-
sciple, foruden de 5 Dimittender, 25, 12 i anden
og 13 i første Classe. Det nye Skoleaar aabnedes
med en Tale af Adjunct Scheving.

For det næstfølgende Skoleaar (1811—1812)
havde Stiftsøvrigheden, formedelst alle Fornøden-
heders stegne Priser, fundet billigt at tilstaae Deco-
nomus for hver af Almisje-Disciplene, hvis Antal
dette Aar vilde blive 25, 70 Rd., og i Brændsel

penge, Mortnerløn o. s. v. 275 Rd. 19 ß., til-
sammen 2025 Rd. 19 ß.

Ligeledes tilfod Stiftsøvrigheden hver Almissee-
Discipel 3 Bøger Papir frit.

I Anledning af den tilstædeværende Maauel
paa duelige Subjecter til at besætte Sysselmands-
embederne, blev det Forslag igientaget, at en Lærer
i Lovkyndigheden maatte ansættes ved den lærde
Skole, for at vedkommende Disciple kunde saa-
ledes forberedte komme til Kiøbenhavn og der strax
eller efter søie Tid tage i det mindste danskjuridisk
Examen.

I Henseende til Skolebygningen anmeldtes, at
denne, som er en Træbygning, ingentid var bleven
ret. fuldført, at den var i saa maadelig Tilstand,
at Vandet bestandig løb igiennem Taget, hvorved
Tammeret fordærvedes, og at det vilde være nød-
vendigt at lade den sætte istand i næste Sommer,
hvis de fornødne Materialier kunde erholdes.

I Mai 1812, da Skoleaaret 1811—1812
sluttedes, var Disciplenes Antal 29, hvoraf 2
skulde dimitteres. Formedelsi den tiltagende Dyr-
hed bleve ingen nye Stipendiater antagne. Af
samme Aarsag blev foreløbigen bevilget Deconomus
100 Rd. for hver Discipel for det følgende Skole-
aar (1812—1813).

Om den islandiske lærde Skoles Indtægter seer
Udg. sig ikke istand til at meddele nogen nøiagtig

Underretning. Kun saa meget kan han derom i Almindelighed opgive, at den bestaaer af: 1) de 1500 Rd. aarlig, som ere Skolen i Bessstad forsikrede af Renterne af den ved Skalholt Bispestols og Skoles Jordegodsens Salg udbragte Capital (see ovenfor S. 191), hvilke 1500 Rd. dog ifølge Kongelig Resolution af 14 Jan. 1791 lide en Afkortning af 6 pC., hvorved de altsaa formindskes til 1410 Rd.; 2) forholdsmæssig Andeel i Renten af den Capital, som er udkommet ved Afhændelsen af den 1801 nedlagte Holum Bispestols og Latin-skoles Jordegods. Saavidt Udg. er underrettet, var i Aaret 1808 af dette Salg (som da meest var fuldendt) udbragt en Capital af 69,618 Rd. 40 Sk. hvoraf den aarlige Rente à 4 pC. vilde være 2784 Rd. Hvorvidt bemeldte Fond siden 1808 maatte være bleven forøget eller samme ved Om-skrivninger ifølge Fdn. af 5 Jan. 1813 eller andre Omstændigheder have lidt nogen Indskrænkning er Udg. ubekiendt *).

*) Tillades maatte det Udg., atter (s. disse Annal. 1810 2 B. S. 279, 1812 S. 359 o. a. St.) at yttre sin individuelle Mening om det Betænkkelige og Mislige i Afhændelse af offentlige Stiftelser's faste Eiendomme mod Kiøbesum i Penge een gang for alle uden paahæftet aarlig Afgift i Natura her, at erlægge enten in natura eller med Penge efter Capitalstaxt eller Markedspriser. Saa meget

I øvrigt ansees det ikke upassende at slutte denne actmæssige Udsigt over det islandske lærde

mindre kan Udg. tage i Betænkning at nyttre sin Sorg over det, som allerede i saa Henseende er skeet, da de seener Lovgivninger og Kammer-Resolutioner (s. disse Annal. 1811 1 B. S. 279 ff.) noksom bevise, at man er kommen til Erfiendelse af rigtigere Grundsætninger. Udg. vil kun tilføie nogle saa Dplysninger. Af Christiania Cathedralskoles betydelige Skolegods blev i Aarene 1800 til 1805 det Meeste solgt (s. disse Annal. 1807 1 B. S. 274 ff.) for rede Penge efter en skeet Taxation, ved hvilken 127½ Gaarde i Bienenemnit vare vurderede til c. 1300 Rd. D. E. hver (tillsammen for 164,580 Rd.), hvis Renter kunde anslaaes til det Tredobbelte af den hidtil svarede Landskyld. Af en saadan Gaard er altsaa ved Salaet tilveiebragt en aarlig Indtægt af c. 50 Rd., forudsat, at Renten er fulde 4 pC. og at Capitalen ingen Indsmeltning har lidt ved den seene i Pengevæsenet skee Forandring. Men antaget, at enhver af disse Gaarde var bleven esterhaanden, afhændet endog blot paa samme Vilkaar, som den i disse Annaler 1812 S. 361 omtalte Gaard Duestad i Bergens Stift, hvor Renten af Siobesummen allene er det Tredobbelte af den hidtil svarede Landskyld, og desuden en Kornafgift er kommen til af over 7 Tdr. Havre (men Jordeiendommene i Aggershuus Stift have i Almindelighed større Værd end de i Bergens Stift), saa vilde Indtægten af de solgte

Skolevæsens Historie i senere Tid med følgende Udtog af hvad Hr. Mackenzie i sin islandiske Reise

127½ Gaarde efter al Sandsynlighed i det mindste kunne være blevet udbragt til 1000 à 1200 Tdr. Eng aarlig foruden den samme Forhøielse af Penge-Indtægt, hvilket vilde have været af stor Bigtighed for det lærde Skolevæsen i Norge, hvor alle de øvrige Skoler trænge til Hielp fra den i Christiania. At den sidste ei endda leed alt det Tab, mueligt var, maa tilskrives de Veitændingers Uforstand, som ei skyndte sig, itide at giøre Brug af det dem indtil Udgangen af Maret 1805 aabent staaende Tilbud, at faae deres Gaarde for den i Maret 1799 bestemte Taxationspriis. Alle de Fæstere, som efter denne Termins Udlob anmeldte deres Begiering om at erholde deres paaboende Gaarde til Eiendom for den af Commissiønen satte Taxt, blev derfor ogsaa saadan Begiering nu ikke mere bevilget (Directionen for Universitetet og de lærde Skoler var imidlertid oprettet). Saaledes bleve endnu tilbage 51½ Gaarde, hvis Realisation efter de ved Rescr. af 19 Mai 1809 og senere Anordninger fastsatte Grundsaetninger formodentlig vil for Skolen afgive en meget betydeligere Fordeel end den, Afhandelsen af hine 127½ har forskaffet den.

Hvorledes endog tilfældigen Tab let kan forarsaaes ved at afhænde offentlige Stiftellers Jordegods for rede Penge, uden at paahæfte aarlig Kornafgift, derom vidne de Data, som disse Annaler indeholde i Henseende til Salget af

fortæller om den Keiserlige Skole, saaledes som han forefandt den i Aaret 1810.

det Universitetet tilhørende Strøegods i Jylland, sædvanlig Præbenda Eweed kaldet, hvilket Commissionen for Universitetets og Communitetets Jordegodsens bedre Indretning blev under 6 Mart. 1807. bemyndiget til (s. disse Annal. 1807 1 B. S. 121) at afhænde paa den for Universitetet fordeelaetigste Maade. Naar man tager de Pengesummer i dansk Courant, for hvilke i Aarene 1811 og 1812 9 Gaarde, en Mølle og et Huus i bemeldte Aar ere afhændede (see disse Annal. 1812 S. 316 ff.), og reducerer samme til Rigsbankpenge S. B. efter Omskrivningstabellen A. ved Fdn. af 5 Jan. 1813; naar man sammenholder Renten deraf deels med den hidtil svarede Landgilde in natura, deels med den aarlig Afgift i Korn, man, foruden Kjøbesum, vilde have kunnet opnaae ved at gaae frem efter de Grundsaetninger, som følges ved Skolegodses Afhændelse, saa vil man sionne en mærkelig Forskiel paa Resultatet. Vi vilde tage eet Exempel. I Høyvorne folgtes en Gaard, staaende for 7 Tdr. 2 Skp. 2½ Alb., og hvoraf hidtil svaredes i Landgilde 2½ Td. Rug, 6 Td. Byg, 5 Td. Havre, 1 Boelsviin og 36 s. i Penge, i 11 Jun. 1812 for en Kjøbesum af 3000 Rd. D. C. Vi antage, at denne Sum strar i samme Termin giordes frugtbringende; den vil da i 1813 være bleven omkreeven til 900 Rbd. S. B., hvoraf Renten, & fulde 4 pC., er 36 Rbd. S. B., som altsaa fra

"Den 21 (Mai) gif vi hen at. besee Skolen i Bessestad. Vi vare (ved et latinsk Brev) blevne

1813 af. er den hele Indtægt af en Eiendom, der hidtil afgav c. 14 Td. Korn i aarlig Landgilde, foruden Indfæstning til sine Tider. Vi antage, at den samme Gaard var bleven afhændet efter de i Rescr. af 19 Mai 1809 o. fl. foreskrevne Regler. Efter Analogie, med andre jevnlige Exempler maatte den aarlige Kornafgift, som vilde blive at hævste paa en saadan Gaard ved dens Overdragelse til Eiendom, i det mindste være bleven 16 à 20 Td. Korn, og man havde desuden kunnet vente en Kiøbesum af i det mindste 6—800 Rbd. S. V. Forskiellen paa Fordelen af denne eene Gaard efter de to forskiellige Afhændelsesmaader blev saaledes meget betydelig.

Vil man gaae længere tilbage i Tiden og tage Noti; af, saavidt det kan opdages, hvilke Eiendomme endog blot de til det lærde Skolevæsen henhørende Stiftelser have afhændet og for hvilke Summer eller aarlige Afgifter i Penge, saa maa man forbauses over den Skade, som derved er dem tilfoiet. Odense Communitet har næsten intet tilbage af sit forhen saa betydelige Jordergods. Det Gods, som tilhorte Nykøbing Skole paa Mors, er borte. Øster-Hæsling Sogns Kongetiende, som Aalborg Skole eiede, er ganske borte. Narebne Kongetiende, som Roeskilde Skole eiede, blev i Maret 1754 solgt til General Breve Perche til Verchendorf for 2600 Rbd., uden at der engang har kunnet findes Spor til, at denne

indbudne af Biskoppen til at overvære den Examen, som skulde holdes, førend Disciplene i Sommer.

Sum virkelig er indkommen til Forøgelse af Skolens Capitaler. Af denne Tiende svaredes forhen aarlig til Skolen 21 Td. 2 Skp. Rug og 32 Td. 2 Skp. Bng efter Capitelstart. En Proprietær i Sjælland har fortalt Udg., at han har fundet i sine Godsets Papirer, at i Aarene mellem 1760 og 1770 daværende Eier havde kunnet købe af Universitetet endeel Gods for 70 Rd. pr. Td. Hartkorn. Til Enkke forstod han ikke sin Interesse; thi Universitetet vilde da nu have en Pengereente af maaskee 12 à 16 Rd., hvor det nu faaer en Arvetafteafgift af 30—40 Td. Korn.

Saaledes af Historien advaret, vil Udg. derfor aldrig være istand til at frafalde den Mening: at ingen offentlig Stiftelse bør stille sig ved Jordegods, Tiender, Møller og andre faste Eiendomme for rede Penge, eller afhænde dem paa anden Maade, end at forbeholde sig en vis aarlig prioriteret Naturalafgift. Derved foreenes ogsaa disse Stiftellers Interesse bedst med Statens Larv og Puske i Henseende til Kæstegaardes Forvandling til frie Eiendomme, og denne Maade har, hvad Jordegods angaaer, endog, efter Udg. Formening, betydeligt Fortrin for den engang saa stærkt anbefalede, men i Grunden med mange Inconvenienzer forbundne, Arvetafteindretning. Udg. udstrækker denne sin Bekjendelse ogsaa til Statens eller Kronens Eiendomme. Den har i forrige Tider afhændet sine Kongetiender og det Meeste

tiden adspredte sig til deres respective Hiem. . . For vi gik hen til Skolen, gjorde vi et Besøg i Rectorens Huus, Hr. Steingrim Johnsen, som modtog os med megen Høflighed. . . Hans Lærdom er uden Anstrøg af Pedanterie, og hans Bæver til at meddele sig gjør hans Selskab overmaade behageligt. Hans Bærelse var vel forsynet med Bøger, og det Bibliothek, han er i Besiddelse af som Lector Theologiæ ved Skolen, er den bedste Samling af theologiske Værker i Island. . . Vi gik siden hen at bese Kirken. Det er en Bygning af en vis Størrelse, tækket med Tegl og i langt bedre Stand end Kirken i Keikiavik. . . Efterat have tilfredsstillet vor Nysgierrighed, gik vi hen til Skolehuset, hvor Biskoppen modtog os i fuld Ornat. . . Skoleværelserne ere høie, men snevre og smudsige. Ovenover ere Sovestuer for Discipulene og Patientene, alle i en meget ureenlig Tilstand. Lectoren beklagede dette, og Biskoppen

af sit Jordeads for rede Penge, som Tidens Strøm bortskolde. Hvad om den havde beholdt begge Dele, og nu af samme draget den Fordeel, andre Eiere nyde? Hvad om den nu blot havde haft en aarlig Indtægt af maaskee 150,000 Rd. Eng eller mere af de Kongetiender, hvilke for Tiden Private oppebære, medens Afgiften ligesuldt hviler paa Agerdyrkeren? Men dette Thema er alt for riigt.

udraabte med *Emphasis*: *bella, horrida bella*, hvilket med to Ord forklarede den aabenbare Tilstand af Forfald, hvori denne eeneste tilbageblevne Lærdomsplanteskole syntes at være. Der er en betydelig Samling af Bøger, nogle curiøse og seldne; men de ere opstablede uordentligen mellem hinanden paa et elendigt Loft, og bedækkede med Stov og Spindelvæve, *)).

”For nærværende Tid er Skolen i Bessestad den eeneste Underviisningsanstalt i Island. . . For faa Aar siden blev Skolen igien forflyttet til dens nærværende Beliggenhed i Bessestad, da den Bygning var ledig, som forhen havde været Amtmands bolig. Denne Bygning, skiondt ingenlunde i god Stand, er, hvad Storrelsen angaaer, bedre skicket til Skolebygning end nogen anden i Landet, og vilde, hvis Krigen mellem Engelland og Danmark ei var kommen paa, være bleven fremdeles forbedret ved Udvidelse med nogle Tilbygninger, som nu ere i ufuldendt Tilstand.

Skolen i Bessestad bestaaer for Tiden af tre Lærere og 23 til 24 Disciple, da dens Fonds ei tillade et større Antal. Rectoren eller Lector Theologiæ har en aarlig Gage af 600 Rd. De

*) *Travels in the Island of Iceland during the Summer of the Year 1810, by Sir George Steuart Mackenzie. Edinb. 1811. 4. p. 102 sqq.*

tvende Underlærere have hver 300 Rd. . . Det er en besynderlig Omstændighed ved Skolens Indretning, at enhver Discipel, hvad enten han skal være Geistlig eller ikke, er forpligtet til at lære Hebraisk. Imidlertid er dog den allerstørste Deel af dem, som gaae i Skolen, bestemt til den geistlige Stand, og ved Antagelse i Skolen gives Præstestønnen gjerne Fortrin. Ingen Yngling antages, inden han er confirmeret, og en Attest om hans Anlæg maa følge med fra Præsten i det Eogn, hvor han opholdt sig. Det aarlige Studiecursus varer fra October Maanedes Begyndelse til Enden af Mai. . . . Institutet har en Bogsamling, som indeholder 12--1400 Bind, blandt hvilke ere nogle gode Udgaver af Classikerne; den største Deel bestaaer af islandiske og danske Skrifter; desuden findes en temmelig Deel tydske og nogle faa engelske Bærker. Antallet af Haandskrifter er meget ubetydeligt, og de synes ikke at være af synderligt Værd. Mere udsøgt er Lectorens Privatbibliothek, skiont ei saa stort. Det er den bedste theologiske Samling i Island.

Blandt de unge Mennesker, som opdrages ved Skolen, ere der nogle, som siden gaae til Universitetet i Kiøbenhavn for at fortsætte deres Studier; men de iblandt dem, som dertil have Formue eller kunne giøre Udveie, ere meget faa, og Resten, nedtrykt af Armod, nødes for det meeste

til at tage deres Ophold for Livstid i eensomme Afkroge, hvor deres Samqvem, endog med hinanden, næsten ganske er afbrudt, og hvor enhver videre Fremgang i Kundskaber beroer eene og alene paa deres uafhængige og uunderstøttede Kraftstringer. Medens saaledes baade Midler og Motiver til Landskultur savnes, skulde man neppe vente at møde Exempler paa, at Iver for literære Ænsler vedbliver, og at, hvad ved foregaaende Studier er erhvervet, ei blot vedligeholdes, men ogsaa forøges. Og dog er dette en meget hyppig Erfaring. En af de nærmest medende Aarsager til dette overordentlige Phænomen er den lange Periode af Fritid, som Islænderne nyde under de lange Vintre. Denne Fritid ville de, som i Ungdommen have faaet Smag paa literær Virksomhed, naturligviis anvende til at fortsætte de Ænsler, som ere saa vel skikkede til at forslaae Tidens Ridsomhed. Midlerne til Studering ere vistnok meget indskrænkede og Deeltagelsens Fornøielser næsten ganske formeente; men disse Savn oprettes paa en vis Maade ved den udholdende Flid, der er bleven til Vane. Ei heller er Forfædrenes store Navn uden Indflydelse paa den nuværende Generation. *)

*) Sammeft. p. 286 sqq.

B.

K i s b e n h a v n s U n i v e r s i t e t.

I. B e f o r d r i n g e r.

Den 27 October er Magister Peter Claus Brøndsted allernaadigst beskikket til overordentlig Professor i Philologien.

Under s. D. er Candidat. juris Frederik Christian Sibbern allernaadigst beskikket til overordentlig Professor i Philosophien.

Under s. D. er Candid. Theol. Jens Lassen Rasmussen udnævnt til Lector i de orientalske Sprog og Adjunct ved det philosophiske Facultet.

Under s. D. er Magister Christian Aug. Brandis udnævnt til Lector i Philosophien og Adjunct ved det philosophiske Facultet.

II. Forelæsninger i Winter-Semestret
1813—1814 *).

I. I det theologiske Facultet.

C. F. Horneman, Theol. Dr. og Prof. P. D. — Christi Lidelses Historie; Christi Taler; Pauli Brev til Galaterne.

Fred. Münter, Biskop i Sieland, Theol. Dr. og Prof. P. D. — Indledning til det ny Testamente; christelige Oldsager; Justini Martyrs Apologier.

P. E. Müller, Theol. & Philos. Dr. Theol. P. P. D. — naturlig Theologie; Dogmatik; christelig Moral.

M. B. Thorsaciuss, P. L. L. D. — Lucæ Evangelium; begge Brevene til Corinthierne; exegetiske Disputere: Dvelfer.

*) For Kortheds Skyld ere blot Forelæsningernes Gienstande nævnde.

J. Møller, Theol. Dr. og Prof. P. D. — Kirkehistorien fra den ældste Tid; Genesis; den nyere Dogmehistorie efter Münscher.

2. I det juridiske Facultet.

Joh. Fr. Wilh. Schlegel, J. U. D. og P. D. — Extraordinær Civilret og Criminalret; den fædrelandske Lovkyndigheds Encyclopædie; skriftlige Væbser.

F. Th. Hurligtarl, J. U. P. P. D. — Den romerske Ret til Tingen og Criminalret; den dansk, norske Proces.

Christ. Brorson, J. U. P. P. E. — Personernes Ret efter Fædrelandets Love; den dansk, norske Ret til Tingen.

Matth. Hasfr. Bornemann, J. U. P. P. E. — Ret i Tingen efter Fædrelandets Love; almindelig Retslære.

3. I det medicinske Facultet.

F. L. Bang, P. Med. P. D. — Den theoretiske Pathologie.

J. E. Saxtorph, P. P. D. Chir. & Art. obstet. — Børnesygdommene; Fødselshielpen, i Forbindelse med Demonstrationer paa Phantomet.

D. H. Mynster, Med. Dr. og P. P. E. — Den practiske Medicin ved de Syges Senge; Pharmacologien.

J. D. Herholdt, Med. Dr. og P. P. E. —
 Det organiske Livs Physiologie; nautisk Medicin.

Mich. Skielderup, Med. Dr. og P. P. E.
 — Eplanchnologie, Læren om Sandseorganerne
 og Angiologie med de øvrige Dele af Anatomien.

4. I det philosophiske Facultet.

M. N. Kall, Hist. P. P. D. — Norges ældre
 Historie; Danmarks nyere under de oldenborgske
 Konger.

Th. Bugge, Math. og Astron. P. P. D. —
 Optik, Catoptrik og Dioptrik; sphærisk og theo-
 retisk Astronomie samt mathematisk Geographie.

M. N. E. Kall, L. L. D. D. P. P. D. —
 Det arabiske Sprog; Salomons Tankesprog.

J. Wolf, Math. P. P. D. — Arithmetik, og
 Begyndelsesgrundene til Algebra; theoretisk Geo-
 metrie og Plantrigonometrie efter Karstens.

Greg. Wad, Hist. Nat. P. P. D. — Den
 anvendte Dryctognose; Geognosen; Dryctolo-
 giens Grundbegreber.

M. B. Thorslacius, P. P. Lat. D. — Cri-
 tikens Elementer; Lucretius om Tingenes Natur;
 udvalgte Stykker af de romerske Oldsager; latinske
 Skrivelser og Talebøffer.

M. N. Schow, Lit. Græc. & Archæol. P. P.
 D. — Archæologien; udvalgte platoniske Dialoger;
 Iliaden.

M. N. Myerup, Prof. Hist. Lit. og Univers.
Bibliothekar — Den danske Literaturs Historie
efter Eichhorns Geschichte der Litteratur, 3 Bd.
3 Abth. Gott. 1812.

L. C. Sander — Declamere, Dveller; det
tydske Sprogs Grammatik.

M. G. Begtrup, Decon. P. E. — Anviis-
ning for dem, som ville være Landmænd; Land-
deconomien.

Lh. Bruun, P. E. L. & Lit. Angl. — Ud-
valgte Stykker af de bedste (engelske) Digtere;
Dveller i at skrive og tale Engelsk.

M. L. Engelstoft, Hist. & Geog. P. P. E.
— Den europæiske Statshistorie fra den vestphalske
Fred, efter Heeren; Fædrelandets Statistik; stati-
stisk, practiske Dveller.

P. E. Müller, Theol. & Philos. Dr. Theol.
P. P. D. — Moralen.

M. J. C. Orsted, P. Phys. P. E. — Na-
turvidenskabernes Aand og Studium; Experimen-
talphysik; Chemie.

M. N. Puerari, L. & Lit. Gall. P. P. E.
— Franske Tales og Skriveoveller; Boileau's Cas-
turer.

N. Dehlenschläger, P. P. E. — Den
dramatiske, i Særdeleshed den tragiske, Poesies
Grundsætninger.

M. E. Ch. Berlauff, Hist. & Ant. Nat.

ivers.
istorie
3 Bd.

; det

nois,
Land

— Ud-
gtere;

P. E.
halske
statis

Theol.

— Na-
rimen

P. E.
s Cas

Den
soesies

Pat.

P. P. E. — De dansk-norske Oldsager; Fædre-
landets Historie indtil den oldenburgske Stamme.

M. Pet. Ol. Brøndsted, Prof. Phil. E.
vil nærmere anmeldte sine Forelæsninger, naar han
kommer tilbage fra en Reise.

M. Fr. Chr. Sibbern, Prof. Philos. E. —
Logik; empirisk Psychologie.

J. L. Rasmussen, Lect. Lingv. Orient. og
Adjunct ved det philosophiske Facultet. — Begyn-
delsesgrundene i det arabiske Sprog; den første
Bog af Davids Psalmer; det persiske Sprog, jevne-
lig sammenlignet med det skandinaviske.

C. N. Brandis, Phil. Dr., Lect. Philos.
og Adjunct ved det philosophiske Facultet. — Ud-
valgte Stykker af Aristotelis Ethica; Philosophiens
Historie.

III. Academiske Examina.

I. Examen Artium i October *).

Antallet af de Dimittender, som deels fra
offentlige Skoler, deels fra private Instituter eller
af private Lærere vare anmeldte til denne Examen,
udgjorde i alt 93. Af disse fremstillede sig dog kun

*) Denne Examen afholdes nu i October Maanedes
første Halvdeel. S. forr. Hest. E. 89 ff.

87, men hvoraf 3 formædelst, deres skriftlige Prøvers slette Bestaffenhed ei bleve antagne til mundtlig Prøve. Af de 84 vare 40 dimitterede fra de offentlige Skoler i begge Riger, nemlig, 39, fra dem i Danmark og 1 fra Norge. Fra private Instituter eller af private Lærere vare dimitterede 44, hvoriblandt 2 fra det Slesvigiske. De Norske fødtes Antal udgjorde 6, men hvoraf de 5 vare dimitterede af Privatlærere i Hovedstaden. Forholdet imellem de enkelte Skolars Dimissioner var følgende:

Danmark:

Fra Kiøbenhavns Skole dimitteredes.	5
— Kjøbenhavn	2
— Helsingør	1
— Frederiksborg	4
— Slagelse	2
— Nykøbing	6
— Odense	2
— Ribe	3
— Aarhus	1
— Randers	5
— Horsens	2
— Viborg	3
— Aalborg	2

Examen Artium

i October Maaned 1813.

De specielle Characterer i de enkelte Rubriker.

Dimittendernes Navne.	Hvorfra og af hvem dimitterede,	De specielle Characterer i de enkelte Rubriker.											Hoved-Character.	
		Udarbeidelse i Moders-maal.	Latin.	Latin Skrift.	Græsk.	Hebraisk.	Lyds.	Frausk.	Religion.	Geographie.	Historie.	Arithmetik.		Geometrie.
Nagaard, Jens Andreas	Dim. af N. E. Stryup, ordin. Catechet ved Gar-nisons Kirken.	tem. godt.	tem. godt.	godt.	tem. godt.	— —	godt.	godt.	maadelig.	tem. godt.	maadelig.	godt.	tem. godt.	Temmelig godt.
Andresen, Christ. Conrad Sophus	Dim. af Jungerjen, Fuldmægtig i Universitets-Directionen.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	tem. godt.	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	Meget godt.
Apfeldorn, Friderich Christian	Fra Frederichsborg Skole	meg. godt.	godt.	godt.	mea. godt.	— —	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	Meget godt.
Bang, Peter Georg	Ligeledes	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Meget godt.
Bendixen, Peter Hovenbek	Fra Randers Skole	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	— —	meg. godt.	meg. godt.	godt.	tem. godt.	godt.	tem. godt.	godt.	Godt.
Birch, Christian Valde	Dim. af P. E. Michelsen, Præst ved Holmens Kirke.	godt.	godt.	godt.	godt.	— —	meg. godt.	godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	tem. godt.	godt.	Godt.
Birch, Christian Andreas	Dim. af J. Sansteen, Alumn. Coll. Waldend.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	— —	meg. godt.	udm. godt.	godt.	tem. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	Meget godt.
Birch, Carl Christian	Dimittet af Biskop N. Birch	meg. godt.	godt.	tem. godt.	meg. godt.	— —	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	godt.	godt.	tem. godt.	Godt.
Boisen, Boye Friderich Ouzen	Fra Nyekøbings Skole	meg. godt.	udm. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	Meget godt.
Bourgeois, Ludvig August	Fra det Schouboeske Institut	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	— —	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Meget godt.
Bruun, Peter Daniel	Dim. af Jungerjen, Fuldmægtig i Universitets-Directionen.	godt.	meg. godt.	tem. godt.	meg. godt.	— —	godt.	tem. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	Godt.
Brochner, Hans	Fra Randers Skole	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Meget godt.
Bulow, Lorents Peter	Fra Viborg Skole	godt.	godt.	godt.	tem. godt.	tem. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	tem. godt.	godt.	maadelig.	tem. godt.	Godt.
Bødker, Christian Bernstorff	Fra det Schouboeske Institut	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	godt.	Meget godt.
Boving, Jens Orten	Fra Nyekøbings Skole	udm. godt.	meg. godt.	tem. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Godt.
v Cappelen, Nicolai Benjamin	Dimitt. af Stud. Theol. P. Lemming	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	— —	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	godt.	meg. godt.	Meget godt.
Carlson, Carl Wilhelm	Fra Kiøbenhavns Skole	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	— —	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	Meget godt.
Colbjørnsen, Jacob Edvard	Fra Nyekøbings Skole	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	— —	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	godt.	Meget godt.
Christensen, Christian Peter	Fra Randers Skole	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	Meget godt.
Christensen, Johan Christian	Dimittet af Lorents Rierulf	meg. godt.	meg. godt.	godt.	godt.	— —	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	udm. godt.	Meget godt.
Daae, Johan Christian Haar	Dim. af Stud. Juris Andreas Olsen, Alumn. Coll. Waldend.	meg. godt.	tem. godt.	godt.	godt.	tem. godt.	tem. godt.	godt.	tem. godt.	godt.	godt.	tem. godt.	godt.	Godt.
Deichmann, Jacob	Fra Aalborg Skole	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	godt.	meg. godt.	godt.	godt.	udm. godt.	Meget godt.
Ewertsen, Johan Henrich Adolph	Fra Frederichsborg Skole	udm. godt.	godt.	godt.	tem. godt.	tem. godt.	meg. godt.	godt.	godt.	maadelig.	tem. godt.	udm. godt.	udm. godt.	Temmelig godt.
Faber, Friderich	Fra Kiøbenhavns Skole	meg. godt.	godt.	tem. godt.	udm. godt.	— —	godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	Godt.
Finchenbagen, Søren Hæssing	Dim. af Jungerjen, Fuldmægtig i Universitets-Directionen.	meg. godt.	godt.	tem. godt.	godt.	maadelig.	tem. godt.	tem. godt.	godt.	godt.	godt.	meg. godt.	godt.	Temmelig godt.
Frandsen, Søren	Dim. af N. E. Stryup, ordin. Catechet ved Gar-nisons Kirken.	godt.	tem. godt.	maadelig.	godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Maadelig.
Gad, Peter Christian Stenertsen	Fra Frederichsborg Skole	udm. godt.	udm. godt.	meg. godt.	udm. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	godt.	udm. godt.	Meget godt.
Gamborg, Georg	Fra Kjøstilde Skole	tem. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	— —	meg. godt.	meg. godt.	godt.	maadelig.	tem. godt.	godt.	meg. godt.	Temmelig godt.

E x a m e n A r t i u m

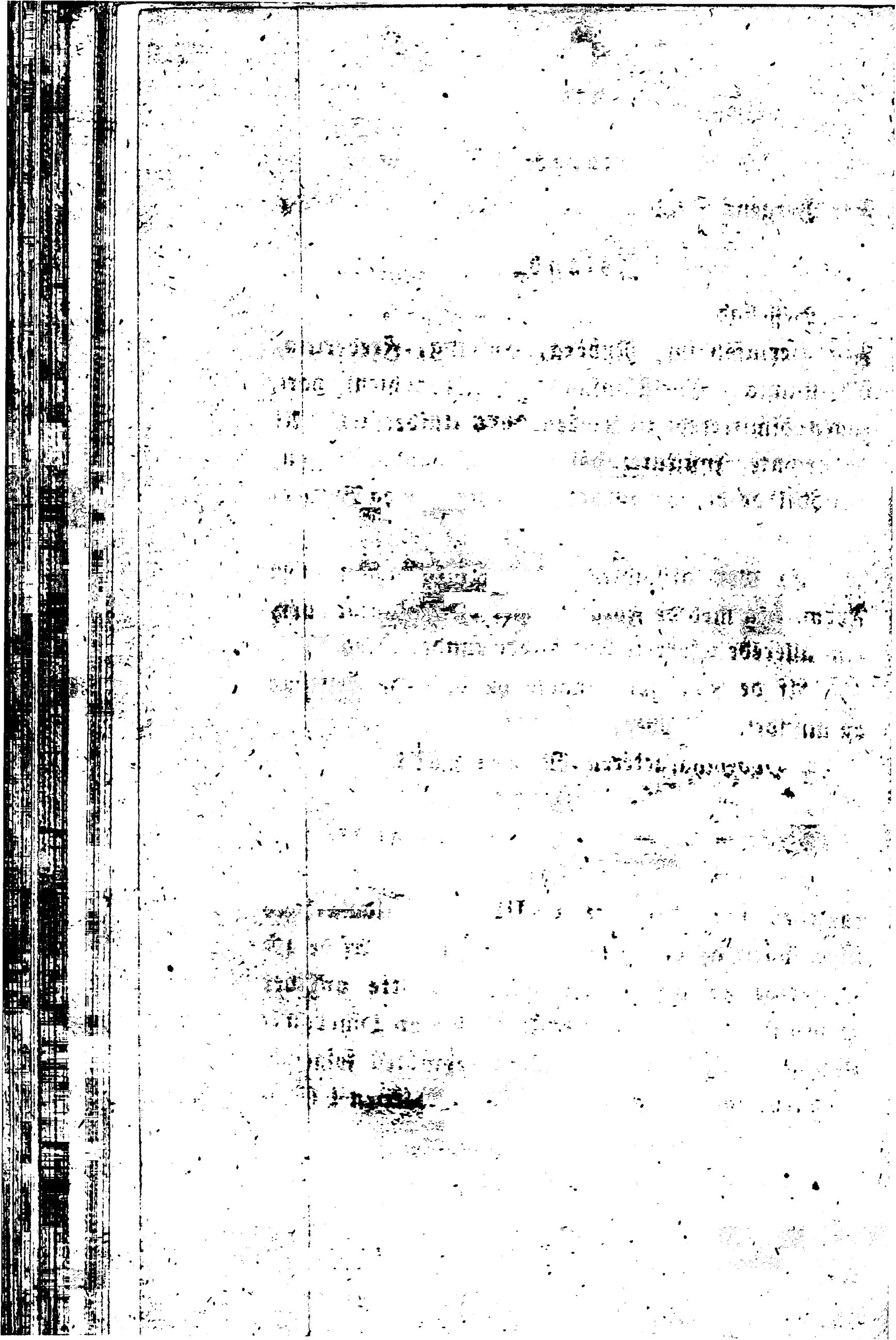
i October Maaned 1813.

De specielle Characterer i de enkelte Rubriker.

Dimittendernes Navne.	Hvorfra og af hvem dimitterede.	De specielle Characterer i de enkelte Rubriker.											Hoved-Character.
		Udarbeidelse i Moders-maal.	Latin.	Latinsk Stil.	Græsk.	Hebraisk.	Tyds.	Fransk.	Religion.	Geographie.	Historie.	Arithmetik.	
Hansen, Jens Claus	Dim. af P. N. Duns, Cognerrast i Sjælland	meg. godt.	godt.	maadelig.	godt.	— —	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	Fæmmelig godt.
Hansen, Gottlieb Wilhelm	Dim. af K. S. Groth, Undercancellist	meg. godt.	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	— —	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	meg. godt.	Fæmmelig godt.
Heiberg, Johan Christian	Kra Ribe Skole	meg. godt.	godt.	maadelig.	tem. godt.	— —	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Fæmmelig godt.
Heide, Jacob Bredo	Dim. af J. Hansteen, Alumn Coll. Walshend.	udm. godt.	meg. godt.	tem. godt.	meg. godt.	godt.	godt.	godt.	meg. godt.	udm. godt.	mea. godt.	mea. godt.	Godt.
Hjort, Friderich	Kra det Schonboeske Institut	godt.	godt.	godt.	meg. godt.	— —	meg. godt.	mea. godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	meg. godt.	Meget godt.
Holm, Christian Friderich	Dim. af N. H. Ebering, Lærer ved det Kongl. See. Høi. Academie	udm. godt.	meg. godt.	tem. godt.	godt.	— —	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	Godt.
Holmer, Carl Friderich	Kra Kiøbenhavn's Skole	meg. godt.	meg. godt.	godt.	udm. godt.	— —	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	Meget godt.
Holstein, Friderich Christian	Dim. af J. Schmitz, Med. Administrator ved Høi. Banken	meg. godt.	meg. godt.	godt.	godt.	— —	godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	tem. godt.	godt.	Godt.
Hoppe, Børge Anton	Dim. af Cand. Theol. E. C. Basse	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	— —	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	Meget godt.
Jensen, Jens Peter	Kra Horsens Skole	udm. godt.	godt.	tem. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	godt.	tem. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	Godt.
Jespersen, Niels	Kra Viborg Skole	meg. godt.	godt.	godt.	godt.	— —	godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	maadelig.	Godt.
Knudsvig, Christopher Daniel	Dim. af J. Andersen, Cognerrast til Sandbye i Sjælland.	meg. godt.	tem. godt.	godt.	tem. godt.	tem. godt.	maadelig.	godt.	godt.	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	Fæmmelig godt.
Kornerup, Friderich Peter	Kra Borgerdyds Skole	meg. godt.	godt.	godt.	udm. godt.	— —	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	godt.	godt.	Godt.
Krag, Peter	Kra Randers Skole	meg. godt.	meg. godt.	tem. godt.	meg. godt.	meg. godt.	tem. godt.	meg. godt.	udm. godt.	godt.	meg. godt.	godt.	Godt.
Krøyer, Andreas Wilhelm	Kra Aarhus Skole	meg. godt.	meg. godt.	tem. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Godt.
Laurberg, Palamon	Kra Viborg Skole	godt.	godt.	godt.	tem. godt.	tem. godt.	maadelig.	tem. godt.	godt.	tem. godt.	maadelig.	maadelig.	Fæmmelig godt.
Lautrup, Hans Sjerven	Dim. af Cand. Theol. J. S. h. Bæch	godt.	meg. godt.	tem. godt.	meg. godt.	— —	udm. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	Godt.
Leth, Albert	Kra Odense Skole	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	udm. godt.	Meget godt.
Lund, Johan Peter Ulrich	Kra Randers Skole	godt.	godt.	tem. godt.	meg. godt.	meg. godt.	tem. godt.	meg. godt.	tem. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	Godt.
Machepuang, Johan Marcus	Dimitt. af J. Hansteen, Alumn. Coll. Walshend.	tem. godt.	tem. godt.	maadelig.	tem. godt.	— —	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	godt.	godt.	tem. godt.	Maadelig.
Martens, Leonhard	Kra Bergens Skole	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	Meget godt.
Mazard, Anton Alexander Benj.	Dim. af J. Hansteen, Alumn. Coll. Walshend.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	tem. godt.	— —	meg. godt.	godt.	godt.	tem. godt.	tem. godt.	godt.	Godt.
Meldal, Martin Keenberg	Kra Odense Skole	udm. godt.	meg. godt.	godt.	udm. godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	Meget godt.
Monrad, Hans Thomas	Dim. af N. H. Ebering, Lærer ved det Kongl. See. Høi. Academie.	meg. godt.	godt.	godt.	godt.	— —	godt.	meg. godt.	godt.	godt.	tem. godt.	tem. godt.	Godt.
Müller, Nicolai Friderich	Kra Nykøbings Skole	meg. godt.	godt.	tem. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	tem. godt.	godt.	meg. godt.	Godt.
Müller, Jacob Worm	Dim. af Cand. Theol. J. Brix	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	meg. godt.	— —	udm. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	Maadelig.
Mørch, Axel Møller	Dimitteret af Professor Wad	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	— —	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	Meget godt.
Nellemann, Nicolai	Dim. af K. S. Groth, Undercancellist	meg. godt.	godt.	tem. godt.	meg. godt.	— —	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	godt.	godt.	Godt.

Examen Artium
i October Maaned 1813.

Dimittendernes Navne.	Hvorfra og af hvem dimitterede.	De specielle Characterer i de enkelte Rubriker.											Hoved-Character.	
		Udarbeidelse i Modersmaal.	Latin.	Latinsk Stil.	Græsk.	Hebraisk.	Tydf.	Fransk.	Religion.	Geographie.	Historie.	Arithmetik.		Geometrie.
Norregaard, Frederik Christian	Fra det Schouboeske Institut	tem. godt.	godt.	godt.	godt.	— —	godt.	godt.	godt.	meg. godt.	godt.	godt.	godt.	Godt.
Obel, Johan Ludvig Christian	Fra Aalborg Skole	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Meget godt.
Obel, Bærtel Langballe	Dim. af Cand. Theol. J. Brix	godt.	tem. godt.	tem. godt.	meg. godt.	— —	meg. godt.	tem. godt.	godt.	tem. godt.	godt.	tem. godt.	tem. godt.	Fæmmelig godt.
Oddsens, Sunlog	Dimitt. fra Bessels Skole i Island af Lector Freingrim Johansen.	godt.	meg. godt.	godt.	tem. godt.	— —	tem. godt.	meg. godt.	godt.	tem. godt.	godt.	tem. godt.	godt.	Godt.
Ortved, Soren Rosbjerg	Fra Helsingørs Skole	udm. godt.	udm. godt.	godt.	udm. godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	Meget godt.
Otto, Carl	Fra Borgerdyds Skole	godt.	udm. godt.	meg. godt.	udm. godt.	— —	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	Meget godt.
Petersen, Peter Christian	Fra Horsens Skole	godt.	tem. godt.	tem. godt.	godt.	tem. godt.	godt.	tem. godt.	godt.	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	Fæmmelig godt.
Posselt, Andreas August	Dim. af hans Fader G. F. Posselt, Sognepræst paa Søhr.	godt.	tem. godt.	tem. godt.	— —	— —	godt.	meg. godt.	godt.	godt.	tem. godt.	meg. godt.	udm. godt.	Fæmmelig godt.
Poulsen, Poul Christian	Fra Slagelse Skole	godt.	tem. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	udm. godt.	meg. godt.	tem. godt.	godt.	Godt.
v. Prangen, Carl Wilhelm	Rigeledes	meg. godt.	godt.	godt.	godt.	— —	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	tem. godt.	godt.	Meget godt.
Proft, Henrich Christian Gottlieb	Fra Roeskilde Skole	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	— —	meg. godt.	meg. godt.	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	tem. godt.	Godt.
Rasbeck, Jens Peter	Fra det Schouboeske Institut	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	— —	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	godt.	tem. godt.	godt.	Meget godt.
Riber, Bertel Friis	Dimitt. af hans Fader P. Riber, Sognepræst i Søhr.	meg. godt.	godt.	tem. godt.	godt.	— —	godt.	meg. godt.	godt.	godt.	godt.	meg. godt.	udm. godt.	Godt.
Schartau, Nicolai Henrich	Fra Kiøbenhavns Skole	udm. godt.	meg. godt.	godt.	— —	— —	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Meget godt.
Satterup, Jacob Christian	Fra Ribe Skole	godt.	godt.	tem. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	godt.	udm. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	Godt.
Schønberg, Johan	Dimitt. af J. Hansteen, Alumn. Coll. Waldend.	meg. godt.	tem. godt.	maadelig.	maadelig.	— —	meg. godt.	tem. godt.	meg. godt.	tem. godt.	godt.	udm. godt.	udm. godt.	Maadelig.
Seidelin, David	Dim. af Stud. Theol. W. Lemming	meg. godt.	godt.	tem. godt.	meg. godt.	— —	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	Godt.
Sommerfeld, David	Dim. af K. G. Groth, Undercancellist	godt.	godt.	tem. godt.	meg. godt.	— —	udm. godt.	godt.	meg. godt.	godt.	godt.	godt.	godt.	Godt.
Stampe, Henrich	Dim. af J. Thomsen, Med. Administrator ved Rigsbanken	meg. godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	— —	godt.	godt.	godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Meget godt.
Sorensen, Mathias Peter	Fra det Schouboeske Institut	meg. godt.	udm. godt.	godt.	meg. godt.	— —	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Meget godt.
Thaarup, Christen	Dim. af K. G. Groth, Undercancellist	udm. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	— —	udm. godt.	godt.	udm. godt.	udm. godt.	udm. godt.	godt.	meg. godt.	Meget godt.
Thorkelin, Friderich Stephan	Fra det Schouboeske Institut	godt.	meg. godt.	godt.	godt.	— —	meg. godt.	godt.	godt.	godt.	meg. godt.	godt.	godt.	Godt.
Treschow, Johan Conrad	Dim. af K. G. Groth, Undercancellist	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	— —	godt.	godt.	godt.	godt.	godt.	godt.	meg. godt.	Godt.
Ursin, Martin	Fra Kiøbenhavns Skole	meg. godt.	meg. godt.	godt.	udm. godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	Meget godt.
Ussing, Nicolai	Fra Ribe Skole	tem. godt.	tem. godt.	maadelig.	tem. godt.	godt.	godt.	tem. godt.	godt.	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	Maadelig.
Wanning, Poul Gottfried	Fra Ryeskøbings Skole	godt.	meg. godt.	godt.	meg. godt.	godt.	godt.	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	Meget godt.
Weil, Emanuel	Dim. af J. Hansteen, Alumn. Coll. Waldend.	godt.	godt.	godt.	godt.	— —	meg. godt.	meg. godt.	frietagen.	godt.	godt.	meg. godt.	meg. godt.	Godt.
Wilster, Christian Friderich (mil)	Fra det Schouboeske Institut	meg. godt.	udm. godt.	udm. godt.	meg. godt.	— —	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	udm. godt.	meg. godt.	meg. godt.	meg. godt.	Meget godt.

Norge:

Fra Bergens Skole I

Island:

— Bessastad I

Fra Herlufsholm, Nyborg, Colding, Fredericia, Christiania, Christiansand og Trondhiem vare ingen dimitterede til Kiøbenhavns Universitet. Af de private Instituter havde det Schouboeske (som umiddelbar derpaa ophørte) dimitteret 8 og Borgerdydsskolen 2.

Examen afholdtes i den anordningsmæssige Form, dog med de Forandringer og Modificationer, som allerede i forrige Aar havde fundet Sted *).

Af de 84, som aflagte de befalede skriftlige og mundtlige Prøver, erholdt:

34	Hovedcharacteren	Meget godt.
33	— —	Godt.
12	— —	Lemmelig godt.
5	— —	Maadelig.

saaledes som Tilagene I—III vise. Udmærkelse blev ingen af de Examinerede tildeelt. Af de admitterede 84 Candidater havde 51 ikke angivet Hebraisk, 1 ei heller Græsk. Til i ny Omexaminering i enkelte Videnskabsfag befandtes følgende at burde indstille sig: J. N. A. Ewerisen i Geo-

*) S. disse Annal. 1812 S. 252 ff.

graphie, Georg Gamborg ligesaa, og S. H. Finc-
kenhagen i Hebraisk.

I Henseende til Fødsel var Forholdet mellem
dise 84 Candidater saaledes:

Sønner af civile Embedsmænd	31
— — geistlige	23
— — militære	5
— — Kjøbmænd og Handlende	8
— — Proprietærer, Forpagtere og Jorde- godsforvaltere	5
— — Borgere og Haandværkere	11
— — Bønder	1

En af Dimisserne fra Kiøbenhavns Skole var af
den mosaiske Troesbekiendelse.

Til at aflægge ny Prøve i visse Rubriker ind-
stillede sig Chr. Cold, og erholdt for Religions-
kundskab Godt, for Geographie Meget godt,
for Hebraisk Maadelig.

2. Philologisk, philosophisk Examen.

a. Philologisk Prøve

d. 28 October.

1. Fred. Urne — Laudabilis.
2. P. L. Wiimh — Laudab.
3. Jørg. Gottb. Sommer — Laudab.
4. Holg. Fangel — Laudab.

6. Gottfr. K. Kode — Laudab.
7. Jørg. Kierulf — Haud illaud.
8. Joh. And. Riis — Laudab.
9. Joh. Helm. Lüttichau — Laudab.
10. Nic. Heeg Gude — Laudab.
11. Marc. Hegge Parelus — Haud illaud.
12. Wit. Guldberg — Laudab.

d. 30 Octb.

1. Vet. Christ. Hammerich — Laudab.
2. Ludv. Ad. Bødtker — Haud illaud.
3. Nic. Er. B. Christensen — Laudab.
4. Jul. Ferd. Fr. Brandis — Laudab.
5. Jens Christ. Petersen — Laudab.

b. Philosophisk Prøve *)

d. 23 Octb.

1. Poul Fred. Weidemann — Laudab.
2. Fred. Ferd. Friis — Laudab.

*) Da Etatsraad Ridder Treschow allerede i Sommerens Begyndelse forlod Kiøbenhavns Universitet for at tiltræde sin nye Bestemmelse ved Universitetet i Christiania, og Professor Sibbern den Gang endnu ei var udnævnt, saa bleve i Sommersemestret ingen Forelæsninger holdte over den theoretiske Philosophie, hvorefter de Studerende, som i bemeldte Semester forberedede sig til den
 Universit. og Skole-Annaler 1813. R

3. Jørg. Gottb. Sommer — Laudab.
4. Thom. Bach.
5. Chr. Gerh. Thura.
6. Conr. Nic. Schwach.
7. Christ. Er. Thura — Laudab.
8. Nic. Er. B. Christensen — Laudab.
9. Monr. Gotth. Krag — Laudab.
10. Laur. Dittl. Westengaard — Laudab.
11. Fred. Wilh. Mansa.
12. Jørg. Leth.

d. 25 Octb.

1. Jv. Hansen Badum — Laudab.
2. Claud. Wiinh. Stube — Laudab.

philosophiske Examen, maatte opsætte at blive saadanne, indtil en ny Docent var udnævnt. Af denne Aarsag kunde ved den philosophiske Examen i October 1813 ingen Hovedcharacter gives, forinden Bedkommende i April 1814 kunde have aflagt den ogsaa i den theoretiske Philosophie foreskrevne Prøve, efter i Winter-Semestret at have hort de derover af Professor Gibbern holdte Forelæsninger. Men da denne sidste Prøve allerede har fundet Sted, inden dette er blevet trykt, saa har Udg. seet sig istand til, nu strax at anføre enhver Hovedcharacter, med Undtagelse af deres, som i April 1814 udebleve ved ommeldte Prøve i den theoretiske Philosophie, og for hvilke Hovedcharacteren derfor endnu staaer aaben.

3. Carl Fred. Guntelberg — Laudab.
4. Pet. Brønnum Schavenius — Laudab.
5. Sor. Joh. Leuning — Laudab.
6. Claud. Bang.
7. Jimman. Gamborg.
8. Joh. G. R. Jøns — Haudillaud.
9. Joh. Nyhsen Hemsen — Laudab.
10. Poul Mart. Møller — Laudab.
11. Jul. Ferd. Fr. Brandis.
12. Thom. Christoph. Mürer — Laudab.

d. 26 Octb.

1. Aug. Carl Wilster — Laudab.
2. Pet. Fieldsted Hoppe — Laudab.
3. Wilh. Aug. Arctander.
4. Jens Christ. Petersen — Laudab.
5. Niels Bygom Krarup — Laudab.
6. Carl Fred. Wichmann — Haudillaud.
7. Jens Nic. Arkt.
8. Lazar. Mich. Levy — Laudab.
9. Aug. Ludv. Wilh. Reisler — Laudab.
10. Joh. Er. Colding — Laudab.
11. Otto Lindegaard — Laudab.
12. Sor. Ant. Wilh. Sørensen — Laudab.

d. 27 Octb.

1. Pet. Carl Christ. Hammerich — Laudab.
2. Hect. Fred. Jans. Fogh — Laudab.

3. Joh. Christ. Kall — Laudab.
4. Jac. Fred. Jacobsen — Laudab.
5. Jørg. Sev. Thaning — Laudab.
6. Joh. Christ. Erone — Laudab.
7. Joh. Kinsen — Laudab.
8. Laur. Westerg. Kabel.
9. abfuit.
10. abfuit.
11. Fr. Wilh. Flindt — Laudab.
12. Gomme Gr. Clemmensen — Laudab.

d. 28 Octb.

1. Carl Georg Ant. Ponsaing — Laudab.
2. abfuit.
3. Pet. Christ. Asmusen — Haud illaud.
4. Jørg. Herm. Monrad — Laudab.
5. Gust. Ad. Dichmann — Laudab.
6. Palle Nielsen.
7. Phil. Jul. Knudsen — Laudab.
8. Ol. Woxen — Laudab.
9. Joh. Henr. Tauber — Haud illaud.
10. Joh. G. Th. Gliemann — Haud illaud.
11. Eras̄m. Stiernholm — Laudab.

d. 29 Octb.

1. Emil. Nerenst.
2. Christoph. Arends — Haud illaud.

3. Laur. Pet. Kaalund — Haud illaud.
4. Ol. Rein Holm.
5. Carl Aschlund.
6. Jens Laur. Arup — Laudab.
7. Christ. Dorph Cappelen.
8. Christ. Dittl. Fasting — Laudab.
9. abfuit.
10. Jens Did. Roed — Haud illaud.
11. Carl Sievers — Laudab.
12. Christ. Schumacher.

Til den philologiske Prøve havde saaledes fremstillet sig 17 Candidater, af hvilke 13 erholdt Characteren Laudabilis, 4 Haud illaudabilis; til den philosophiske havde anmeldt sig 71, hvoraf dog 4 udebleve. Af de 50, som fuldstændigen have absolveret den philosophiske Prøve, tilkiendtes 42 Characteren Laudabilis, og 8 Characteren Haud illaudabilis.

Iblandt dem, som havde fuldendt begge Prøverne, befandtes følgende værdige til offentlig Berømmelse, hvilken dem ved Censuren den 30 Oct. af Decanus offentlig blev tilkiendegivet: J. Chr. Kall, Poul Mart. Møller, M. Gotth. Krag, Fred. Friis, Gust. Ad. Dichmann, Laur. Dittl, Westengaard, Joh. Er. Colding, Th. Rothe Stampe og Chr. Er. Thurah.

3. Theologisk Embedsexamen

a. i Jul. Maaned.

d. 22 Jul.

1. Henrik Nicolai Clausen. En Søn af Stiftsprovst Professor Clausen; født i Marieboe 1793, blev Student 1809 — Laudab. et quidem in primis egregie.
2. Joh. Ernst Müller. En Søn af afg. Dr. Medic. Müller i Randers; født 1789, blev Student 1809 — Haud illaud.
3. Jacob Jacobsen. En Søn af Rager Jacobsen i Koefilde; født 1794, blev Student 1805 — Haud illaudab.

d. 23 Jul.

4. Laur. Kierulf. En Søn af Sognepræst til Helgenes i Aarhus Stift, F. C. Kierulf; født 1790, blev Student 1807 — Laudab.
5. Joh. Schow. En Søn af afg. Sognepræst N. Schow; født i Esbønderup 1789, blev Student 1808 — Laudab.
6. Christian. Brandt Carstensen. En Søn af Amtsprovst C. E. Carstensen; født i Sæbne i Bendsyssel 1789, blev Student 1808 — Haud illaudab.

b. i Octb. Maaned.

d. 12 Octb.

1. Nic. Matthiesen Harboe. En Søn af Bager Harboe i Skielvær; født 1786, blev Student 1806 — Laudab.
2. Andr. Hald. En Søn af afg. Pastor Hald i Høiberg i Warhuus Stift; født 1785, tog Exam. philosoph. 1809 — Haud illaudab.
3. Jørg. Joh. Bierregaard. En Søn af Landmand Jens Jørgensen i Rehbet i Haderslev Amt; født 1787, blev Student 1808 — Haud illaudab.

4. Juridisk Embedsexamen

a. i Jun.

A. Theoretisk Prøve.

a. Latinsk.

d. 10 Jun.

1. Leopold Rosenørn. En Søn af afg. Kammerherre Christian Rosenørn Theilmann; født paa Nørholm i Jylland 1792, blev Student 1809 — Laudab.
2. Jacob Koefoed. En Søn af Stiftamtmand Koefoed i Ribe; født i Syen 1791, blev Student 1809 — Laudab.

3. Peter Møller *). En Søn af Proprietær Møller; født paa Næsen 1792, blev Student 1809 — Laudab.

d. 11 Inn.

4. Theoph. Christian Schönheider. En Søn af Statsraad og Kammeradvocat Schönheider; født 1782, blev Student 1801 — Laudab.

5. Joh. Kamstrup. En Søn af Sognepræst C. W. Kamstrup til Sogndal i Bergens Stift; født i Stavanger 1788 — Laudab.

6. Lieuten. Joh. Nic. Herløv Müller. En Søn af Hof- og Stadsretsprocurator L. N. Müller; født i Kiøbenhavn 1788, blev Student 1806 — Laudabilis.

7. Benedict Curk. En Søn af Sognepræst N. R. Curk i Snedsted i Jylland; født 1785, blev Student 1803 — Haud illaudab.

b. Danst.

d. 16 Jun.

1. Marcus Wøldike, Cancellist i Generalcommissariatscollegiet. En Søn af Sognepræst i Store-Heddinge A. Wøldike, født 1793 — Besqvem.

*) Denne haabefulde Ungling døde kort efter Examen.

2. Andr. Niels. Lindbach. En Søn af Gartner
N. N. Lindbach i Kierteminde, født 1788 —
Ei ubeqvem.

3. Henr. Gottl. Hoffman, født 1793. Fader-
ren Consumtionsbetient i Callundborg — Be-
qvem.

4. Jens Pet. Jensen. En Søn af Kiøbmand
C. Jensen i Kierteminde, født 1791 — Be-
qvem.

d. 18 Jun.

5. Pet. Lindorff, født 1793 i Kiøbenhavn,
hvor hans Fader var Postbud — Beqvem.

6. Pet. Mart. Henr. Wesselhofft, født 1794
i Glückstadt, hvor Faderen var Skibstømmer-
mand — Beqvem.

7. Jac. Petersen. En Søn af Landmand J.
Petersen i Landskabet Angeln, født 1782 —
Beqvem.

8. Joh. Pet. Hansen. En Søn af Theatercon-
troleur Hansen, født i Kiøbenhavn 1794 — Ei
ubeqvem.

d. 19 Jun.

9. Joh. Dan. Chr. Brorson (vid. disse Annal.
1812 S. 290) — Beqvem.

10. Ole Bidsteen, Copiist i Rentekammeret.
En Søn af Handelsmand D. A. Bidsteen, født

paa Gaarden Hundvig i Bergens Stift 1787 —
Beqvem.

11. Joh. Roland Nielsen, Copiist i Finanzcasses
Directionen. En Søn af afg. Toldbetient Niel-
sen i Bergen, født 1787 — Beqvem.

12. Fr. Joh. Berh. Bøving. En Søn af afg.
Sognepræst P. Bøving i Bixnæs i Lolland, født
1793 — Beqvem.

d. 21 Jun.

13. Esper And. Hall. En Søn af afg. Borger
og Brændeviinsbrænder A. N. Hall, født i Kjø-
benhavn 1794 — Beqvem.

14. C. Andr. Kierulff. En Søn af afg. Raads-
mand And. Kierulff i Christianssand, født 1786
— Beqvem.

15. Hans Henr. Bumann. En Søn af afg.
Skibscapitain H. H. Bumann, født i Neustadt
i Holsteen 1787 — Beqvem.

16. J. Fred. Kierulff. En Broder til No. 14,
født 1788 — Beqvem.

d. 22 Jun.

17. Niels Hansen Bierding. (See forr. Hæfte
S. 50) — Beqvem.

18. Christen Erichsen. En Søn af Skoleholder
Erik Larsen i Sommerbye i Thisted Amt i Jyl-
land, født 1781 — Beqvem.

19. Ole Grønberg. En Søn af Børfarbejder
Joh. Olsen, født 1786 i Nalens Sogn i Trons-
hiems Stift — Beqvem.

B. Practisk Prøve.

a. Candidati juris.

1. Laur. Fosø (Exam. theoret. d. 6 April 1810)
— Laudab.
2. Kammerjunker Fr. Wilh. Casper Benkøn
(Exam. theoret. d. 12 Octb. 1812). — Haud
illaudab.
3. Christ. Estrup (Exam. theoret. d. 14 Octb.
1812) — Laudab.
4. Jac. Rahbek (Exam. theoret. 10 Jan. 1812)
— Haud illaudab.
5. Leop. Rosensorn — Laudab.
6. Jac. Roefoed — Laudab.
7. Pet. Møller — Laudab.
8. Joh. Kamstrup — Laudab.
9. Lieuten. Joh Nic. Herlov Møller — Laud.
10. Bened. Curk — Non Contemnendus.

b. Examinati juris.

11. Nic. Prehn Mohr (Exam. theoret. d. 20 Jan.
1813) — Temmelig vel.
12. Diderik Peter Svane (Exam. theoret. den
22 April 1813) — Vel.

13. Henr. Nic. Erichsen (Exam. theoret. den 22 April 1813) — Vel.
14. H. Jac. Kragh (Exam. theoret. d. 22 April 1813) — Vel.
15. Marcus Waldise — Temmelig vel.
16. A. Nielsen Lindbach — Temmelig vel.
17. Henr. Gottlieb Hofmann — Temmelig vel.
18. Jens Pet. Jensen — Temmelig vel.
19. Ole Bidsteen — Vel.
20. Joh. Roland Nielsen — Vel.
21. Franz Joh. Gerh. Boving — Vel.
22. Carl Andr. Kierulff — Vel.
23. Hans Henr. Bumann — Vel.
24. Joh. Fred. Kierulff — Temmelig vel.
25. Niels Hansen Gierding — Vel.
26. Ole Gronberg — Vel.
27. Christ. Erichsen — Vel.

2. i Octb. Maaned.

A. Theoretisk.

a. Latinisk.

b. 18 Octb.

1. Joh. Gottschalk Claudi. En Søn af Dr. Theol. Sognepræst C. W. Claudi i Aalborg; født

i Hornum ved Løgstor 1789, blev Student 1808 — Laudab.

2. Georg Edv. Mourier. En Søn af fransk-reformert Præst F. L. Mourier i Kiøbenhavn; født sammesteds 1792, blev Student 1809 — Laudab.

3. Bernt Bendtsen. En Søn af Justitsraad Bendtsen i Financsaffedirectionen; født 1791, blev Student 1809 — Laudab.

d. 19 Octb.

4. Fr. Wilh. Ferd. Greve af Ahlefeldt-Laurvig. En Søn af Greve Jens Juel af Ahlefeldt-Laurvig, til Grevskabet Langeland; født 1790, immatriculeret 1797 ved Universitetet i Kiel, siden ved det kiøbenhavnske — Laudab.

5. Boye Christopher Riis, Copiist i Financs-casse-Directionen. En Søn af afg. Riismand J. L. Riis i Christiania; født 1790, blev Student 1810 — Laudab.

6. Dan. Barth. Simonsen. En Søn af Riismand Simonsen i Østerrisør i Norge; født 1790, blev Student 1810 — Laudab.

d. 20 Octb.

7. Andreas Olsen *). En Søn af afg. Raad-

*) Denne Candidat var desuden en ivrig og heldig Dyrker af de skønne Kunster og erhvervede sig

mand Kolf Olsen i Bergen; født 1791, blev Student 1810 — Laudab.

8. Christian Pingel. En Søn af afg. Kjøbmand J. H. Pingel i Kiøbenhavn; født 1792, blev Student 1810 — Haud illaudab.

9. Mart. Christ. Eisen. En Søn af afg. Episkopert Eisen i Kiøbenhavn; født 1793, blev Student 1810 — Haud illaudab.

d. 22 Octb.

10. Frode Rothe. En Søn af Etatsr. Casp. Pet. Rothe; født paa Urup i Jylland 1783, blev Student 1799 — Haud illaudab.

11. Jacob Haasum; født i Viborg 1782, blev Student 1800 — Laudab.

12. Joh. Georg Koefoed. En Søn af Etatsr. Dr. Med. Koefoed i Aalborg; født 1792, blev Student 1809 — Haud illaudab.

d. 30 Octb.

13. Aug. Meldahl Lossius, Krigsassessor. En Søn af Proprietair Mart. Lossius i Tronhiems Stift; født 1787, blev Student 1807 — Non Contemendus.

14. Even Hanssen. En Søn af Landmand H.

ved Kunstacademiet i Kiøbenhavn dets Solomedaille i Malerkunsten. Ligesaa udmærkede vare hans Anlæg som Digter.

Haagensen; født i Affer Sogn ved Christiania
1790 — Laudab.

b. Danst.

d. 23 Octb.

1. Christ. Dahl, født i Christiania 1782 — Be-
qvem.
2. Ole Thuesen. En Søn af afg. Kjøbmand
Ole Thuesen i Nykøbing paa Falster, født 1791
— Beqvem.
3. Joh. Alrøe Schyth. En Søn af Dr. Theol.
Schyth paa Falster, født 1793 — Beqvem.
4. Albret Petersen. En Søn af Bys- og Her-
redsfogd Petersen i Ringsted, født 1792 —
Beqvem.

d. 25 Octb.

5. Joh. Andr. Hoffeth. En Søn af Politiebetjent
D. Hoffeth i Trondhiem, født 1789 —
Beqvem.
6. Niels Borup. En Søn af L. Borup, Borger
og Meubelarbejder i Kjøbenhavn, født 1787 —
Beqvem.
7. Peder Eltong. En Søn af N. Eltong, Ins-
pecteur ved Helliggeistes Sogns Arbeidshuus
i Kjøbenhavn, født 1790 — Beqvem.

8. Joh. Erichsen. En Søn af afg. Høker E. Johnsen, født i Kiøbenhavn 1792 — Beqvem.

d. 26 Octb.

9. Lov. Lauritzen. En Søn af afg. Amtsfuldmægtig Lauritzen i Skanderborg, født 1786 — Ei ubeqvem.

10. Christ. Ludv. Dgaard, født i Kiøbenhavn 1792 — Beqvem.

11. Christoph. Fürst. En Søn af Kiøbmand N. Fürst i Østerrisøer i Norge, født 1793 — Beqvem.

12. Niels Andr. Bibe Kierulff En Søn af afg. Raadmand N. Kierulff i Christianssand, født 1795 — Beqvem.

d. 27 Octb.

13. Joh. Frimodt. En Søn af Sognepræst C. Frimodt, født i Ballensbek i Sieland 1791 — Ei ubeqvem.

14. Frederik Christensen. En Søn af Sold- og Consumtionsbetient N. Christensen i Middelfart, født 1794 — Beqvem.

15. Rasm. Brandt. En Søn af Skibscapitain N. C. Brandt, født i Kiøbenh. 1796 — Beqvem.

16. Fred. Wilh. Warhuus. En Søn af Soldbetient N. Warhuus i Kiøbenh., født 1797 — Beqvem.

d. 28 Octb.

17. Fred. Georg Lindorff. En Søn af afd. Forvalter Lindorff ved Courantbanken, født i Kiøbenhavn 1792 — Beqvem.
18. James Nic. Haackh. En Søn af Fyrbøder Haackh i Landsøverretten samt Hof- og Stadsretten i Kiøbenhavn, født 1789 — Beqvem.
19. Dider. Zachar. Eever. Ottesen. En Søn af Provst Otte Ottesen i Ageråhuus Stift, født paa Høylands Præstegaard 1792 — Beqvem.
20. Jon. Knudsen Lund. En Søn af Borger H. Lund i Kiøbenhavn, født 1795 — Beqvem.

d. 29 Octb.

21. Joh. Conrad Kierulff. En Søn af afd. Kiøbmand S. Kierulff i Kierteminde, født 1791 — Ei ubeqvem.
22. Joh. Gullicksen, født i Nærheden af Frederikshald 1792 — Beqvem
23. Johan Gylling. En Søn af Theehandler N. H. Gylling i Kiøbenhavn, født 1794 — Ei ubeqvem.
24. Christian Hansen Hegedahl. En Søn af Controleur Hegedahl ved Postamtet, født 1795 — Ei ubeqvem.

B. Practisk Prøve.

a. Candidati juris.

d. 4 Novb.

1. Franc. Wilh. Ferdin. Greve af Ahlefeldt, Laurvig — Haud illaudab.
2. Bøye Christopher Riis — Laudab.
3. Dan. Barth. Simonson — Laudab.
4. Andreas Olsen — Laudab.
5. Christ. Pingel — Haud illaudab.
6. Jac. Haasum — Haud illaudab.
7. Joh. Lem Smith (Examen theoret. den 11 Jan. 1813) — Laudab.
8. Jens Laur. Andr. Kolderup, Rosenvinge (Examen theoretic. den 10 April 1813) — Laudab.
9. Joh. Henr. Falkenthal (Examen theoret. den 12 April 1813) — Non Contemn.
10. Even Hanssen — Haud illaud.
11. Joh. Billeskou Jansen (Examen theoret. den 19 Jun. 1812) — Haud illaud.
12. Christ. Schonheider (Examen theoret. den 11 Jun. 1813) — Laudab.
13. Krigsassessor August Meldahl Fossius — Laudabilis.
14. Joh. Dan. Broblewsky (Examen theoret. den 13 Jan. 1813) — Laudab.

b. Examinati juris.

d. 4 Novb.

1. Christian Dahl — Vel.
2. Did. Zach Sever. Ottesen — Temmelig vel.
3. John Gullicksen — Temmelig vel.
4. Joh. Andr. Hoffeth — Temmelig vel.
5. Søren Henrichsen (Examen theoret. den 20 April 1808) — Temmelig vel.
6. Ole Thuesen — Temmelig vel.
7. Joh. Alroe Schyck — Vel.

d. 6 Novb.

8. Albret Petersen — Vel.
9. Niels Borup — Vel.
10. Pet. Eltong — Vel.
11. Joh. Erichsen — Vel.
12. For. Lauritzen — Temmelig vel.
13. Christ. Ludv. Dgaard — Vel.
14. Fred. Christensen — Vel.
15. Fred. Georg Lindorff — Temmelig vel.
16. Jonas Knudsen Lund — Temmelig vel.
17. Carl Sev. Pontoppidan (Exam. theoret. den 26 Jun. 1812) — Temmelig vel.
18. Andr. Pet. Rierg (Exam. theoret. den 18 Jan. 1813) — Temmelig vel.

19. Hans Klüver (Exam. theoret. den 14 April 1813) — Temmelig vel.
20. Jac. Petersen (Exam. theoret. d. 18 Jun. 1813) — Temmelig vel.
21. Ludv. Phil. Wassard (Exam. theoret. den 26 April 1813) — Temmelig vel.
22. Lars Fred. Hansen (Exam. theoret. den 14 April 1813) — Temmelig vel.
23. Joh. Petersen Hviid (Exam. theoret. den 23 Octb. 1812) — Vel.
24. Peter Mart. Henr. Wesselhøft (Examen theoret. den 18 Jun. 1813) — Temmelig vel.
25. Niels Andr. Vibe Kierulff — Temmelig vel.
26. Ved. Riiby Kreisleben (Examen theoret. den 23 April 1813) — Temmelig vel.

5. Medicinsk Embedsexamen.

(I det andet Semester af 1813 ingen).

6. Pharmaceutisk Examen.

d. 25 Aug.

1. Joh. Balthas. Rieffesthal. En Søn af afg. Cogneprest C. F. Rieffesthal, født 1792 i Herringe ved Nyborg — Laudab.

d. 9 Septb.

2. Berthel Jensen Feldt. En Søn af Giestgiver
Feldt, født i Horsens 1785 — Haud illaud.

d. 17 Novb.

3. Sivert Johnsen. En Søn af Jordbruger
John Johnsen i Reikevig i Island, født 1789
— Laudab.

d. 30 Novb.

4. Christian Fred. Baadsgaard. En Søn af
Inspecteur ved Tugthuset i Viborg, C. Baads-
gaard, født 1792 — Haud illaudab.

d. 2 Decb.

5. Andr. Ornstруп. En Søn af Landinspecteur
og Tobakspinder L. Ornstруп i Odense — Haud
illaudab.

d. 14 Decb.

Immaturus.

ril
n.
en
14
en
en
ig
ig
et.
af
i

IV. Privatinscriberede *)

i Maret 1813.

d. 20 Mai.

1. Fred. Joh. Henr. Lewon, academisk Borger
i Erlangen.

d. 19 Mai.

2. Christ. Petersen, academisk Borger i Göttingen.

d. 16 Jul.

3. Franz. Wilh. Ferdin. Greve af Ahlefeldt,
academisk Borger i Kiel.

d. 18 Octb.

4. Joh. Sigism. Mart. Lund, academisk Borger
i Kiel.

V. Høitideligheder.

Onsdagen den 3 Novb. celebreredes denaarlige Universitetsfest til Erindring om den danske

*) I Overensstemmelse med Fdn. angaaende Examen Artium af 22 Mart. 1805 og den kongel. Resolution af 26 Jun. 1806.

Kirkes og Høiskoles Reformation og i Anledning af de nye academiske Børgeres Optagelse. Den offentlige Tale blev i Regentsauditoriet holdet af Professor Dr. J. Møller, som deri udviklede, hvad Rigtigt og for vore Tider Beliggørende man bør erkiende i den Skik, aarligen at hædre Reformatorerne's Minde, og sluttede med Udsigt og Betragtninger over Udfaldet af den sidstafholdte Examen Artium.

Til Høitideligheden var indbudet af Professor J. Møller ved et latinsk Program, der handlede om nogle Fordele, som Christendommen har høstet af Islamismen.

VI. Promotioner.

Den 17 Jul. forsvarede Licentiatus Med. *) og Underaccoucheur ved Frederiks Hospital, Oluf Lundt Bang, offentligen i Regentsauditoriet en for den medicinske Doctorgrad udarbejdet, af det medicinske Facultet antagen, Inauguraldissertation De foetus in partu versione (147 p. 8). Ordentlige Opponentere vare, som Medlemmer af det medicinske Facultet, Professorerne Saxtorph, Serholdt og Skielderup. Ex Auditorio frem-

*) S. disse Annal. 1810 2 B. S. 242.

traadde Candid. Theol. Dahl og Candid. Medic. Howitz. Respondens var Cand. Medic. Kasim. Emil Bruun.

Den 19 s. M. forsvarede: Sognepræsten i Sorø, Mag. Magnus Sommer, offentligen i bemeldte Auditorium, efter foregaaende under 11 Mart. allernaadigst bevilget Dispensation fra at disputere pro licentia, for Doctorgraden i Theologien sin til det theologiske Facultet indsendte og af dette antagne Dissertation De catholicis, quas dicunt, epistolis, et specialiter de epistola Jacobi ejusque auctore (80 p. 4). De ordentlige Opponentere vare Professorerne P. E. Müller, J. Møller og Thorslacius; Respondens Cand. Theol. K. P. J. Dahl.

Efterat Udfaldet af disse offentlige Actus var igiennem Directionen indberettet til Hs. Majestæt Kongen, behagede Allerhøistamme under 2 Octb. allernaadigst at tillade, at Doctorgraden i Theologien ved Kiøbenhavns Universitet maatte confereres Mag. Magnus Sommer, og samme Grad i Medicinen Licentiatus Medicinæ Oluf Lundt Bang.

Den høitidelige Meddelelse af disse Værdigheder fandt, efter foregaaende Indbydelse ved et af Professor Thorslacius udstædt Program De somniis Serapicis, præcipue ex Aristidis *iepois* *λογοis* delineatis, med hvilket fulgte som Anhang

Doctoranderne af dem selv forfattede Vita. derefter Sted i Regentsauditoriet den 21 October. Først besteg Dr. Professor P. E. Müller, som Decanus i det theologiske Facultet, Cathedret, og viste i en latinſk Tale, hvor stor Gavn og Hielp Stater, især de mindre, endog i Krigstider kunne drage af Videnskaberne *); hvorpaa han, med Jagttagelse af de sædvanlige Skikke (Doctorhattens Paasættelse; den aabne og lukte Boges Overlevering og Omfavnelse) creerede og proclamerede Mag. Magnus Sommer til Doctor i Theologien **). Den nycreerede Doctor holdt derpaa fra samme Catheder en Tale, hvori han udtrykte sine Følelser og Døtke i Anledning af den academiske Udmærkelse, hvormed han var bleven hædret. Da denne Handling var forbi, optraadde p. t. Decanus i det medicinske Facultet, Professor Dr. Etatsraad Ridder Fred.

*) Denne Tale vil blive trykt i Dr. Professor J. Möllers theologiske Bibliotheks 6 Bind.

***) Siden Aaret 1790 havde ingen Geistlig i Danmark eller Norge, uden for det theologiske Facultets egne Medlemmer, offentlig forsvaret theologisk Inauguraldissertation ved Kiøbenhavns Universitet, men, forsaavidt de havde attraaet denne academiske Værdighed, helst søgt og erholdt den ved andre Universiteter, især i Göttingen og Kiel.

Ludv. Bang, og, efterat have i en latinſk Tale udviklet, hvorfor og hvorledes Lægen bør æres, creerede og proclamerede ſin Søn, Licent. Medic. Oluf Lundt Bang, til Doctor i Medicinen. Den ſidſte ſluttede Handlingen ved i en Tale at lægge for Dagen, ſine Høleſer mod ſine academiske Lærere, ſaavel i Almindelighed ſom i Særdeleſhed mod ſin Fader, under hvis ſpecielle Veiledning og daglige Exempel han var dannet, opdraget og indviet til *Æſculapſ* Kunſt, og mod Univerſitetet, der havde ledet, opmuntret, belønnet og hædret Ynglingens Flid og Mandens Beſtræbelſer. Under Lyſenſninger af de Tilſtædeværende, hvoriblandt ogſaa adskillige Honoratioreſ uden for Univerſitetets Corpus, forlode de nye Doctorer Hørefalen.

VII. L e g a t e r.

Fundats for det Steenbuckſke Legat
ad Coagienses *).

Udi Jeſu Navn.

Hans Steenbuck, SSctæ. Theologiæ Profeſſor Primarius ved det Kongelige Univerſitet i

*) Denne Fundats, ſom ei før har været trykt, er udfæret efter den Gienpart deraf, ſom findes i

Kiøbenhavn, fiendes og herved bitterligt gjør, at jeg Gud til Ære og den fattige studerende Ungdom ved Universitetet til Nytte haver skienket og givet, ligesom jeg og herved skienker og giver til en studiosum Theologiæ 500 Rd. Croner, hvis aarlig Rente, 25 Rd., bemeldte Studiosus skal nyde, naar han in examine theologico haver fortient og er aflagt med caractere Laudabili. Denne Gave maa ei gives andre end een studiosus Theologiæ, fød i Kiøge Bye af fattige, ærlige og christelige Forældre, og dimitteret fra Skolen sammesteds, naar han tilforn haver fremviist attestatum fra Rector Scholæ, saavel om hans christelige Liv og Levet, som ogsaa om hans Flittighed og Lærvilighed, den Stund han frequenterede Skolen. Og saasom det er venteligt, at ikke hvert Aar findes saadant et Subjectum, som fra Kiøge Skole vorder dimitteret, saa maa i Mangel af saadan en Person disse 25 Rd. Croner gives een, som i det øvrige er conditioneret efter denne Fundations Indhold, dog fød i Kiøbenhavn og dimitteret derfra Skolen. Denne Fundations Administration besørges af Theologo primo tilligemed de øvrige Legatis Theologicis. Dog erindres herved, at, saa længe en mig

Legatets Dvitteringsbog. Aar og Datum staaer der ikke anført, men den skal være af Aaret 1740. Jvf. disse Aanal. forrige Hæfte S. 98.

paarørende studiosus ved Navn Christopher de Hemmer ei vorder befordret til noget Embede, hvoraf han kan leve, nyder han fremfor nogen anden imidlertid denne aarlige Rente til hver 11 Jun.

H. Steenbuck.

VIII. Fortegnelse paa de Studiosi, som i Maret 1813 ere udnævnte til at nyde Communitetsstipendiet.

N. Wagger, fra Slagelse Skole, Theolog.

F. C. Bekker, fra Nyborg Sk., Jurist.

J. Blicher, fra Aarhus Sk., Theolog.

C. A. Bluhme, fra Herlufsholms Sk., Jurist.

P. Bendtsen, fra Frederiksborg Sk., (privat legeret).

H. Borch, fra Christiania Sk., Theolog.

E. Bruun, fra Colding Sk., Jurist.

N. E. B. Christensen, fra Odense Sk., Theol.

N. N. Colban, fra Trondhiems Sk., Theolog.

G. A. Dichman, fra Kiøbenhavn Sk., Theolog.

J. L. Dreier, fra Christiania Sk., Medic.

P. J. Estrup, fra Randers Sk., Medic.

H. Fangel, fra Frederiksborg Sk., Medic.

C. D. Fasting, fra Frederiksborg Sk., Theol.

F. N. Friess, fra Horsens Sk., Jurist.

- P. C. Fuglede, fra v. Westens Institut, Theol.
 J. P. Gorm, fra Viborg Sk., Jurist.
 L. P. B. Gruner, fra Helsingors Sk., Theolog.
 R. P. Hagenstrom, fra Nykiobing Sk., Theol.
 F. F. Hansen, fra Helsingors Sk., Jurist.
 C. F. Heerforth, fra Koestilde Sk., Theolog.
 G. Helm, fra Odense Sk., Theolog.
 W. A. Honum, fra Koestilde Sk., Theolog.
 A. F. Honne, fra Ribe Sk., Theolog.
 C. E. Janken, fra Nykiobing Sk., Theolog.
 L. G. Kaalund, fra Aarhus Sk., Theolog.
 J. Karmark, Privatist, Theolog.
 A. Kreidal, fra Odense Sk., Theolog.
 S. Langoe, fra det Schouboeske Institut, Theol.
 F. C. Lorentsen, fra Frederiksborg Sk., Theol.
 C. M. Lund, fra Randers Sk., Theolog.
 T. Mührer, fra Nykiobing Sk., Medic.
 N. C. Møller, fra Aalborg Sk., Theolog.
 P. Møller, fra Nykiobing Sk., Theolog.
 N. C. Nannestad, Privatist, Theolog.
 H. B. Nyholm, fra Nykiobing Sk., Theolog.
 P. F. Obel, fra Aalborg Sk., Theolog.
 A. Petersen, fra Slagelse Sk., Medic.
 F. C. Rosen, fra Nykiobing Sk., Theolog.
 N. D. Rützuu, fra Slagelse Sk., Theolog.
 L. Schiødte, fra Nyborg Sk., Theolog.
 M. Schou, fra Nyborg Sk., Jurist.
 L. Smith, fra Helsingors Sk., Jurist.

- J. G. Sommer, fra Frederiksborg Sk., (privilegeret).
- C. W. Styber, fra Nykøbing Sk., Theolog.
- C. Svendsen, fra Christiania Sk., Jurist.
- C. Sviker, fra Købstilde Sk., Medic.
- C. Sørensen, fra Odense Sk., Theolog.
- N. B. Stoft, fra Nykøbing Sk., Theolog.
- J. S. Thaning, fra Kiøbenhavns Sk., Theolog.
- C. G. B. Thura, Privatist, Theolog.
- C. E. Thurah, fra Kiøbenhavns Sk., Theolog.
- C. S. Tryde, fra Slagelse Sk., Theolog.
- G. H. Waage, fra det Schouboeske Institut, Theolog.
- J. Wallich, Privatist, Medic.
- J. N. Wilhelm, fra Herlufsholms Sk., Medic.
- W. C. Zeise, Privatist, Medic.
- A. Orbek, fra Ribe Sk., Theolog.
- C. M. R. Drum, Privatist, Jurist.
- i. alt 59.

IX. Nærmere Bestemmelse angaaende den fremtidige Udbetaling af Enkepensioner fra Professorernes Enkefaste.

Besat under 5 Jun. 1767 allernaadigst confirmeret Convention af 20 Mai s. N. mellem da

værende Professores consistoriales ved Kiøbenhavns Universitet er for Professorernes Enke oprettet en Enkekasse, der bestaaer deels ved Renterne af det fra først af giorte Indskud, deels af Professorernes aarlige Contingenter, som ved bemeldte Convention bestemtes for hver gift Professor til 25 Rd., og for hver ugift Professor til 12 Rd. 3 Mk. aarlig^{*)}. Af disse aarlige Renter og Bidrag skulde efter den første Bestemmelse til enhver Professor-Enke, som nød fuld Pension, udredes en Pension af 100 Rd. aarlig, og til enhver, som nød halv Pension (hvorom i Fundatsens §. 16) 50 Rd., hvilken Pension med Tiden, ligesom Cassens Fond maatte tiltage, skulde forbedres, dog saaledes at aldrig nogen Enkes Pension maatte stige over 300

*) G. Badens Univers. Journal VI. S. 55 ff. For den Tid var Professorernes Enker ingen anden Pension eller Understøttelse forskkkret end en aarlig Hielp af 1 Pd. (4 Tønder) Byg og $\frac{1}{2}$ Pd. ($1\frac{1}{2}$ Tønde) Rug efter hvert Mars Capitelstart, 1 Lam og 1 Gaas, begge beregnede til 1 Rd., Studepenge 4 Rd. 3 Mk. og Huusleie 12 Rd., hvilket udredes som Sammenskud af Professorernes egne Indtægter og tages af deres almindelige Indtægter eller saakaldte Distributs (G. disse Annal. 1810 2 D S. 55 f.). Denne paa gammel Vedtægt grundede aarlige Understøttelse skulde, efter Fundatsens §. 1, Professorernes Enker ikke desto mindre vedblive at nyde.

Rd. En saadan Forbedring i Enkernes Pensioner blev vedtagen i Aaret 1792, da Fonden var voxet til 15507 Rd., og ifølge deraf en fuld Pension forhøiet med 25 Rd. og en halv med 12 Rd. 3 Mk., den første altsaa til i alt 125, den sidste til 62 Rd. 3 Mk. aarlig.

Da Statens Pengevæsen ved Fdn. af 5 Jan. 1813 blev givet en ny Indretning, var Cassens frugbringende Capital 22,300 Rd., der vare udsatte blandt Universitetets øvrige Capitaler. Som Folge af Obligationernes Omskrivning og den midlertidigen modererede Rentefod befandttes det, efter anstillet Beregning, at for hvert Ephorie neppe kunde antages høiere Renteindtægt end $1\frac{1}{2}$ pCt., som da af ovennævnte Sum ifkun vilde blive 334 Rbd. 3 Mk. S. B. Naar hertil lagdes de aarlige Contingenter fra Interessenterne, i alt 362 Rbd. 3 Mk., saa blev hele Indtægten 697 Rbd., medens Pension skulde udredes til 7 Professorum consistorialium (Enfer *), hvilke for Tiden nøde fuld Pension. Det viste sig da, at denne Pension, der hidtil havde været 125 Rd. for hver, nu ikke, ei engang om man vilde gaae tilbage til de oprindeligen bestemte 100 Rd. for hver Enke, kunde over-

*) Næmlig efter Professorerne Wadefær, Schlegel, Krazenstein, Saxtorph, Baden, Obelig og Norregaard.

gaae til en lige Sum i Rbd. S. B., da Udgiften i saa Fald meget vilde overstige Indtægten.

Under disse Omstændigheder blev af p. t. Ephorus for bemeldte Enkecaffe, Hr. Statsraad Ridder N. C. Kall, forestillet angaaende Nødvendigheden af en forandret Bestemmelse i Henseende til den fremtidige Udbetaling af forommeldte Enkepensioner, og derefter af Consistorium vedtaget, deels at Professorernes aarlige Contingenter skulde gaae over fra 25 Rd. til 25 Rbd. R. B., deels at der, paa det at den Sum, hvortil Enkepensionerne fra først af vare fastsatte, kunde kommes saa nær som mueligt, uden at dog derved formedelst muelig Forøgelse i Antallet paa de til Pension berettigede Enker skulde befrygtes Nødvendigheden af igien at nedsætte Portionernes Størrelse, aarlig skulde uddeles til enhver Enkefrue, som nyder fuld Pension af bemeldte Enkecaffe, 86 Rbd., halvt i Solv. og halvt i Ravne, Bærdie, og til den, som kun nyder en halv Portion, 43 Rbd., ligeledes halvt i Solv. og halvt i Ravne, Bærdie.

Paa denne Foranstaltning ønskede Consistorium allernaadigst Approbation, og til samme blev den af Directionen allerunderdanigst indstillet som deels formedelst Omstændighederne nødvendig, deels overeensstemmende med den i sin Tid indgaaede, allernaadigst stadfæstede, Convention, i hvis 20 Artikel det hedder: "at, skulde i andre Maader Tidernes

Omstændigheder udkræve nogen Forandring og Forbedring i denne Foundation til Cassens større Gavn og Varagtighed, da maae Interessenterne per unanimia eller plurima derom giøre nærmere Anordning. Den ansøgte Kongelige Approbation behagede det derefter Hs. Majestæt, under 9 Jul. d. A. allernaadigst at meddele.

X. Forandret Indretning af Communitetets og Regentsens Regnskabsvæsen.

Communitetets og Regentsens Regnskabsvæsen har hidtil været besørget af disse Stiftelsers saakaldte Deconomus, der ifølge Fundatsen af 25 Jun. 1777 §. 3 vælges af det theologiske Facultet som bemeldte Stiftelsers nærmeste Direction.

Da bemeldte Deconomi Tjeneste var bleven vacant derved, at Hr. Conferenzraad og Høiestretsassessor Holtermann, Commandeur af Dannebrog, som henimod 40 Aar havde forestaaet Deconomi og dermed forbundne Secretariatsforretninger ved Communitetet og Regentsen, i Mai Maaned d. A. androg om og erholdt Fritagelse fra samme, troede Directionen for Universitetet og de lærde Skoler dette at være en passende Leilighed til, at disse Stiftelsers Regnskabsvæsen kunde gives en Indretning lig den, som for nærværende Tid findes

Sted ved Universitetet *), hvilken Indretning i flere Henseender maatte være at foretrække for og ansee mere overensstemmende med god Regnskabsorden end den ved Communitetet hidtil bestaaende, og nærmere Overlæg anstilledes i denne Anledning med det theologiske Facultet, hvorledes Forandringen nu bedst kunde iværksættes, og paa den for Universitetets Casse mindst byrdefulde Maade.

Paa Resultaterne af disse Omhandlinger grundede sig et til H. S. Majestæt af Directionen allerunderdanigst indstillet Forslag af følgende Indhold:

1. at Deconomi og Secretærforretningerne, som bestaae i at oppebære Indtægterne af 92 Tiender og c. 1000 Tdr. Hartkorn Jordegods, samt at føre Regnskab over disse og flere Indtægter og over Udgifterne, foruden den derved foresaldende Correspondence, herefter maatte fordeles mellem tvende, nemlig en Casserer og en Bogholder, af hvilke den eene maatte have saadanne Egenskaber, at han tillige kunde være Secretær;
2. at den ældste i det theologiske Facultet og et andet af sammes Medlemmer maatte overdrages, i Liighed med det, som ved Universitetet finder Sted, under Navn af Inspectoratus Qvæsturæ Communitatis det umiddelbare Tilsyn med begge Stiftelsernes Regnskabsvæsen;

*) S. disse Annal. 1806 2 B. S. 93 ff.

3. at Communitetets Casse maatte afholde Rønningerne til Bogholderen og Cassereren saaledes, at indtil videre for den eene bestemtes 200 Rbd. og for den af dem, der tillige besørgede Secretariatsforretningerne, 300 Rbd. aarlig.

Dette Forslag er af Hs. Majestæt under 14 Jul. d. N. approberet, og derhos allernaadigst bifaldt, at hidtilværende Communitets-Deconomus Conferenzraad Holterman tiltræder og i Forening med et Medlem af det theologiske Facultet udgør det Inspectoratus Qvæsturæ Communitatis, som har det umiddelbare Tilsyn med Stiftelsernes Regnskabsvæsen.

Af det theologiske Facultet ere med Directionens Approbation valgte Universitetscasserer Otto og Revisor i det kongelige danske Cancellie Cancellieraad P. K. Drejer, til at forrette, den første Cassererembedet, og sidstnævnte Bogholderiet samt Secretariatet (foruden deres øvrige Embedsforretninger), hvilke begge ere ved allerhøieste Resolution af 14 Jul. d. N. for de dem ved Communitetet overdragne Embedsforretninger af sammes Casse tilstaaede de efter Foranførte indtil videre bestemte Gager.

XI. Tilleg til den i disse Annaler *) meddeelte Fortegnelse paa Universitetets Legater.

LXX. Caspar Bartholin's Legat

stiftet 1629 af Professor i Medicinen og siden i Theologien ved Universitetet, Dr. Caspar Bartholin, og hans Hustrue Anne Fincke. Den oprindelige Capital var 200 Species, nu 229 Rd. 3 Mk. Af Renterne skal Halvdelen anvendes til fattige Skolepersoner i Kiøbenhavns Skole, og den anden Halvdeel til Huusarme. Ephorus er Rector og det theologiske Facultet **).

LXXI. Det Clericiske Legat

stiftet 1790 af Universitetsbibliothekar Professor Nic. Cleric, som testamenterede al sin Efterladenskab til Universitetsbibliotheket, saaledes, at dette først skulde oppebære Renten deraf, naar den længstlevende af de indsatte Legatarier var død. Capitalen er 4000 Rd. Renten deraf skal, naar den længstlevende Legatarius er død, med Undtagelse af 20 Rd. aarlig til Bibliothekaren, anvendes

*) 1812 S. 17—32 og 179—235 samt 387, og forr. Hæfte S. 98 f.

**) Grundtatsen er trykt hos Hofman I. S. 165 f. Det omtales af Janson S. 24.

til Bøgers Indkiøb *). Erhorus er for Tiden Hr.
Statsraad Ridder N. C. Kall.

XII. Udsigt over Legatcapitalernes Til-
stand ved Kiøbenhavns Universitet
d. 30 Jun. 1813 **).

(Efter Universitetets Regnskaber.)

A. De tre Collegier.

Walchendorfs Collegii Ca-

pital	21,102 Rbd. 1 Mk. 15 ß.
Borchs	54,000 — . — . .
Elersens	32,975 — . — . .
	<hr/>
	108,077 Rbd. 1 Mk. 15 ß.

*) Fundatsen er trykt i disse Annaler 1811 i Bind
S. 230 ff.

**) I disse Annalers Aargang 1812 S. 17—32 og
179—235, jvf. S. 387, samt Aarg. 1813 i Hæfte
S. 93 f. og nærværende Hæfte S. 293 er med-
deelt Efterretning om samtlige Privatstiftelser og
Legater ved Kiøbenhavns Universitet, som ere be-
stemte til Understøttning for Studerende eller anden
Hensigt. Her meddeles nu paa eet Sted en For-
tegnelse paa samtlige disse Stiftelser og Legater
med Anmeldelse af deres Capitalers Tilstand. I
øvrigt bemærkes, at Universitetets Legatcapitaler

B. Andre Legater.

a. Af det kongelige Huus.

Transport 108,077 Rbd. i Mk. 15 ß.

1. Kong Christian den 9:

vendes Legat . . . 5500 — . — . .

2. Dronning Juliane Ma:

ries . . . 10,000 — . — . .

3. Stipendium domus re:

giæ . . . 1800 — . — . .

b. Af Private.

4. Anonymi Legat . . . 300 — . — . .

125,677 Rbd. i Mk. 15 ß.

ere udsatte mellem dets Capitaler i Almindelighed. Forsaavidt disse maatte have lidt nogen Formindskelse ved Omskrivning efter Fdn. af 5 Jan. 1813, drager dette ikke til Folge for Legaternes Capitalbeløb, uden forsaavidt angaaer de Legatsummer, der først ere indbetalte efter 1807, hvilke Capitaler ere blevene omskrevne i Overensstemmelse med bemeldte Forordning. Dette er Tilfældet med det Obeliskke, Riisbrighske og det Smithske paa den Maade, som nedenfor er anmærket. Ikkun indskrænkes midlertidigen Rentens Beregning og dens Opbevarelse af Vedkommende til det Forhold, hvori Universitetet i Almindelighed kan for Tiden beregne sin Renteindtægt at staae til de udsatte Capitaler (omtrent $1\frac{1}{2}$ pCt. S. B.).

	Transport	125,677 Rbd.	1 Mk.	15 ß.
5.	Arnemagnæanske	20,800	—	—
6.	Bangs	434	—	—
7.	Barth. Bartholin's Re-			
	sidentspenge	2125	—	—
8.	Caspar Bartholin's	229	—	3 —
9.	Elf. Magd. Bartholin's			
	a. til det astronomiske			
	Saarn	1500	—	—
	b. til Universitetsbiblio-			
	theket	500	—	—
10.	Rasmus Bartholin's *)	3550	—	—
11.	Vinas	40,500	—	—
12.	Bircherod's	6480	—	—
		<hr/>		
		201,795 Rbd.	4 Mk.	15 ß.

*) Foruden de 300 Rd. til Regentens og de 1200 Rd. til den botaniske Have, som ere anførte i disse Annal. 1812 S. 25, legerede han ogsaa til en af Professorernes Enker eller en Enke af deres egen Slægt Renten af 500 Rd., til en Erængende Renten af 500, til Huusarme Renten af 1300, til Legatets Bestyrer Renten af 500 Rd. Den oprindelige Leaatcapital altsaa 3100 Rd. Af den nuværende, 3550 Rd., fordeles Renten saaledes, at den botaniske Have nyder Renten af 1283 Rd. 32 ß., de to Regentskamre af 312 Rd. 72 ß., de Erængende og Huusarme af 1416 Rd. 64 ß., og Ephorus af 531 Rd. 24 ß.

	Transport	201,795 Rbd.	4 Mf.	15 B.
13.	Bochenhofers	1062	— 3	—
14.	J. Brochmans	2800	—	—
15.	J. Brochmans Enkes			
a.	til Professor: Enker	1147	— 3	—
b.	til Universitetsbiblio-			
	theket 500 Rbd., hvilke			
	ere indbefattede i No.			
	46 nedenfor.			
16.	Kasim. Enev. Broch-			
	mans 500 Rbd., ligeles			
	des indbefattede under			
	No. 46 nedenfor.			
17.	Det Buchwaldtske	6563	— 1	— 9½
18.	Det Lautrup: Buch-			
	valdtiske	3500	—	—
19.	Cosmianum	212	— 3	—
20.	Dalgaard's	265	— 3	— 11
21.	Decollatæ virginis	531	— 1	— 8
22.	Clert's	4000	—	—
23.	Ch. Finckes	5446	— 1	— 8½
24.	Foss's	13,500	—	—
25.	De Frisers	7458	—	—
26.	De Fuirenske (Henr.			
	Fuirens paa 500 Rbd.,			
	Died. Fuirens paa 500			

248,282 Rbd. 4 Mf. 4 B.

Transport 248,282 Rbd. 4 Mk. 4 β.

Md. og Thomas Kuirens					
paa 2000 Rd. s. disse					
Annal. 1812 S. 187 f.)		3453	—	2	— 11 .
27.	H. Kuirens til Stu-				
	dentere	573	—	4	— 8 .
(Herr. Kuirens Legat af					
300 Rd. og D. Kuirens					
af 500 Rd. ere indbefat-					
tede under No. 46 neden-					
for).					
28.	Gludss	666	—	4	— . .
29.	Griis's	3000	—	.	— . .
30.	Grønbecks	2492	—	1	— 2 .
31.	v. Havens	1000	—	.	— . .
32.	Holbergs til Jomfr.				
	Udstyr	20,187	—	3	— . .
33.	Holms	400	—	.	— . .
34.	Hopners				
	a. til Huusleie	6375	—	.	— . .
	b. til anden Bestemmelse	11192	—	.	— . .
35.	Julii og Deichmans	300	—	.	— . .
36.	Jens Justsens	708	—	2	— . .
37.	Kragensteins	12000	—	.	— . .
38.	De Lassonske (de staae				
	ikke under Universitetets				

310,631 Rbd. 3 Mk. 9 β.

Transport 310,631 Rbd. 3 Mk. 9 S.

Administration og kom-
me altsaa ikke i dets
Regnskaber. Efter disse
Annaler 1812 S. 102
var Capitalen da i alt
(16,112 Rbd. 1 Mk. 14 S.)

39. Liliendahl's . . .	25,684	—	3	—	4
40. Longomantani . . .	459	—	•	—	••
41. Lixdorphy's . . .	400	—	•	—	••
42. Masii og Rostgaard's	533	—	2	—	••
43. Det Medeanke . . .	459	—	•	—	••
44. Menzianum (som nu afgives til det norske Universitet) . . .	688	—	3	—	••
45. Det Moltkeske *)	12,205	—	•	—	••
46. Mules (i Forening med andre Capitaler til Universitetsbibliothekets Fordeel, hvoriblandt 300 Rd. af Biskop Broch- mans Enke, 500 Rdlr.					

331,060 Rbd. 5 Mk. 13 S.

*) Denne er den Sum, hvortil det beløb ved Aarets
Begyndelse. See disse Annalers forrige Hæfte
S. 87.

	Transport	351,060 Rbd.	5 Mk.	13 β.
	Spec. af Kæm. Gnev.			
	Brochman og 500 Rbd.			
	af Died. Kuiren)	5423	—	—
47.	Müllers	200	—	—
48.	Rannestads *)	200	—	—
49.	Roldii	637	—	3
50.	Obeligs **)	140	—	—
51.	Pro comparandis libris	600	—	—
52.	Riisbrighs ***)	360	—	—
53.	Rosborgs	5450	—	—
54.	Rosenfrank's	10,414	—	—
55.	Rosgaard's	15,96	—	—
56.	Steels	35,800	—	—
57.	Smiths †)	100	—	—
		<hr/>		
		411,981 Rbd.	3 Mk.	4 β.

*) Afgives nu til det norske Universitet.

**) Oprindeligen 200 Rbd. (s. disse Annal. 1809 1 B. S. 40, 232 f. og 1812 S. 18), men etter Rdn. af 5 Jan. 1813 omfrevet til 140 Rbd. S. B.

***) Oprindeligen 600 Rbd. (s. disse Annal. 1809 1 B. 230; jvf. 18 2 S. 18), men nu omfrevet til 360 Rbd. S. B.

†) Oprindeligen 400 Rbd. (see disse Annaler 1810 S. 243 ff.), men nu omfrevet til 100 Rbd. S. B.

Transport 411,981 Rbd. 3 Mk. 4 f.

58. Stampes				
a. Reifestipendium	5803	— 5 —	3	•
b. til fattige Studenter	5503	— 3 —	•	•
59. Steenbuchß ad Nidro. sienses *)	1,062	— 3 —	•	•
60. Dito ad Coagienses	531	— 1 —	8	•
61. Det Thottiske	13,750	— • —	•	•
62. Af de Thottiske Cata. loger	975	— • —	•	•
63. Tonboes	400	— • —	•	•
64. Tressunds **)	6000	— • —	•	•
65. Uldals, 300 Rd., er indbefattet under Eler- sens Collegii ovenanførte Capital.				
66. Windings	283	— 2 —	•	•
67. Winstrupß	3800	— • —	•	•
68. Wissings	3829	— 2 —	10	•
69. Et Overflud af Longo- montani, Medeanum,				

453,920 Rbd. 2 Mk. 9 f.

*) Afgives nu til det norske Universitet.

**) Denne Capital administreres ikke under særskilt Cohorie, men er forenet med Universitetsbiblio-
thekets Fond.

Transport	453,920 Rbd. 2 Mk. 9 S.
Cosmianum og Dal-	
gaard's Legater	50 — — —

Totalbeløb af Universite-	
tets, under dets Besty-	
relse staaende, Legatcapi-	
taler	453,970 Rbd. 2 Mk. 9 S.

XIII. Heiligheds skrifter og Disputatser.

1. *De somniis Serapicis, præcipue ex Aristidis*
ἱεροῖς λόγοις delineatis. Prolus. M Birg. Thor-
lacijs, Prof. eloquent. latin. Havniæ 1813.
30 p. 4.
2. *De commodis nonnullis, quæ ex Islamismo ad*
republicam Christianorum redundarunt. Prol.
scripsit Janus Møller, Theol. Doct. et Prof.
Ord. Havniæ 18.3. 51 p. 4.
3. *Commentatio de foetus in partu versione, quam*
pro summis in arte medica honoribus rite ob-
tinendis publico eruditorum examini subjicit
Olaus Lundt Bang, Medic. Licent., in xeno-
dochio puerperarum ac neonatorum Medicus
et Obstetricans secundarius. Havniæ 1813.
147 p. 8. c. fig.
4. *De catholicis, quas dicunt, epistolis, et specia-*

liter de epistola Jacobi ejusque auctore, una cum interpretatione quorundam capituli primi comminatum speciminis loco ad calcem adjecta. Dissertatio inauguralis, quam pro summis in theologia honoribus rite capessendis publico eruditorum examini modeste submissam defendere conabitur Magnus Sommer, Phil. Mag. et in Parochia Sorana Sacrorum Minister. Soröæ 1813. 87 p. 4.

XIV. Blandede Efterretninger.

Ved allerhøieste Resolution af 9 Jul. er det blevet Professor Astronomiæ extraordinarius ved Kiøbenhavns Universitet *) H. C. Schumacher tilladt, midlertidigen at antage et Kald til det astronomiske Observatorium i Mannheim.

Til Medlem af Universitetsbibliothek's Commissionen i afg. Statsraad Waldike's Sted valgtes i Consistorium den 21 Jul. Professor B. Thor

*) Beskikket under 15 Aug. 1810. S. disse Annal. 1810 2 B. S. 38. Professor Schumacher havde endnu ikke tiltraadt sit Embede her ved Universitetet.

laci u s. De trende andre Medlemmer af denne Commission ere for nærværende Tid Hr. Conferensraad Ridder Schlegel, Hr. Statsraad Ridder Bang, og Hr. Professor Dr. P. E. Müller.

Alf det Kongel. Bibliotheks Tripletter har Universitetsbibliotheket erholdt 98 saadanne Skrifter, som det selv manglede.

I Aaret 1812—1813 var Universitetsbibliothekets Indtagt 788 Rd. 2 Mk. 2 S. D. C., og Udgiften 1311 Rd. 3 Mk. 13 S. D. C.

Den 21 Jul. valgte Consistorium Statsraaderne Hurtigkarr og Wolf til at være Ephorer, den første for Legatum Fossianum, den anden for Legatum Grönbechianum.

Den 21 Jul. udnævnedes Consistorium Cand. Theol. P. Monrad til at nyde en ledig Plads paa Elersens Collegium.

Den 29 Septb ligesaa Studios jur. Guldbrand Thesen til at nyde en ledig Plads paa

samme Collegium; og Studiosi Theologiæ Laur. Schisde og P. Siern til Alumni paa Walchendorfs Collegium.

Den 1 Decb. ligesaa Stud. Chemiæ Zeise og Studiosus Theol. Kantzau til Alumni paa sidst-
meldte Collegium.

Den 29 September har Consistorium beskikket Examinatus juris og Amtsfuldmechtig Lars Søndermark Holm til fra 1 Jan. 1814 at forestaae den ved Birkedommer Fischers Entledigelse vacant-
blevne Forvaltertjeneste paa Universitetets Gods; hvilken Udnævnelse af Directionen under 14 Decb. er samtykt.

Under 18 Aug. er udfærdiget en Instrux for Portneren paa Elersens Collegium, og den nærværende Portners Løn heri bestemt til 49 Rbd. 4 Mk. S. B.

Under 16 Octb. har Directionen i Anledning af en fra Rector Magnificus gjort Indstilling resolveret, at det Inscriptiongsgebyr af 11 Rd. *)

*) S. disse Annal. 1806 1 B. S. 90.
Universt. og Skole-Annaler 1813. U

som erlægges af dem, der efter Examen Artium inscriberes som academiske Borgere, maa i inderværende Aar for dem, som i offentlige Skoler have nydt Beneficier, og saaledes beviisligen ere uformuende, modereres derhen, at de, der i de offentlige Skoler have nydt Stipendier, ikkun erlægge 11 Rbd. D. C., og de som have havt fri Underviisning uden Stipendier, 11 Rbd. R. B., hvorimod alle de øvrige betale 11 Rbd. S. B.

Med Statsraad Waldifes Død ere, efterat de Tiender, hvoraf han var i Besiddelse, blevne opterede af andre Consistorii Medlemmer, som endnu have corpus, Keersløv og Jerste Kongetiender, saavelsom Halvdelen af Taarnbye Sogns Kirketiende, blevne inddragne under Qvæsturen *).

Med Placat af 22 Octb. 1813 er det befalet, at enhver Kirke i Danmark skal eengang for alle erlægge til Frue Kirke i Kiøbenhavn, som Bidrag til dens Gienopbyggelse, 1 Skieppe Byg af hver Tønde Hartkorn, hvilken Skieppe Byg det overlades til Bedkommende at betale enten strax eller

*) Jof. disse Annal. 1810 2 B. S. 48 ff. og forrige Hæfte S. 89.

i fire paa hinanden følgende Aar med Penge efter Capitelstaxt. I Henseende til bemeldte Bidrags Udredelse af Universitetets Landsbye Kirker er af Consistorium foreslaaet og af Directionen bifaldt, at bemeldte Bidrag udredes af Universitetets Bygningsfond, saaledes at Beløbet erlægges ikke paa eengang, men i 4 paa hinanden følgende Aar med $\frac{1}{4}$ i ethvert Aar. Ifølge heraf vil den Brandhielp til Frue Kirke, som Universitetet i ethvert af Aarene 1813, 1814, 1815 og 1816 har at udrede, blive (da Universitetets 13 Kirker *) udgiøre 422 Rdr. 2 Skp. 2 Fdf. $2\frac{2}{3}$ Alb.) 152 Rdr. 6 Skp. $\frac{1}{2}$ Fdf. Byg aarlig, eller i alt 611 Rdr. Byg, Skp. 2 Fdf.

I det sidste Halvaar af 1813 ere paa Universitetets Gods tvende Arvesæstestæder blevne udfærdigede.

*) Gandløse, Herlov, Selsøe, Bringsstrup, Egebylømmagle, Farsø, Gladsaxe, Grevinge, Lidøe, Smorum, Gæbye, Laarnbye, Værløse.

C.

Det norske Universitet.

- I. Fortegnelse paa de academiske Forelæsninger i det Kongelige Frederiks Universitets første halve Aar fra Begyndelsen af Augusti Maaned 1813.

Disse første Forelæsninger ved det norske Universitet ere anmeldte paa Latin og Dansk med en Fortale og Indbydelse paa det academiske Collegiums Vegne af Etatsraad Professor Ridder N. Freschow. Udgiv. troer ikke bedre at kunne, efter disse Annalers Diemed, sørge for Historiens Færd, end ved at meddele dette interessante Afskrift beelt og holdent, og da efter sammes danske Udgave.

"Til Læseren.

Efterat det norske, af Hans Kongelige Majestæt Frederik den Sjette stiftede, Universitet med Lærere og alt nødvendigt Apparat saavidt var forsynet, at det nu var istand til at bringe de Studerende til en dybere Kundskab i de Videnskaber, som angaae den fælles og høiere Dannelse, saa blev, i Følge den Kongelige Anordning, deels ved Skrivelser fra Directionen for Universiteterne og de lærde Skoler til disse, deels ved offentlig Bekjendtgjørelse alle de, der ved det ny Academie vilde ofre Muserne, indbudne til i indeværende Mars Juni og Juli Maaneder hos Universitetets Professorer at lade deres Navne antegne. Saaledes ere fra Christiania, Trondhiems og Christianslands Skoler — thi fra Bergens ere ingen endnu affendte — hid ankomne 18 Candidater, og da disse paa deres Fremgang have aflagt tilstrækkelige Prøver, have vi med Fornøielse optaget dem som de første Borgere i vor endnu spæde Stat. En og Anden, der efter Lovene dog ei kan nyde alle borgerlige Rettigheder, har ogsaa udbedet sig Tilladelse til at besøge vore Forelæsninger. Uden Tvivl ville inden Aarets Udgang endnu nogle flere indfinde sig, men, som det gierne gaaer i Begyndelsen, ifkun Gaa, indtil nemlig de Førstes Exempel og Lykke omsider faaer viist, hvad man af en de fleste mistænkelig Nyhed kan vente sig.

J see da, Medborgere! hvorledes en Sag, som altid ivrig har været onsket, men endog for faa Aar siden uden Haab, dog nu har taget saadan Begyndelse, at der til dens fuldkomne Udførelse næsten Intet mangler, uden at J selv ei vilde lægge Eder Hindringer i Veien. Thi baade er Grundvolden lagt, den Orden, hvori Byg-

ningens øvrige Dele skal opføres, bestemt, og Alting saaledes foranstaltet, at den hele, inden nogle Aar, eller netop tre, her kan komme til at staae. Forgaarden til et Tempel, der imellem Norges Fielde snart skal indvies Videnskaber, Wiisdom, ja, den Evige selv, disses almægtige og al gode Ophav og Beskytter, er allerede færdig, Udgangen er aabnet, gaaer ind! Den er aaben ei for dem alene, der, forst høitideligviis afstoede i Grækenlands og Latiums Kilder, giennem mange Omsvøb ville nærme sig disse Helligdomme. Thi der gives ogsaa i Danmark og Norge, som i det øvrige Europa, noksom Harrindende Kilder, hvori det medfødtte Barbarie og den ved Gædefordærvelse paadragne Smitte kan udrenses. Ingen, der i sit Modersmaal rigtig har lært Videnskabernes Begyndelsesgrunde, er for lidet dyrket til at fatte de vigtigste Hovedstykker af den Lærdom, der i vore Skoler skal foredrages: og skulde Noget synes for dybt eller nødvendigt at forbeholde de til en indre Bekiendtskab dermed alene stikkede Tilhørere; saa er dette Ting af den Bestaaffenhed, at de Fleste desto lettere kan gaae dem forbi, da det hverken for det offentlige eller private Liv synes meget gavnligt, at Mange indlade sig i dybe Granskninger derover. De, der i fordum Tid indviedes i Mysterierne, søgte ogsaa kun sjelden at blive deelagtige i de større, men lode sig gjerne noie med de mindre. Hvad der overalt er det Høieste, har Forsynet ifkun tildeelt meget Faa: og, som dette ei uden den største Noie kan erholdes, saa give endog de, som kunde blive Fiere deraf, gemeenlig Slip derpaa. Vil man derfor ei endog iblandt dem, der som Børn og Unglæmmer have været nødt til dyrke Grækernes og Romernes Fruathauger, finde meget Faa, der siden enten kan eller skiotte om

deraf at plukke og medbringe andre Frugter end saadanne, som de efter Hiemkomsten med Forundring blive vaer, at ogsaa de i Fædrelandet almindelig vørende Træer frembringe?

Hvis J altsaa — hvilket er en Overbeviisning, der hos os er grundet paa Erfaring og Kiendsgierninger, som ogsaa fremdeles skal stadfæste den — hvis J estee fikre Grundsaetninger, ei iblinde, have villet et Universitet: hvis dette ei har været noget tomt og forsængeligt Dulle: have J ei, som Børn pleie — men hvad der om et Folk af Eders faste og høimodige Character vilde være en fornærmelig Mistanke — blot fattet denne Lyst, fordi J vidste, at Eders Jævnlighe pleie at morde sig med dette Slags Foræringer eller Legetoi: have J tovertimod indseet, at Fædrelandet ei kan blomstre uden ved flittig at opelste alle Kunster og Kundskabsgrene: have J deraf lært at udlede Kilden til al Lykke, deraf at beregne dens Undergang: er endelig denne Tænkemaade iblandt Eder arvelig og til Eder overgaaet fra hine Norske Stamme-fædre, der endog i den raaste Tidssalder satte den høieste Priis paa Skialdre, Historieskrivere, Kunstnere, ja Philosopher selv, som de efter Tidernes Veilighed da kunde være, saa at J have villet falde disse Studeringer tilbage, ei som Noget, der først maa hentes fra Fremmede, men som noget Medfødt, der vel i lang Tid har ligget i et Slags Dvale, men nu atter er bleven vaft og med desto større Iver har nyttet sig, jo længere det har hvilet, uden at Kunsten imidlertid har taget af: Er dette, som det virkelig er, Hovedindholden af Eders Attraae, saa arbeide nu bande Ynglingen og Manden, ja saa poule Oldingen selv derpaa, at det ny Universitet saavel ved de Sogendes Mængde som ved Anstalter og Midler maa

blive berømt, paa det at ikke Eders alene, men Ublændingens og alle civiliserede Folks Forventning, der med Beundring have hørt om Eders Enighed, Eders fast utrolige Midførhed for denne Sag, ei nogensinde, end sig strax i Begyndelsen, maa blive skuffet: og maaer det ikke saa, at denne Iver — hvad nogle Eders Forfleinere hemmelig have hvisset i Ørene — snarere skal ansees for en pludselig Ild, som af et lidet Partie kan være tændt, end for nogen Virkning af Overlæs og National-Vandens Edelmødighed. Efterligner meget mere vor gode Konge, der, skjønt adspredt ved saa mange Glags Forretninger, endog mere end sædvanlig indviklet i saa mange Sorger og Bekymringer, dog ei har holdt Noget for høiere eller værdigere, end at dette Værk jo for jo hellere maatte komme istand: saa at neppe kunde midt i Fred den for Videnskabernes Fremme ivrigste og derhos rigeste Sjæle have gjort mere for denne Stiftelse, end under en langvarig Kria og den mest trykkende Tilstand af Ham er skeet: men derved har han ogsaa givet det skønneste Bevis saavel paa sin Riddighed til vort Folk, som til Videnskaberne selv, hvorom den sildigste Efterlægter end skal tale.

Men, for at nyde det allerede forhvervede Gode, udfordres ogsaa nogen Forberedelse. At denne hidindtil er forsømt, har formodentlig just paa denne Tid været Aarsag til, at Mange af et Glags Undseelighed ere blevne hjemme og have skædet det academiske Lys, som en Sol, det uvante Nie ei endnu kan taale. Sa dt er det ogsaa, at hvo der for Videnskab er saa fremmed, at han ei engang ret forstaaer sit Modersmaal, hvo der foruden de almindelige Boger aldrig har læst eller kunnet forstaae nogen, der er skreven i en høiere Skil, hvo der ei engang a

Om gang og Samtale veed, hvad Grammatik, hvad Historie eller Geographie, hvad Mathematik vil sige, hvo der ved Religionens og Erdelærens Behandling aldrig har vant sig til at henvende sine Tanker fra almindelige til guddommelige og kun ved Forstandens Anstrængelse fattelige Ting, hvo der endelig aldrig eller dog uden Held har prøvet i et reent og simpelt Sprog skriftlig at fremsætte sine Tanker, ham har ei saa meget Helligdommens Forsatte som meget mere Sagens egen Bessaffenhed udeløst fra samme. Thi her er ingen Ørensløst, hvorved Nørelsen, ingen Niensløst, hvorved den Uvidendes Syn kan blive indtaget og fornoiet. Men hvor Mange gives der ei alligevel, endog med den store Mangel, vi have, paa noget høiere Skoler, hvilke Theologer, Philosopher, Lovkyndige og andre Videnskabers Lærere dog heller vilde ønske sig som Tilhørere, skiont de slet ingen Latin forstaae, end en stor Deel af dem, der udgive sig for ene at besidde nogen lærd Dannelsse.

Dette ville vi dog ei saaledes have forstaaet, som om vi troede, at der nu Intet mere behøves, end at alle de, der enten ved et ypperligt Naturanlæg eller ved andet Held have faaet den Fattesevne, hvorum her er Spørgsmaal, skynde sig til dette Lærdoms - Erde, og, ligesom om denne Skole, fordi den kun er een, og kaldes en almindelig *), paa saa ene var tilstrækkelig, at man nu ganske kan tilside sætte al Omsoerg for de andre og mindre Skoler eller de øvrige den offentlige Oplysnings Hjelpe-midler. Vi ere langt fra at tænke saa; thi, at vi holde

*) Det Ord Universitet betyder egentlig en almindelig Skole, det er, en, hvori alle Videnskaber blive lærte.

for, man i Begyndelsen maa kæmpe mod Hindringer og allevegne fra søge Raad, om end ei de bedste i sia selv, betyder ingenslunde, at vi dermed for bestandig skal lade os nøie. Det er tværtimod en afsort Sag, at, dersom man ei rydder hine bort, og af disse skaffer sig flere og større, hvis de mindre og Middelskolerne ei deels forbedres, deels ganske ny oprettes, saa vil denne almindelige hverken meget kunne gavne til national Velstands og Vindskibeligheds Fremme hos os selv, eller hos Næbofolkene nogensinde indlægge sig et berømmeligt Navn. Vist nok vil dette Universitet formaae saa meget, at man ogsaa desto lettere kan sørge for Skolerne, naar flere ducelige unge Mænd til at forestaae samme blive dannede; men ogsaa for disse maa der drages Omsorg, at de baade kan vide, til hvilket Formaal de bor øve deres Kræfter, og hvad Vilkaar de kan vente, naar de engang ere fulddannede; thi have de detom ingen Visshed, saa ville de enten slet ikke studere eller anvende deres Tid paa langt andre Studeringer, og Universitetets Lærere ville selv ei saa meget see paa hvad der udfordres til Sindets sande Forædling, som hvad man for Nyttens Skyld fornemmelig pleier at eftertrægte; thi ved alle Universiteter, endog de mest berømte, vilde de Studeringer, der med en høiere Cultur staae i den meest umiddelbare Forbindelse, uden Tvivl for længe siden være bleve forsomte, dersom det ei for de talrige Skolers, især de høieres Skyld, havde været fornødent, at Mange ei løselig lagde sig derefter.

Hvad vi derfor strax i Begyndelsen holdte for raadeligt, at de, der kun ere istand til at fatte et lærd Foredrag, begive sig hid, det have vi tillige fremsat i den Hensigt, at vi for Eftertiden, og uden Stiftelsens Tab, desto tryggere maae kunne holde Mange borte fra denne For-

samling af studerende Ynglinger, som Nødvendigheden nu befaler os ei blot at taale som Tilhørere, men endog at loffe til. Ogsaa Kunstnere gjøre ligedan, naar Moden af dem fordrer flere Billedstøtter eller andre de dannende Kunstners Verker, og de formedelst Materialernes Sielendehed ei altid deraf kan have de bedste, at de da ei heller foragte Steen og Leer, der paa flere Steder er at finde, men ikke desmindre søge at give Formerne al den Skionhed, de formaae: og, om de end ei kan udtrykke de allerfinessede Dele, eller Alting kan være filet paa det Nøieste, saa kan det Høle dog ved Skionhed eller i det mindste ved sin Ligbed behage Tilskuerne.

Om vi, Medborgere! tydelig nok have forklaret Eders Mening, vide vi ikke: men, at I virkelig tænke saa, er deels af bekiendte og forhen givne, deels af de seneste Prøver paa Eders Sindelag mere end tilstrækkelig klart; thi neppe havde Nogle iblandt os for naaet Fædrenelands Gane, end denne eensstemmige Udladelse af de ypperste Borgere strax kom os for Øren om i de folkerigste Norges Byer at oprette ei blot almindelige Skoler, men tillige saadanne, der tilforn kaldtes latinske, nu derimod kaldes lærde. Her ubmærkede sig især Drammens, Skeens, Nordens og Frederikshalds Indbyggernes Iver; thi ei ved et forresten uvirksomt Naab forlange de saadanne Stiftelser, men vise sig ogsaa beredvillige til ved deres Midler og Gaver at bidrage til Sagens raskere Gang: og vi tvivle ikke paa, at man endog i denne Trængsels-Tid i Hovedsagen vil komme meget vidt, dersom den høiere Dyrlighed og de høiere Collegier overalt noksom ville understøtte Borgernes nidkære Bestræbelser. Dette ville de vist ogsaa gjerne gjøre, hvis kun Finantsernes eller Statstassens besværlige Træng, for hvilken Studeringers

Fordele tidt af Nødvendighed maae viæ, ei bringer Nø-
 righedens først, da siden andre Borgeres Klogskab fra
 disse Tanker, til ved vidtlestige Beregninge at under-
 søge, hvad der ei alene overhovedet er det nyttigste, men
 hvad især Statens øieblikkelige Forleghed meest trænger
 til. Derved er alligevel i Almindelighed følgende Ting
 at bemærke, som ved ingen modsat Grund let kan gien-
 drives, først, at en Ting, som man just er ifærd med,
 og hvorpaa store Omkostninger alt ere giorte, ei længere
 kan standse, og følgelig af alle Kræfter vor drives frem;
 dernæst, at heldig Fremgang især beroer paa saadanne
 Skolers Vnlaag og paa denne iblandt ædle Borgere hers-
 kende Tænkemaade. Skulde disse nu see, deres Bestræ-
 belser ville være forgieves, saa er det meget at befrygte,
 de inden kort Tid lade Sagen som fortabt henligge, og
 heller anvende al deres Formue og Eiterianke paa en
 anden for Fædrelandet vel ei unyttig, men dog langt
 mere underordnet Plans Udførelse. Omstændighederne
 fordre derfor, at vi just nu arbeide til dette Maal: hvilket,
 for at lykkes, ei engang synes at fordre noget Offer af
 Smantierne, men kun at de ikke hindre eller sætte sig
 derimod. Doa herom intet videre; thi ei i en Fortale
 eller et Indbydelseskrift, men paa andre Steder og for
 Statsaaernes høiere Bestyrere, maa dette nøiere prøves
 og gennemgaaes.

Et Par Anmærkninger om Planen til disse Forelæs-
 ninger staae tilbage at tilføie. Ved vort gamle Univer-
 sitet har længe hersket den lovlige Skik, at de, der først
 betræde deres academiske Løbebane, et Mars Tid i det
 mindste lægge sig efter de Videnskaber, som ere bleu-
 udmærkede med Navn af humanistiske, og især synes at
 sigte til en nærmere Udvikling af den Lærdoms- Gæd.

som man i Skolen alt har modtaget. Derved er hos Mange ogsaa dette bleven vundet, at Unglingen, saasnart han er kommen ud fra Skolen, bedre har lært at indsee disse Studeringers Ypperlighed, og ei at gjøre mindre deraf, end af dem, som derfor, skønt urigtig, kaldes høiere, fordi de enten ere Universitetet mere iær-egne, eller, naar hine alt ere lærte, den fornemste Gienstand for de Ældres Glid. Da nu dette Universitet ei kunde paa engang komme heelt istand, og hverken Tiden eller vort Lands Forfatning tillod den Oplættelse, som Sagens Vanskelighed til Læreres Valg og alt Tilbehørs Anskaffelse gjorde nødvendig, saa blev ved en kongelig Forordning fastsat, at der med dette Slags Forelæsninger skal gøres Begyndelse, og tillige blev der sørget for, at der i tilkommende Aar maatte findes Lærere, som derefter kunde modtaae den studerende Ungdom, der vilde gjøre enten Theologie, Lovkyndighed, Medicin eller Stats-huusholdning til Hovedsag. Til dette Niemed ere allerede fire, deels Professorer, deels Lectorer udnævnte, imedens Bøger og andet lærd Apparat for en stor Deel enten forud er bleven samlet eller fremdeles samles og foroges. Man seer heraf, hvad vi først maatte have for Øine. Den anden Hovedpunct er taget af Hensyn til de Tilhørere, som, endnu ei nok oplærte i det latinske Sprog, kunne ville bruge vor Tjeneste til at erhverve sig Kundskab om mange, fornemmelig i Livet nyttige, Ting, Uvidenhed om hvilke, en dog ei alfor sildig, Erfarenhed kan have viist at være dem til Skade; eller om der skulde være Nogen, som, endoa efterat han tor lang Tid siden har rykket Skolestøvet af sig, fandt Fornøielse i at faste Diet tilbage paa sine forrige Studeringer eller gientage, hvad han forhen kunde have forjæmt. Ogsaa hine Videnskaber,

som gjerne vilde kiende den saft aldeles ny Skikkelse, som visse Videnskaber efter nogle Decenniers Forløb have faaet, ville vi ei undslaae os for at veilede: kort sagt, vi ønske efter Evne at gjøre Enhver til Maade, som enten af reen Kiærlighed til Lærde. Bestiæstelser eller blot for Nyttens Skyld ynder samme.

Her have I altsaa en Fortegnelse paa de Forelæsninger, som vi i dette Universitetets første halve Aar have anseet for især nødvendige at holde.

Dr. Niels Treschow, første Professor i det philosophiske Facultet, skal Klokken otte om Morgen, hver Dag i Ugen, offentlig deels give en almindelig Udsigt over alle, især de philosophiske, Videnskaber, deels gjentage og nærmere oplyse de vanskeligste Steder i den af ham nylig udgivne Logik. Klokken ni skal han, ligeledes offentlig, philosophisk udlede, bevise og paa Livet, især med Hensyn til Studerende, anvende den almindelige og besynderlige Sædelæres Grundsatninger. Til Overhørelser og Bemærkninger over Tilhørernes skriftlige Udarbeidelser skal Timer, der paa begge Sider kan være beleilige, bestemmes. Endelig skal han i nogle Vinter-Forelæsninger privat søge at forklare de Philosophemer, der i vore gamle Norske Forfædres Fabler synes at ligge skjulte.

G. Sverdrup, Professor i det græske Sprog,

holder fem Dage om Ugen, fra Klokken 11—12, Forelæsninger over Aristophanes's Plutus og nogle af Platos Dialoger; fem Dage om Ugen fra 12—1 forklarer han Horatius's Satyrer og nogle udvalgte Taler af Cicero. Onsdagen fra 11—12 og Løvedagen fra 12—1 foredrager han den philologiske Encyclopædie. Privatissime tilbyder han sine yngre Medstuderende sin Veiledning i at fortolke de gamle Classikere og i at skrive Latin.

J. Rathke, Professor i Naturhistorien, agter i nærværende academiske Aar at læse over den geologiske Deel af Naturvidenskaben med fortrinligt Hensyn paa Fædrelandet, Mandag, Onsdag, Fredag og Løvedag fra Klokken 10—11. Efulde Mogen desuden ønske Plante-Physiologie og enkelte fortrinlige Stykker af Zoologie forklarede, da vil han med Fornøielse søge at opfylde deres Ønske, naar de vil aftale den dertil beqvemme Tid.

Søren Rasmussen, Professor i den theoretiske Mathematik, foredrager i de fem første Dage om Ugen den rene Mathematik i Timen fra 11—12. I Timen fra 12—1 læser han Mandag, Onsdag og Fredag over Experimentalphysiken, og Tirsdag og Torsdag over Algebra.

V. Stoud Platou, Professor i Historien, vil bestræbe sig for i fire Formiddags-Timer om Ugen offentlig at foredrage den Romerske Stats Historie efter Heerens Haandbog i de gamle

Staters Historie; privat agter han i tvende Eftermiddags-Timer om Ugen at forelæse Norges Riges Historie. Tillige ønsker han at være de unge Mænd, der have ladet sig indskrive som Studerende ved Universitetet, ligesom og dem, der lægge sig efter Handelen, til Nytte ved at foredrage for dem, der maatte ønske det, en eller anden Deel af Geographien.

Swend H. Hersleb, Lector i Theologien og det hebraiske Sprog, agter de tre første Dage af Ugen om Eftermiddagen 3—4 at giennemgaae Dommernes Bog. Onsdag og Loverdag Eftermiddag 4—5 vil han bestræbe sig for at fortolke Propheten Amos, og de samme Dage læser han om Formiddagen 10—11 over theologisk Encyclopædie, saafremt Rogen af hans yngre Medstuderende ønske, forinden de vælge eller begynde paa Theologiens Studium, noget nøiere at kiende denne Videnskab Formaal og Fordringer, dens Bæsen og Omfang, samt hvad Plan i sine Studeringer, Theologen sikkest kan følge. Mandag og Tirsdag Eftermiddag vil han 5—6 foredrage en almindelig Indledning til det hebraiske Sprogs Studium, og til samme Tid agter han Torisdag og Fredag at holde Forelæsninger over den christelige Sædelære i Sammenligning med de philosophiske Moralsystemer, saaledes nemlig, at Indhold

og Foredrag især indrettes efter deres Tald, der uden egentlig at ville opoffre sig til Videnskabernes Dyrløse, dog om alreenevigtige Gienstande ønske med eller uden Borgerret ved vort Universitet, at indsamle nyttig Kundskab. I øvrigt, hvis Noget maatte ønske at deeltage i practiske Øvelser, enten for at lære det hebraiske Sprog og Grammatik, eller for at uddanne sig i Moderemaal, da vil det være ham tiært efter nærmere Afsale at vejlede disse deres Bestræbelser. „

Foranstaaende Indbydelseskraft og Lektionsfortegnelse blev af Collegium academicum allerunderdanigst indsendt til Hans Majestæt Kongen, Universitetets høie Stifter og Belgiorer, tilligemed allerunderdanigst Indberetning om, at Kong Frederiks Universitet saaledes havde begyndt at virke. — Paa denne det academiske Collegiums allerunderdanigste Skrivelse har det derpaa behaget Hans Majestæt under 27 September aller-naadigst at tilskrive bemeldte Collegium:

”Vi ville allernaadigst have tilkiendegivet det interimistiske Collegium Academicum ved Bort Norske Universitet Vor allerhøieste Tak for det indsendte Exemplar af Indbydelsen til Forelæsningerne.

Ligesom vi med allerhøieste Velbehag have erfaret, at Underbiiisningen ved Universitetet har

Universt. og Skole-Annaler 1813. K

tåget en virksom Begyndelse, saa er det Os i
 Gærdeleshed kjær at vide, at denne Begyndelse
 iværksættes ved Mænd, hvis Lærdom, Ridkær-
 hed for sand Oplysnings Fremme og Hengiven-
 hed for Os og Fædelandet, i lige høi Grad
 sætter dem i Stand til at kunne fyldestgøre
 Vore landsfaderlige Hensigter ved at skienke
 Vort kiære og troe Norske Folk denne Høiskole...

Besalende Eder Gud!

Givet paa Vort Slot Frederiksberg den 27 Sep-
 tember 1813.

F r e d e r i k R.

Til det interimistiske Collegium
 Academicum ved Vort Norske
 Universitet *).

II. Første Examen philosophicum i December Maaned.

Da imod Slutningen af det første academiske
 Halvaar de unge Studerende yttrede Ønske om,
 i nogle af de foredragne Discipliner at maatte
 kunne underkaste sig den befalede offentlige Prøve:
 saa troede Collegium academicum, meest hensigts-

*) S. Budskikken af 22 October, 1813.

mæssigen og paa den saavel med de Studerendes
 Tarv, som med Universitetets Indretning meest
 overeensstemmende Maade at kunne midlertidigen
 bestemme følgende Fremgangsmaade ved den be-
 falede Examen philosophicum:

1. Prøven skulde, saastemt Nogen ønskede at frem-
 stille sig til samme, afholdes midt i December;
2. Det skulde staae de Studerende frit for at tage
 hvilkensomhelst og saa mange eller saa faa af
 de hidtil foredragne Videnskaber, som de selv
 ønskede, for deri at lade sig paa een eller flere
 af de bestemte Dage offentlig prøve;
3. Naturhistorien skulde ved denne Examen ligesaa-
 vel have sin Rubrik som de andre Videnskaber,
 det hidindtil ere blevne henregiede til den saa-
 kaldte anden Examen.

I Overeensstemmelse med disse vedtagne
 Grundsætninger afholdtes den philosophiske Exa-
 men i Midten af December 1813, og følgende
 fremstillede sig til Prøve i alle eller de fleeste af
 de hidtil foredragne Discipliner (Latin, Græsk,
 Hebraisk, Historie):

Georg. Bernhoft.

Jens Vysier Frostich.

Ol. Michael Canne.

Johann. Bedege.

Ulr. Fred. Christ. Urneberg.

Jens Fred. Schroter.

Clemens Ebbel.
 Christian Bull.
 Johann. Ridderbold.
 Ped. Munch Wang.
 Sigs. Emil Petersen.
 Christ. Fred. Arbo.
 Johann. Keyser.
 Jens Effendrop Knoph.
 Johann. Smith.
 Johan Aas.
 Joh. Sandberg.

Af Universitetets 18 Borgere havde altsaa de
 17 underkastet sig Prove i de Fag, der sædvanlig
 henregnes til Examen philologicum. Den 18de
 var ved Sygdom blevet forhindret fra at opholde
 sig ved Universitetet.

III. Forberedende Arbejder, Universi- tetets Bygninger vedkommende.

Gaarden Tøyen var i Esteraaret 1812 kjøbt
 for, og af Hs. Majestæt Kongen skienket til det
 norske Universitet. Saasnart Kjøbecontracten var
 i September Maaned afsluttet, traadde Directio-
 nen strax i Brevvevling med den anordnede Byg-
 ningscommission angaaende de fornødne Forber-
 delser, Indkjøb af Materialier &c., hvormed det

dog under nuværende Tidsumstændigheder er befundet ligesaa tilraadeligt som nødvendigt ikke at haste. Ligesaa foretog den Overlæg med Overbygningsdirecteur Etatsraad Ridder Hansen, som i forrige Aar havde taget det Locale i Diesyn, angaaende en combineret Bygningsplan i det Hele, hvilken med tilhørende Tegninger af ham kunde ventes udkastet; og da til saadan Plans Affattelse behøvedes endeel Profiler og Tegninger af Tøyens Beliggenhed m. v., saa blev Bygningscommissionen anmodet om, saasnart mueligt at see saadanne optagne og til Directionen indsendte, i hvilken Henseende velvilligt Løfte om Assistance allerede var givet af Chefen for det norske Landcadetacademie, Hr. Oberst Ridder v. Hegerman. Ved at indberette dennes fornyede Tilfagn om at lade de begierte Profiler &c. optage, saasnart Aarstiden tillod det, meldte Bygningscommissionen tillige, at den alt havde været betænkt paa at indkøbe Kalk, at den havde erhholdet Tilbud om Leverance af forskellige Sorter Træmaterialier m. v.

Hine Tegninger over Tøyen med tilhørende Jordveie og nogle tilstødende Grunde indkom i Foraaret 1813, og i Forbindelse dermed blev af Bygningscommissionen indstillet angaaende, hvor Veien fra Christiania Bye til Universitetets Bygninger beqvemtest kunde være at anlægge. Commissionen bragte tre Veianlæg i Forslag, hvoraf

den gav det Fortrinnet, som skulde tage sin Begyndelse ved Hjørnet af Lassegaden. Endvidere indberettede Commissionen, at den nyligen ved en af Chemikeren Hr. Schandorff anstillet Undersøgelse var bleven forvissnet om, at et Kalksteensbrud, som findes tæt ved Tøyens Gaardsbygninger, er aldeles skikket til at levere det Meste af den Kalk, som kunde behøves til Universitetsbygningernes Opførelse, og med hvis Brænding inden kort Tid vilde blive gjort Begyndelse. Accordter om Materialier havde endnu ikke kunnet træffes, da ethvert Forlangende, saavel ved Licitationer som underhaanden, havde oversteget alt, hvad der kunde ansees for nogenlunde antageligt, og neppe var heri nogen Forandring at vente, saerend Pengevæsenets nye Indretning havde tilveiebragt stadigere Varepriser.

Angaaende det Sted, hvorfra Veien fra Christiania til Universitetsbygningerne helst skulde tage sin Begyndelse, indhentede Directionen Overbygningsdirecteurens Betænkning, hvem ogsaa de indsendte Tegninger bleve tilstillede til Afbenyttelse ved den combinerede Plan, han havde paataget sig at udfaste for bemeldte Bygningers Opførelse. I Henhold til den derefter fra Overbygningsdirecteuren modtagne Betænkning bifaldt Directionen under 1 Jun. 1813 det Forslag, ifølge hvilket Veien skulde begynde fra det Sted, hvor Lassegaden støder sammen med Leeret, og approberede,

at til dette Diemed maatte kjøbes nogle Huse med deres Grunde, og om mueligt et saadant Stykke Grund paa hver Side af Veien, at det i Længde i det mindste udgjorde 80 Alen, Veiens Bredde iberegnet. Ligesaa bifaldt Directionen i Henseende til Materialiers Indkjøb, at for det første ikke større Partier deraf anskaffedes, end for nogenlunde billige Priser kunde erholdes.

I Overensstemmelse med det Foranførte til forhandlede Bygningscommissionen sig nu Gaarden No. 10 paa Hjørnet af Lassegaden og Grønland, No. 12 og 13 paa Grønland samt Gaarden No. 9 i Lassegaden, tilsammen for den Priis 10,666 Rbd. 64 R. B. og 1000 Rbd. S. B. Ligeledes havde den indtil Begyndelsen af November ved Gaarden Tøyen ladet opbryde 11,300 Cubikalen Graasteen, tiendige til Fundamenter og til Kalkbrænding, opført en Kalkovn, kjøbt 500 Tdr. Steensful og allerede brændt 600—700 Tdr. fortrinlig god Kalk, hvis Tilvirkning kun havde kostet det Halve af hvad Indkjøbet deraf vilde have beløbet. Videre kunde Commissionen ikke gaae, før de fornødne Tegninger vare modtagne og en Architect opsendt til Planens Opførelse.

Hr. Etatsraad Ridder Treschow, Medlem af Directionen for Universitetet og de lærde Skoler, havde efter sin Ankomst til Christiania tiltraadt Bygningscommissionen.

IV. Foreløbigt Overflag over det fuldstændigen organiserede norske Universitets aarlige Udgifter og Indtægter.

Et Hovedspørgsmaal, som maatte blive Gienstanden for den angaaende Universitetets Anlæg og Indretning nedsatte Commissionens Omhandlinger, var ogsaa dette: hvilke de aarlige Udgifter ere, som Universitetets Fornodenheder, naar det engang er indrettet og fuldstændigen organiseret, ville forarsage?

For at kunne med desio større Sikkerhed anslaae Beløbet af disse, troede Commissionen, for de meest væsentlige deraf at burde antage en Maalestof, der som bestandig og vedvarende Norm kunde have en vis Fasthed, og især være uafhængig af det cyclerende Numerars Cours; og da efter dens Formening den rigtigste og simpleste Maalestof at antage i saadant Siemeed er Korn at betale med Penge efter Capitelstaxt, saa blev af den indstillet, at denne Maalestof maatte lægges til Grund for det norske Universitets væsentlige og staaende Udgifter, saavel i Henseende til disse nu at anslaae, som i Tiden til vedkommende Personer og Indretninger at udrede, hvilket Forslag med alle de øvrige fandt allerhøieste Bifald.

Paa denne Maade bleve da nu de aarlige

og staaende Udgifter til Lønninger og andre Universitetets Fornødenheder anslaaede i Korn, og navnlig i Byg, saaledes:

1) til Professorernes Lønninger 7100 Edr. Byg. Ved at foreslaae om Grundsætninger for Professorernes Lønning gif Commissionen ud fra den Synspunkt, deels, at disse Mand skulde i deres reglementerede Embedsindtægt (hvortil ogsaa kommer fri Bolig) ei blot finde en tilstrækkelig mod Næringsforger betryggende og sikker Underholdning, men ogsaa et liberalt, til deres Embeders Vigtighed og deres Stilling i Staten svarende, deres videnskabelige Virksomhed begunstigende, Udfomme; deels at der formedelt Inddeling i visse Classer kunde være Trinfølge i Indtægt og successiv Forfremmelse til bedre Lønning. Ifølge disse Grundsætninger og i Henhold til det bestemte Antal af Professorer (24), fandt man efter anstillet Beregning passende, at til disse Lønning ansattes et aarligt Beløb af 7100 Edr. Byg. H. S. Majestæt har behaget at bifalde dette, og i Forbindelse dermed som Regel i Tiden at approbere, at samtlige ommeldte Lønninger inddeles i 4 Classer, saaledes, at de Professorer, som staae i første Classe, nyde en aarlig Indtægt af 400 Ed. Byg;

anden --	.	.	300 -- --
tredie --	.	.	250 -- --
fierte --	.	.	200 -- --

og er da de 24 Professorers Fordeling paa disse Classer forelobigen antaget at kunne hensigtsmæssigen bestemmes saaledes, at den første Klasse indbefatter 5, den anden 11, den tredje 4 og den fjerde 4 Professorer, hvorved, naar

5 Profess. sættes hver paa 400 Rd. Byg. = 2000 Rd.

11	—	.	.	300	—	—	3300	—
4	—	.	.	250	—	—	1000	—
4	—	.	.	200	—	—	800	—

udkommer den til Professorernes Lon-

ning beregnede Kornudgift af . 7100 Rd.

2) til Lønninger for Lectorer, Adjunc-
ter og Betiente 600 —

3) til en Secretær i Senatet 150 —

4) til en Kvæstor eller Regnskabsfører
og Casserer 100 —

5) til Bibliotheket

a. til at completere den

Samling, som nu ha-

ves 100 Rd. }

b. til nye Bøgers An-

skaffelse 500 — }

600 —

6) til Naturaliesamlingen, det physik-
ske Cabinet og det chemiske Labora-
torium 200 —

7) til Anatomitheatret, den botani-
ske Have og Observatoriet 400 —

8) til tilfældige Udgifter 200 —

9350 Rd.

Transp. 9350 Rd.

Desuden bragtes i Anslag som aarlig
Kornudgift

1) til et Pensjonsfond for udtiente Universitetslærere	400 Rd.
2) til Understøtning for trængende og haabefulde Studerende, for det første	330 —
i alt aarlig Kornudgift	
	10,080 Rd.

Til disse og andre Udgifters Bestridelse gior-
des Regning paa følgende aarlige Indtægter :

1) i Korn	
a. af Subscriptionen i Korn *)	886 Rd. Byg
b. af de tre Tiender, som gaae over fra Kiøbenhavns Uni- versitet **)	565 — —
c. af det Aukerske Fidei-Com- miss ***)	5000 — —
d. af det beneficerede Gods †)	5799 — —
i alt	
	12,250 Rd. Byg.

*) Jvf. disse Ann. 1812 S. 336.

**) S. disse Ann. 1811 2 B. S. 246 ff.

***) Senere Brevvevling med samnes Administration
lader formode, at det fra denne Kilde forventede
aarlige Bidrag er anslaaet alt for høit.

†) Jvf. disse Ann. forrige Hæfte S. 123 f. Denne
Indtægt vil kun langsomt tilbagebringes, ligesom

2) i Penge	
a. af Studiefættens	1800 Rd.
b. Renten af de 100000 Rd., som fra Sorøe Academie skul-	
de afgives	4000 —
c) af det beneficerede Gods	42461 —
	<hr/>
	i alt 48,261 Rd.

hvorved Commissionen dog ikke undlod at bemærke, at af de beregnede Indtægter nogle vare deels anslaaede efter Probabilitet, deels ifkun langsomt vilde tilveiebringes, hvilket sidste navnlig vilde vare Tilfældet med dem, som skulde udfomme af det beneficerede Gods Realisation, saa at Universitetet i lang Tid neppe vilde kunne undvære overordentlig allernaadigst Understøtning.

V. Blandede Efterretninger.

Da endnu ikke haveß egne Boliger for Professorerne ved det norske Universitet, som har Bygningscommissionen, efter Directionens Anmodning, leiet i Christiania Baaningsleiligheder for

det beneficerede Gods efterhaanden realiseres, hvilket neppe i de første 30 Aar vil kunne ventes tilendebragt.

tre Professor-Familier, som kunde ventes did fra Kiøbenhavn i Mai Maaned, og som fri Bolig var forsikket. Ligeledes er de i Christiania allerede boende Embedsmænd, som ere udnævnte til academiske Lærere, bevilget en Huusleie-Godtgjørelse af Universitetets Fond.

Da de af Directionen for Universitetet og de lærde Skoler anvendte Beskræbelses for, i Sommerens Løb at see de for det norske Universitet bestemte Samlinger af Bøger med Sikkerhed afsendte til Christiania, have været uden Følge, ere disse Samlinger forblevne i det Locale, hvor de i Foraaet bleve hensatte *).

Efter en Middelberegning af Aarene 1800 — 1809 befordres aarligen til Embeder i Norge 11 à 12 Candidater i Theologien, 2 à 3 Candidater i Lovkyndigheden, og af Candidater i Medicinen 1 hvert andet Aar; af alle tre Slags 13 à 14 aarlig. Det norske Universitet maa da, for at tilfredsstille Landets Fornødenhed i Henseende til de Embeder, der kræve academisk-videnskabeligen dan-

*) Jfr. foreg. Hæft. S. 107 ff.

nede Mænd*), aarlig levere i det mindste i 4 Candidater i Theologie, Jurisprudens og Medicin. Ansætter man nu et fuldstændigt academisk Studiecursus til tre Aar, og antager man, at af dem, der som Studerende ved Universitetet aarlig indskrives, en Fierdedeel enten ikke kommer i Embede, enten fordi de ei fuldende deres Studier eller efter disses Fuldendelse dæe eller betræde anden Bane, saa behøver Universitetet som Landsuniversitet, omtrent en aarlig Tilvæxt af 20 egentlig Studerende, i hvilket Tilfælde intet, som det synes, vilde blive tilovers. Men det er ikke at tvivle paa, at jo den aarlige Tilvæxt vil blive større. Efter Kiøbenhavn's Universitets Matrikler bleve til dette i Aarene 1780 — 1789 efter Middeltal dimitterede fra Norge aarlig 24; 1790 — 1799: 32; 1800 — 1809: 18, i Gjennemsnit for alle 30 Aar omtrent 24 — 25 aarlig. Dog maa dette Antal formodentlig antages noget lidet høiere med Hensyn til, at adskillige Norsksødte kunne være dimitterede i Danmark, især blandt de saakaldte Privatister.

*) Disse's Antal kan anslaaes til omtrent 660, hvoraf c. 490 geistlige, c. 105 juridiske, c. 15 medicinske, 24 academiske og c. 20 Skole-Embeder.

D.

De lærde Skoler i Danmark og Norge.

I. Udsigt over de fire norske Cathedral-skolers Fonds og Indtægter.

(Fortsat fra forr. Hæfte S. 139).

Bergens Cathedral-skole.

Denne Skoles faste Indtægtskilder bestaae ligesom de øvrige i Capitaler og usolgt Jordegods. Dens Fonds af begge Slags bleve betydeligen forøgede, da ved Cathedral-skolens Reform i Aaret 1805 de Capitaler og det Jordegods, som forhen tilhørte det af Frederik V 1756 stiftede Seminarium Fridericianum (hvis Diemed nu ved Skolens forbedrede Indretning og derved udvidede Underviisning kunde opnaaes) forenedes med Sko-

lens egen Formue. Derved blev den dog ikke sat
i stand til at kunne bestride sine nu foregode Ud-
gifter; men ved Jordegodssets successive Afhændel-
se efter Rescr. af 19 Mai 1809 vil Indtægten af
denne Kilde efterhaanden foreges.

A. Fonds (1811).

1) Rentebærende Capitaler		
a. Skolens egne	. 7420 Rd.	} 21,819 Rd.
b. Seminariets	. 14399 —	
2) Jordegods		
a. Skolens eget	. 51 Gaarde	} 139 Gaarde
b. Seminariets	. 88 —	

B. Indtægter (ordentlige, 1811).

Renter af Capital 21819 Rd. à $3\frac{3}{4}$ pC. 819 Rd. 73ß.
Landkyld :c. af Jordegodsset

a. af Skolens eget	302 Rd. 21 ß.	} 994 — 23 —
b. af Seminariets	692 — $2\frac{3}{2}$ —	
Kostpenge af Stiftamtscaffen	. 324 — ' —	
Ugift af Domkirken's Capellanie	. 100 — ' —	
— — Gloppens Præstefald	. 100 — ' —	
— — Hamre Præstefald	. 180 — ' —	
— — Hosanger Præstefald	. 120 — ' —	
Skolens og Seminariets Grundleier	99 — 80 —	
Degnepenge af Stiften 294 — ' —	
Discipls. Skolepenge, Contingenter :c.	607 — 48 —	

3639 Rd. 32 ß.

Skolens ordentlige Udgifter beløb i Aaret 1811 i alt 5236 Rd. Udgiften oversteeg altsaa Indtægten med 1597 Rd.

2. Tronhiems Cathedralsskoles Fonds og Indtægter (1811).

A. Indtægtskilder.

1) Rentebringende Capitaler

a. Legat Capitaler	7930 Rd.	
b. En af Skolens Beholdninger og andre Indkomster opsparet Capital	12967—	20897 Rd.

2) Jordegods (endnu usolgt).

Det saa kaldte Rectoratgods, hvis Skyld udgør i alt omtrent 34 Spand.

3) Tiender 2, nemlig

- a. den halve Kongetiende af Nordmørs Fogderie
- b. den halve Kirketiende af Romsdalens Fogderie.

4) Adskillige faste Afgifter og Erlægninger (s. neden for).

B. Indtægter (ordentlige 1811).

1) Renter af Capitaler	. . .	835 Rbd. 84 S.
2) Landskyld af Rectoratgodset	. . .	156 — 7 —
3) Tiendeafgift		
a. af Nomsdalens Kir.		
ketiende *)	. . .	800 Rbd.
b. af Nordmors Kon-		
getiende **)	. . .	900 —
		} 1700 — 1 —
4) Degnetold af Tronhiems Stift	. . .	257 — 1 —

*) Denne Afgift er saaledes vedblevet fra forrige Tid paa Grund af Edn. af 31 Jul. 1801. Den er ligesom den nys nævnte uforholdsmæssig ringe med Tiendens sande Værd. Da Direct. havde erfaret, at i nogle Sogne vedkommende Præster havde forlangt de i Mæret 1801 afsluttede Tiendeforretningers Reassumtion paa Grund af det Sognekaldene ved dem paasorte Tab, har den ikke undladt lige Paatale fra Skolens Side og til den Ende forlængst sat sig i Brevverling med det kongelige danske Cancellie.

**) Da en Forpagtningsafgift af 900 Rbd. ikke svarer til Tiendens sande Værd, har Directionen, dog hidtil uden Held, forsøgt flere Midler til at udbringe den høiere for Skolen, der, efter at være gaaet glip af den samme ved allernaadigst Resolution af 23 Dec. 1803 tiltænkte Forbedring i Indtægt (hvorum S. 340), behøver enhver Hjælp tilde. Mærkeligt er det, at der ikke ved Skolen

5) Contingent fra de nordlandſke Kirker	100 Rd.
6) Afgift af tre Præſtekald i Nordlandene	50 —
7) Det ſaakaldte kongelige Contingent, ſom udbetales fra Amtſtuen i Tronhiem	163 — 48 ſ.
8) Aarligt Bidrag fra de Angelſke Stiftelser til Skolebygningens Reparation	100 —
9) Af Disciplenes Introductions- og Skolepenge, Contingenter til Lys og Brænde &c.	528 — 48 ſ.

i alt løbende Indtægt (1811) 3891 Rd. 49 ſ.

I bemeldte Aar 1811 beløb Skolens ordentlige Udgifter til Lønninger, Timebetalinger, Pensioner, Stipendier, Reparationer, Skatter &c. ſig i alt c. 5179 Rd., ſaa at dens Underbalance var i ſamme Aar omtrent 1288 Rd. I Aaret 1812 var dens Underbalance 6288 Rd.

I Aaret 1811 havde alſaa de norſke lærde Skolers Balance eller Underbalance i Henſeende til deres ordentlige Udgifter været ſaaledes;

Y 2

haves nogen Matrikel over denne Konætiende, en Mangel, ſom det hidtil ikke, end ei med det kongelige Rentekammers Viſtand, har været Directionen mueligt at ſaac afhiulpen.

	Overbalance.	Underbalance.
Christian. Cathedralssk. 1877 Rd.		
Christians. (efter Fra- drag af de 1000 Rd. til Skolebygningen som overordentlig Ud- gift)		1700 Rd.
Bergens		1597 —
Tronhiems		1288 —
	1877 Rd.	4585 Rd.

Altsaa for det Hele en Underbalance af 2708 Rd. Læger man nu her fra den Andeel, som kunde tilkomme de norske Skoler af den under 20 Dec. 1805 allernaadigst bevilgede Godtgjørelse for tabte Sangopvarningsindtægter, i alt 1428 Rd. (s. forr. Hæft. S. 138), saa bliver for Aaret 1811 de norske lærde Skolers virkelige Underbalance paa det Hele 1280 Rd., hvilken er den Sum, der i bemeldte Aar er (s. forr. Hæft. S. 134) bleven tilskudt fra de danske Skolers Fond. I Aaret 1812 udgjorde dette Tilskud over 7000 Rd.

I øvrigt anmærkes historisk, at Tronhiems Cathedralsskole nylig var paa Veie til at erholde en betydelig Tilvæxt i sin Fond, hvilken den dog ikke opnaaede. Ved en kongelig Resolution af 23 Decemb. 1803, foranlediget ved et i Aaret 1799 af daværende Biskop Schonheyder indgivet

Forflag, der gior hans Minde som hans Belvillie
 mod Skolen særdeles megen Ære, blev, under
 Bispestolens Vacance, Skolen tillagt det saakaldte
 Lectoratgods, som nu skulde adskilles fra den desu-
 den vel nok doterede Bispestol, og som Skolen saa-
 ledes fra 1804 af tog i Besiddelse i Overeensstem-
 melse med en derpaa af bemeldte Biskop Schan-
 heyder i sin Tid forelagt Designation, efter hvil-
 ken det indbefattede 118 Gaarde, og udgjorde 78
 Spand 15 Mk. med Bygsel og 16 Skp. i Dre
 4 Mark uden Bygsel, hvortil endnu kom tre
 Gaarde i Romsdalens Provstie, tilsammen af 5
 Sp. 2 Dre 12 Mark Skyld. Men da denne aller-
 høieste Resolution skulde bringes i Udførelse, opfa-
 stedes af Æftermanden i Embedet, Dr. Biskop
 Bugge, Spørgsmaal om, hvad der skulde henreg-
 nes til det saakaldte Lectoratgods, hvilket for-
 anledigede, at der blev nedsat en Commission for
 at undersøge og paadømme, hvad og hvor meget der
 burde indbefattes under det Lectoratgods, der ef-
 ter allerhøieste Resolution af 23 Dec. 1803 skulde
 frafalde Tronhiems Bispestol og henlægges til Ca-
 thedral-skolen sammesteds. Ved den derpaa under
 16 April 1811 affagte Commissionsdom blev Sko-
 len kiendt uberettiget til det omtvistede Gods, som
 det siden Begyndelsen af Aaret 1804 havde været
 i Besiddelse af, og derhos tilpligtet at tilbagebe-
 tale Biskop Bugge de Indkomster, som den af

ce.
 Rd.
 —
 —
 Rd.
 Rd.
 til
 Dec.
 ibte
 orr.
 rste
 Bele
 lde
 fra
 orde
 ems
 olde
 dog
 af
 aret
 jivet

bemeldte Gods havde oppebaaret fra 6 Jan. 1804, tilligemed Renter fra samme Tid af. Da denne Dom derefter af Directionen blev indanket for Hoiesteret, stadfæstedes her under 10 Apr. 1812 Commissiondommen, dog med den Undtagelse, at Skolen fritoges fra at udrede Erstatningssummens Renter. Saaledes kom Skolen ikke til at nyde godt af den samme allernaadigst tiltænkte Forbedring i Indtægt; og er dette et nyt og mærkeligt Beviis paa Bistigheden af tydelige og klare Bestemmelser, og af Umhyggelighed i Formalia ved alle Forhandlinger og Afgiørelser om Eiendom. Undersøgelse, Commission og Proces vilde her have været sparet, og Tronhiems Skole kommet og forblevet i Besiddelse af det den efter Biskop Schonheyders Forslag tiltænkte Gods, dersom der istedetfor paa det saakaldte Lectoratgods's Afsondring fra Bispesolen var blevet ligefrem andraget paa N. N. (i den Schonheyderske Designation nævnte) Gaardes Henlæggelse til Skolen, ligegyldigt her for Diemedet, om og hvorvidt disse tilforn havde, ganske eller tildeels, udgiort et Lectoratgods, eller i ældre eller nyere Jordebøger, retteligen, eller uretteligen, fort saadant Navn. Directionen for Universitetet og de lærde Skoler, for hvis Oprettelse hiin allernaadigste Resolution var erhvervet, har imidlertid, ved at forfølge Eagen giennem alle Instantser, giort alt, hvad den nu

formaede til at vindicere Skolens formeentlige
Ret.

II. B e g ' a t e r.

Til Viborg Skole.

Ved Gavebrev af 5 Mai 1792 har afg. Rec-
tor Jessens Enke, blandt andre Dispositioner, le-
geret 1000 Rd. til unge Studerende i og fra Vi-
borg Skole, hvorom Documentet selv indeholder
i §. 5 følgende nærmere Bestemmelser.

Uddelingen skal forestaaes alene af Biskoppen
og Stiftsprovsten, som efter Forening eller veks-
viis denominere saaledes, at Renten i Slutnin-
gen af hvert Aars Snapsting deles a) imellem
3de af Familien (helst i Viborg Skole) b) eller,
om 3 ei ere, da imellem 2de, c) og om ifkuns
1 er af Familien, da gives til denne alene, og en
hver, der saaledes faaer Deel, nyder samme igien-
nem sin Skolegangstid og i det første Triennium
ved Academiet; d) men er slet ingen af Familien,
da antages 3de af de dveligste fattige Disciple i
Viborg Skole, som nyde Stipendium fra den Tid,
de komne i den femte Lectie, indtil deres Trienni-
um ved Academiet er udløbet. En Fortegnelse
over dem, som først skal indskrives, agter Testatrix

fels at efterlade. Udi en af den Ældste i Familien forseglet Protocol, som Biskoppen tager i Bevaring, indføres Testatrixis Bestemmelse: Ord til andet, hvo der indskrives o. s. v., og den, som Biskoppen beskikker til at indskrive dette, faaer af Renten 1 Rd. aarslig.

Denne Legatcapital har ei endnu været til Skolen udbetalt, ei heller er hidtil nogen Uddeling skeet paa den i Gavebrevet bestemte Maade. Udsaldet ventes af en, til Fuldbyrdselsen af afg. Mad. Jesens Gavebrev nedsat, Commissions Forhandlinger.

III. H o i t i d e l i g h e d e r .

1. ved Ribe Cathedralskole.

Til den offentlige Skole-Examen i Sept. 1813 blev indbudet ved et Program af Hr. Vice-Consrector Thorup under Titel: Henrik den fjerdes Plan til evig Fred og Forbund imellem Europas civiliserede Nationer. Ved Examens Slutning d. 18 Septemb. holdt Hr. Adjunct Wohlenen en dansk Tale, hvis Indhold var: Videnskabernes Studium gjør sin Dyrker lykkelig og bringer Selskabet Held og Glæde. Til Musikken,

som blev opført for og efter Talen, havde Skolens Ephorus, Hr. Biskop Ridder Hjorth, havt den Ædhed at forfatte følgende Sange:

For Talem.

C h o r.

Hvor ynderigt blomstrer Forældrenes Fryd,
Naar Ungdommen ledes til Viisdom og Dyd,
Til Smagen at danne med Iver og Lust,
Til Pligten at hylde med redeligt Bryt!

S o l o.

Her øses af Graia's det seiklare Væld,
Med Latiums Skatte beriges vor Siel,
Og Forfædres Idræt opliver vor Blid
At nytte til Gavn daad den fngtige Tid.

C h o r.

Hvor ynderigt blomstrer Forældrenes Fryd,
Naar Ungdommen ledes til Viisdom og Dyd,
Til barnlig at elske den evige Gud
Og trolig at følge hans tierlige Bud!

S o l o.

O Sandhed! du lyser saa blid og saa huld,
Som Stierne, der tindrer i Dagstjerets Guld!
Dig vinker den Vise fra Himmelen ned
Til Unglingers Glæde, til Oldingers Fred.

E h o r.

Her spirer og blomstrer Forældrenes Tryd,
 Her Ungdommen ledes til Væddom og Dyd.
 Thi hilse vi Unglingens Høitid med Lyst
 Og feire hans Hæder med jublende Røst.

Efter Talem.

Nøt, Ungling, fro
 Dit Foraars blide Dage,
 At du med Ro
 Kan see paa dem tilbage!
 Ugren, der spirer skiont om Vaar,
 Blomstrer i grødesuld Sommer;
 Prydet med herlia Frugt den staaer,
 Signes, naar Høstdagen kommer.

Thi Held enhver,
 Hvis Ungdom velbrugt vinder,
 Hvis ædle Færd
 De Godes Yndest vinder.
 Frugter den brave Ungling spaaer,
 Mismod og Frygt han ei kiender,
 Rolig paa Trovens Dag han staaer,
 Heldig sin Bane han ender.

Lyd da vor Sang
 Til stittig Unglings Hæder!
 Fryg er hans Gang
 Til Dydens stille Glæder.

Sluttigheds Frugt er huld og skøn,
 Unglingens Hjerte den fryder,
 Den giver Manden Bærd og Fan,
 Oldingens Finding den pryder.

Foruden de 3 Disciple, som dimitteredes til
 Universitetet, forlode tvende andre Skoler for at
 søge anden Bestemmelse. Tre nye Disciple opto-
 ges, af hvilke de tvende vare af den jødiske Reli-
 gionsbefiendelse. Disciplenes Antal var ved det
 nye Skoleaars Begyndelse 37.

2. Ved Nykøbing Cathedralsskole.

Efterat den offentlige Examen som flere Ho-
 noratiores, og blandt disse begge Ephorerne Hr.
 Stiftamtmand de Cederfeldt, Simonsen og Hr.
 Biskop Boisen havde beæret med deres Nærværelse,
 var tilligemed Censuren tilendebragt, foretoges
 Translocationen offentlig med sædvanlig Høitide-
 lighed, som begyndte og sluttedes med firestemmige
 Choralsange under Anførsel af Sanglæreren. Hr.
 Rector Bloch holdt en Tale, hvori han søgte at
 indskærpe Disciplene, hvorlunde en vel anvendt
 Ungdom er Grundvolden til Manddom-
 mens Lykke og Hæder. Denne Høitidelighed
 bivaanedes af en talrig Forsamling af Byens og
 Omegnens Honoratiores, blandt hvilke ogsaa

Stiftamtmanden. Den første Examenſdag vare Dimittenderne bleve mundtlig examinerede, ved hvilken Leilighed Rectoren i en liden Tale tog Afſkeed med diſſe Ynglinge, der ligeledes ved nogle hiertelige Ord af Hs. Høiærv. Hr. Biſkop Boiſen opmuntredes til at blive deres Beſtemmeſe og Dyden troe. Til denne offentlige Examen var af Hr. Rector Bloch indbudet ved et Program, ſom indeholdt *Criticarum observationum in Characteres Theophrasti specimen.*

IV. Gymnaſtik ved de lærde Skoler *).

Ved Nyekjøbing Cathedralſkole ere Svømmeøvelſerne bleve fortsatte under Adjunct Nyholmſ Veiledning. I Aarene 1811 og 1812 deeltog af 61 Disciple de 45 i diſſe Øvelſer, og 22 af diſſe havde opnaaet en fortrinlig Færdighed. I Aaret 1813 var de Deeltagendes Antal 39, hvoraf 16 viſte udmærket Færdighed; 11 benyttede ikke Anviſningen til denne Legemeøvelſe.

Samme Øvelſer ere i ſidſtafvigte Sommer under Hr. Goos's Veiledning fortsatte med Frederiksborg lærde Skoles Disciple, ſom alle deri toge Deel, og blandt hvilke 41 opnaaede en

*) Jfr. diſſe Ann. 1812 S 356.

betydelig Grad af Færdighed. Øvelserne ommun-
 tredes ofte saavel ved Hr. Professor Ridder Bendt-
 sens som de øvrige Læreres og andre agtværdige
 Mandes Nærværelse, der med Bifald vare Bidner
 til Disciplenes gode og heldige Fremgang.

Ogsaa med Aarhus Cathedralsskoles Di-
 sciple ere. Svømmeøvelser blevne anstillede under
 specielt Tilsyn af Adjunct E. Tauber, samt med
 Disciplene i Wordingborg Middelskole under
 Anførsel af Adjunct Brønlund. Paa sidste Sted
 har Directionen, efter derom skeet Andragende,
 tilladt en Haads Anskaffelse paa Skoleclassens
 Regning for en Sum af 200 Rd. D. C.

V. Leilighedskrifter.

Memorabilia quædam ad res scholasticas,
 inprimis scholæ Hauniensis, pertinentia, ex ta-
 bulario scholæ descripta. Fascic. primus. Pro-
 grammata, quo ad examen publicum in schola
 metropolitana invitatur M. Nic. Lang Nissen, Rec-
 tor Scholæ. Haun. 1813. 22 p. 4.

Dea ΕΙΡΗΥΗ. Prolusio ad indicendum exa-
 men publicum in schola Fridericiburgensi ha-
 bendum. Scripsit Prof. Benedict. Bendtsen, Rec-
 tor, Equ. ord. Danneb. Hauniæ 1813. 30. p. 4.

Criticarum in characteres Theophrasti observationum specimen: Progr. quo ad publicum examen in schola Neocopiensi invitatur scholæ Rector *H. S. N. J. Eloch*, Equ. ord. Dannebr. Hauniæ 1813. 38 p. 8.

Henrik den fjerdes Plan til evig Fred og Forbund mellem Europas civiliserede Nationer. Et Indbydelseſkrift til den offentlige Examen i Ribe Cathedralſkole i Sept. 1813; af *P. N. Thorup*, Vice-Conrector. Ribe 1813. 22 S. 8.

Noget om Altertavlen i Frue Kirke i Odense. Udgivet som Indbydelseſkrift til den offentlige Examen i Odense Cathedral-Skole af Adjunct *M. U. Lertz*. Odense 1813. 20 S. 8.

VI. Skolegodses Afhændelse.

Af det Aarhus Cathedralſkole tilhørende Jordegods var ved Fæstherens Død en Gaard i Agrie Sogn og Bye paa Mols bleven fæsteledig, hvorefter samme ifølge det Kongelige Rescript af 19 Mai 1809 og efter afholdt Taxationsforretning blev d. 12 Febr. d. A. stillet til offentlig Auction. Gaardens Hartkorn udgjør 3 Tdr. 1 Skp. og dens Jorder $25\frac{3}{4}\frac{0}{0}\frac{0}{0}$ Td. boniteret Land. Den hidtil svarede aarlige Afgift var 1 Td. 4 Skp. Rug,

1 Td. 4 Skp. Byg, 2 Skp. Foghvedegrøn og 7 Mk. D. C. i Penge. Ved Auctionen blev budet, foruden den forlangte aarlige Afgift af 3 Tdr. Rug og 3 Td. Byg saalænge Aftægts-Eften lever, men derefter 4 Td. Rug og 4 Td. Byg, at betale efter hvert Mars Capitelstægt inden Februar Maanedes Udgang, en Røbesum af 120 Rigsbankdaler Solv- Værdie. Dette antageligt befundne Bud er af Hs. Majestæt under 29 Jul. d., A. allernaadigst blevet approberet.

Af Raadmand Peder Christensen Farbers Hustru, Johanne Pederedatter Schade, er ved Fundats af 17 Octob. 1731 legeret en Bondegaard i Fæstetofte, Hygum Sogn, af Hartkorn 5 Tdr. 7 Skp. 2 Fdk. 1 Alb., hvoraf den aarlige Landgilde, hidtil 20 Skp. Rug, 24 Skp. Byg, 20 Skp. Havre og 1 Rd. 9 ß. i Rentepenge, efter Testamentet gik til lige Deling mellem Ribe lærde Skole, Catharine Kirken og Ribe Byes Fattigvæsen. Herligheden af Gaarden tilhørte derimod Fattigvæsenet allene. Da de tvende nuværende Fæstere, hvoraf enhver har det halve Hartkorn i Fæste, have ansøgt om Gaardens Overdragelse til Eiendom, og det af dem giorte Bud er fundet antageligt, saa er nu, paa det Kongel. Rentekammers

allerunderdanigst Foreskilling, fornævnte Gaard
 ved allernaadigst Resolution af 4 August d. A.
 overdraget de tvende Fæstere til Eiendom mod
 en Kiøbesum af 300 Rbdlr. S. B., og en aarlig
 Afgift af 6 Skp. Byg af hver Td. boniteret Land,
 (Gaardens Jorder udgiøre, reducerede til bonite-
 ret Land, ialt 26 Tdr. 5999 □ Al.), at betale
 med Penge efter hvert Aars Capitelstaxt til Fat-
 tigvæsenet i Ribe, foruden en Recognition af 10
 Rigsbdler S. B. for hver Td. Hartkorn ved hver
 Forandring af Arvefæster, hvorimod Cathedralsskolen
 (ligesom Catharine-Kirken) er fra Fattigvæsenet
 forsikret den samme aarlige Afgift, som den hidtil
 har havt af bemeldte Gaard, nemlig: i Penge for
 Landgilde-Species 1 Rd. 4 Mk.; i Renter 2 Mk.
 3 ß; i Korn: Rug 6 $\frac{2}{3}$ Skp., Byg 8 Skp., Havre
 6 $\frac{2}{3}$ Skp.

Ved allerhøieste Resolution af 18 Dec. d. A.
 paa Rentekammerets allerunderdanigste Foreskilling,
 efter foregaaende Brevvevling med Directionen for
 Universiteterne og de lærde Skoler, har Hs. Maj.
 tilladt, at en Odense Communitet tilhørende
 Gaard i Ladbye Bye, Kiølsrup Sogn under Odense
 Amt, maa overdrages den sidste Fæsters Enke for
 en Kiøbesum af 1000 Rbd. R. B., der strax er

lægges, og en paa Eiendommen med første Prioritet hæftende aarlig Afgift af 8 Edr. Rug, 8 Edr. Byg og 8 Edr. Havre, hvilken Afgift betales med Penge efter hvert Aars Capitelstaxt. Bemeldte Gaard staaer for 7 Ed. 6 Skp. Hartkorn, og de tilliggende Jorders Areal udgior 66 Edr. Land, boniterede til $40\frac{9}{18}$ Ed. I Landgilde svarede hidtil 20 Rd. aarlig.

VII. Blandede Efterretninger.

Under 24 April 1812 er fra det Kongl. Danske Cancellie udfærdiget Kongelig Confirmation paa en mellem Odense Communitet og Yderne af 23 Edr. 2 Skp. $2\frac{3}{8}$ Alb. af Ueberud Sogns Konge-Korn-Tiende med Approbation af Directionen for Universiteterne og de lærde Skoler indgaaet mindelig Foreening. Ifølge denne svares af bemeldte Ydere aarlig til Odense Communitet 8 Edr. 4 Skp. $1\frac{1}{2}$ Fdf. Rug, 8 Edr. 6 Skp. $3\frac{1}{2}$ Fdf. Byg, og 7 Edr. 1 Skp. $3\frac{1}{2}$ Fdf. Havre, hvilken Afgift betales med Penge efter Middeltallet af 10 Aars Capitelstaxter, og erlægges inden 14 Dage efter at ethvert Aars Capitelstaxt er sat, hvorhos Yderne selv tilsvare, uden nogen Udgift for Communitetet, alle Skatter og Afgifter af Eienden, som nu ere, eller herefter paabudne vorder.

Angaaende en bestandig Afgift af andre 4 r
 Edr. 2 Skp., 2 Fdk. $\frac{1}{2}$ Alb. af samme Tiende er
 ved Overtiendecommissionens Kiendelse af 18 Au-
 gust s. A. fastsat, at deraf svares til Odense Com-
 munitet aarligen 8 Edr. 6 Skp. $2\frac{1}{3}$ Fdk. Rug,
 8 Ed. 5 Skp. 3 Fdk. Byg og 8 Edr. 6. Skp.
 1 Fdk. Havre, at betale med Penge i Overeens-
 stemmelse med den Kongel. Indbydelse af 18 Mart.
 1796 §. 1. og Fdn. af 3 Jan. 1810 § 29.

Endnu har Sognet tilbage 145 Ed. 7 Skp.
 2 Fdk. $1\frac{2}{3}$ Alb. Hartk., hvorom ingen mindelig
 Forening eller Kiendelse har fundet Sted.

Under 26 Febr. 1813 har Hs Majestæt al-
 lernaadigst confirmeret en mellem Beboerne af
 Lem Sogn, Randers Amt, og Forstanderne for
 Randers lærde Skole, som er beneficeret med be-
 meldte Sogns Konge-Korn og Dvægtiende, opret-
 tet bestandig Tiendeforening. Ifølge samme sva-
 re Yderne af hver Ed. Hartkorn til Randers lærde
 Skole aarlig 1 Skp. Rug, 2 Skp. Byg og 4 Skp.
 Havre, og indstaae een for alle og alle for een for
 dens Erlæggelse til bestemt Tid i Penge under
 eet ved tvende dertil udvalgte Mænd, hvert Aar
 8 Dage efter Kyndelmisse, efter den for Aarhus
 Stift for det næstforegaaende Aar satte Capitels-
 taxt, hvorhos samme Ydere uden nogen Afgang i
 den ved Foreningen bestemte Afgift erlægge alle

paa Konge-Korn og Hægtienden hæftende kongelige Skatter, af hvad Navn nævnes kan, dem som allerede ere paabudne eller i Tiden maatte paabysdes, og ved Afgiftens Erlæggelse hvert Aar forevises tillige for Skolens Regnskabsfører Amtsstuenes Dwittering, at alle de paa Tienden hæftende Skatter og Afgifter ere betalte.

Sognets tiendeydende Hartkorn udgior 104 Edr. 6 Skp. 1 Fdf. $1\frac{1}{2}$ Alb.

Under samme Datum er allernaadigst stadfæstet en mellem Yderne af Houlberg Sogns Kongetiende under Viborg Amt og Forstanderne Randers lærde Skole, som med bemeldte Tiende er beneficeret, under 11 Jun. 1812 indgaaet Forening, ifølge hvilken bemeldte Tiendeydere aarligen betale til fornævnte lærde Skole af hver Ed. Hartkorn 1 Skp. Rug, 2 Skp. Byg og 3 Skp. Havre. Betalingen, for hvis Erlæggelse til bestemt Tid Yderne indestaae een for alle og alle for een, erlægges hvert Aar, 8 Dage efter Kyndelmisse, efter den for Aarhus Stift for det næstforegaaende Aar satte Capitelstaxt, i samlet Sum ved tvende af Sognemændene, som Yderne dertil vælge.

Desuden svare Yderne alle navnlige Skatter og Udgifter af fornævnte Tiende, dem som allerede

ere eller i Tiden maatte vorde paabudne, uden nogen Afgift i den bestemte Tiendeafgift.

Sognets tiendeydende Hartkorn er 98 Tdr. 3 Fdk. 2 Alb.

Under samme Datum er allernaadigst confirmeret en mellem Forstanderne for Kanders lærde Skole, efter dertil af Directionen given Bemyndigelse, og Beboerne af Hem Sogn, Kanders Amt, indgaaet Tiendeforening. Ifølge samme svare Yderne af Hem Bye til Kanders Skole i aarlig Afgift 1 Skp. Rug, 2 Skp. Byg og $2\frac{1}{2}$ Skp. Havre pr. Td. Hartkorn; Schrostrup Beboere og Schrostrup Mølle 1 Skp. Rug, 2 Skp. Byg og 2 Skp. Havre; Nvottrupgaard 1 Skp. Rug, 2 Skp. Byg og $3\frac{1}{4}$ Skp. Havre. Betalingen erlægges hvert Aar 8 Dage efter Kyndelmisse efter den for Aars hius Stift for det næstforegaaende Aar satte Capitelstaxt. Afgiftspengene for hele Sognets Hartkorn samles aarlig af to Mænd, som Tiendeyderne vælge dertil, og betales inden den bestemte Tid i samlet Sum til Skolens Casserer. Alle de paa Kongetienden høftende Kongel. Skatter, saavel ordinære som extraordinære, af hvad Navn nævnes kan, hvad enten de allerede ere paabudne eller fremdeles maatte paabydes, erlægges Tiendeyderne uden nogen Afgang i den ved Foreningen bestemte Afgift. Ved Afgiftens Svarelse hvert Aar forevises tillige

Skolens Regnskabsfører Amtsbuens Dwittering, forsaavidt Tiendeyderne ere Selveiere, at alle de paa Tienden høstende Skatter og Afgifter ere betalte.

Sognets tiendeydende Hartkorn. er 113 Ld. 4 Skp. 2 Fdk. 2 Alb.

Under 10 Jul. 1813 har Direct. paa Odense Communitets Vegne tiltraadt den Kiendelse af vedkommende underordnede Tiendecommission, hvorved 83 Ldr. 6 Skp. 3 Fdk. $\frac{41}{156}$ Alb. af Refsvindinge Sogns Kongetiende er overdraget Tiendeyderne mod en aarlig Afgift til bemeldte Communitet af 15 Ldr. 7 Skp. $3\frac{47}{7}$ Fdk. Rug, 28 Ldr. 1 Skp. $\frac{13}{50}$ Fdk. Byg og 23 Ldr. 7 Skp. $3\frac{1}{5}$ Fdk. Havre, at betales med Penge efter hvert Aars Capitelstaxt for Gyens Stift, 14 Dage efter at Capitelstaxten er sat, hvilken Afgift, naar Rug og Havre reduceres til Byg, kan anslaaes til at være 6 Skp. $1\frac{3}{4}$ Fdk. Byg. pr. Ld. Hartkorn. For det øvrige af Sognets Hartkorn er endnu ingen fast bestandig Afgift bestemt. Sognets fulde Hartkorn udgør 211 Ldr. 5 Skp. 3 Fdk., og den hele Kongetiende blev sidste Gang 1788 bortforpagtet for 121 Rd. aarlig.

Under samme Datum har Directionen paa

Ribe Cathedralsskoles Vegne approberet en ved Tiendecommissionens Megling tilveiebragt mindelig Forening med Yderne af Maaberg Sogns til bemeldte Cathedralsskole henlagte Konge-Korn- og Qvægtiende, ifølge hvilken Forening der af bemeldte Tiende skal til Ribe Skole svares aarlig 14 Edr. 5 Skp. Rug, 28 Edr. $5\frac{1}{2}$ Skp Byg og 62 Edr. 1 Skp. Havre, at betale med Penge efter hvert Aars Capitelstaxt. Sognets Hartkorn udgør i alt 123 Edr. 5 Skp. 3 Fdk. $\frac{1}{2}$ Alb.

Under 20 Jul. 1813 er, efter foregaaende Approbation af Directionen for Universiteterne og de lærde Skoler, mellem Eieren af Gaarden Boersaafrog i Albeck Sogn under Hjørring Amt og Forstanderne for Aalborg Cathedralsskole paa den sidste Vegne indgaaet mindelig Forening om bestandig Afgift af Konge-Korntienden af bemeldte Gaards Hartkorn, 7 Edr. 3 Fdk. 1 Alb., paa saadant Vilkaar, at af samme Gaard herefter for bestandig svares til Aalborg Cathedralsskole en aarlig Afgift af 1 Ed. 4 Skp. Rug, 1 Ed. 4 Skp. Byg og 1 Ed. 4 Skp. Havre, at betale med Penge efter hvert Aars Capitelstaxt for Aalborg Stift og at erlægge til bemeldte Skoles Cassé hvert Aar inden 14 Dage efter at Capitelstraxten er sat; samt at Boersaafrogs Eiere, nuværende og tilkommende, af samme Tiende svare alle kongelige Skatter og

Contributioner, ordinære og extraordinære, som af Tienden eller Tiendens Hartkorn nu ere eller heresfter maatte blive paabudne, og samme promte erlægge til de bestemte og rette Forsaldstider og paa de befalede Steder, og derfor ved Tiendeafgifternes Betaling forevise Skolens Regnskabsfører vedbørlige Dvitteringer. — Denne Foreening er derefter under 26 Nov. 1813 af Hs. Majest. allernaadigst confirmeret.

Med Overtiendecommissionens Kiendelse af 20 Octb. 1813 er Afgiften af Schoubye Sogns til Odense Cathedralskole henlagte Kongetiende, hvis Hartkorn i alt udgjør 439 Edr. 6 Skp. 2 Fdk., fastsat til 77 Edr. 1 Skp. 1½ Edr. Rug, 75 Edr. 4 Skp. Byg og 75 Edr. 2 Skp. 3 Fdk. Havre, som ydes in natura inden hver December Maanedes Udgang.

Med Kongel. Bevilling af 13 Decemb. 1698 er Darum Kongetiende, som er tillagt Rectoratet ved Ribe Cathedralskole, for bestandig overdraget General-Major Joh. Schack til Sneumgaard og efterfølgende Eiere af bemeldte Sneumgaard, imod, foruden alle Kongelige Skatter, at svare en aarlig Afgift af 20 Edr. Rug og 30 Edr. Byg, at erlægges hvert Aar inden Mortensdag, samt en Indfæstning af 50 Rd., hver Gang Tienden til Indfæstning maatte vorde ledig, dog med Vilkaar

at, hvis Sneumgaards Eiere skulde blive forsømmelige med samme Afgift i rette Tid at erlægge eller med Fæstens Givelse, naar Tid er, skal Bevillingen dermed være ophævet. Denne Perpetuation blev paa ny confirmeret under 26 Oct. 1700, 22 Jun. 1731, 29 Aug. 1747 og 15 Jul. 1766. Under 28 Martz 1806 blev det nuværende Eier af Sneumgaard, Kammeraad Kampmann, tilladt at overdrage Yderne selv bemeldte Tiende, imod at Skolen blev i Sneumgaards Hovedparcel givet Sikkerhed for den aarlige Afgift af 20 Edr. Rug og 30 Ed. Byg, samt 50 Rd. Indfæstning, hver Gang Skolen skifter Rector eller Sneumgaard Eier, dog med Forbeholdning af den i den Kongel. Bevilling af 13 Dec. 1698 indførte Clausul. Paa Ansøgning af Sneumgaards nuværende Eier er fornævnte Perpetuation atter under 14 Jul. d. A. allernaadigst stadfæstet, og med de Vilkaar, at, dersom nuværende eller tilkommende Eiere af Sneumgaard skulde blive forsømmelige med at erlægge den aarlige Afgift i rette Tid, skal Bevillingen være ophævet, samt at Indfæstningen erlægges i Rigsbankpenge S. B. efter Kdn. af 5 Jan. 1813, og at, forsaavidt Tienden efter den dertil i Aaret 1806 givne allerhøieste Tilladelse er eller bliver overdraget Yderne af Sneumgaards Eier, Skolen har Sikkerhed for Afgiften og Indfæstningen i Sneumgaards Hovedparcel.

Til Ribe Cathedralsskoles Indtægter høre ogsaa visse Naturalafgifter af Degne-Embederne i de nærliggende Sogne, Hvidding, Vestervedsted og Fardrup. Disse Afgifter have deres Oprindelse fra den Tid af, Skolen besørgede Degneforretningerne i bemeldte Sogne; efterat hine Sogne havde faaet faste Degne, blev det nu disse paalagt at svare noget aarligt i Korn og Smør til de tre nederste Hørere ved Ribe Cathedralsskole, saaledes at ifølge Skolens gamle Protocoller

1) Tredielectiehøreren oppebar af Hvidding Sogns Degnestoel

Byg 40 Skiepper

Smør, nu meer nu mindre, men i det ringeste af 4 Rd. Værdie.

2) Andielectiehøreren af Vestervedsted Sogns Degnestoel

Byg 32 Skiepper

Smør af c. $3\frac{1}{2}$ Rdls. Værdie, foruden nogle andre mindre betydelige Artikler.

3) Førstelectiehøreren af Fardrup Sogns Degnestoel:

Byg 36 Skiepper

Smørbar til Værdie af 3 Rd. 3 Mk.

Med Oppebørselen af disse Indtægter pleiede at forholdes saaledes, at enhver af Hørerne accorderede for sin Embedstid med Degnene paa Stedet om en vis aarlig Pengebetaling for Kornet, hvilken sædvanligen var under dets virkelige Værd,

fordi Hørerne ikke uden megen Bidtløstighed selv kunde oppebære denne Indtægt i smaa Portioner hos de enkelte Ydere, og derfor maatte lade Degnene beholde den for den Godtgjørelse, de vilde give; hvad derimod det saa faldede Smørbor angik, da blev det enten oppebaaret in natura af vedkommende Hørerne, eller, hvad i de sidste Decennier for Skolens Reform havde været Tilfældet, overladt til Sognets Præst mod en saadan Godtgjørelse i Penge, hvorom man kunde blive eenig; dog var den Betaling for Smørret, som saaledes ydedes af Præsterne i Vester, Vedsted og Hvidding til vedkommende Hørerne, i de sidste 60 Aar bleven den samme uden nogen Forandring; thi i Henseende til Smørboeret af Fardrup Sogns Degne-Embede er ved Kongl. Resolution af 23 Novbr. 1787 bestemt, at bemeldte Embede for Fremtiden skal være befriet fra at svare denne Afgift.

Da Ribe Cathedralskole i Aaret 1806 var bleven reformeret, og de de enkelte Underlærere hidtil tillagte Indtægter inddroges i Skolens Casse, var dette og Tilfældet med bemeldte Afgifter af Degnekaldene i fornævnte tre Sogne. Men da samtlige disse Afgifter i længere eller i kortere Tid havde til de nærmest foregaaende Hørerne været erlagte i Penge efter Accordter, som Skolecassen i Henhold til Naturaliernes stegne Priser ikke længere kunde holde sig tient med; saa foranledigede

Directionen igiennem Ephoratet og Skoleforstanderne, at Vedkommende opfordredes til, enten at yde hine Afgifter in natura; eller at treffe Accordt med Skolen om en til Naturalværdien mere svarende Pengeafgift. Den derefter af Yderne fremsatte Paastand, at den Godtgjørelse i Penge, som efter den sidste Accordt havde været svaret til vedkommende Hørere, burde forblive Regel for Fremtiden, foranledigede Undersøgelser, ved hvilke det tilfulde oplystes, at, med Undtagelse af det ved den kongl. Resolution af 23 Novbr. 1787 angaaende Smorboret af Kardrup Sogn Bestemte, intet var skeet, som havde eller indskrænkede Skolens Ret til at oppebære sine Indtægter af Hvidding, Vestervedsted og Kardrup Degnekalde in natura, eller efter saadanne Accordter, hvorom paa begge Sider mindelig Forening kunde treffes.

Men da Directionen paa den ene Side ansaae det billigt, at Degnene i bemeldte Sogne, især da deres Indkomster ere ringe, erholdt nogen Godtgjørelse for deres Umage med at indsamle i smaa Portioner de Kornafgifter, de have at yde til Ribe Cathedralsskole, og paa den anden Side fandt det ønskeligt, at, til Forebyggelse af nye Tvistigheder i Fremtiden, et fast Regulativ bestemtes, hvorefter disse Indtægter stedse og uforanderligen af Skolen kunde oppebæres, saa lod den ved Skolens Forstandere Degnene i Hvidding, Vester-

vedsted og Kardrup giøre Forslag til en bestandig Fereening, ifølge hvilken den Naturalafgift i Korn, som bemeldte Degne ere pligtige at svare til Ribe Cathedralskole, herefter skulde betales aarligen i Penge efter hvert Aars Capitelstaxt eller Markedspris, og saaledes, at af det aarlige Beløb afdroges $\frac{1}{2}$ til Fordeel for Degnene, i Betragtning af deres Uleilighed med Indsamlingen.

Efterat saadant Tilbud var skeet, erklærede de sig villige til, efter Afdrag af $\frac{1}{4}$, at erlægge det Korn, som enhver af dem har at yde til Ribe Cathedralskole, saaledes som ovenfor er anført, aarligen i Penge efter hvert Aars Capitelstaxt.

I Henseende til det Smørbør, som Præsterne i Hvidding og Vestervedsted oppebære paa Skolens Vegne, og for hvilket i lang Tid er af bemeldte Præster svaret en Godtgjørelse i Penge, nemlig af Præsten i Hvidding 4 Rd., og af Præsten i Vester. Vedsted 3 Rd. 2 Mk., da vægrede disse sidste sig ved at antage det dem af Skoleforstanderne i Overensstemmelse med hiint Forslag giorte Tilbud, og vilde alene bekvemme sig til, herefter at yde disse Afgifter i Gl. Holst. Cour. istedet for D. C., i hvilket Vilkaar Directionen med Stiftets Dyrighed troede, at Skolen, for at undgaae ufornoden Bidtløstighed, kunde acquiescere, saa meget mere, som denne Penge-Afgift nu vilde gaae over til Rigsbankpenge.

Efterat denne Sag saaledes var forberedet, indgik Directionen med allerunderdanigst Forestilling til Hs. Majestæt om, at følgende Bestemmelser maatte for Fremtiden gælde som en fast og uforanderlig Kettesnor i Henseende til Erlæggelsen af de Naturalafgifter, som af Hvidding, Bestervedsted og Kardrup Sognes Degne-Embeder ydes til Ribe Cathedral-Skole:

- 1) At den aarlige Afgift af 40 Skpr. Byg, som det paaligger Degne-Embedet i Hvidding at udrede til Ribe Cathedralskole, herefter, fra Aaret 1812 incl. at regne, erlægges, med Afdrag af $\frac{1}{2}$ som Godtgjorelse for Indsamlingen, af Degnen i Hvidding, den som nu er, eller kommandes vorder, i Penge efter hvert Aars Capitelstart, og saasnart den er sat, i det seeneeste inden næstpaafolgende Martii Maaned, til bemeldte Cathedralskoles Casserer;
- 2) At den aarlige Afgift af 32 Skp. Byg, som Degnekaldet i Bestervedsted har at svare til Ribe Cathedralskole, ligeledes til samme erlægges, med Afdrag af $\frac{1}{2}$, i Penge, efter hvert Aars Capitelstart;
- 3) At paa lige Maade den aarlige Afgift af 36 Skpr. Byg, som Degne-Embedet i Kardrup har at udrede til Ribe-Cathedralskole, beta-

les, med Afdrag af $\frac{1}{4}$, i Penge efter hvert Aars Capitelstaxt,

faa at, hvad Kornafgift bemeldte Degne herefter aarligen have efter Capitelstaxt at udrede til Ribe Cathedralsskole, bliver:

for Degnen i Hvidding	30	Skpr.	Byg
for Degnen i B. Vedsted	24	—	—
for Degnen i Gardrup	27	—	—

- 4) At Refusionen for det Smørbor af Degne kaldene i Hvidding og Vestervedsted, som Præsterne sammesteds oppebære, for bestandig ydes af Sognepræsten i Hvidding med 4 Rigsbankdal. Solværdie og af Sognepræsten i Vestervedsted med 3 Rd. 2 Mk. Rigsbpenge S. B. aarlig, disse Pengeafgifter at indbetales for hvert Aar til Skolecassen inden Aarets Udgang.

Disse Forslagspunkter behagede det derefter H. Majestat under 11. Martii d. A. allernaadigst at confirmere som Regel i Fremtiden i Henseende til Erlæggelsen af de Naturalafgifter, der af Hvidding, Vester, Vedsted og Gardrup Sognes Degne-Embeder ydes til Ribe Cathedralsskole.

Ved Udgangen af Aaret 1813 var den med Ringstæd under 15 Febr. 1811 allernaadigst con-

firmerede Forening forsaavidt fremskredet til Kuldbyrdelse, at Byen ved Fæsteledighed havde faaet Naadighed over $554\frac{1}{4}$ Td. Land, hvoraf altsaa til det almindelige Skolefond erlægges 1 Td. Byg pr. Td. Land; hvorimod det Areal, som endnu brugtes af gamle Fæstere, udgjorde $564\frac{1}{2}$ Td. At isvrigt en Afgift af 1 Td. Byg. pr. Td. Land ei er nogen forholdsmæssigt betydelig Indtægt af Kjøbstædjorder i Sieland, kan sluttes deraf, at der af de den nedlagte latinske Skole i Callundborg paa denne Byes Mark tilhørende Jorder erlægges en aarlig Fæsteafgift af over en Tønde Byg pr. Skiepps Land.

Kort efter den ulykkelige Ildbrand, som lagde Sorøe Academie i Aske, bleve i Gruset paa det Sted, hvor Professorernes Contor havde været, fundne 7 Medailler af Guld og 3 af Sølv. Disse Medailler vare af dem, som Academiet 1785 lod præge til Belønning for de Studerende, som havde skrevet over et eller andet forelagt Emne. De befandt sig tilligemed endeel Adkomstbreve, Protocoller m. m. i en saa kaldet Hovedcasse med 3 Laase, i hvilken ogsaa laae et Scepter af Sølv fra Christian den fjerdes Tid, og deraf formodentlig det sammensmeltede Sølv

som fandtes i Asken tilligemed Medaillerne. Paa de toende af disse var Præget aldeles ubeskadiget, kun at de vare blevne sorte af Ilden. Præget er: paa Reversen Academiets Bygning og Stiftelses Datum, og paa Aversen en Laurbærkrands, der omgiver de Ord: Til Gliids Belønning. (Efter en Indberetning fra Hr. Prof. Molbech i Sorøe).

Med Begyndelsen af Skoleåret 1813 — 1814, som indtraadde med 1 Oct. 1813, var Disciple-nes Antal i de offentlige under Universitets- og Skoledirectionens Bestyrelse staaende lærde Skoler i begge Riger omtrent følgende:

Kiøbenh. Cathedral-skole havde Disciple	160 *)
Køeskilde lærde Skole	44
Helsingørsk	34
Frederiksborg	54
Slagelse	15

307

*) Det anmærkes, at i disse Annual. 1812 S. 367 var denne Skoles Freqvenc; ved en Trykfeil ansat til 180 istedet for 160, som er det høieste Antal, den kan tage imød, skiont dette endda er utilstækkeligt til at sølgegiøre Concurrenternes Omster.

	Transp. 307
Bordingborg Middelskole	12
København Middelskole	29
Nykøbing Cathedralsskole	50
Nakskov Middelskole	24
Odense Cathedralsskole	83
Ryborg lærde Skole	30
Ribe Cathedralsskole	38
Colding lærde Skole	30
Fredericia	16
Narhuus Cathedralsskole	54
Randers lærde Skole	50
Horsens	21
Aalborg Cathedralsskole	46
Viborg	29
Christiania	55
Christiansands	44
Bergens	40
Tronhiems	33
Hesfestad Skole i Island	20

 1011

Disciplenes Antal i bemeldte lærde Skoler udgjorde saaledes ved sidste Skoleaars Begyndelse i alt omtrent 1011, hvoraf Skolerne i Danmark havde 819, de i Norge 172, og den islandske 20.

E.

Udenlandske Universiteter og Skoler.

1. England.

Ved de engelske Universiteter bruges ligesom ved de tyske endel saadanne Ord og Talemaader som ere det academiske Liv aldeles egne, og uden for denne Kreds slet ikke ere bekjendte eller forstaaes. Over slige Studentertalemaader ved Universitetet i Cambridge er i Aaret 1805 udkommet et eget Lexicon under Titel: *Gradus ad Cantabrigiam; or a Dictionary of Terms academical and colloquial, or cant, which are used at the University of Cambridge. With a Variety of curious and entertaining Illustrations.* 12mo. pp. 139. Nogle Prover deraf ere følgende:

To cut; at see en gammel Ven i Ansigtet, og lade som man ikke fiender ham; dette er en Cut-Direct — at see ethvert andet Sted hen uden paa ham; dette er en Cut-Modest eller en Cut-Indirect —

at glemme Navne med god Maneer, f. Ex. istedet for Tom, Dick, Harry etc. at kalde en gammel Ven "Sir,, eller "Master,,; dette er en Cut-Courteous —

at dreie om i en Gade, smutte ind i et Huus eller giøre enhver Ting for at undgaae den Uleilighed at møde Nogen; dette er en Cut. Circumbendibus —

To sport; et Ord helliget Folk af Tone. . Alt hvad de giøre, er ikke andet end sporting; den eene sports en splinterny Spadserestof; den anden sports sin Hat ved hei Middag, sports sin Hund, sports en Ægrotant, sports en ny Kiøle; selv at slaae Bindverne ind om Natten hos en fredelig Collega, er sporting —

(af Monthly Review 1805. Vol. XLVI p. 20 22q.).

2. F r a n k e r i g.

Med et keiserligt Decret, dateret Dresden d. 29 Aug. 1813, oprettes, for Besermundingernes, Elbmundingernes, Overens, Offens og Lippe De-

partementerne to Academier, af hvilke det første faaer sit Sæde i Bremen, det andet i Münster. Efter samme Decret skal i Münster være et Facultet i den catholske og i Bremen et i den protestantiske Theologie. De under Navnene Ridderacademie, Johanneum og St. Michelskole bekiendte Stiftelser i Lüneburg foreenes til et Lyceum. Johanneum i Hamborg og Catharineskolen i Lybek organiseres paa Fod af Lycées d'externes. Det saakaldte Gymnasium illustre og den latinske Skole i Lingen foreenes til et Collège. Gymnasiet i Hamborg vedbliver med Titel af Collège.

(af offentl. Blade).

3. Kongeriget Westphalen.

Göttingen.

Hs. Majestæt, var allernaadigste Konge, havde for længe siden bestemt sin Buste for vor ny store Bibliotheksal. Forfærdiget af Hr. Prof. Kuhl i Cassel af Carrarisk Marmor, blev den af ham selv opstillet. Den 26 Jun. forsamlede Professorerne tilligemed Byens civile og militære Auctoriteter sig i den nederste Bibliotheksal. Ved Hs. Majestæts Buste var nedlagt et af Professor Eloquentiæ Hr. Mitscherlich forfattet Digt (Pietas Academiae

Göttingensis in dedicanda Hieronymi Napoleonis, Augustissimi Westphaliæ Regis, sacra imagine exhibita). Efterat Prorector Prof. Himly her havde holdt en kort Tale, begav hele Forsamlingen sig op i det store Auditorium, hvor Prof. Mitscherlich forsøgte i en latinsk Tale at tolke Universitetets Taknemmelighed. Busten er opstillet i den historiske Sal, og foran den udbrede sig de Bøger, som handle om Tydsklands Historie; et lykkeligt Varsel, som p. t. Prorector ei heller i sin Tale lod uberørt.

(Gött. gel. Anz. 1813 111 St.).

Halle.

Saa vel Universitetets physisk, mathematisk Apparat som dets Bibliothek er betydeligen bleven forøget ved Tilsendelser fra Helmstädt.

(af Hall. allg. Lit. Zeit. 1812 No. 281).

Med et Kongeligt Decret af 16 Jul. 1813 er det herværende Universitet aldeles ophævet.

(af offentlige Blade).

4. P r e u s s e n.

Efter en under 25 Jun. 1812 igiennem Departementet for Cultus og den offentlige Opdra-

gelse i Ministeriet for det Indre udfærdiget! Instruktion skal umodne Ynglinges Afgang til Universitetet ligesom hidtil ikke være ubetinget forbuden, men Bedkommendes frie Valg i denne Henseende forblive uindskrænket, ifkun at ved hensigtsmæssige Prøvelser og Vidnesbyrd de Afgaaendes Beskaffenhed bliver Forældre og Formyndere bekendt. Denne Examen kaldes Abiturient-Prøvelse, efter hvis Udfald Individuerne tildeles Dimissions-Testimonier i tre Gradationer, nemlig ubetinget Duelighed, betinget Duelighed og Uduelighed. Directionen paaligger det imidlertid at formane de Umodne til, ikke at overile sig med at gaae til Universitetet.

(af Henrichi Schulkalender. Erst. Jahrgang S. 43 ff).

Til de Berlinske Skoler slutter sig en Anstalt, som i Aaret 1810 dannede sig under daværende Lærer i det Berlinske Gymnasium, F. L. Jahn, og har til Hiemed, at udvikle og befordre legemlig Kraft og Smidighed ved gymnastiske Øvelser. Deeltagerenes Forsamlingsplads er en rummelig Plads, som nu fører Navn af Turnplatz, og deres Antal beløb sig til 500, fra det 6te Aar af, uden Forskiel paa Stand, i ligedan Beflødning. Enhver betaler aarlig 14 Groschen. Øvelserne foretages tre Gange ugentlig, Onsdag, Lørdag og Søndag, og bestaae i at voltigere, klavre, kaste med Land-

ser, løbe, brydes ic. Midt paa Turnpladsen befinder sig en Løvhytte til der at giemme de aflagte Klæder; ogsaa sees der en Table, hvorpaa Dagens Ordre staaer skrevet.

(Samment. S. 76 ff.)

* * *

Dette Hæfte var endnu under Trykken, da det politiske Baand løstes, som i mere end 400 Aar havde foreenet Norges og Danmarks Riger. Som en Følge af denne Begivenhed ophøre med Aaret 1813, og da med nærværende Hæfte, de Efterretninger om Universitetet og de lærde Skoler i Norge, som hidtil af indenlandske officielle Kilder meddelees i disse Annaler.

Udgiv. behøver ikke at sige, med hvilke Følelser han anmelder denne Forandring. De ere saa tilgivelige som naturlige hos ham, hvis offentlige Stilling giennem en Række af Aar satte ham i det noieste Forhold til saa mange ædle Mænd og saa mange brave Unglinge i og fra Norge. Mindet om hine og disse *), vil aldrig ud-

*) Blandt de mange agtværdige og haabefulde unge norske Studerende, som Udg. i sin academiske Stilling har haft Leilighed til at lære nærmere at kende, skulle Nævnene: Angel, Arens, Arup, Wischoua, Gader, Bjørnstad, Cappelen, Cornisch, Hansen, Hansteen, Holst, Jesen, Kjeser, Lassen, Matthiesen, Mossfeld, Møller, Nilson, Olsen, Ottesen, Petersen, Rasch, Riis, Rne, Røder, Schyds, Sievers, Simonsen, Stenersen, Sørensen, Landberg, Thesen, Wahl o. a. stedse være ham i Hær Erindring.

flattes af hans Hierte, og maaskee tør han selv haabe,
 at hans Medvirkning, efter Evne og Omstændigheder,
 til at fremme det lærde-Underviisningsvæsens Lærø i
 Norge, og hans lige Bestræbelse for i sin Egenkab som
 academisk Lærer at være de unge norske Studerende,
 der vandt hans Agtelse og Siærlighed, til saa megen
 Gavn og Tjeneste, som han formaaede, vil med Vel-
 villie blive erindret. Det Gavn for Norges offentlige
 Underviisningsvæsen og for dets studerende Ungdom,
 hvortil Udga. nu ei længere har nogen Veilighed til at
 medvirke, skal altid være Gienstand for hans oprigtigste
 Ønsker, og enhver Efterretning om de didstaaende Anstal-
 ters heldige Fremme stedse møde hans levende Deeltagelse.

